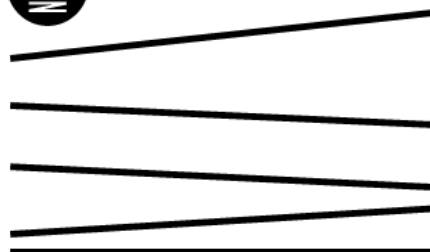

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Keller, Gottfried.; af Gottfried Keller ;
Oversættelsen ved Alfred Ipsen.

Titel | Title:

Folkene i Seldwyla : Fortællinger

Bindbetegnelse | Volume Statement:

Vol. 1

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Kjøbenhavn : Andr. Schous Forlag, 1883-84

Fysiske størrelse | Physical extent:

2 bd.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

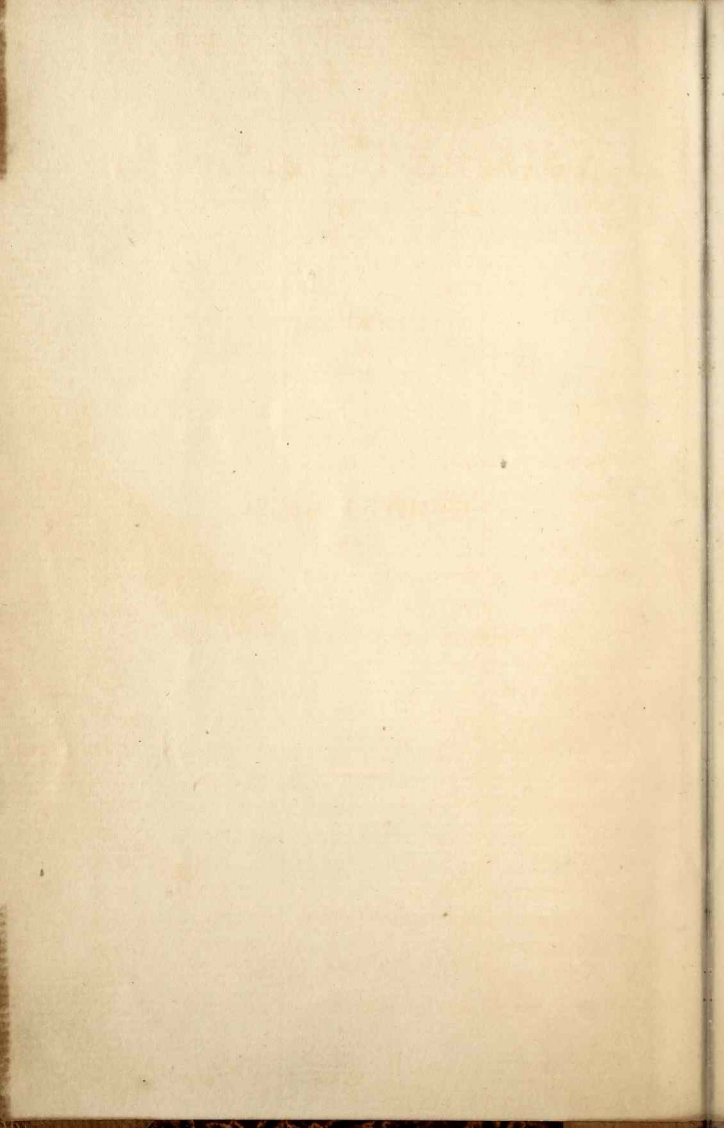
The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020235455

Folkene i Seldwyla.

Fortællinger

af

Gottfried Keller.

Oversættelsen ved Alfred Ipsen.

Kjøbenhavn.

Andr. Schous forlag.

1883.

Kjøbenhavn. J. Cohens Bogtrykkeri.

Indhold.

	Pag.
Tværdriveren Panfraz	1
Amrain Regel og hendes yngste Søn	73
Klæder gøre folk	143
De tre retfærdige Kammagere	207

July 1890

Monday

Remained at home

Went to the office at 10:30

Wrote a letter

To the Hon. Sec. of the Interior

Tværdriveren Panfraz.

Exhibition of the

Paa en stille, affides Plads nær ved Bymuren levede Enken efter en Seldwyler, der for længst havde pakked sammen, og som nu laa under Jorden. Han havde ikke været af de værste, tværtimod havde han følt en saa levende Uttraa efter at blive et ordentligt og dygtigt Menneske, at den herskende Tone, hvilken han som ungt Menneske ikke kunde modstaa, tog paa ham; og da hans Glansperiode var forbi, og han efter Skif og Brug maatte trække sig tilbage fra Handlingernes Skueplads, da syntes det hele ham en forvirret Drøm og et stort Bedrag, hvorover han fik Svindsot og skyndsomst døde.

Han efterlod sin Enke et lille, forfaldent Hus, en Kartoffelmark udenfor Byen og to Børn, en Søn og en Datter. Ved Hjælp af sin Rok tjente Enken til Mælk og Smør til at opfoge de Kartosler i, som hun avlede paa sin bestedne Jordlod, og en lille Enkeforsørgelse, som Fattigforstanderen aarlig udbetalte hende, efter at han først havde benyttet den nogle Uger ud over Betalingstiden i sin egen forretning, var netop tilstrækkelig til Klæder og forskellige andre Smaaudgifter. Disse Penge bleve stedse imødesete med Bekymring, da Børnenes daarlige Klæder altid gif

fuldstændig i Forfald netop saa mange Uger for tidlig, som Fattigforstanderen forhalede Udbetalingen, og Bunden i Smørkruffen tittede alle Vegne frem. Denne Tilsynskomst af den grøntglaserede Pottbund var et lige saa regelmæssig aarlig tilbagevendende Fænomen som en hvilken som helst himmelsk Fremtoning og forvandlede lige saa regelmæssig for en Tidlang Familiens fløve, kummerligstille Tilfredshed til en virkelig Utilfredshed. Børnene plagede deres Moder for at skaffe dem bedre og rigeligere Mad; ti i deres Uforstand tiltroede de hende Evnen dertil, fordi hun var deres et og alt, deres eneste Beskytter og Øvrighed. Moderen var misfornøjet, fordi Børnene ikke havde enten mere Forstand eller ogsaa mere at putte i Munden eller helst begge Dele.

Disse Børn røbede forskellige Egenskaber og Tilbøjeligheder. Sønnen var en lidet anselig Dreng paa fjorten Aar med graa Øjne og alvorlige Træk, han laa længe i Sengen om Morgenens, derpaa læste han lidt i en laset Historie eller Geografibog, og hver Aften Sommer og Vinter løb han op paa Bjærget for at overvære Solens Nedgang, der var den eneste glimrende og pompøse Begivenhed, han havde Lejlighed til at bivaane. Det syntes for ham at være noget lignende som en Børsmiddag for Købmændene, i al Fald vendte han altid i en lignende oprømt Stemning tilbage fra en saadan Udflugt, og naar der havde været rigtig mange røde og gule Skyer, der havde svømmet i Blod og Ild ligesom store Slaghære og manøvreret rigtig majestætisk, saa var han til Gavn fornøjet.

Nu og da, dog med lange Mellemrum, fradsede

han nogle løjerlige Lister og Tal ned paa en Stump Papir, som han opbevarede i et lille Bundt, der var bundet sammen med en Stump gammel Guldtesse. Det vigtigste Stykke i dette lille Bundt var et lille Hefte, der var lavet af et sammenlagt Ark Guldpapir, hvis hvide Bagside var overfyldt med alle Slags Streger, Figurer og Priffer, hvor iblandt saas Røgskyer og flyvende Bomber. Denne lille Bog betragtede han ofte med stor Fornøjelse og anbragte nye Tegninger deri, især paa den Tid, da Kartoffelmarken stod i Blomst. Han laa da gjerne derude mellem de blomstrende Kartoffelbuske under den blaa Himmel, og naar han havde betragtet et hvidt, beskrevet Blad, saa stirrede han tre Gange saa længe paa det skinnende Guldblade lige over for, der kastede Solstraalerne tilbage. For Resten var det en egensindig, surmulende Krabat, der aldrig lo og ikke lærte eller foretog sig det, Gud har ladet skabe.

Hans Søster var tolv Aar og et nydeligt Barn med langt, tykt, brunt Haar, store brune Øjne og en skinnende hvid Hudfarve. Hun var et blidt og stilfærdigt Pige-barn, der fandt sig i meget og muffede langt sjældnere end hendes Broder. Hun havde en klar Stemme og sang som en Nattergal; men endskønt hun saaledes i enhver Henseende var venligere og elskværdigere end Broderen, saa gav Moderen dog øjensynlig denne Fortrinet og begunstigede ham til Trods for alle hans Unoder, da hun havde Medlidenhed med ham, fordi han intet lærte, og det derfor efter al Sandsynlighed en Gang i Tiden vilde gaa ham helt elendigt, hvorimod Tøsen efter hendes Mening

ikke behøvede stort og allerede af den Grund nok vilde komme godt igjennem Verden.

Hun maatte derfor uophørlig spinde, for at Drengen kunde faa saa meget mere at spise og ret i Ro og Mag kunde afvente den forestaaende Besværlighed. Drengen gif rastvæk ind paa dette og gebærdede sig som en lille Indianer, der lader Kvinderne arbejde, og heller ikke Søsteren følte nogen fortrydelse derover, men mente, at det maatte saaledes være.

Den eneste Oprejsning eller Hævn, hun tog, var et rigtignok nærgaaende Overgreb, som hun begik hver Dag ved Middagsbordet enten ved Lyst eller ved Magt. Moderen kogte nemlig hver Middag en stiv Kartoffelgrød, hvorover hun hældte en Skaalsfuld fed Mælk eller en dejlig brun Sauce af smeltet Smør. Denne Kartoffelgrød spiste de alle i Samling af fadet med deres Blikkeer, idet hver især ud for sig gravede en fordybning i det faste Kartoffelbjerg. Drengen, som med al sin Særhed i andre Henseender, i Madspørgsmaal røbede en streng Sans for militær Regelmæssighed og holdt bestemt paa, at enhver fik hverken mer eller mindre end, hvad der med Rette tilkom ham, havde altid Tilsyn med, at Melken eller det gule Smør, som flød omkring ved Randen af fadet, blev nogenlunde ligelig fordelt i de omtalte fordybninger; Pigebarnet derimod, der var langt barnligere, søgte, saa snart hendes Kilder vare udtørrede, ved allehaande kunstige Minegange og Kanaler at lede de velsmagende Bække over paa sit Territorium, og skønt Broderen kraftig modsatte sig det og byggede ikke mindre kunstige Dæmninger til forsvar og stoppede til overalt, hvor der truede med at vise sig en fordægtig Abning, saa

forstod hun dog altid at aabne en hemmelig Aare i Grøden, hvis hun da ikke i aabent Fredsbrud og med smilende Ansigt langede hen og dyppede i Broderens fyldte Smørhul. Saa smed han Skeen fra sig og lamenterede og muffede, indtil den gode Moder højede sin Ske til Siden, hvorved hun lod sin egen Dyppelse strømme ud over sine Børns Dæmninger og Kanaler.

Saaledes levede den lille familie den ene Dag efter den anden, og da der ingen Forandring skete heri, medens dog Børnene voksede til, uden at der viste sig nogen gunstig Lejlighed til at gribe Lykken ved Haarene og blive til noget, saa blev deres Samliv bestandig pinligere og tommere for dem alle. Panfraz, Sønnen, havde endnu bestandig ingen Ting lært uden en meget indviklet og kunstig Maade at surmule paa, hvormed han plagede sin Moder, sin Søster og sig selv. Dette blev ham en stadig og interessant Beskæftigelse, hvorved han slittig øvede sine ledige Sjelæver til Opfindelse af hundrede og et smaa, huslige Sørge-spil, som han foranledigede, og hvori han altid behændig og mesterlig forstod at spille den forurettedes Rolle. Derved blev Søsteren, Ester, hyppig nok bragt til Taarer, der dog altid inden ret længe paany blev gennembrudt af hendes Munterheds Solskin. Denne Overfladiskhed ærgrede og krænkede da Panfraz i en saadan Grad, at hans Tværhed bestandig udstrakte sig over længere Perioder, og at han tidt maatte græde hemmelig af selvfortærende Ærgrelse.

Dog tog han ved denne Levevis mærkelig til i Sundhed og Kræfter, og da han følte sine Lemmers Styrke tiltage, udvidede han sin Virkefreds og slakkede med en dygtig Trærod eller et Kosteskaf i Haanden

rundt om i Mark og Skov for om muligt at opføre og lide en grundig Forurettelse. Naar han da med megen Besvær havde opdrevet noget, der kunde passere for en saadan, saa gennempryggede han straks sine Modstandere paa det ubarmhertigste, og han udviklede i denne selsomme Virksomhed en saadan Behændighed, Energi og sin Taktik, saa vel i at opsnuse og opbringe Fjenden, som i Kampen selv, at han tog det op saavel med enkelte Dreng, der vare ham langt overlegne i Kræfter, som med hele Flokke af saadanne, og enten overvandt dem eller dog i det mindste slap uskadt derfra.

Naar han var kommet tilbage fra et saadant vellykket Eventyr, saa smagte Maden ham dobbelt saa godt, og de derhjemme kunde da glæde sig ved hans gode Humør. Men en Dag hændte det, at han, i Stedet for at hævne en formentlig Krænkelser, havde hentet sig en forsvarlig Dragt Prygl, og da han nu skamfuld og indvendig rasende kom hjem, saa havde Ester, der havde spundet hele Dagen, ikke kunnet modstaa Fristelsen til at gjøre sig til gode med den Mad, der var sat af til Panfraz, og havde spist en Del deraf og særlig den, som syntes hende den lækreste. Tavs og vemodig og med Taarer i Øjnene besaa han de tarvelige, kolde Levninger, medens den afskyelige Søster, der atter var vendt tilbage til sin Spinderok, lo af fuld Hals.

Det var for meget, og der maatte nu ske noget alvorligt. Sulten, som han var, gif Panfraz dog ind i sit Kammer uden at spise, og da Moderen den næste Morgen vilde vække ham, at han dog kunde faa sin frokost, var han forsvundet og ingensteds at finde. Dagen forløb uden at han kom og ligedan den anden

og tredie Dag. Moderen og Ester bleve da grebne af stor Angst og Betyrning; ti de indsaa nok, at han med Forsæt var gaaet derfra, idet han nemlig havde taget sine Ejendele med. De græd og flagede uophørlig; ti alle forsøg paa at opdage et Spor af ham viste sig frugtesløse, og da Pankraz efter et halvt Aars Forløb var og blev forsvundet, hengave de sig med betyrmret Sind i deres Skæbne, der nu syntes dem dobbelt ensom og sorgelig.

Hvor lang bliver ikke en Uge, ja blot en enkelt Dag, naar man ikke véd, hvor de, som man elsker, nu staa og gaa, naar der overalt hersker en saadan Stilhed derom, at man end ikke hører den svageste Klang af deres Navn, og man dog véd, at de maa leve og aande et eller andet Sted.

Saaledes sad hans Moder og Ester i fem Aar, i ti Aar, i femten Aar, den ene Dag gif ganske som den anden, og de vidste ikke, om deres Pankraz var død eller levende. Det var et langt og forsvarligt Stykke Surmuleri, og Ester, som var blevet en smuk Jomfru, blev imens en net, gammel Pige, der dog blev hos sin aldrende Moder ikke blot af barnlig Kærlighed, men lige saa meget af Nysgjerrighed for at være til Stede i det Øjeblik, da Broderen vendte hjem, for at erfare, hvordan det egentlig vilde spænde af. Ti hun var ved godt Mod og troede fuldt og fast, at han nok vilde komme tilbage en smuk Dag, og da vilde der blive noget at le af. For øvrigt faldt det hende ikke haardt at forblive ugift, da hun var en flog Pige, der nok saa, at Seldwylerne ikke havde syndeligt at bygge en varig Ægteskabslykke paa, hvorimod hun levede rolig og sorgfrit med sin Moder,

ja endogsaa i en Slags Velstand; ti de var jo nu én dygtig Spiser mindre, og selv behøvede de næsten intet.

Saa var det en Dag, en rigtig smuk Sommer-
 eftermiddag midt i Ugen, da man ikke tænker paa
 noget, og folk i Smaakøbstæderne hænge ordentlig i
 med deres Arbejde. Byens Honoratiores havde enten
 ladet sig lokke ud af det smukke Solskin paa den græs-
 bevoksede Koglebane udenfor Porten, eller de havde
 søgt Tilflugt i Byens kolige Skænkstuer. Men fal-
 lenterne og Gamlingerne hamrede, syede, skomagererede,
 flistrede, snittede og flikkede paa Kraft; ti de maatte
 bruge den lange Dag for at forskaffe sig en glad Aften,
 som de nu forstod at sætte Pris paa. Paa den lille
 Plads udenfor Enkens Bolig var der intet at se uden
 Solstraalerne, der spillede paa den græsbevoksede Sten-
 bro; men rundt om i de aabne Vinduer saa' man
 voksne, der arbejdede, og Børn, der legede. I en
 Stump Have med blomstrende Rosmarin sad den gamle
 paa en Træbænk og spandt, og lige over for hende
 sad Ester og syede. Det var allerede adskillige Timer
 over Middag, og dog havde ingen i hele Nabolaget
 endnu faaet sig en lille Eftermiddagspassiar. Da maa
 Skomageren formodentlig have fundet, at det havde
 varet længe nok, og at det var paa Tide at tage et
 lille Pust; ti han nos saa højt og overgivent: Utschi!
 saa alle Vinduerne rystede, og Bogbinderen lige over
 for, der egentlig ikke var Bogbinder, men kun impro-
 viserede alle Slags Papæsker, som han flistrede sammen
 med Lim, og havde et forfaldent Udhængsskab hængende
 udenfor sin Dør, hvori der laa en Stang Laks, som
 var blevet krum af Solen, raabte „Profit!“ og alle
 Naboerne brast i Latter. Saa stak den ene efter den

anden Hovedet ud af Vinduet, nogle kom endogsaa ud af Døren og bød hinanden en Pris, og dermed var Signalet givet til en almindelig Eftermiddagspassiar og en munter, lille Latter, medens Eftermiddagskaffen, der allerede duftede fra alle Huse, blev tilberedt. Disse Menneſter havde efterhaanden lært at fornøje ſig ved lidt. Og nu kom dertil en omvandrende Firekaſemand med en ſmuk poleret Firekaſe, hvilket er en Sjældenhed i Schweiz, hvor der ingen indfødte Firendrejere findes. Han spillede en længſelsfuld, flagende Melodi, der fortalte om den fjerne Verden og dens Herligheder, hvorfor Folkene fandt den overmaade ſkøn; ſærlig aflokkede den Enken Taarer; ti hun tænkte paa ſin Pankraz, der nu havde været forsvundet i ſaa mange Aar. Skomageren gav Manden en Kreuzer, hvorpaa han drog videre, og den lille Plads laa nu atter lige ſaa ſtille ſom før. Men ikke længe efter kom der en anden Vagabond, der medbragte et Bur med en ſtor udenlandſk Fugl, ſom han uophørlig ſtaf efter med en Stok, der tjente ſom Pegepind ved hans forklaringer, ſaa at den ſørgmodige Fugl ikke havde et Øjeblik Ro. Det var en Ørn fra Amerika, og Enken kom derved til at tænke paa de fjerne, blaanende Lande, ſom den havde ſvævet hen over, medens den levede i Frihed, og hun blev dobbelt ſørgmodig, fordi hun ſlet ikke vidſte, hvad det var for Lande, eller hvor hendes Dreng var henne. Dette Særſyn havde loffet de ſkuelyſtne Naboer udenfor paa Gaden, og nu, da den var borte igen, ſtod de der i en lille Klynge og ſnuſede efter flere Mærkværdigheder, da de nu en Gang havde ſaaet Blod paa Tanden og havde meſt Lyſt til at fjæſe Reſten af Dagen bort.

Dette Ønske blev ogsaa tilfredsstillet; ti det varede ikke længe, før der viste sig et storartet og larmende Optog, som nærmede sig under Tillob af alle Byens Gadedrenge. En mægtig Kamel kom slingrende henover Pladsen, paa Ryggen bar den flere Aber, og bag efter kom en stor Bjørn, der blev truffet ved en Ring i Næsen. To eller tre Mænd førte disse Dyr, og der blev nu opført en hel lille Komedie, idet Bjørnen maatte op paa to og danse og gjøre sine pudsiges Krumspring, hvorved den nu og da udstødte en fortrædelig Brummen, saa at Tilskuerne blev forstrækkede og i forsigtig Afstand betragtede det vilde Dyr. Efter lo og morede sig kosteligt over Bjørnen, der trippede nok saa sirligt rundt med sin Stav, over Kamelen med dens selvtilfredse Ansigt og over de naragtige Aber. Moderen derimod maatte bestandig græde; ti hun følte Medlidenshed med den stemme Bjørn, og atter og atter maatte hun tænke paa sin forsvundne Søn.

Da ogsaa dette Optog omjæder var draget videre, og alt igen var blevet stille, idet Naboerne ligeledes havde gjort sig usynlige for at tilbringe Aftenen ved et Krus Øl i en eller anden fredelig Krog, sagde Ester: „Jeg har saadan en underlig følelse, som om Pankraz ganske bestemt skulde komme tilbage paa denne Dag, da der er sket saa mange uforudsete Ting, og vi have haft Besøg af saadanne Kameler, Aber og Bjørne!“ Men Moderen blev vred over, at hun paa en Maade slog den stakkels Pankraz sammen med disse umælende og bød hende tie, da hun ikke blev vær, at hun selv i sine stille Tanker havde gjort det samme. Og sukkende tilføjede hun: „Jeg skal ikke opleve den Dag, da han vender tilbage!“

Mens hun sagde dette, indtraf den største Mærkværdighed, som var hændt denne Dag, idet en aaben Rejsevoan med Ekstrapostillon paa Buxen i rasht Trav førte op paa det lille Torv, der endnu var halvt belyst af Aftensolen. I Vognen sad en Mand, der bar en Hue, som dem, de franske Officerer bære, Baffenbarter og Moustacher og et kastaniebrunt, af Solen indtørret Ansigt, der fremviste adskillige Mærker af Kugler og Sabelhug. Han var ogsaa indhyllet i en Burnus som dem, de franske Militære, der vende tilbage fra Afrika, pleje at medbringe, og Fødderne stemmede han imod en kolossal Løvehud, som laa paa Bunden af Vognen; paa Baglængsfædet foran ham laa en Sabel og en halvlang, arabisk Pibe foruden flere andre besynderlige, udenlandske Genstande.

Trods sin alvorlige Mine stirrede han dog ivrig nok omkring sig og syntes med Øjnene at søge efter et bestemt Hus paa det lille Torv som en, der lige er vaagnet af en dyb Drøm. Som en søvndrukken tumlede han ud af Vognen, der var stanst omtrent midt paa den lille Plads; dog greb han sin Løvehud og sin Sabel og skred straks med faste Skridt ind i Entens Hus, som om han først var gaaet ud for en Time siden. Med stor Forundring og Nysgerrighed saa Moderen og Ester dette og lyttede nu for at høre, om den fremmede kom op ad Trappen; ti omendskønt de lige nylig havde talt om Panfranzius, faldt det dog i dette Øjeblik ingen af dem ind, at det kunde være ham, og deres Tanker vare af Overraskelsens Nysgerrighed førte himmelvidt bort fra ham. Men pludselig kendte de ham paa den Maade, hvorpaa han tog de øverste Trappetrin i et Spring og i et Øjeblik

før over den lille Forstue og lagde Haanden paa Klinken til Stuedøren, efter først med en Haandbevægelse at have stødt den løstfiddende Nøgle fastere ind i Laasen, noget som den forsvundne altid havde plejet at gøre, da han under sin Lediggang dog altid havde bevaret en udpræget Ordenssans. De udstødte begge et højt Skrig og blev staaende foran deres Stole som fastnaglede, idet de med aaben Mund stirrede hen mod Døren, der blev aabnet. I denne kom Panfradius til Syne med en fremmed Krigers tørre, barske Alvor, kun glimtede det sælsomt i hans Øjne; Moderen skælvede ved Synet af ham og vidste ikke sine levende Raad, og selv Ester var for første Gang i sit Liv fuldstændig forbløffet og vovede ikke at røre sig af Pletten. Men alt dette varede kun et Øjeblik; Hr. Obersten — ti det var just den fortabte Søn nuværende Titel — tog med den Høflighed og Hensynsfuldhed, som Livets bitre Nødvendighed havde lært ham, sin Hue af, noget han aldrig havde plejet, naar han i gamle Dage kom ind i Stuen. En usigelig Venlighed — saaledes syntes det i al Fald Moderen og Søsteren, der aldrig tidligere havde set noget lignende fra den Kant — udbredte sig over det furede og dog ikke gamle Soldateransigt og lod de snehvide Tænder til Syne, mens han ilede hen til dem og med frembrydende Hjertelighed sluttede dem begge i sine Arme.

Var Moderen straks bleven grebet af Frygt for den martialiske Søn, som hun antog endnu bestandig var vred, saa skælvede hun nu dobbelt i en Slags usikker Salighed, da hun følte sig omsluttet af denne hjemvendende Sønns Arme. Den ærbødige Maade, hvorpaa han havde taget Huen af og den indtagende,

aldrig tidligere kendte Blidhed, som kun Sindsbevægelsen og Angeren fremkalder, havde straks berørt hende som et Trylleflag. Ti endnu før Drengen var syv Aar, havde han allerede begyndt at unddrage sig hendes Kærtegn, og siden havde han i krænkets Bitterhed og Forstøffelse vogtet sig vel for blot at give sin Moder en Haand, ikke at tale om, at han utallige Gange var gaaet muffen til Sengs uden at sige Godnat eller nogen Ting. Derfor syntes det hende et ubegribeligt og utroligt Øjeblik, hvori der laa et helt Liv, da hun nu efter tredive Aars forløb saa at sige for første Gang saa' sig omfavnet af sin Søn. Men ogsaa Ester forekom denne forandring i Broderens Væsen saa højtidelig og betydningsfuld, at hun, der tusinde Gange havde lêt ham ud, naar han muffedede, nu ikke formaaede at slaa et Smil over Broderens Omvendelse, men med de klare Taarer i Øjnene vendte tilbage til sit Sæde og ufravendt maatte stirre paa ham.

Pankraz var den første, der efter flere Minutters forløb tog sig sammen og som en god Soldat fandt en passende Overgang og Udvej, idet han gav sig til at besørge sit Tøj op ad Trappen. Moderen vilde hjælpe til tilligemed Ester; men han førte hende yderst galant tilbage til hendes Stol og tillod kun, at Ester gik ned til Vognen for at hjælpe med Opbæringen af nogle lette Smaating. Dog blev det nu Ester, der gav Tonen an, idet hun snart genvandt sit gode Humør, og da de kom ned til Køretøjet, kunde hun ikke længe modstaa Fristelsen til at gribe Løvehuden ved den lange, vældige Hale og trække den ned paa Jorden, idet hun lo som forrykt og raabte den ene Gang efter den

anden: „Hvad er det dog for et Skind? Hvad er det for et Uhyre?“

„For tre Maanedes siden,“ sagde Panfraz, idet han sparkede til Huden med sin fod, „var det endnu en levende Løve, som jeg har dræbt. Den fyr har været min Lærer og Omvender og har holdt en saadan Tolvtimers-Prædiken for mig, saa jeg arme Synder for Livstid er kureret for Mufferi og Surmulen. Til Minde derom skal dens Hud ikke nogensinde komme ud af mit Eje. Det var et smukt Eventyr!“ tilføjede han med et let Suk.

Da han vidste, at hans familie, hvis han ellers traf den i Live, ikke havde store Herligheder at disse op med, havde han været saa forsynlig fra den sidste større By, han havde passeret, at medbringe en Kurv med god Vin samt en Kurv med forskellige Læfferier, for at han ikke skulde vække for stor Opsigt i Seldwyla, men i al Stilhed kunde spise til Aften med sin Moder og Søster. Moderen behøvede altsaa blot at brede Dugen, saa dækkede han op med nogle stegte Høns, en stor Syltepostej og en Pakke, med smaa, fine Kager. Ja, ikke nok dermed. Paa Vejen var det faldet ham ind, hvor usfelt den elendige Tranlampe havde lyst i fordums Tid, og hvor tidt han havde ærgret sig over den fattige Belysning, hvorved han neppe havde kunnet se til sit ørkesløse Prikkeri, skønt Moderen, der dog havde ældre Øjne, altid skød Lampen hen lige for Næsen af ham til stor Morskab for Ester, der altid snildt forstod at praktisere den bort igen. En Gang havde han grædende af Urrigskab pustet den ud, og da Moderen med Besvær havde faaet den tændt paany, pustede Ester den leende ud, hvorpaa han med sønder-

revet Hjerte var gaaet i Seng. Dette og andet mere var kommet ham i Tanke paa Vejen, og skønt han nærede en smertelig og ængstelig Tvivl om, hvor vidt han overhovedet skulde finde nogen af sin Familie i Live, havde han dog ogsaa købt nogle Vokslys, og antændte nu to af dem, saa at Kvindfolkene af Forundring over al den Herlighed ikke vidste, hvilket Bende skulde staa paa.

Altfaa blev der som en Fest den Aften i Enkens Hus, kun at det hele gik meget stilfærdig til. Pankraz benyttede sig af Voksferternes klare Lys til at betragte de Forandringer, som Tiden havde foraarsaget i hans Moders og hans Søsters Ansigter, og dette Syn rørte ham stærkere end alle de Farer, han paa sine Rejser havde set i Øjnene. Han henseank derved i dyb, sorgmodig Eftertanke over Menneskets Natur og det menneskelige Liv, hvordan netop vore smaa Egenskaber, en venlig eller frastødende Karakter, ofte bestemme ikke blot vor egen Skæbne og Lykke, men ogsaa vore Omgivelses, og undertiden kunne bringe os i et tungt Skyldnerforhold til dem, uden at vi egentlig kunne gøre os selv Rede for, hvordan det er gaaet til, da vi jo ikke selv har givet os vort Gemyt. I disse Betragtninger blev han forstyrret af Naboerne, der nu ikke længere kunde betvinge deres Nysgerrighed, men trængte ind i Stuen den ene efter den anden for at se det udenlandske Dyr, da det allerede var rygtedes over hele Byen, at den forsvundne Pankraz var dukket op paany og det som fransk General i en Vogn med fire for.

Dette var et meget indviklet Tilfælde for de gode Seldwylere, der vare samlede rundt om i Byens for-

stellige Beværtninger, saa vel for de unge som for de gamle, og de fløede sig betænkelig og forbløffet bag Øret. Ti dette var et fuldstændigt Brud paa al god gammel Orden og Erfaring i Seldwyla, at et Menneske saaledes kom saa at sige dumpende ned fra Himlen som en holden Mand og General, netop i den Alder, hvor det plejede at begynde at gaa tilbage for de andre Seldwylere. Hvad vilde han nu hitte paa? Vilde han virkelig blive boende i Seldwyla alle sine Dage, ogsaa naar han begyndte at blive gammel? Og hvordan i al Verden havde han saadan svunget sig i Vejret? Hvad Pøkker havde den lidet paaagtede og tilsyneladende saa uanselige Fyr bestilt i al denne Tid uden at slide sig op? Det var de Spørgsmaal, som bevægede alles Tanker, og dem fandt de aldeles ingen Løsning paa, fordi deres Menneske- og Sjælekundskab var for ringe til at forstaa, at just det bitre og fortrædelige, der var i hans Karakter, og som havde forvoldt baade ham og hans nærmeste saa mangen Befymring, netop havde holdt ham frisk og saa at sige konserveret hans Ungdom, ligesom den skarpe Eddike konserverer en Bedesteg, og hjulpet ham ufsadt over Seldwylernes farlige Glansperiode. For at kunne klare disse vanskelige Spørgsmaal betvivlede man selve Faktum og bestred dets Mulighed, og til Støtte for denne Opfattelse blev forskellige gamle Bankerottører affendte til Enkens Hus, saa at Pankraz, der allerede var omgivet af en lille Kreds af Naboer af samme Surdejg, snart saa' sig som Midtpunkt for en hel Forsamling af nysgerrige og gemytlige Fallenter, som en gammel Heros i Underverdenen omringet af tililende Skygger.

Han tændte nu sin tyrkiske Pibe og fyldte Værelset med Vellugten af østerlandsk Tobak; Skyggerne eller Bankerospillerne snusede bestandig mere nysgerrig til de blaa Røgskyer, og Ester og Moderen kunde ikke noksom beundre den Omgængelighed og Færdighed, hvormed Panfraz forstod at underholde disse folk, og den venlige, men bestemte Maade, hvorpaa han vidste at fjærne dem, da det syntes ham at være Tid dertil.

Men saasom de Glæder, der have deres Rod i familieforhold og i glædelige Oplevelser i forholdet mellem beslægtede, langt fra at trætte, tværtimod have en mægtig Evne til at opmuntre og forynge dem, der opleve dem, medens den travle Verdens Oplevelser trætte, saa mærkede den gamle Moder endnu ikke det ringeste Spor af Søvnighed eller Træthed. Hun følte sig forynget i sine Børns Selskab, og oplivet af den gode Vin, som hun havde nydt med Velbehag, begærede hun nu omsider under Tilslutning af den langt utaalmodigere Datter at erfare noget nærmere om Panfraz' Skæbne i den lange Tid, han havde været borte.

„Jeg kan“, svarede denne, „for Øjeblikket ikke begynde paa en vidtløftig Fortælling om min travrige Historie; men der vil vel nok Tid efter anden gives Lejlighed til at fortælle eder mine Oplevelser i det enkelte. I Dag vil jeg kun give eder et Omrids, saa meget som er nødvendigt, for at I kunne forklare eder Slutningen derpaa, min Tilbagekomst og de Omstændigheder, som gav Anledning dertil, da disse Begivenheder danne et Modstykke til min tidligere Flugt og paa en Maade er to Allen af en Værning. Da jeg den Gang løb min Vej paa en saa lumpen Maade, var jeg opfyldt af en uudslettelig Harme og Bitterhed,

dog ikke mod eder, men mod mig selv, mod Egnen her, mod denne dumme By og min egen Ungdom. Dette er først siden gaaet rigtig tydelig op for mig. Naar mit Tværdriveri næsten altid kom over Maden, saa var den hemmelige Grund dertil en nagende følelse af, at jeg ikke fortjente den Mad, jeg spiste, fordi jeg intet lærte og intet tog mig for, da der jo slet intet Arbejde tilbød sig, og intet tvang mig til at tage fat, saa at der ikke var Haab om, at det nogensinde vilde blive anderledes; ti alt, hvad jeg saa' andre foretage sig, syntes mig taabeligt og usfelt; selv jeres evindelige Spinden var mig utaalelig og gav mig Hovedpine, endskønt det jo var for mig Dagdriver, I spandt. Saa løb jeg min Vej en Nat i den ynkkeligste Stemning af Verden og løb, indtil Morgenens gryede, og da var jeg vel en syv Mile herfra. Da Solen gik op, saa' jeg nogle folk, der gik paa en stor Eng, beskæftigede med at bjærge Hø. Uden at sige et Ord lagde jeg min Byldt i Udkanten af Marken, greb en Rive eller en Høtyv og arbejdede som et galt Menneske sammen med de andre folk, og det med den største færdighed; ti jeg havde under mit omslakkende Driverliv herhjemme givet nøje Agt paa allehaande Arbejder og mærket mig, hvordan Arbejderne udførte dem, og tidt, naar jeg stod og saa' til, havde jeg i mit stille Sind tænkt paa, hvor forfærdigt de greb det an, og hvor lidt det skred, og hvor ganske anderledes Hænderne burde flyve, naar man en Gang tog sig et rigtigt Stykke Arbejde for."

„Folkene saa' forundret paa mig, og ingen hindrede mig i mit Arbejde, og da de spiste Mellemmad, blev jeg indbudt til at spise med; det havde jeg netop lurt paa, og saa arbejdede jeg videre, til Middagsmaden

kom, og da spiste jeg paany med god Appetit. Men nu gjorde de gode Bønder først ret store Øjne og smiskede til hverandre, da jeg, i Stedet for at tage fat paa min Høtyv, pludselig viskede mig om Munden, tog min Byldt paa Naffen og uden at spille et Ord mere gik videre. Jeg lagde mig ned i en tæt, kølig Bøgeskov og sov, til det begyndte at mørknes; da fór jeg op, gik ud af Skoven og gav mig til at figge paa Himlen, hvor Stjernerne begyndte at komme til Syn. Stjernernes Stilling hørte ogsaa til de faa Ting, som jeg under min Lediggang havde givet Agt paa, og da jeg havde fundet stor Orden og Punktlighed i alt, hvad der angik Stjernerne, saa havde det altid moret mig, saa meget mere, som disse straalende Væsener ikke synes at iagttage en saadan Punktlighed for Daglønnens Skyld eller for en Portion Kartoffel-suppe, men simpelt hen, fordi de ikke kunne lade det være, som om de gjorde det for deres egen Fornøjelse og befandt sig vel derved. Da jeg nu af min Skole-lærdom i Geografien, saa tarvelig denne end var, dog ogsaa vidste nogen Besked med Jordklodens Overflade, saa vidste jeg godt, hvad Retning jeg skulde tage og besluttede i dette Øjeblik at løbe mod Nord gennem hele Tyssland, indtil jeg naaede Havet. Jeg løb nu hele Natten igennem en otte Timers Tid og kom ved Solopgang til et vildt, afssides Sted ved Rhinen, hvor jeg fik Øje paa et Skib ladet med Kornsække, som var løbet paa Grund, saa at Vandet skyllede hen over en Del af Ladningen. Da Besætningen kun bestod af tre Mand, og der i denne Udørfen og oven i Købet saa tidlig paa Dagen ikke var et Menneske at opdage nær eller fjærn, saa kom jeg meget til Pas til at tage

en Haand i med og hjælpe Skibsfolkene med at bære Ladningen i Land og gøre Skibet flot igen. Den Del af Kornet, som var blevet vaadt, rystede vi ud paa Fjæle, lagde det til Tørring i Solen og vendte det flittigt, indtil det blev tørt; saa bar vi det om Bord paa Skibet igen. Dermed gik det meste af Dagen, og jeg saa' derved mit Snit til at indtage adskillige forsvarlige Maaltider sammen med Skibsmandskabet, og da vi vare færdige, gav de mig oven i Købet lidt Penge og satte mig paa forlangende over paa den anden Bred ved Hjælp af en lille Baad, som var bundet fast bag i Fartøjet.

Paa den anden Side af Floden kom jeg nu ind i en stor Bjergskov og lagde mig straks til at sove, indtil det blev Nat, hvorpaa jeg stod op og gav mig paa Vandring igen og løb til Daggrø. Kort at fortælle, paa den Maade naaede jeg i lidt over to Maaneder til Hamburg, idet jeg, uden at indlade mig synderlig med Folk, dog tog et Tag i med overalt, hvor der var noget at gøre, og gik min Vej igen, naar jeg var bleven mæt, for paany at bruge Natten til at vandre i. Overalt blev Folk saa betattede over mit Væsen, at de glemte, at gøre Indvendinger, og førend de fik Tid til at blive frasørstige eller nysgerrige, var jeg væk igen. Da jeg tillige undgik Købstæderne og altid søgte mit Dagværk under aaben Himmel, paa Bjerger og i Skove, hvor jeg kun traf simple, naturlige Mennesker, saa rejste jeg virkelig som paa Patriarkernes Tid. Jeg saa' aldrig Spor af Politiet og Lovens Haandhævere i de Stater, jeg løb igennem, og min eneste Tanke var at slippe ud af dem igen uden at blive nødt til at betle for Livets Ophold eller føle mig nogen for-

pligtet, og for øvrigt kunne gøre, som jeg vilde, hvile, naar det faldt mig ind, og vandre, naar jeg havde Lyst til det. Senere har jeg ganske vist ogsaa lært at holde mig til en regelmæssig Dagsorden og et fast, vedholdende Arbejde, og ligesom jeg paa en Studs lærte at arbejde, saaledes tilegnede jeg mig ogsaa dette uden videre Anstrengelse, da jeg først traf paa en Læremester i den tvingende Nødvendighed.

For øvrigt havde jeg godt af dette Liv i den friske Luft med dets stadige Afveksling mellem svært Arbejde, kraftige Maaltider og sorgløs Ro, det udviklede mine Lemmers Styrke og Haardførhed, saa at jeg som en kraftig og rørig Gut ankom til den store Handelsby Hamburg, hvor jeg straks løb ned til Vandet og blandede mig mellem de Søfolk, som vrimlede dér og havde travlt med at lade deres Skibe. Da jeg ikke sparede paa mine Kræfter, men tog en Haand i med overalt, hvor det behøvedes, og, uden at gabe ret længe paa noget, dog ved enhver Lejlighed gav Afgift paa, hvordan de forskellige Arbejder udførtes, og da jeg derhos ikke spildte Tiden med oversflødig Snak, saa vænnede de butte, ordknappe fyre sig snart til mig, og jeg tilbragte en Uge iblandt dem, hvorpaa de indsmuglede mig paa en engelsk Koffardimand, hvis Kaptajn tog mig med paa den Betingelse, at jeg skulde hjælpe ham med hans private Forretning, som han drev om Bord paa sine Farter. Denne bestod i at sammensætte alle Slags Ildvaaben og Pistoler af gamle, ubrugelige Stumper og Stykker, som han opkøbte i stor Mængde, naar han laa for Anker i den gamle Verden. Det var nogle besynderlige og utrolige Mo- = instrumenter, som han saaledes i Videnskabens Hede

føjede sammen for siden ved Lejlighed paa en eller anden vild Kyft at omtuske dem mod værdifulde Fredsprodukter og milde Naturgenstande. Jeg hang i med Arbejdet og var snart saa oversmurt med Olie, Smergel og Filstøv som en vild Bøsssemager, og naar et saadant Skydevaaben blot hængte nogenledes sammen, saa blev det prøvet med et stærkt Knald, dog aldrig mere end én Gang, den næste Prøve blev forbeholdt de rødhuedede eller sorte Købere paa hine fjerne Øer. Denne Gang sejlede han dog kun til New-York og derfra igen tilbage til England, hvor jeg tog Afsked fra ham — da jeg nu var tilstræffelig inde i Bøsssemageriet — og straks lod mig hverve til et Regiment, der skulde afgaa til Ostindien.

I New-York smuttede jeg rigtignok et Øjeblik i Land og morede mig nogle Timer med at iagttage det amerikanske Liv, som egenlig var noget, der maatte tiltale mig, da enhver i dette Land gjorde, hvad han havde Lyst til og efter forgodtbefindende foer fra det ene Arbejde til det andet, uden at skamme sig ved noget eller agte den ene Bestilling højere eller finere end den anden. Jeg véd ikke, hvordan det gik til, at jeg dog snarest mulig skyndte mig om Bord igen og saaledes, i Stedet for at blive i den nye Verden, blev forslaaet til den ældste og eventyrligste Del af vor Verden, til det ældgamle, glohede Indien og endda til i en rød Frakke, som en stilsfærdig, engelsk Soldat. Og jeg kan ikke sige, at jeg fandt Mishag i det nye Liv, som allerede begyndte om Bord paa det store Cinieskib, hvorpaa Regimentet befandt sig. Allerede den Omstændighed, at vi alle, saa mange vi vare, blev forplejede med den største Punktlighed og Orden,

saa at enhver fik sin Ration saa sikkert som Stjernerne gaa paa Himlen, den ene hverken mer eller mindre end den anden, og uden at den ene havde Lejlighed til at forfordele den anden, var mig en stor Behagelighed og saa meget mere, som vi ikke behøvede at taffe nogen derfor undtagen vort Tjenestereglement, der sikrede enhver, hvad ham tilkom. Allerede om Bord maatte vi gennemgaa Skolen og maatte hver Dag gennemgaa vor Eksercits; men dette Arbejde tiltalte mig, da det ikke ved denne Bajonettægning gik ud paa at fægte sig noget spiseligt til, f. Eks. en stegt Kartoffel, men blot gjaldt om Udviklingen af en rent legemlig færdighed, der ikke stod i noget forhold til Mæden, og man behøvede kun at være punktlig og opmærksom ved Øvelserne for at have sine kronede Dage. Allerede den anden Dag, efter at vi vare komne om Bord, saa jeg en Soldat saa Prygl, fordi han havde knurret imod en foresat, efter at han allerede forud havde gjort sig skyldig i forskellige Uregelmæssigheder. Da foresatte jeg mig straks, at jeg aldrig vilde lade noget saadant overgaa mig, og nu kom mit gnavne og indsluttede Væsen mig paa en vis Maade til Hjælp, idet det gjorde mig det lettere at iagttage en gennemført og lydløs Punktlighed og Opmærksomhed og hindrede mig i at gøre mig skyldig i de Forseelser, som andre begik.

Saaledes blev jeg en ganske ordentlig og brugbar Soldat; og det var mig en Fornøjelse at forstaa alt fra Grunden af og at udføre det nøjagtig saaledes, som det skulde være, og da det efterhaanden lyffedes mig, saa følte jeg mig temmelig tilfreds, uden at jeg dog derfor blev mere snaksom af mig end tidligere.

Kun sjælden, følte jeg et Stænk af Gemytlighed og kun yderst sjælden gik jeg med til en lille Spøg, hvilket gav mig Karakter af en Soldat, som han skal være, og gjorde mig respekteret iblandt Kammeraterne, og da jeg saaledes havde tilbragt et Aar i det hede, sælsomme Land, begyndte jeg at avancere og blev tilsidst en slink Underofficer. Efter nogle Aars Forløb var jeg blevet et stort Kreatur i min Art, jeg var som oftest beskæftiget paa Regiments-Kommandørens Kontor, da jeg havde vist mig som en brugbar Proviantforvalter, idet jeg straks og uden videre Hovedbrud tilegnede mig de nødvendige Kunster, Skriferiet og Regningen og satte mig ind i Tingenes Gang. Alt gik nu efter en Snor, og det syntes mig et fuldstændigt Herreliv, jeg levede derude under den varme, blaa Himmel, uden Møje og Betyrninger; hvad jeg havde at forrette gik af sig selv, og jeg følte ganske det samme Velvære, hvad enten jeg var i Funktion, eller jeg drev ledig omkring. Maaltiderne var mig ikke længere Hovedsagen, og jeg gav næppe Agt paa, naar eller hvad jeg spiste. To Gange i denne Tid affendte jeg Brevskab til eder samt nogle opsparede Skillinger; men begge Skibene gik mærkværdigvis til Bunds med Mand og Mus, og i min Aergrelse derved opgav jeg Sagen og foresatte mig saa snart som mulig selv at vende hjem og herhjemme at frugtbar gøre min indvundne Arbejdsdygtighed og faste Levevis. Ti jeg tænkte, at jeg dermed bragte noget bedre til Seldwyla, end om jeg vendte hjem med en hel Million, og jeg udmalede mig allerede, hvordan jeg skulde traktere Skryderne og Storhanserne, naar de vilde spille mig paa Næsen.

Men dermed havde det endnu god Tid, og jeg skulde, førend det kom dertil, opleve saadanne Ting og undergaa en saadan Forandring i mit Væsen, at Lysten helt skulde forgaa mig til at tage andre i Skole. Kommandøren havde fuldstændig gjort mig til sit Faktotum, og jeg maatte tilbringe næsten hele min Tid i hans Selskab. Han var et forunderligt Menneske paa henved halvtreds, hans Kone levede i Irland i et gammelt Taarn og var om mulig endnu besynderligere end han; saa længe de havde levet sammen, havde de bestandig snærrret ad hinanden som to vilde Katte, og de led begge af den fiske Ide, at de havde gjort et uheldigt Giftermaal, endskønt de var to Allen af samme Stykke og syntes fuldstændig at være skabte for hinanden. De vare ogsaa raske og fornøjede og levede meget behagelig i denne Indbildning, som mangen Gang bidrog til at forforte dem Tiden, og naar de vare skilte, sørgede de for hinanden med rørende Opmærksomhed. En eneste Datter havde de, som hed Lydia; hun holdt sig til Faderen og opholdt sig for det meste hos ham, da forskellen i Køn bragte hende til at kaste hele hendes Medlidenhed paa ham, hvorvel han formodentlig lige saa vel som Moderen havde sin Del af Skylden i det formentlig ulykkelige Forhold.

Kommandøren beboede en yndig, luftig Bolig, der laa udenfor Byen i en Dal, der var fuldstændig opfyldt med Palmer, Cypresser og figentræer. Under disse Træer rundt om den lette, hvide Bygning var der anlagt Haver, hvori der voksede dels alle Slags Køkkenurter, dels en Mængde Blomster, som man rigtignok ogsaa kunde finde rundt om i den fri Natur; men den gamle holdt nok af at have et rigt Udvalg

af dem i sin nærmeste Nærhed, saa at det formelig lyste i Trærnes grønne Skygge af store purpurrøde og hvide Blomster. Naar jeg nu var færdig med Tjenesten, saa maatte jeg som en betroet Person holde disse Haver i Orden og for ikke at blive forkælet og blødagtig ved denne fredelige Nyslen, maatte jeg undertiden ledsage Obersten paa hans Jagtture, hvorved jeg udviklede mig til en dreven Jæger; ti straks bagved Dalen begyndte der et vildt, ufrugtbart Landskab, som efterhaanden gik over i en tæt Bjærgskov, der ikke alene tjente til Bolig for mere ufyldigt Vildt; men hvor man ogsaa nu og da kunde træffe paa farlige Roddyr, især store Tigere. Saa snart det rygtedes, at en saadan Kammerat havde ladet sig se, saa rykkede vi ud imod den, og ved slige Lejligheder lærte jeg faren at kende, førend jeg endnu havde været i nogen Fægtning med Mennesker. Men var der intet andet at gøre, saa maatte jeg spille Skaf med den gamle Herre og erstatte hans Datter, Lydia, der manglede baade Lyst og Anlæg derfor, saa at hun spillede aldeles barnagtigt, hvad der ikke ydede den gamle nogen synderlig Underholdning. Jeg derimod lærte snart saa meget, at jeg nogenlunde kunde holde ham Stangen uden alt for ofte at tage Vren fra ham, og hvis ikke andre Ting havde forvirret mine Tanker, saa vilde jeg snart have taget Luven fra den iltre gamle.

Jeg var saaledes en af de mærkeligste Funktionærer i hele Verden; jeg spadserede gravitetisk og tavs omkring under Palmetræerne i min Skarlagensuniform med en let Spanskrørsstof i Haanden og et hvidt Tørklæde over Hovedet til Værn mod den hede Sol. Jeg var

Soldat, Forvalter, Gartner, Jæger, Husven og Selskabs-herre, og det af en ganske egen Slags, efterdi jeg kun yderst sjældent talte et Ord; ti skønt jeg nu ikke mere muffede og i det hele var temmelig tilfreds, saa havde jeg dog vænnet mig saaledes til min Tavshed, at den faldt mig ganske naturlig, saa at jeg ikke følte mig fristet til at bryde den uden for nu og da at udsende et Kommandoord eller en Ed mod uefterrettelige Soldater. Men netop dette Væsen behagede Kommandanten, og jeg blev saaledes i fem Aar hos ham, tilbragte den ene Dag som den anden, og min fritid kunde jeg bruge, som jeg selv fandt for godt. Denne Tid benyttede jeg til atter og atter at gennemlæse det Dufin Bøger, som den gamle Herre ejede, hvorigennem jeg lærte et godt Stykke af Verden at kende, da de alle vare temmelig voluminøse. Jeg blev saaledes en ihærdig og stille Læser og tilegnede mig en Visdom, hvorom jeg ikke ret vidste, om den gjaldt i Verden eller ikke, hvilket jeg dog snart skulde erfare. Ti, hvorvel jeg allerede havde set og erfaret meget, saa var det dog kun stykkevis, og der var saare mange Ting, der laa ganske udenfor min Erfarings Omraade.

Erdelig blev min Oberst udnævnt til Gubernør over hele den Del af Landet, hvori vi laa; han ønskede at beholde mig i sin Nærhed og fik mig derfor forsat fra det Regiment, jeg hidtil havde staaet ved, da det netop var bleven kaldt hjem til England, og over i det nye, som skulde afløse det. Og saaledes fik jeg fremdeles Lejlighed til at blive hos min gamle Herre baade som Militærperson og i alle mine andre Egenskaber, og det huede mig vel; ti jeg var saaledes

en frit stillet Mand, der ikke havde nogen over sig uden sin Fane.

Paa samme Tid ankom ogsaa hans Datter ovre fra det gamle, irske Taarn, da hun for fremtiden skulde være hos sin Fader, Guvernøren. Det var en smuktbygget Pige, ja en ligefrem Skønhed; dog var hun ikke blot en Skønhed, men ogsaa en Person, der gik efter sit eget Bestik, saa at man straks fik det Indtryk, at den, der gik hen og forelskede sig i hende, ikke saa let i den første den bedste Gade vilde finde en Trøst eller Erstatning for hende, netop fordi hun var et helstøbt og ejendommeligt Menneske, som der ikke gaves Dubletter af. Og denne ædle Selvstændighed var forenet med den fuldkomneste Barnlighed og Hjertensgodhed, som hun ytrede med den Oprigtighed og Uforbeholdenhed, som, naar den er forbundet med Fasthed og Bestemthed, giver et Menneske et Præg af Overlegenhed og meddeler, hvad der egentlig kun er Udslag af et fribaarent og oprindeligt Menneskevæsen, et Skær af indviet og genial Overlegenhed. Hun var vel bevandret i alle skønne Færdigheder, da hun, efter hvad der er Skik og Brug for slige Skabninger, havde tilbragt sin Barndom og Ungdom med at lære alt, hvad der pynter, ja, hun kendte næsten alle nyere Sprog, uden at hun dog lod sig synderlig mærke dermed, saa at uvidende Mænd lige over for hende ikke let kom i den skræffelige Forlegenhed at staa tilbage for en orkesløs, lille Drivhusplante af Jomfru. Overhovedet lagde hendes naturlige og ægte Dannelse sig mest for Dagen deri, at hun forstod at bedømme og behandle dagligdags Smaating, Forhold og Begivenheder paa en forstandig Maade, og ved slige Lejligheder

var hendes Tanke og Ord ligesaa naturlige, elskværdige og sikre som Klangene af hendes Stemme og hendes Bevægelser. Og med alt dette var hun som sagt saa barnlig, saa lidt beregnende, at hun ikke kunde lære at spille et fornuftigt Parti Skak, endskønt hun sad med uforstyrrelig Munterhed ved Brættet for Gang efter Gang at lade sig overrumple af sin Fader. Man følte en egen Hygge ved at være i hendes Selskab; ti man følte, at i hendes Natur var alt det lykkelige sammensmeltet, der gør Kvinden tiltrækkende, saa at man ikke behøvede at løbe fra By for at søge det her eller der. Hendes smukke, lyse Haar og de mørkeblaa Øjne, der næsten altid saa' frit og ubekymret ud i Verden, bidrog ganske vist ogsaa noget dertil, saa meget mere som hendes Skønhed, hvor iøjnefaldende den end var, dog var gennemtrængt af kvindelig Beskedenhed og Blufærdighed, og dertil havde et saa fuldstændigt ejendommeligt og personligt Præg; hun var kort sagt sig selv og ingen anden, en selvstændig og ad egne Veje udviklet Personlighed. Det vil sige, det forekom mig saa; Gud maa vide, om det virkelig var Tilfældet, eller om det kun var en bedragerisk Indbildning af mig selv, kort at fortælle —"

Her gik Panfranz med et i Staa og faldt hen i melankolske Betragtninger, hvorved han satte et temmelig ufrigerisk og næsten enfoldigt Ansigt op. Begge Dødslysene vare brændte mere end halvt ned, Moderen og Søsteren havde bøjet deres Hoveder og nikkede søvnbetyngede; de hverken saa' eller hørte mere; ti lige siden Panfranz havde begyndt paa Skildringen af sin formodede elskede, vare de begyndte at blive søvnige, og nu lode de ham fuldstændig i Stikken og sov ind.

Til Held for vor Nysgerrighed bemærkede Obersten ikke denne Omstændighed; han havde i det hele taget glemt, hvem han talte til, og fortsatte, uden at hæve Blikket, sin Fortælling for de sovende Kvinder som en, der endelig efter lang Tids Tavshed glæder sig ved ret at kunne udøse sit Hjerte for nogen.

„Jeg havde indtil den Tid,“ fortsatte han, „aldrig givet nøjere Agt paa en Kvinde og havde omtrent saa megen Forstand paa Kvinder som et Næsehorn paa Citherspil. Vel havde jeg altid gerne betragtet dem, naar det kunde ske i al Ro og Mag ved et ubemærket Sideblik; men det var mig meget imod at indlade mig i den ringeste Ordveksel med noget Fruentimmer, da det altid havde forekommet mig, at det ikke kom dette Køn an paa en fornuftig, klar og rigtig Afgørelse af noget, og at det var dem umuligt blot en Minut at holde sig til Sagen og den sunde Fornuft, saa at de, naar de en Gang havde sagt noget fornuftigt og rigtigt, ligesom skyndte sig med snarest mulig at bringe det i forglemmelse ved en forsværgende Dumhed eller Tankeløshed, hvad de da kaldte for deres kvindelige Hnde og Smidighed, skønt det i Grunden var en Uredelighed, og saa meget afskyeligere, som det var en Frugt af beregnende Overlæg, for bag dette Virvar desto bekvemmere at kunne pleje deres slette Instinkter og Luner. Derfor havde jeg paa forhaand et skjult Nag og Mistillid til enhver Kvinde og værdigede ingen af dem et aabent Blik. Siden jeg var kommet til Indien havde jeg imidlertid følt mig mere tilfreds og opgivet en Del af min tidligere Knarvorenhed og Bitterhed, og der var en Mangfoldighed af Kvinder saa vel af indiff Ekstraktion som ogsaa en Mængde

Englænderinder, da mange Købmænd, Officerer og Soldater havde deres familie hos sig. Dog, disse Indierinder, der vare skønne som Blomster, og hvis Smil og Tale var som lutter Homning, gjorde ikke noget dybere Indtryk paa mig, da jeg altid har fundet Skønhed og Venlighed højest fedsommelige, naar de ikke vare forenede med Karakter og Selvstændighed, og jeg gruede, naar jeg tænkte paa, at en saadan Kvinde, hvis hun blev min, vilde være forsvarsløs over for mine onde Luner. De evropæiske Damer derimod, som jeg traf derovre, og som for Størstedelen stammede fra Storbritannien, fattedes det ganske vist ikke paa forsvarsdygtighed; men de vare til Gengæld ikke saa gode som hine, og naar de viste nogen Venlighed, saa fik den en affkyelig nøgtern og haandværksmæssig Karakter, ja selv den ædle Kvindelighed, hvoraf disse selvbevidste, respectable Damer gjorde sig saa meget til, sjakrede de snarere med som Urtefræmmere end som Kvinder. Her vejer man en Kvint af, og hist vifler man omhyggelig en Kvint ind i Filistreriets Træpapirs-Kræmmerhus. Desuden havde jeg hele Tiden en fornemmelse af, at der inderst inde hos alle disse skønne eller uskønne var et Drag af noget gement, denne Tidens Sygdom, som de ganske vist maa have faaet fra vort Køn, fra os Herrer Europæere; men som netop hos Kvinderne antager en anden og dobbelt farlig Karakter. Ti det er slemme Tider, naar de to Køn udveksle deres Sygdomme og det ene meddeler det andet sine medfødte Svagheder. Dette var mine hypokondre og lidet prøvede Tanter om Kvinderne, det var dem, der laa til Grund for min Opførsel

over for dem, og derfor gif jeg min egen Vej uden at bekymre mig videre om en eneste af dem.

Da nu den skønne Eydia kom derud, og jeg daglig befandt mig i hendes Nærhed, fik min hele Visdom et Stød og faldt sammen. Jeg vænnede mig snart saaledes til hendes Selskab, at jeg ikke følte mig ret til Pas, naar hun ikke var til Stede, og jeg fattede ikke, hvad det hele skulde blive til. Jeg var højlig forundret over, at jeg ikke følte Uvillie eller Ringeagt for hende, hverken Overlegenhed eller Eyst til hemmelig Jagttagen, jeg skelede ikke lønlig efter hende, men glædede mig simpelt hen og uden forbehold ved hendes Selskab og betragtede hende frit og aabent, men uden Paatrængenhed, naar jeg havde noget at gøre i hendes Nærhed. Dette faldt mig saa meget lettere, som jeg i min Stilling som fattig Soldat ikke behøvede at tale til hende, uden naar hun netop spurgte mig, og saaledes ikke havde andet at iagttage, end som en fornuftig og veldresseret Underofficer at skyde Brystet frem og Skuldrene tilbage. Ogsaa var mit tavse Væsen, i Særdeleshed lige over for Kvinder, under mit langvarige Tværdriveri saaledes blevet mig til Natur, at jeg med min bedste Villie ikke havde kunnet gøre en Undtagelse, selv om det ellers havde sømmet sig. Og dog følte jeg en stor og ualmindelig Velvillie for denne Frøken, fandt hende tidt og gerne i mine hemmelige Tanker, og for hendes Skyld forandrede jeg mine ugunstige Anskuelser om Kvinderne og tænkte mig, at det dog vist ikke stod saa slet til med dem; i al Fald skulde de for Fremtiden for denne enes Skyld finde Naade for mine Øjne. Jeg glædede mig, naar Eydia var til Stede, eller naar jeg fandt Anledning til at

forføje mig derhen, hvor hun just var; dog gjorde jeg af den Grund ikke et Skridt mer, end der laa i Sagens Natur, og naar jeg var i samme Værelse som hun, nærmede jeg mig ikke en Gang til hende eller saa' efter hende, uden en bestemt fornuftig Grund, og følte i det hele en lignende Ro i mit Indre, som det kolige Hav, naar ingen Vind bevæger det, og Solen skinner paa dets Overflade.

Og saaledes gif det omtrent et Halvaars Tid, maaske et Aar eller lidt mere, jeg husker det ikke saa nøje; ti alt, hvad der hedder Tidsregning, er for de Aars Vedkommende gaaet mig af Glemme, og hele hint Tidsrum foresvæver mig nu som en lummer, drømmetung Sommerdag. I vort Bekendtskabs første Tid — hvor længe eller kort den varede, ved jeg som sagt ikke — følte jeg mig altsaa rolig og vel til Mode. Den unge Dame havde ikke synderligt at forhandle med mig, skønt hun naturligvis ofte saa' mig; men, naar hun havde noget at tale med mig om, saa var hun yderst venlig, og der gled altid et barnligt, uskyldigt Smil over hendes smukke Ansigt, som jeg taknemligst gengældte ved at sætte et dobbelt ærbart Ansigt op, uden at fortrække en Mine, naar jeg svarede: „Meget vel, Frøken!“ eller jeg modsagde hende uden Betænkning, hvis hun tog fejl, hvilket dog kun sjælden skete. Men, naar hun ikke var til Stede, eller naar jeg var alene, saa tænkte jeg idelig paa hende, dog ikke i mindste Maade som en forelsket, men som en god Ven eller Slægtning, der tog oprigtig Del i hendes Skæbne, ønskede hende alt godt og glædede sig med hende, naar hun selv var glad. Naar jeg besinder mig ret derpaa, foregif der vel ogsaa en Smule Forandring med mit

Væsen overfor Guvernøren, idet jeg nu vogtede lidt mere paa min Selvstændighed over for ham, optraadte som en Soldat, der kun bøjer sig for sine militære Pligter, og sørgede for i mine øvrige Arbejder at bevare et Præg af Uafhængighed; jeg stod heller ikke i nogen Henseende i Uafhængighedsforhold til ham, og, naar mit egentlige Arbejde paa hans Kontor var endt, for hvilket jeg fik min Sold, deltog jeg blot som en frivillig Hjælper i, hvad der kunde foresfalde, og spiste og drak kun med ham, naar Omstændighederne førte det med sig.

Da skete det en Dag, just som jeg syslede med noget Havearbejde under de skyggesfulde Træer, at Lydia i Løbet af en lille, halv Time kom tre Gange der forbi, uden at hun havde noget som helst dér at gøre. Den første Gang satte hun sig paa en omvæltet Kurv og spiste en Tallerkenfuld røde Kirsebær, mens hun i et Væk passerede med mig og loffede mig til at tale. Næste Gang ryffede hun Kurven ganske tæt hen til den Rosenbush, som jeg netop var i Færd med at beskære, satte sig atter paa den, mens hun syede et hvidt Silkebaand paa en smuk lille Natkappe, eller hvad det nu var; ti denne Gang saa' jeg mig kun sjældent om og talte kun lidt, da jeg blev forlegen. Hun gik imidlertid snart igen; men vendte tredje Gang tilbage med et kunstig forarbejdet, finesjst Taalmodighedsspil, tog den gamle Kurv og slæbte den bort med sig; da hun var kommet et lille Stykke fra mig, satte hun sig ned paa den med Ryggen imod mig og forsøgte ganske stille at faa Spillet til at gaa op. Jeg betragtede hende nu ufravendt, indtil hun pludselig puttede Spillet i Lommen, rejste sig og forsojede sig bort med en besynderlig vellydende Trille uden en eneste

Gang at se sig om efter mig. Alt dette vilde ikke ret blive mig forstaaeligt eller indlysende, og i mit stille Sind rynkede jeg vel saa smaat paa Næsen ad denne Udfærd; men fra det Øjeblik af var jeg forelsket i Lydia.

I en forunderlig oprømt Stemning lod jeg Roser være Roser, hentede min Dobbelslint og foretog nu i den milde Aften et langt Strejftog ud i det omliggende Vildnis. Mange Dyr saa' jeg paa min Gang; men jeg glemte bestandig at skyde efter dem; ti, hver Gang jeg vilde lægge an paa et, faldt den unge Dame og hendes Udfærd mig igen i Tankerne, og imens smuttede Dyret bort.

Hvad vil hun Dig, tænkte jeg, og hvad skal det betyde? Mens mine Tanter drejede sig i en fortsat Kreds om dette Spørgsmaal, opstod der i mit Sind en stor Taknemlighed for alt muligt eller umuligt, der kunde tænkes at ligge i det indtrufne, hvorimod dog min Ordenssans og Bevidstheden om min Persons Ringhed og Mangel paa tiltalende Egenskaber nedlagde den kraftigste Protest. Da jeg ikke kunde løse disse Gaader, tog mine Tanter pludselig en anden Retning; det faldt mig nemlig ind, at denne tilsyneladende saa skønne og dygtige Kvinde, naar alt kom til alt, maaske simpelt hen var et letfærdigt og snedigt lille Fruentimmer, der gerne vilde indlade sig med hvem som helst, og som ikke en Gang forsmaaede at indlede en daarlig Historie med en sølle Underofficer. Dette forbandede Indfald gjorde mig saa ondt og traf mig saa uformodet, at jeg i mit Raseri og min Smerte nedskød et uhyre Vildsvin, som netop før mig forbi gennem det høje Bjergkrat, og min Kugle sad næsten lige saa

uformodet og uvelkommen i dens Hjerne som hin nederdrægtige Tanke i min, og dog havde jeg en følelse, som var det vilde Dyrs Lod misundelsesværdig i Sammenligning med min. Jeg satte mig paa det døde Dyrs Krop; i mine Tanker saa' jeg tydelig den skønne Kvinde skride mig forbi, jeg genkaldte mig saa levende, hvordan hun tre Gange var kommet, enhver af hendes Bevægelser, ethvert af hendes Ord klang endnu for mit Øre. Men mærkværdigvis strakte min gode Hukommelse sig nu langt ud over denne Dag, den gik længere og længere tilbage, til den første Gang, jeg havde set hende, og fastede et forbavsende Æys over hele det Tidsrum, jeg tilsyneladende havde tilbragt saa roligt. Ligesom man ved fuldstændig klar Luft umiddelbart forud for en Regnbyge tydelig kan iagttage mange Enkeltheder paa fjerne Bjerge, som man ellers ikke ser, og i en stille Nat kan høre de fjærneste Klokker slaa, saaledes opdagede jeg nu med forundring, at hendes hele Færd og Tale i al denne Tid, hvert enkelt lille Træk og Begivenhed, uden mit Vidende havde præget sig i min Erindring, og nu hørte jeg atter midt i den dybe Stilhed, der herskede i denne Ørken, næsten ethvert af hendes Ord, selv det ligegyldigste og flygtigste, atter klinge for mit Øre med tydeligt Udtryk. Al denne Herlighed havde jeg altsaa som i Søvn eller i Hemmelighed haaret med mig i al denne Tid, og det Under, der nys var sket, havde kun skudt Slaaen fra Døren til dette Konkammer eller kastet en Fakkell i et Bundt Hø. I min forundring herover glemte jeg igen min daarlige Harm og beskæftigede mig uafbrudt med at udtømme dette Erindringens hemmelige Skatkammer og fremhentedede med

Begærlighed ethvert lille Smykke, ethvert lille Bidrag, det kunde give mig til Billedet af Lydia. Og i disse Tanker slentrede jeg atter ad Hjemmet til, fuldstændig optaget af denne Skuen indad i mig selv. Dog formaaede jeg nu ikke mere at være saa sikker og rolig i hendes Nærværelse, og da der ikke viste sig nogen anden Udvej for mig, saa undgik jeg saa vidt muligt ethvert Møde med hende for desto ivrigere at kunne tænke paa hende. Saaledes forløb tre eller fire Uger, uden at der forefaldt noget af Betydning; kun bemærkede jeg, at hun uagtet den Tilbageholdenhed, hun iaagttog, dog ikke forsømte nogen Lejlighed til i Ord eller Handling at tage mit Parti, ja, hun begyndte endog at tale mig fuldstændig efter Munden eller dog til Behag, idet hun benyttede sig af Udtryk, som jeg tidligere havde brugt, og bedømte Ting og Forhold paa samme Maade, som hun havde hørt mig gøre det. Dette var mig i Begyndelsen ikke særlig paafaldende, da jeg fra vort Bekendtskabs første Tid altid havde glædet mig over hos hende at finde de samme Anskuelser om Forhold og Mennesker, som jeg selv beslittede mig paa; hun havde ogsaa altid lét ad de Ting, som jeg lo ad, og ærgret sig over de samme Daarskaber og Unaturligheder, hvor saadanne viste sig. Men til sidst blev det mig dog saa paafaldende, at hun, endskønt jeg intet havde at tale eller forhandle med hende om, dog søgte at leve mig til Behag, og det ikke som en skælmisk Kofette, men som et enfoldigt, usfyldigt Barn, saa at jeg følte mig fuldstændig forvirret og hverken vidste ud eller ind. Saa søgte jeg da, for at redde mig, Hjælp i min gamle Tværdriverrolle og forhærdede mig fuldstændig i den, hvilket faldt mig

saa meget lettere, som jeg følte mig intet mindre end
 lykkelig i dette besynderlige forhold. Derover syntes
 hun at blive yderlig bekymret og forknytt, hvad der
 gav hendes ellers saa resolute og dygtige Væsen en
 forførende Hude, da man i Almindelighed ikke ser
 Kvinderne, og aller mindst de smaalige og ubetydelige
 iblandt dem, forsøge at glimre og bestikke ved en saadan
 undselig og tilbageholdende Væfedenhed. Tværtimod
 tro de, at intet flæder dem bedre end en frygtelig
 Sikkerhed og Uforfammethed. Da nu oven i Købet
 den gamle Guvernør begyndte at stifte paa Lydias
 Væsen paa en mig uforstaaelig og lidet delikat Maade,
 idet han over ti Gange om Dagen sagde: „Min
 sandten, Lydia, Du er forelsket i Panfrazius!“ saa
 blev Sagen mig for broget; ti jeg ansaa det for en
 daarlig Spøg, smagløs og yderst simpel overfor hans
 Datter, men overfor mig rentud samvittighedsløs og
 raa, og jeg var ofte paa Vej til at sige ham denne
 min Mening uden Omsvøb og give ham en god Dag
 for Fremtiden. Det sidste gjorde jeg ogsaa, for saa
 vidt som jeg fuldstændig tog mig sammen og inde-
 sluttede mig i mig selv. Lydia blev nu meget tavs,
 ja hun syntes endog at blive bleg og sørgmodig, hvad
 der gjorde mig meget bekymret, uden at jeg kunde
 fatte, hvad det skulde blive til. Men, da hun til Trods
 for min Tilbageholdenhed igen begyndte at følge efter
 mig og at give sig noget at bestille i min Nærhed,
 geraadede jeg i Fortvivlelse, og i min Fortvivlelse
 begyndte jeg at indlede nogle afbrudte og fluntede
 Samtaler med hende. Det, vi talte sammen, havde
 intet at betyde; ti det var kun noget uartikuleret, dumt
 Tøjeri, som om vi begge havde været Idioter. Dog

tænkte ingen af os derpaa; men vi lo ad hinanden som to Børn; ti ogsaa jeg glemte derover alt andet og glædede mig som en forrygt over at turde føre disse smaa, korte Samtaler med hende. Men denne Lykke varede aldrig længere end et Par Minuter ad Gangen, da vi af Mangel paa Ro og Sindighed straks igen tabte Traaden, og til sidst stod som to Børn, der have truffet Perler paa et Straa, og nu med Sorg se de skønne Perler glide af og spredes i Sandet. Saa kunde det atter vare flere Uger, før Tilfældet igen lyfsaliggjorde os med et saadant Møde; dog gjorde jeg aldrig det første Skridt dertil, da jeg altid straks efter en saadan Samtale var betænkt paa ikke i det mindste Stykke at forse mig og ingen Dumheder at begaa her hos disse besynderlige Mennesker. Hundrede Gange var jeg bestemt paa at gaa min Vej og ikke mere vende tilbage; men Tiden gik saa hurtig, at Lejligheden bestandig slap mig af Hænde, saa jeg maatte opsætte det indtil videre. Men mine Tanker vare udelukkende beskæftigede med denne Sag, og nu arriverede der mig noget højt mærkeligt.

Jeg havde allerede læst Guvernørens Bøger saa tidt, at jeg ikke mere kunde lære noget af dem. Lydia, der saa ofte saa' mig læse, benyttede da Lejligheden til at give mig nogle af sine Bøger. Deriblandt var et tykt Bind af Form som en Haandbibel, som det da i det hele taget havde et geistligt Snit; ti det var indbundet i sort Læder og forgyldt. Men det indeholdt lutter Skuespil og Komedier, der vare trykte med det aller fineste engelske Tryk. Denne Bog kaldte man Shakspeare efter Forfatterens Navn, af hvem der ogsaa var et Portræt foran i Bogen. Denne forføreriske,

falske Profet førte mig ind i en net Suppedas. Han skildrer nemlig Verden aldeles fortræffeligt og sandt, saaledes som den er, men kun saaledes, som den findes i de helstøbte Mennesker, der i godt og ondt vise deres ejendommelige Natur og stemple forholdene med deres eget Præg og tillige ere gennemsigtige som Krystal, hver efter sin Art af det rene Vand, saa at naar flette Stribenter beherske Middelmaadighedens og Halvhedens farveløse Verden og afbilde den og derved føre Tossehovederne paa Vildspor og fylde dem med tusinde bedrageriske Billeder, saa hersker han derimod i en Verden, hvor alt er fuldendt og helstøbt i sin Art, og fører derved de gode Hoveder paa Vildspor, idet de nemlig vente at se og genfinde dette ægte Menneskeliv i den Verden, de kende. Ganske vist findes det i Verden, men kun aldrig der, hvor vi netop befinde os, eller til den Tid, paa hvilken vi leve. Der er endnu nok af voldsomme, flette Kvinder; men hvor finder man Lady Macbeths skønne Nattevandring og den ængstelige Gnidning af den lille Haand. De Giftblanderker, som vi træffe paa, ere simpeltthen frække og samvittighedsløse, og naar de have udstaaet deres Straf, skrive de os deres Memoirer eller anlægge en Krambod. Der er endnu mangan Ungling, der bilder sig ind at være en Hamlet og roser sig deraf uden at have mindste Anelse om en virkelig Hamlets Sjælsstorhed. Her se vi en Morder uden Macbeths dæmoniske og dog samtidig saa menneskelige Vildhed, og dér en Richard den tredie uden dennes Vid og Veltalenhed. Her er en Porzia uden dennes Skønhed, dér en, der ikke er aandrig, og der atter én, der vel er aandrig, men uden Klogskab, saa at hun nok forstaar at gøre

Folk ulykkelige, men ikke at sørge for sin egen Lykke. Vore Shylø'ere gad vel nok skære Kød af Kroppen paa os; men de vilde aldrig i Verden vove en Indsats selv i dette Øjemed, og vore Dages venetianske Købmænd komme ikke i Fare paa Grund af en lystig Galning af en Ven, men formedelst mislykket Altiessvind, og de holde da ikke slige skønne, melankolske Taler, men sætte et yderst dumt Ansigt op dertil. Men, egentlig findes som sagt alle disse Personer her i Verden, kun ikke saa smukt grupperede som i disse Digte; aldrig træffer en fuldstændig Skurk paa en til Tænderne væbnet Hædersmand, aldrig en ren Nar paa en sokratiske Spøgesugl af en Vismand, hvorfor der aldrig kan komme noget fuldendt Sørgepil og heller ikke nogen rigtig god Komedie ud deraf.

Men jeg læste nu hele Natten i denne Bog og fordybede mig fuldstændig i den, da den syntes mig skrevet lige saa grundigt som naturtro, og da et saadant Arbejde desuden syntes mig lige saa nyt som fortjenstligt. Da nu alt andet i denne Bog forekom mig saa fortræffeligt, sandt og helstøbt, at jeg uden videre tog det for den egentlige og rigtige Verden, saa fæstede jeg ogsaa en fuldstændig Tillid til den med Hensyn til de Kvinder, den fremstillede, loffet dertil af den skønne Stjerne, Miss Lydia, og jeg troede, at der her var gaaet et Eys op for mig, der skulde bringe mig Løsningen af al min Tvivl og pinlige Uvished.

Godt, tænkte jeg, naar jeg i mine stille Timer dvælede ved Billederne af Desdemona, Helena, Imogen og andre, der alle med Tilfidsættelse af deres skønne, ophøjede Kvindевærdighed hengav sig til slige løjerlige Fyre og betroede sig til dem saa uforbeholdent som

ufkyldige Børn, ædle, stærke og trofaste som Helte, uforanderlige og tro som Himlens Stjerner: Godt, tænkte jeg, dette er netop Tilfældet her. Ti et saadant fastbygget, skønt og støtsejlende Kvindeskib er denne Lydia, et Fartøj, der kun kaster sit Anker ud en Gang og da i et uudgrundeligt Dyb, en Kvinde, som véd, hvad hun vil. Som en straalende, varm Sol opsteg denne Tanke i mit Hjerte og i dens Lys saa' jeg nu enhver Bevægelse, enhver lille Handling, ethvert Ord af den skønne Froken, og det varede ikke længe, før hun i mine Øjne overtraf alt, hvad den gode Digter havde skabt med sin mægtige Indbildningskraft, da dette levende Digt vandrede om i Solens Lys med virkelig Kød og Blod, virkelige Hjerteslag og en virkelig Nasse med guldblondede Lokker.

Den uhyggelige Gaade var nu løst, og jeg havde intet andet at gøre end at finde mig til Rette i al denne overjordiske Salighed, som jeg digtede paa om Kap med Shakspeare, og med al flid at pynte paa min egen uværdige og lidet indtagende Person, at den kunde blive en værdig Genstand for et saadant Lune af Skæbnen eller af denne Kvindes kongelige Højmodighed, hvilket skete ved hundrede skønne Udsigter og Planer, der saa at sige af sig selv søjede sig til det skønne Luftflot. Den uendelige Taknemlighed og Beundring, som jeg følte for den dyrebare Kvinde, havde ganske vist for en ikke ringe Del sin Grund i smigret Egenkærlighed, men formodenlig endnu mere i den Omstændighed, at denne forklaring var den eneste, der syntes mig mulig, naar jeg skulde undgaa at føle foragt eller Medlidenhed for denne Pige, som jeg elskede saa højt; ti den ubegrænsede Verbodighed, som

jeg følte for hende, var bleven mig en Nødvendighed, og mit Hjerte skælvede for hende, som det endnu aldrig havde skælvet for noget Menneske, ja end ikke for noget vildt Dyr.

Saaledes gif jeg da omkring godt og vel et Halvaars Tid som en Søvnægner, saa fuld af Drømme, som et Træ af Æbler i August Maaned, og alt dette uden at naa et Skridt fremad i Forholdet til Lydia. Jeg var saa bange for den mindste Begivenhed som en god Kristen for Døden, som han ængstlig undviger, endskønt han véd, at han gennem den skal vandre ind til den evige Salighed. Men saa meget livligere gif det til i min Hjerne, dér afløste det ene Optrin det andet i vild forvirring, og den ene Historie mere skøn og tilforladelig end den anden voksede op og sammenslyngede sig med de andre i et fuldstændigt Kaos. Jeg forsømte mine Forretninger og blev mere og mere ubrugelig i min Tjeneste. Men det, der ærgrede mig mest af alt, var at jeg i Timevis maatte sidde og spille Skaf med den gamle, hvorved jeg da var tvungen til ufravendt at have min Opmærksomhed ved Spillet, og den eneste Lejlighed, jeg fandt til at hengive mig til mine dybsindige Elskovsbetragtninger, var, naar et Parti var endt og Brækkerne skulde opstilles paany. Jeg lod mig derfor altid sætte mat saa hurtig som muligt, naar det kun ikke syntes altfor paafaldende, og opholdt mig saa længe ved Opstillingen af Kongen og Dronningen, Løberne, Springerne og Bønderne, jeg flyttede saa længe frem og tilbage paa Taarnene, at Guvernøren troede, at jeg begyndte at gaa i Barn-dom og sad og legede med Brækkerne for min Fornøjelse.

Til sidst truede min hele Eksistens med at opløse sig i orkesløst Drømmeri, og jeg løb fare for at blive daarefistegal. Tilmed var jeg til Trods for alle disse gyldne Luftkasteller usigelig sørgmodig og forsagt, da den uundgaaelige Virkelighed altid, saa længe ikke det afgørende Ord er sagt, lægger sig som en mørk Skygge over slige gyldne Drømmebilleder, og den personlige Nærværelse beholder noget afføende og dæmpende. Dette er det beskyttende Tornepanser, hvormed den altfor skønne Virkelighed omgiver sit blomstrende Legeme. Jo venligere og tillidsfuldere Lydia var, desto uvislere og mere tvivlraadig blev jeg, fordi jeg tydelig følte, hvor vanskeligt det er at lægge en virkelig Kærlighed for Dagen uden at nævne den fuldtud ved dens Navn. Kun naar hun syntes streng, sørgmodig og lidende, fandt jeg deri Grund til at fatte en Smule Haab paa; men paa samme Tid forvoldte det mig en dybere Smerte, at hun skulde plage sig et eneste Øjeblik for min Skyld, da jeg ikke agtede mig et saadant Offer værd, og jeg desuden gerne havde lagt mit Hoved for hendes Fødder. Og dog ærgrede det mig til andre Tider, at hun, for at føle sig let om Hjertet, forlangte, at jeg skulde paatage mig en forelsket, naragtig Skrædders Udseende, da jeg dog ikke var nogen saadan og allerede paa min egen Maade tænkte paa at sætte mig i Bevægelse for hendes Skyld. Kort sagt, jeg gif en fuldstændig forvirring i Møde, formaaede ikke mere at forrette et Stykke Arbejde ordentlig og løb fare for at blive degraderet til Menig eller endog affediget, naar jeg ikke vilde vælge den radikale Kur at hænge mig i Hanebjælken paa Oberstens Loft som et over-

slødigt og unyttigt Menneske, der ikke mere duede til det ringeste.

Da nu Englænderne kom i betænkelige forviklinger med nogle indiske folkestammer, og der i den Anledning blev aabnet et felttog mod disse, hvor der, som det siden viste sig, skulde flyde meget britisk Blod, tog jeg en rasf Beslutning og traadte igen ind i mit Kompagni som god Kombattant, efter først at have taget min Afsked hos Guvernøren. Denne vilde rigtignok intet vide deraf, men skændte, smigrede og bønfalet mig om, at jeg endelig maatte blive hos ham, ti han mente som alle slige Folk, at alle skulde staa paa Pinde for ham med Liv og Blod, og at man egentlig ikke kunde have andre eller vigtigere Ting at gøre end at fordrive ham Tiden og sørge for hans Befvemmelighed. Eydia derimod lod sig saa godt som slet ikke se i de tre eller fire Dage, da der var tale om min Afreise. Men viste hun sig et Øjeblik, saa enten saa' hun slet ikke paa mig, eller hun tilkastede mig kun et kort, og som det syntes mig, fortørnet Blik. Men det var kun i Bliffet, at denne Vrede ytrede sig, hendes Gang og hendes øvrige Bevægelser vare altid saa stille, ædle og tilbageholdende, at denne skønne Vrede fyldte mig med et dybt Nag. Jeg hørte ogsaa, at hun viste sig først sent om Morgen, og at denne Omstændighed voldte megen Betyrrelse, da det tydede paa, at hun ikke sov godt om Natten, og, da jeg den sidste Dag tilfældig saa hende sidde ved Vinduet, troede jeg at bemærke, at hun havde forgrædte Øjne; hun traaf sig ogsaa skyndsomt tilbage, idet jeg gik forbi. Ikke desto mindre gik jeg rolig videre med stive Korporalsfridt og forrettede min Gerning uden at kaste et Blik til

Højre eller Venstre. Saaledes gif jeg ogsaa henimod Aften en sidste Runde i Plantagen med en menig Soldat for, saa godt det i en fart lod sig gøre, at sætte ham ind i dennes Røgt og uddanne ham til en Slags provisorisk Gartner, indtil der maatte vise sig et dueligere Subjekt. Vi stode netop i et Buskads af højtstammede Roser, som jeg havde opelsket; Buskene naaede op i Højde med vore Ansigter og stode saa tæt, at naar man spadserede omkring derinde, strejfedes Roserne ens Næse, hvad der var meget behageligt og bekvemt, og havde foraarsaget Obersten en hjertelig Latter, da han nu ikke mere behøvede at bukke sig for at lugte til dem. Just som jeg var i Færd med at give Fyren de nødvendige Anvisninger, kom Lydia til og sendte ham bort i et eller andet Ærinde og lod først, som hun selv vilde gaa med, men dog blev hun staaende lidt og gav sig til at plukke nogle Roser, indtil Oppasseren var forsvundet. Jeg blev ligeledes staaende et Øjeblik og pillede ved en af Roserne, og da jeg vendte mig for at gaa, saa' jeg at Taarerne faldt fra hendes Øjne. Jeg havde Møje med at beherske mig, dog lod jeg, som om jeg intet havde set og skyndte mig bort. Men næppe var jeg gaaet ti Skridt, før jeg hørte og følte, hvorledes hun fulgte efter mig, snart løbende, snart stansende igen, og saaledes blev det ved et Stykke. Det kunde jeg ikke udholde, jeg vendte mig pludselig om og sagde til hende (hun var da næppe tre Skridt fra mig): „Hvorfor følger De efter mig, Frøken?“

Hun stansede som pludselig skræmmet ved Synet af en Slange og blev staaende med Blikket fæstet paa Jorden, medens hendes Ansigt blev farvet af en glødende

Rødme; saa blev hun bleg og hvid og skælvede over hele Legemet, mens hun fæstede de store, blaa Øjne paa mig uden at kunne frembringe et Ord. Endelig sagde hun med en Stemme, hvori krænket Stoltthed kæmpede med undertrykt Æmhed: „Jeg tænker, jeg kan gaa omkring paa min Ejendom, hvor jeg vil.“

„Ganske vist!“ svarede jeg spagfærdig og fortsatte min Vandring. Hun var nu naaet hen ved Siden af mig og blev ved at følge mig. Men i det Sindsoprør, hvori jeg befandt mig, tog jeg saa lange og saa hurtige Skridt, at hun, til Trods for sine kraftige Bevægelser, vanskeligt kunde følge mig. Dog gjorde hun det. Jeg saa' flere Gange paa hende fra Siden og saa', at hendes Øjne igen vare fulde af Taarer, paa samme Tid som de bedrøvet og ydmygt vare fæstede paa Jorden. Ogsaa jeg følte mit Ansigt brænde og mine Øjne blive fugtige. Sagen var nu kommet til en saadan Nøderlighed, at jeg stod i Begreb med at gøre mig skyldig enten i en Dumhed eller i en Samvittighedsløshed, skønt jeg havde været fast overbevist om, at jeg nok skulde undgaa begge disse Skær. Dog tænkte jeg, idet jeg gik saaledes ved hendes Side, i mit Hjertes forvirring: Hvis denne Kvinde elsker Dig, og Du nogensinde med Æren skulde vinde hendes Haand, saa skal Du ogsaa tjene hende tro indtil Døden, og om hun saa var Djævelen selv!

Imidlertid naaede vi til et Sted, hvor der stod et eller to Dusin Orangetræer, som fyldte Luften med Døllugt, medens der viftede en liflig, frisk Lufthning mellem de rene, smuktformede Stammer. Jeg tror endnu at fornemme denne berusende, duftsvangre Lufthning, saa tidt jeg tænker derpaa; formodenlig øvede

den en lignende Indslydelse paa den skønne Skabning, der gik ved min Side, saa at den forvandlede hendes mægtige Eidsenskab, der bestod i Kærlighed til sig selv, til et skuffende Billede af en virkelig Kærlighed til en Mand; ti hun lod sig synke om paa en Bænk urder Orangerne og støttede sit skønne Hoved mod sine Hænder; det gyldne Haar strømmede ned over Panden og Taarerne dryppede ned imellem hendes Fingre.

Jeg stansede foran hende og sagde med svigtende Stemme: Hvad vil De da, hvad fattes Dem, Frøken Lydia?

Hvad vil De da! gentog hun. Har man nogensinde hørt, at en smuk og fornem Dame er bleven saaledes pint og mishandlet! Fra hvilket barbarisk Land er De dog? Og hvad er det for en Træflods, De bærer i Deres Bryst?

Hvorledes plager og mishandler jeg Dem? svarede jeg tvivlsraadig og forbauset; ti skønt hendes Mening kunde være god nok, syntes dette Sprog mig dog ikke det rette.

De er et groft og overmodigt Menneske! sagde hun uden at se op.

Nu kunde jeg ikke længere tie, men svarede: De vilde ikke tale saaledes, min Frøken, hvis De vidste, hvor lidet overmodigt og haardt jeg føler overfor Dem. Og det er just min store Høflighed og Nidmyghed, som —

Da jeg igen stansede, saa' hun op, medens hendes Ansigt oplivedes af et smerteligt, bønfoldende Smil, og sagde hurtig: Nuvel. Og derved saa' hun paa mig med et Blik, der rent berøvede mig den sidste Rest af Overlæg. Jeg, der aldrig havde holdt det for muligt,

at man kunde knæle, selv for en nok saa højt elsket Kvinde, da jeg betragtede sligt som Dumhed og Skaberi, jeg vidste nu ikke, hvorledes det gik til, at jeg pludselig fandt mig liggende paa Knæ ved hendes Fod, ganske sønderknust og med Hovedet skjult i Sommen af hendes Klædning, som jeg vædede med hede Taarer. Hun stødte mig dog øjeblikkelig tilbage og bød mig staa op; men da jeg efterkom denne hendes Anvisning, smilte hun dobbelt skønt og indtagende, saa at jeg udbød: Ja — nu maa jeg sige Dem det . . . og saa videre, og fortalte hende derpaa hele min Historie med en Veltalenhed, som jeg næppe nogensinde havde tiltroet mig selv. Hun lyttede begærlig til, og jeg skjulte nu slet intet for hende fra den første Time og indtil denne Stund, men fortalte hende med overstrømmende følelse, hvordan hendes Billede levede i min Sjæl, og hvordan jeg i et halvt Aar eller mere dagligt havde arbejdet derpaa for at saa det færdigt til de mindste Træk. Hun lo, idet hun saa' ned for sig og lyttede fuld af Tilfredshed, idet hun støttede sin Hage i Haanden og bestandig fik mere Lighed med et saligt Barn, der glæder sig ved Besiddelsen af et længe ønsket Stykke Legetøj, da hun hørte, hvorledes ikke et af hendes Fortrin, ikke et af hendes Ord var gaaet til Spilde i min Erindring. Hun rakte mig da sin Haand og sagde, idet hun rødmede af Glæde, dog med selvtilfreds Sikkerhed: „Jeg takker Dem meget, min Ven, for Deres hjertelige Hengivenhed! Tro mig, det gør mig ondt, at De skulde være saa længe bekymret og urolig for min Skyld; men De er en virkelig Mand, og jeg maa agte Dem, at De har formaaet at nære en saa skøn og dyb følelse.“

Denne rolige Tale faldt mig straks paa Hjertet som et Stykke Is, dog syntes jeg, det var Synd at misunde hende det, naar hun nu efter saa lang Tids Tvivl vilde vise sig som den fattede og selvsikre Dame, og jeg besluttede i mit stille Sind at finde mig i alt, hvad hun maatte foretage sig, og i hvilken Tone, hun end maatte anslaa.

Dog svarede jeg befympet: Hvem taler vel om mig, skønne, skønne Lydia! Hvad betyder det altsammen, hvad jeg lider eller ikke lider, har lidt eller i fremtiden skal lide, imod et eneste mismodigt eller befympet Øjeblik, som De lider? Og hvor kan jeg uværdige og anmasfende Person paa nogen Maade erstatte eller gengælde et saadant?

Nu, sagde hun, idet hun endnu stedse saa' ned for sig og endnu bestandig vedblev at smile, dog allerede paa en noget forandret Maade, jeg maa rigtignok tilstaa, at Deres besynderlige og frastødende Væsen har ærgret, ja endogsaa smertet mig en Del; ti jeg var ikke vant til en saadan Kulde, men tvertimod til overalt, hvor jeg kom hen, at samle forekommenhed og Beundring omkring mig. Deres tilsyne-ladende store følesløshed har ærgret mig frygtelig, maa jeg sige Dem, og saa meget mere, som min Fader og jeg begge holdt meget af Dem. Derfor glæder det mig nu dobbelt at se, at De dog ogsaa har en Smule følelse i Livet og i Særdeleshed, at jeg ikke længere behøver at tvivle om mit eget Værd; ti hvad der saarede mig mest, var denne Tvivl om mig selv, om mit eget Væsen, der begyndte at røre sig hos mig. For øvrigt føler jeg ikke nogen dybere Tilbojelighed for Dem, bedste Ven, saa lidt som for nogen anden,

og jeg haaber, at De, med al den Resignation og skønne Selvbeherfskelse, som De hidtil har vist, vil finde Dem i det uundaaelige uden derfor at føle nogen Bitterhed mod mig.

Hvis hun havde troet, at jeg efter denne uforbeholdne Tilstaaelse skulde synke ganske sønderknust og værgeløs ned for hendes Fod, saa havde hun taget fejl. Overfor den Kvinde, som jeg antog for god og elskelig, havde mit Hjerte skælveth, overfor dette af falsk og fordærvelig Egenkærlighed ubændige Roddyr skælvede jeg lige saa lidt, som jeg plejede at skælve over for Tigere og Slang. Tværtimod, i Stedet for at blive forvirret og elendig og i Stedet for at flynge mig til mit Selveddrag, som det vel ellers plejer at gaa ved slige Lejligheder, blev jeg pludselig saa kold og fattet, som kun en Mand kan være det, hvem man har haanet og frænket paa det føleligste, eller som en Jæger, der i Stedet for en ædel, frygtløs Hind pludselig opdager et Vildsvin foran sig. Jeg fyldtes af en sælsom, uhyggelig Kuldegysen over at jeg til Trods for alt dette ikke kunde lukke mine Øjne for den Skønhed, der straaled foran mig. Dog dette er Skønhedens uhyggelige Hemmelighed.

Og dog — havde jeg ikke været saa brun af Solen, som jeg var, saa vilde jeg have været bleg som Orangeblomsterne over mit Hoved, da jeg efter nogen Tavshed svarede hende: Altsaa for at genvinde Deres skønne Tro paa Deres egen Person var det Dem muligt at anvende alle den rene, dybe Kærligheds og Selvfornægtelses Udtryk. Det var altsaa i den Hensigt, at De fulgte efter mig som et ufylldigt Barn, der søger sin Moder, derfor snakkede De mig bestandig

efter Munden; det var derfor, De blev bleg og lidende, fældede Taarer og viste en saa overstrømmende og uforstilt Glæde, hver Gang jeg blot talte et Ord med Dem?

Naar min Aldfærd har taget sig saaledes ud, sagde hun, endnu bestandig med inderlig Selvtilfredshed, saa maa det vel have været saa. De er vel en Smule stødt, forfængelige Menneske! over, at De dog ikke er Genstand for en saadan ydmyg og ubegrænset kvindelig Selvhengivelse, fordi at jeg ulykkelige ikke er det længselsfuldt brægende lille Lam, som De i Deres Glæde tog mig for?

Jeg var ikke glad, min Frøken! svarede jeg. Men, naar Guderne, ja, naar Kristus selv i uendelig Kærlighed gav sig hen til Menneskene, og naar Menneskeheden fra de tidligste Tider har fundet sin største Lykke i at blive værdig til denne Gudernes selvopofrende Kærlighed og i at tilegne sig den, hvorfor skulde jeg da skamme mig ved at tilstaa, at jeg har indbildt mig at være elsket paa en lignende Maade? Nej, Frøken Lydia! jeg regner mig det endog til Ære, at jeg lod mig fange i Deres Garn, at jeg hellere stolede paa et uskyldigt Hjertes uforstilt Kærlighed og Godhed efter saa mange og utvetydige Beviser, end at jeg med smaalig Snuighed skulde anet en dum Komedie bagved det altsammen. Ti en dum Historie er det! Hvilken Garanti har De vel nu for Deres Tro paa Dem selv, naar De har maattet bruge slige Midler for at vinde den ringeste af alle stakkels, menige Soldater — De, en smuk og fornem engelsk Dame?

Hvilken Garanti? svarede Lydia, der nu efterhaanden begyndte at blive bleg og forlegen. Lykkedes

det mig da ikke at vinde Dem og at aftvinge Dem Tilstaaelsen af Deres følelser! De vil dog ikke nægte, at De var til Gavnns forelsket i mig, og at De nylig har fortalt mig, hvorledes jeg havde behaget Dem fra første Øjeblik? Hvorfor lod De Dem da ikke en lille Smule mærke med det, De Grobian, saaledes som det somner sig for det jævreste og fordringsløseste Menneske — ja om det saa var en Gaarchyrde — saa vilde hele denne Komædie, som De kalder det, være bleven undgaaet, og jeg havde slaaet mig til Taals.

Harde De ladet mig i Ro, skønne Dame, svarede jeg, saa havde De vundet mere. Ti De synes at glemme, at min Beundring for Dem nu nødvendig, til min egen Smerte, maa forvandle sig til sin Mod-sætning.

Hjælper Dem intet, sagde hun, jeg véd dog en Gang for alle, at jeg har erobret Dem og at jeg lever i Deres Blod. Jeg har hørt Deres Tilstaaelse og er vis paa min Erobring. Alt det andet er ligegyldigt; saaledes gaar det til, bedste Hr. Panfrazius, og saaledes blive de straffede, der forse sig i Skønhedsdronningens Rige!

Men dette Rige synes mig snarere at ligne en Zigeunerlejr, sagde jeg. Med hvad Ret pynter De Deres Hat med en Fjær, som De har stjælet som en simpel Butikstøv? Og imod Ejerens Villie?

Hun svarede: Paa dette Omraade, bedste Hr. Ejer, geraader Tyveriet Tyven til Ære, og Deres Vrede tjener kun til yderligere Bevis paa, hvor godt jeg har ramt!

Og saaledes vedblev vi at trættes endnu en god halv Times Tid i den skønne Orangelund med bitre

og haarde Ord, og jeg søgte forgæves at gøre hende begribeligt, at denne stjaalne og tilsnegne Kærligheds-historie aldeles ikke kunde have den Værdi for hende, som hun tillagde den. Jeg førte dette Bevis ikke blot af filistrøs forargelse og Dumhed, men ogsaa for om mulig at vække hos hende, var det saa kun en Gnist af Fortrydelse over hendes Handlemaades Uretfærdighed og Usædelighed. Men forgæves! Hun vilde ikke indse, at et Menneske, der har den rette Selvbagtelse, først da hengiver sig til en fuld og uforbeholden Kærlighed, naar han tror at have Grund til at haabe, og at det derfor altid vil være et groft, moralsk Bedrag at give nogen et saadant Haab uden selv at mene noget dermed, og endnu samvittighedsløse, naar den bedragne er et trofskyldigt, umistænksomt, for slige Kunstgreb fremmed Menneske. Hun vendte bestandig tilbage til det Faktum, at jeg havde gjort hende en Kærlighedserklæring, og hun, der ellers syntes at have saa ypperlig en Dømmekraft, slog nu om sig med de urimeligste, smaaligste og mest intetsigende Grunde og Beviser, hvorved hun ret lagde en Hønsforstand for Dagen. I hele det Aar, vi havde tilbragt sammen, havde jeg ikke talt saa meget med hende som under denne sidste Times Trætte, og nu saa' jeg, o barmhjertige Gud! at det var en stort anlagt Kvinde med hele det Væsen og alle de Træk, som pleje at være Kendetegn paa en virkelig ædel og sjælden Natur, og dog trods alt dette, med en Hjerne som en ganske almindelig Soubrette, af den Slags jeg senere har set i Dusinvis paa Vaudevilletheatrene i Paris! Og dog under denne bitre Ordveksel vedblev jeg at sluge hende med Øjnene, og hendes ufattelige og bedrageriske Skønhed, der dog

havde et Skær af Personlighed, pinte mig endnu mere end den hjerteskærende Samtale. Men, da hun tilsidst sagde mig ganske meningsløse og uforskammede Ting, da udbrød jeg, idet jeg brast i bitter Graad: O Frøken! De er jo den største Æsel, jeg nogensinde har set!

Hun rystede sine tunge Løkker og saa' bleg og forbavsset paa mig, hvorved der spillede et vildt, vanførende Træk om hendes før saa skønne Mund. Det skulde vel været et haanligt Smil, men det saa' snarere ud som en Utring af paafaldende forlegenhed.

Ja, sagde jeg, idet jeg viftede mine Taarer bort med Bagen af min Haand, det er ellers kun os Mænd, der kunne være Æsler, det er en forret, vi have, og naar jeg ogsaa kalder Dem saaledes, saa er det en Slags Udmærkelse for Dem. Hvis De var en almindeligere og ringere Kvinde, vilde jeg ganske simpelt kalde Dem for en Gaas.

Med disse Ord vendte jeg mig endelig fra hende og gik min Vej uden at se mig om en eneste Gang, men med en følelse af, at jeg for bestandig lod bag mig, hvad der nogensinde i Livet maatte være mig beskikket af ublandet Lykke, og at det nu var forbi med min troende fromhed i slige Ting.

Det har Du nu for dit ulykksalige Tværdriveri! tænkte jeg ved mig selv. Havde Du fra først af passiareet lidt med hende imellemstunder og i al Ven-skabelighed, saa vilde det ikke kunne blevet skjult for Dig, hvad Slags Menneſtebarn hun var, og Du havde ikke levet Dig ind i saa groft et Bedrag. Saa far da hen og opløs Dig til intet, Du skønne Lustsyn.

Da jeg nu med adspredte Tanker tog Afsked fra Guvernøren, sendte denne mig et lunt og besynderligt

Smil og blinkede haanligt med Øjnene. Jeg mærkede, at han meget godt vidste Bæst med mine Uffærer og overhovedet længe havde været en stille Jagttager af min Færd og havde følt en Slags skadefro Glæde derved. Da han ellers var en ganske stikkelig og honnet Mand, saa var det formodentlig kun den enfoldige Glæde, som alle Filistre føle ved en grusom og slet Spøg. I forrige Aarhundrede morede de store Herrer sig med at lade deres Narre, Dværge og andre undergivne drikke sig fulde og derpaa overhælde dem med Vand eller mishandle dem forporlig. Nu om Stunder finde de dannede ikke mere Smag i saa grov en Spøg; derimod finder man en stor Udspreddelse i at afstedkomme allehaande smaa forviklinger og Fejltagelser, og jo mindre saadanne Filistersjæle selv formaa at fatte en dyb og grundig Eidskab, desto mere føle de Trang til ved allehaande mer eller mindre plumpe Midler at vække en saadan hos dem, der lettest lade sig fange i slige hjerteløst opstillede Musfælder. Da nu Guvernøren paa sin Side ikke forsmaaede at anvende sin Datter som stegt Flæsk i en saadan Fælde, saa var der intet videre at sige dertil, og jeg tog, skønt der kort efter skulde afgaa en Bagagevogn, mit Cornyster og min Musket paa Ryggen og drog i Spidsen for en Troppeafdeling, der havde forsinket sig, bag efter Regimentet, der allerede i den tidlige Morgen var afmarscheret.

Efter en møjsommelig og hed Marsch fandt jeg mig nu hensat i en hel anden Verden, nemlig til Krigsfuepladsen, der laa ved den yderste Grænse af det indo-britiske Rige, hvor Tropperne af det ostindiske Kompagni sloges med de vilde Bjergstammer. Enkelte

Kompagnier af vort Regiment vare allerede trængte længere frem; men en Dag blev vort Kompagni saa pludselig omringet af Fjender, at vi med ét saa' os midt i en Sværm af banditagtige Ryttere, Elefanter og sælsomt malede og forgyldte Vogne, hvorpaa sadde stille, skønne, hindostanske Skyggefyrster, der af de vilde Hørdinger bleve førte med som Duffer. Alle vore Officerer faldt paa den Dag, og Kompagniet smeltede sammen til en Tredjedel af sin tidligere Størrelse. Da jeg holdt mig brav og ydede Kompagniet adskillige Tjenester, saa opnaaede jeg at faa Officerspatent som første Løjtnant ved dette, og efter felttogets Slutning avancerede jeg til dets Kaptejn.

Som saadan holdt jeg med omtrent hundrede og halvtresindstyve Mand to Aar igennem * lille Grænsedistrikt besat, en Landstrækning, som var bleven erobret for at afrunde vort Gebet, og i denne Tid var jeg den øverste Magthaver i dette hedenske Vildnis. Jeg var her mere ensom, end jeg nogenstunde før i Livet har været, mistroisk mod hele Verden og temmelig streng i Tjenesteforhold uden dog at være haard eller uretfærdig. Min Virksomhed her bestod i at indføre kristeligt Politi i hine Egne og yde vor Religions Befendere en forsvarlig Beskyttelse, saa at de kunde passe deres Arbejde i Ro og uden at frygte for Overfald. Men hovedsagelig havde jeg dog at paase, at de indiske Kvinder ikke opbrændte sig selv, naar deres Mænd vare døde; og da de indfødte havde en sand Mani for at overtræde vort engelske Forbud og stege hinanden levende til Vre for den ægteskabelige Trofskab, saa maatte vi være paa Benene tidlig og silde for at forhindre slige Udskejelser. De bleve da lige saa mugne

og opsætsige som Folk her til Lands blive, naar Politiet forhindrer dem i en eller anden ulovlig Fornøjelse. En Gang havde de i en affidesliggende Landsby i al Hemmelighed bragt det saa vidt, at Baalet allerede flammede højt, da jeg just i samme Øjeblik aldeles forpustet kom ridende til Stedet og jagede de forsamlede fra hinanden. Paa Baalet fandtes Eget af en ældgammel, fuldstændig fortorret Gaardhane, der allerede lugtede en Smule spedent. Men ved Siden af den laa en dejlig, ung Kvinde, som næppe kunde være over seksten Aar, der med smilende Mund og sølvklar Stemme sang sine Bønner. Lykkeligvis havde Jlden endnu ikke naaet den stakkels Pige, og der var Tid nok til, at jeg kunde springe af Hesten og gribe hende ved de sørlige, smaa Fødder og trække hende ned af Træstilladset. Men hun teede sig nu som en rasende og vilde partout brændes sammen med sin gamle Bulderbasse af Mand, saa at jeg havde den største Møje med at tæmme hende og faa hende beroliget. Ganske vist var det ikke stort, disse stakkels Enker vandt ved en saadan Redning; ti de hjemfaldt derved til den yderste Skam og forladthed blandt deres Landsmænd, uden at Regeringen gjorde noget for at lette dem det Liv, som den saaledes skænkede dem. Dette lille Væsen lykkedes det mig dog at sørge for, idet jeg forskaffede hende et Udstyr og giftede hende med en døbt Hindu, der tjente hos os, hvem hun ogsaa med stor Trofasthed sluttede sig til.

Alle disse vidunderlige Optrin beskæftigede mine Tanker og fremkaldte efterhaanden hos mig Ønsket om at være Genstand for en saadan ubetinget Troskab, og da jeg nu ikke havde nogen Kvinde til at imøde-

komme dette mit Løne, saa henfaldt jeg til en ganske blodagtig Altraa efter selv at udvise en saadan og dermed tillige til en brændende Længsel efter Lydia. Da jeg nu havde Officers Rang og gode Udsigter, saa syntes det mig slet ikke nogen Umulighed ved en klog Udfærd at vinde denne kolde Skønhed, hvis hun endnu var ledig paa Torvet, og i dette taabelige Indfald blev jeg yderligere bestyrket ved den Omstændighed, at hun dog havde gjort sig saa megen Ulejlighed for at fordreje Hovedet paa mig. Et vist Værd, tænkte jeg ved mig selv, maa Du dog have i hendes Øjne, ellers havde hun vist ikke gjort sig saa store Anstrængelser for den Sags Skyld. Altsaa, som tænkt saa gjort; jeg havde nemlig nu fattet den forrygte Plan at gifte mig med Lydia, som hun gif og stod, forudsat at hun syntes om det, og for hendes Skønheds Skyld, der ikke havde noget Sidespyt, at være hende tro og hengiven uden Maal eller Grænse og at betragte hendes Hjertes Forhærdelse og daarlige Egenskaber som lige saa mange Dyder og at bære over med dem, som om de kunde været det dejligste Sukkerbrød. Jeg fantaserede mig igen saaledes ind i disse Tanter, at hendes Fejl, ja selv hendes Dumhed, til sidst syntes mig de mest attraaværdige af alle jordiske Skatte, og atter og atter fantaserede jeg over dette Emne og udmalede mig i tusind forskellige Varianter et Samliv, i hvilket en klog og overbærende Mand Dag for Dag og Time for Time vidste at forvandle en elskværdig Kvindes Fejl og Unoder til lige saa mange muntre og fornøjelige Eventyr og i Kraft af en af Troskab og Kærlighed beaandet Fantasi endog formaaede at omgive hendes Dumhed med en vis Glorie, saa at jeg

endog indfaserede den med et Smil som en Slags flædelig Naivitet. Gud maa vide, hvor denne mirakelgørende Fantasi kom fra, formodentlig var ogsaa den en Virkning af den ulykkelige Shakspeare, som Hæksen havde givet mig, og hvormed hun aldeles havde forgiftet mit Blod. Jeg gad kun vide, om hun nogensinde selv har læst med Andagt i den!

Kort og godt, da jeg igen var bleven tilstræffelig beruset i mine Drømme, og da jeg nu tillige blev afløst fra min affidesliggende Post, tog jeg Orlov og begav mig over Hals og Hoved til Guvernøren. Han levede endnu i de gamle forhold og modtog mig ret artig, og ogsaa Datteren var endnu hos ham og modtog mig venligere, end jeg havde ventet. Næppe havde jeg set hende igen og hørt nogle faa Ord af hendes Mund, før jeg paany blev fuldstændig betaget af den gamle Fortryllelse og følte mig saa fuldstændig bestyrket i min fikse Idé, at det syntes mig en Umulighed, at jeg nogensinde mere kunde blive glad, hvis ikke den blev virkeliggjort.

Men hun drev nu sin Spas ganske aabent og ugenert med en feberagtig Jver, idet hun uden noget som helst Forbehold gav efter for sin ulykkelige Egenfærlighed. Hun var den Gang omgivet af en hel Stab af forfængelige og temmelig raa Officerer, der alle over en lav Sko gjorde Kur til hende og sagde hende allehaande Godtkøbskomplimenter, som hun gerne gad høre, og for Resten tog de det ikke saa nøje med Formen for disse Behageligheder. Det var en fuldstændig Parforcejagt efter Trivialiteter, og de drøjestes Antydninger bleve bedst modtagne, naar de kun syntes at fremgaa af en øm Hengivenhed og bidrog til at

opretholde den ulykkelige i Troen paa sig selv. Desuden havde hun paa denne Tid med et eneste Blif fordrejet Hovedet paa en stakkels Tambour, saa at han nu gif om i en yderst ophidset Tilstand og benyttede enhver Lejlighed til at spærre hende Vejen, og en Skomager, der arbejdede for hende, havde hun saa fuldstændig bragt fra Sans og Samling, at han, hver Gang han bragte hendes Sko, stansede udenfor i forstuen og traf en lille Børste med et Spejl i frem af sin Lomme, hvormed han omhyggelig friserede sit Hoved ligesom en Kat, fordi han han hver Gang var aldeles overbevist om, at det nu vilde komme til en afgørende Katastrofe. Naar man saa' ham komme, begav hele Kompagniet sig i største Stilhed hen paa et skjult Galleri for derfra at bevogte den stakkels Djævel under dette højtidelige Arbejde. Men det mærkeligste var, at ingen tog noget Anstod af dette Væsen, at man altsaa ikke syntes at vente bedre af Lydia eller havde nogen følelse af, at hun nedværdigede sig ved denne Opførsel, og at jeg saaledes var den eneste, der havde saa store Tanker om hende i mit Hjerte, saa at alle disse Ubefatte, som jeg foragtede, men som tog hende for det, hun gav sig ud for, syntes fligere end jeg med min dybsindige Eidenfkab. Nej! tænkte jeg ved mig selv, hun er dog den, som jeg ser i hende, og netop fordi de alle ere Kyllingehoveder, ere de saa frække imod hende og forstaa intet af, hvad hun egentlig indeholder eller kunde indeholde! Og jeg skælvede af Længsel efter endnu en Gang at holde hende det Spejl for Øje, hvorfra hendes renere Billede blev tilbagestraalet med en Glans, der forjog al den tomme Dunst, der omgav hende. Men den ydre

Anstand og den soldatermæssige Holdning, som jeg til Trods for al Anstrængelse ikke formaaede at aflægge, gjorde mig det umuligt at mænge mig med disse Marionetduffer og foretage, var det saa kun den ringeste Tilnærmelse til Lydia. Jeg blev igen konfus og utaalmelig, tog pludselig min Afsked fra den indiske Armé og brød op for at vende hjem og glemme den ulykkelige Lydia.

Og saaledes ankom jeg til Paris, hvor jeg forblev nogle Uger. Da jeg dér saa' en stor Mængde skønne og floge Kvinder, tænkte jeg, at det vilde være det bedste Middel til at glemme min ulykkelige Historie, naar jeg ret hengav mig til Betragtningen af de mange skønne Dameansigter, og jeg vandrede derfor fra det ene Theater til det andet og til alle lignende Anstalter, hvor smukke Damer vare at se; jeg lod mig ogsaa indføre i adskillige gode Huse og Selskaber. Jeg saa' i Virkeligheden mange skønne Stikfælses af ædel Støbning og Præg, og i hvis Øjne der ogsaa spillede en forførende Glans; men alt, hvad jeg saa', førte mig bestandig tilbage til Lydia og talte hendes Sag. Hun var uforglemmelig, og jeg var og blev bestandig haabløst forelsket i hende. Det var med en ganske forunderlig og dertil uhyggelig følelse, at jeg tænkte paa Lydia. Det forekom mig, at der nødvendigvis et eller andet Sted i Verden maatte findes et kvindeligt Væsen, som besad nøjagtig det samme Indre, det samme Væsen som denne Lydia, altsaa hendes bedre Del, men som desuden var i Besiddelse af den tilsparende Halvdel, og at jeg først da vilde komme til Ro, naar jeg fandt denne helstøbte Lydia; jeg havde en følelse, som om jeg var forpligtet til at søge efter

den rette Sjæl, der passede til dette skønne, halvt uirkelige Spøgelse; med et Ord, jeg blev igen syg af Længsel efter hende, og da det dog ikke gik an at vende hjem, søgte jeg atter Farer, Travlhed og brændende Sol og tog Tjeneste i den fransk-amerikanske Armé. Jeg begav mig straks til Algier og befandt mig snart ved den yderste Grænse af den afrikanske Provins, hvor jeg tumlede mig i den brændende Sol paa de glødende Sandsletter, i Kamp mod Kabylerne.

I dette Øjeblik drømte den sovende Ester, der altid paa en eller anden Maade skulde gøre forstyrrelse, at hun faldt ned ad en Trappe, hvorved hun gjorde en temmelig stærk Støj med sin Stol. Da saa' den fortællende Panfraz endelig for første Gang op og bemærkede, at hans Tilhørerinder sov. Det var ogsaa først nu, at han opdagede, at han egentlig intet havde fortalt dem uden en Kærlighedshistorie, og han skammede sig derover og ønskede, at de slet intet maatte have hørt deraf. Han vækkede nu begge Kvinderne og sendte dem i Seng, og selv søgte han ligeledes sit Leje, hvor han sov ind med et langt, men gemytligt Suk. — Den næste Morgen blev han liggende lige saa længe i Sengen, som tidligere, da han var den dovne, morgengnavne Panfrazius, saa at Moderen maatte vække ham ligesom i gamle Dage. Da de nu sad sammen ved Frokosten og drak Kaffe, sagde han, idet han fortsatte sin fortælling: Hvis I ikke havde sovet i Aftes, saa vilde I have hørt, hvordan jeg i Østindien var paa Vej til fra en Gnavepind at forvandle mig til et yderst omgængeligt og velvilligt Menneske for en smuk Kvindes Skyld, men hvordan netop da mit Tværdriveri spillede mig et slemt Puds,

idet det hindrede mig i at lære den omtalte Person nærmere at kende, saa at min Forelskelse foregik ganske i Blinde; hvorledes jeg da blev bedraget og som en forhærdet Tværdriver drog fra Indien til Afrika, til franskmændene, for dér at slaa de latterlige, taarn-høje Straahatte af Hovedet paa Burnusbærerne og bearbejde deres Rygstykker, hvad jeg gjorde med en saadan Iver, at jeg ogsaa avancerede i fransk Tjeneste og blev Oberst, hvad jeg siden har været. Jeg var nu igen saa mistroelig og ordknap som nogensinde og kendte kun to Maader at adsprede mig paa: ved Udoøvelsen af mine Soldaterpligter og ved Lovejagt. Den sidste drev jeg mutters alene, idet jeg drog ud til fods, uden andet Vaaben end en god Bøsse, for at opsoge det glubende Dyr, hvorved det da gjaldt om at ramme det sikkert eller at gaa til Grunde. Den idelige Gentagelse af dette farlige Eksperiment og Muligheden for ved Lejlighed at begaa et Fejlskud, havde for mig netop noget tillokkende, og jeg følte mig aldrig mere i mit Es, end naar jeg saaledes strejsede om ganske alene i det hede Bjergland og var saa heldig at komme paa Spor efter et rigtig stærkt og vildt Eksempel, der ret vel havde bemærket mig og nu drev en lignende Tittleg med mig som jeg med den. Saaledes havde der for nu omtrent fire Maaneder siden vist sig en stor Love i Egnen, den, hvis Skind ligger her, som gjorde lyst iblandt Beduinernes Hjorde, uden at nogen kunde komme den paa Skud; ti den gif overordenlig snedig til Værks og gjorde daglig store Udflugter paa Kryds og Tværs, saa at det med min langsomme Maade at jage paa varede lang Tid, før jeg naaede at faa et Glimt af den at se. Da jeg to eller tre Gange havde

set den, uden dog at komme den paa Skud, kendte den mig allerede og forstod, hvad jeg førte i mit Skjold. Den udstødte et vældigt Brøl og trak sig tilbage for igen at møde mig paa et andet Sted, og vi sneg os nu saaledes i flere Dage omkring hinanden som to Katte, der ville give hverandre en Rivaf, jeg lydløs som Graven, hvorimod Løven nu og da lod høre en vild Knurren.

En Dag havde jeg begivet mig ud førend Solopgang og var gaaet i en ganske ny Retning, fordi Løven den foregaaende Dag havde drevet sine Kunster paa den modsatte Side og dér havde foretaget et mislykket Angreb paa en Kvægfold; da folkene imidlertid vare dragne bort derfra med deres Kvæg, saa antog jeg, at den sultne Eksellense i Nattens Løb havde indslaaet dette Spor, hvad der da ogsaa bekræftede sig. Ved Solens Opgang slentrede jeg nok saa sindigt hen over et knudret Terræn, hvis smaa Ujævnheder kastede lange, himmelblaa Skygger hen over det guld-gule Underlag. Himlen var saa mørkeblaa som selve Eydias Øjne, saa at jeg stadig maatte tænke paa dem; ude ved Himmelranden strakte sig en Bjærgshøjde hyllet i en blaaagtig Dis og deroppe skimtede jeg den lille arabiske By, i hvilken jeg boede, og til den anden Side luffedes Perspektivet af nogle Skove og grønne Marker, paa hvilke man kunde se Røgen fra Beduinernes Lejr, ja endog selve Teltene som smaa bitte, sorte Punkter. Det var dødsstille overalt, og intet levende Væsen var at se. Da stansede jeg pludselig paa Randen af en Kløft, som gennemskar hele denne stenede Bjærgslette, men som ikke kunde ses, før man var lige ved den. I Bunden af denne løb en frisk, kølig, lille Strøm,

og paa det Sted, hvor jeg stod, var Fordybningen fyldt med tæt Buskværk af blomstrende Oleander. Man kunde ikke se noget smukkere end disse Buskes friske Løv og deres Tusinder af rosenrøde Blomster, og dybt nedenunder den klare, rislende lille Bæk. Dette Syn vakte en gammel Længsel hos mig, og jeg glemte helt, hvorfor jeg strejsfede om her. Jeg fik Lyst til at stige ned gennem Oleanderkrattet og drikke af Bækken, og i den adspredte Stemning, hvori jeg befandt mig, lagde jeg mit Gevær fra mig paa Jorden og flatrede hurtigt ned ad Skrænten; jeg kastede mig ned ved Bredden af Bækken og drak af dens Vand, hvorved jeg vædede hele mit Ansigt, mens jeg tænkte paa den skønne Lydia. Hvor mon hun vel befandt sig i dette Øjeblik? Hvad mon hun syslede med? Og hvorledes mon det gik hende? Da hørte jeg pludselig tæt ved mig et vældigt Løvebrøl, der rystede Jorden. Som stuftet af en Bræmse fór jeg i Vejret og satte i lange Spring op ad Skrænten, men blev staaende som forstenet, da jeg naaede Toppen og saa', at det vældige Dyr befandt sig i næppe ti Skridts Afstand og stod lige paa det Sted, hvor jeg havde lagt mit Gevær fra mig. Og, som jeg stod der, blev jeg staaende med Øjnene fæstede paa det vilde Dyr. Ti, da det saa' mig, lagde det sig ned til Spring lige over min Dobbeltbøsse, saa at den kom til at ligge tværs under Bugen paa Dyret, og hvis jeg havde gjort den mindste Bevægelse, saa vilde det have sprunget og vilde ufejlbarlig have sønderrevet mig. Men jeg blev staaende ubevægelig som en Støtte og blev saaledes staaende nogle lange Timer uden at vende et Øje bort fra den, og uden at den et Øjeblik vendte et Øje fra mig. Den lagde sig ganske magelig

ned og betragtede mig. Solen steg bestandig højere, og Heden begyndte at pine mig saa frygteligt, at Tiden forløb saa langsomt som Eviigheden i Helvede. Kun Gud kender alle de Tanke, som før igennem mit Hoved: jeg forbandede Lydia, fordi den blotte Erindring om hende atter havde bragt denne Ulykke over mit Hoved, da det var disse Tanke, der havde bragt mig til at glemme mit Vaaben. Hundrede Gange søgte jeg mig fristet til at gøre en Ende paa det hele ved at springe lige løs paa det vilde Dyr med de blotte Hænder; men Kærligheden til Livet beholdt dog Overhaanden, og jeg blev staaende i samme ubevægelige Stilling som Loths forstenede Hustru eller som Diseren paa et Solur; ti min Skygge spadserede imidlertid rundt om mig, blev ganske kort og begyndte nu allerede at forlænge sig igen. Det var det haardeste Stykke Surmuleri, jeg nogenstinde har paataget mig, og jeg foresatte mig og lovede mig selv højtideligt, at hvis jeg slap lykkelig ud af denne Klemme, saa skulde jeg blive et omgængeligt og venligt Menneske, rejse her hjem og gøre mig selv og andre Livet saa behageligt som muligt. Sveden løb mig ned ad Kinderne, og jeg skælvede paa alle Lemmer af den frampagtige Anstrængelse ved saa længe at maatte holde mig ubevægelig paa samme Plet, og saa snart jeg blot bevægede mine tørre Læber, rejste Løven sig straks halvt op, rokkede med Bagtroppen, sendte mig et Par gnistrende Øjne og udstødte et Brøl, saa at jeg skyndsomt luffede Munden igen og bed Tænderne godt sammen. Men, idet jeg saaledes maatte udholde og gennemleve det ene lange Minut efter det andet, søgte jeg, hvorledes al min Vrede og Bitterhed forsvandt, selv imod Løven, og jo svagere jeg blev,

desto mere fandt jeg mig vokse i en vis blid Taalmodighed, der fyldte mig med et stille Velbehag og satte mig i Stand til at udholde min pinlige Stilling og holde mig tapper. Det var imidlertid bleven langt hen paa Dagen, da der pludselig viste sig en uventet Befrielse. Løven og jeg var imidlertid blevene saa forgabede i hinanden, at ingen af os bemærkede to Soldater, som kom marscherende henimod Løven bagfra, indtil de kunde være i det højeste en tredive Skridt fra den. Det var en Patrouille, der var udsendt for at søge mig op, da der ventede mig adskillige Tjenesteplichter. De bar deres Ordonansgeværer paa Skuldren og jeg saa' dem netop blinke mig i Møde som en himmelsk Naadesol, paa samme Tid som min Kontrapart hørte deres Skridt i det stille Landskab; ti de vare allerede i lang Afstand blevene opmærksomme paa den ejendommelige Gruppe og havde listet sig saa sagte som mulig. Men nu raabte de pludselig: Hvilket Uhyre! Hjælp Obersten! Løven vendte sig om og gjorde et Spring fremad, den spærrede rasende Gabet op som en fortørnet Satan og vidste et Øjeblik ikke, hvem den først skulde kaste sig over. Men da de to Soldater som modige og raske Franskmænd uden et Øjebliks Betænkning sprang ind paa den, gjorde den først et Spring imod dem. I samme Øjeblik laa den ene af dem under dens Poter, og det vilde være gaaet ham ilde, hvis ikke den anden i samme Øjeblik havde affyret sit Gevær og samtidig havde boret sin Bajonet en fem, seks Gange ind i Siden paa Dyret. Men ogsaa for denne vilde det have taget en bedrøvelig Udgang, naar jeg ikke, efter at være bleven befriet fra min paatvingne Uvirkksomhed,

havde skyndt mig at faa fat paa mit Gevær, hvormed jeg styrtede hen paa Kamppladsen og uden lang Betænkning sendte Løven begge Kuglerne i Hovedet. Den tumlede om, men sprang igen op, og der behøvedes endnu et Skud fra den anden Muffet for paany at strække den til Jorden, og sluttelig hamrede vi alle tre vore Geværkolber itu paa Dyret, saa sejs og ubændig var dens Livskraft. Mærkværdigvis var ingen af os kommet nogen Skade til, ikke engang han, der havde ligget under Løven med Undtagelse af, at han havde faaet sin frakke revet itu og faaet nogle ordentlige Skrammer paa Skulderen. Saaledes var alt for denne Gang spændt godt af, og vi havde oven i Købet nedlagt den længe efterstræbte Løve. En Smule Vin og Brød bragte mig fuldstændig til Hæfterne igen og jeg lo og passiarede som en forrykt med de gode Soldater, der vare meget forundrede og opbyggede ved deres bistre Obersts usædvanlige Venlighed og Snaksomhed. L

Endnu i samme Uge opfyldte jeg mit Løfte, indsendte min Afskedsansøgning og er nu her. L

Saaledes lod Beretningen om Panfraz' Liv og Omvendelse, og hans familie var højlig forbauset over hans Levnet og Meninger. Han rejste nu sammen med dem fra den lille By Seldwyla og flyttede til Kantonets Hovedstad, hvor han med sine Erfaringer og Kundskaber snart fandt Lejlighed til at blive Landet en nyttig Mand, og han blev almindelig agtet og afholdt saa vel for sin Dygtighed som formedelsf sin uopslidelige, rolige Venlighed; ti han fik aldrig mere noget Tilbagefald til sit tidligere Væsen.

Kun ærgrede Ester og Moderen sig over, at Historien med Lydia var undgaaet dem, og de tiggede

ham uophørlig om at fortælle den igen. Men Panfraz sagde, at havde de ikke sovet den Gang, saa vilde de have faaet den at høre; han havde fortalt den én Gang og vilde aldrig gøre det om igen, det var første og sidste Gang, at han overhovedet havde ymtet om denne Kærlighedsaffære til nogen, og dermed Punktum. Moralén af Historien var simpelthen den, at han i Udlandet ved Hjælp af en Kvinde og et vildt Dyr var bleven afvænneth med sit slemme Tværdriveri.

Nu vilde de i det mindste vide Navnet paa denne Dame, som paa Grund af dets fremmede Klang var undsluppet deres Hukommelse, og spurgte uophørlig: Hvad var det dog hun hed? Men Panfraz svarede lige saa uophørlig: I kunde jo have været opmærksomme! Jeg nævner ikke oftere dette Navn. Og han holdt Ord; ingen hørte ham nogenfinde siden nævne det, og tilsidst syntes han selv at have glemt det.

Umrain Regel og hendes yngste Søn.

Regula Amrain hed en Kone i Seldwyla, hvis Mand havde forladt hende og var rejst sin Vej; han havde ejet et stort Stenbrud omme bag den lille By, hvilket han havde udbyttet i sin Tid, og det paa rigtig Seldwylermaner. Den lille Flække var hovedsagelig bygget af den gode Sandsten, hvoraf Bjerget bestod, og den Gæld, der hvilede paa Husene, kunde forfølges tilbage til Begyndelsen af denne Sandstensperiode, ti intet syntes Seldwylerne mere egnet til Genstand for en livlig Omsætning end et saadant Stenbrud, og det lignede et i Klippen udhugget romersk Amfiteater, over hvis Scene den ene Ejer forfulgte den anden i hurtig Skiften.

Hr. Amrain var en anselig Mand, der kunde konsumere en respektabel Mængde Kød, Fisk og Vin, og som brugte en svær Mængde Silketøj til sine brede, smukke Veste, der spillede i vekslende farver, snart himmelblaa, snart firsiebærrøde og i stortablede Mønstre. Oprindelig havde han været Knapmager og havde ogsaa nu og da drejet Folk en Knap. Men, efterhaanden som hans Korpus udvidede sig med Alarene, blev han mindre skikket til det stillesiddende Liv, og da han først havde taget det rigtige Phæakeropsving: den

røde fløjelsvest, Guldurkæden og Signetringen, gav han Knapmageriet Afsked og overtog paa en vigtig Generalforsamling af Seldwyla-Spekulanter det omtalte Stenbrud. Han havde nu fundet den rette omvandrende Levevis, der anstod ham, idet han hyppig, naar Vejret indbød dertil, foretog en Promenade ud til Stenbruddet, udstyret til denne Tur med en rød Brevtaske fuld af Papirer og en elegant Spadserestof, hvorpaa der med Sølvsstift var anbragt en Tommestof, og støttet til den spankede han nu om derude, prikkede af og til i en af de pantsatte Stendynger, tørrede sig Sveden af Panden, stirrede ud i den smukke Egn og vendte saa skyndsomst tilbage til Byen for dér at varetage sine egentlige Forretninger, der bestod i Omsætning af de forskellige Værdipapirer, som hans Brevtaske indeholdt, noget der bedst lod sig besørge i de kolige Skænfestuer. Kort sagt, han var en ægte Seldwylér lige til den politiske Ustadihed, der dog blev Anledningen til hans tidlige Fald. Dermed hang det saaledes sammen. En konservativ Kapitalist fra en Pengeby, hvor man ikke forstod Spøg, havde anbragt nogle Penge i Stenbruddet og havde dermed troet at tage en vakker Partisælle under Armene. Og da nu Hr. Amrain i et Anfald af fuldstændig Tankeløshed lod sig henrive til nogle højst kompromitterende, liberale Udtalelser, som det tjenstfærdige Rygte bragte videre, blev den omtalte Herre med Rette opbragt; ti intetsteds er politisk Et-sind mere fordømmeligt end hos en stor, tyk Mand, der gaar med broget fløjelsvest! Den fortørnede Velynder drog derfor skyndsomst og uden mindste Varsel sine Penge ud af Forretningen og drev saaledes for

Tiden den bestyrtede Amrain ud af Stenbruddet og ud i den vide, vide Verden.

Man vil kun sjælden se, at det gaar svære, tykmavede Mænd daarligt, fordi de gennemgaaende besidde en forunderlig, aldrig svigtende Evne til at sørge for deres fordringsfulde Lægembygning, saa at Næringsmidlerne aldrig ret længe kunne unddrage sig dem, men stedse blive magnetisk tiltrukne af et saadant Bjærg af Mave. Saaledes spiste den landsflygtige Amrain sig ogsaa igennem Verden hinsides Atlanterhavet, og endskønt han ikke mere opnaaede nogen Højhed, spiste og drak han dog ligesaa drabeligt, hvor som helst han færdedes i den nye Verden, som han tidligere havde gjort i den gamle.

Men, da Seldwylerne nu kom sammen for at raadslaa om, hvem af dem, der var den værdigste og mest skikkede til i den følgende Tid at gøre Honor ved Stenbruddet, var det dem en slem Streg i Regningen, da Hr. Amrains tilbageblevne Kone satte sin fod paa Sandstenen og i Kraft af en lille formue, som hun havde faaet ved Arv, trak Stenbruddet til sig og erklærede at ville fortsætte Forretningen og muligen at kunne tilfredsstille sin Mands Kreditorer. Dette gjorde hun dog først, da hendes Mand allerede var hinsides Atlanterhavet og ikke mere kunde komme tilbage. Man søgte paa enhver mulig Maade at bringe hende til at afstaa fra dette Forehavende; men hun viste en saadan Raskhed, Omsigt og Bestemthed i sin Optræden, at alle disse Forsøg mislykkedes, og at Stenbruddet virkelig forblev i hendes Besiddelse. Hun drog nu Omsorg for, at Arbejdet blev udført med Flid og Orden under Ledelse af en fremmed, duelig

Værkfører, og grundede for første Gang foretagendet paa virkelig Produktion i Stedet for paa en blot nominel Omsætning. I Begyndelsen søgte man at lægge hende alle mulige Hindringer i Vejen; men man kunde ikke komme hende til Livs, da hun som Kvinde og sparsommelig Moder ikke havde nogen synderlige Udgifter i Sammenligning med de flotte Herrer i Seldwyla og derfor paa den simpleste Maade af Verden var i Stand til at afslaa ethvert Angreb og betale alle begrundede Fordringer. Dog var det en haard Dyst, hun maatte gennemgaa, og hun maatte være paa Benene Nat og Dag og opbyde alt sit Mod, sin Eft og sin Kraft for at hævde Stillingen.

Fru Regel var ikke hjemmehørende i Byen, men havde giftet sig ind i Seldwylerslaget; hun var en stor, frisk og haandfast Dame med kraftige, sorte Haar-fletninger og et fast, mørkt Blik. Hun havde tre Drengene med sin Mand paa omtrent ti, otte og fem Aar, hvilke hun ofte betragtede opmærksomt og alvorligt, som om hun overvejede, om de ogsaa vare værd, at hun holdt Huset paa Benene for deres Skyld, da de jo dog var og blev Seldwylere alle deres Dage. Men da Knægtene nu en Gang vare hendes Børn, saa indgød Egenkærligheden og Moderkærligheden hende altid nyt Mod, og hun tiltroede sig, at hun ogsaa i denne Henseende nok skulde faa et andet Snit paa Tingene, end det var Skik og Brug i Seldwyla.

Hensunken i saadanne Tanker sad hun en Gang efter endt Aftensmaaltid ved Bordet i dybe Tanker med forretningsprotokollen og en Bunke Regninger paa Bordet foran sig. Drengene vare i Seng og sov i et tilstødende Værelse, hvortil Døren stod aaben,

og hun havde just for et Øjeblik siden med Lampen i Haanden betragtet de tre sovende Smaafyre og i Særdeleshed den mindste af dem, der lignede hende mindst. Han var blond, havde en rask lille Stumpnæse, medens hendes egen var lang og lige og havde et Udtryk af sindig Alvor, og naar hendes Mund havde et Præg af Sluttethed og Strenghed, saa havde den lille Frih' Læber derimod noget trodsigt fremspringende, selv naar han sov. Alt dette havde han arvet fra Faderen, og det var just det, der havde behaget hende saa meget hos denne, den Gang hun giftede sig med ham, og som nu ogsaa tiltalte hende saa stærkt hos hendes lille Dreng, paa samme Tid som det indgød hende alvorlig Betyrning. Naar et Ansigt først en Gang tiltaler en, saa hjælper ingen Art derimod; derfor var Fru Amrain glad over, at den gamle var borte, saa hun ikke mere saa ham; men i det yngste af Børnene havde han efterladt hende et nøjagtigt Billede af sit ydre Menneske, som hun aldrig kunde se sig møet paa.

I disse bekymrede Tanker traf Værkførereren hende, da han traadte ind for i Forening med hende at gennemse Regnskaberne, opgøre Beholdningen og afhandle forskellige vigtige Spørgsmaal Driften angaaende. Det var en køn, energisk, ung Fyr, slank og kraftig af Lægensbygning, maadeholdende i sin Levevis, flittig og udholdende i Arbejdet og derhos udstyret med en vis enfoldig Snubhed, som i Forening med Bestyrerindens solide Egenskaber hjalp godt til at holde Forretningen oven Vand og gøre Seldwylernes tankeløse Spidsfindigheder til Skamme. Imidlertid var han jo dog et Menneske og tænkte derfor først og fremmest paa

sig selv, og naar han hengav sig til disse Betragtninger, kan det ikke nægtes, at Tanken om at være Herre og Mester i Forretningen og at skaffe sig et blivende Sted i Huset havde en vis Tillokkelse for ham, hvorfor han ogsaa gentagne Gange i al Ærbødighed havde givet Fru Regula et Vink om at skaffe sig en lovmæssig Skilsmisse fra sin bortrejste Mand.

Hun havde godt forstaaet hans Hentydninger; dog stred det mod hendes Stolthed at lade sig stille offentlig og med vanærende Bevisgrunde fra en Mand, der en Gang havde vundet hende, med hvem hun havde levet sammen, og som havde skænket hende tre Børn, og af Omsorg for disse Børn vilde hun heller ikke stille nogen fremmed Mand over Husvæsenet, og det var hendes Hensigt at bevare familiens ydre Enhed, i det mindste indtil Sønnerne vare blevene voksne og kunde modtage en udelst Arv af hendes Haand; ti en saadan tænkte hun virkelig, trods alle Vanskeligheder, at skulle samle sammen og saaledes vise de gode Seldwyler, hvad der var Skif og Brug, der hvor hun kom fra. Hun holdt derfor Værkføreren i stramme Tøjler, men opnaaede derved kun at bringe sig selv i endnu større forlegenhed, ti da han bemærkede denne Modstand og fik Øjet op for hendes bestemte Karakter, forelskede han sig først rigtig i hende og begyndte nu for fuldt Alvor at tænke paa Opnaaelsen af sine Ønsker. Han forandrede altsaa sin Opførsel saaledes, at han, i Stedet for at han tidligere ærbar havde bejlet til hendes Haand som Indehaver af Forretningen, nu begyndte at smægte for hendes Person, hvor hun gik og stod, og stedse sendte hende forelskede Blik, saa tidt der paa nogen Maade tilbød sig en Lejlighed. Dette syntes

ham en hensigtsmæssig forandring, da forelskelsen i et Menneskes Person dog altid bestikker og indtager vedkommende mere end de aller respektableste ægteskabelige Hensigter. Og hvorvel Fru Regel ikke opgav sin faste Holdning eller gif hen og forelskede sig i ham igen, saa blev det hende dog nu vanskeligere at afvise hans Tilnærmelser uden helt at bryde med ham og derved tabe ham for Forretningen, og det er som bekendt en af Kvindernes Hovedpassioner at holde fast paa nyttige Venner og Partifæller, saa længe det blot kan ske uden altfor store Øfre.

Da Værkførereren traadte ind i Stuen, skimmede hans Øjne med en usædvanlig Glans; ti han havde i Selskab med nogle Forretningsmænd, med hvem han havde haft et varmt lille Sammenstød til bedste for sin frue, drukkert en god Flaske Vin. Medens han gav hende sine Meddelelser og derpaa gennemsaa Forretningspapirerne sammen med hende, saa' han ofte uforvarende paa hende og blev efterhaanden mere og mere adspredt og besynderlig, som én, der har noget i Sinde. Hun drog sin Stol noget bort og begyndte at tage sig bedre i Agt, hvorved hun dog neppe kunde undertrykke et fint Smil ligesom af Spot over den unge Mands pludselige Foretagelsesiver. Men nu greb han med ét begge hendes Hænder og søgte at drage den smukke, unge Kone til sig, idet han samtidig begyndte at smigre hende i de ømmeste og voldsomste Udtryk, hvorved han dog betjente sig af den samme halvt hvissende Tone, hvori deres hele Forhandling var bleven ført af Hensyn til de sovende Børn, og foreholdt hende ret indtrængende dog ikke at lade sit Liv hengaa saa tomt og ubenyttet, men

være kont fornuftig og modtage hans oprigtige Hengivenhed. Hun dristede sig ikke til nogen rasf Bevægelse eller noget højroftet Ord af Frygt for at vække Børnene i Altide; dog hviskede hun til ham i en yderst opbragt Tone, at han skulde slippe hendes Hænder og uopholdelig forføje sig bort. Han slap hende dog ikke, men drog hende endnu fastere til sig og forestillede hende i indtrængende Ord hendes Ungdom og Skønhed og den Taabelighed, hun begif ved ikke at nyde saa kostelige Goder, før de forsvandt. Hun gennemskuede let sin Fjende, hvis Øjne skinnede lige saa meget af Forslagenhed som af Livslyst, og forstod, at det kun var hans Hensigt ad denne lidenskabelig-sanselige Vej at underkaste sig hende og gøre hende til Bytte, hvorved det vilde tage en bedrøvelig Ende med hendes Selvstændighed. Hun gav ham ogsaa dette at forstaa ved haanlige Øjekast, medens hun saa lydløst som mulig kæmpede for at frigøre sig for hans Omfavnelser, hvilket han kun besvarede med dobbelt Paatrængenhed og forøgede Kraftanstrengelser. Paa denne Maade brødes hun en god Tid med den kraftige Mand, uden at det lykkedes nogen af Parterne at opnaa sin Hensigt, og dette foregik i fuldstændig Tavshed med Undtagelse af den Larm, som Bordets Rykten eller et vredt Udbrud eller Suk nu og da forarsagede, og saaledes vaskede den brave Kone mellem Troskaben mod sit Livs trefoldige Glæde og Betyrning, der slumrede i Naboværelset, og det vaagne Livs rasende Stormløb. Hun var neppe tredive Aar gammel og havde allerede i adskillige Aar været forladt af sin Mand, og Blodet flød lige saa rasst og varmt i hendes Aarer som i nogen andens; var det da saa underligt,

at hun til sidst et Øjeblik gav tabt og drog et dybt Suk, og at der i dette Øjeblik fór en Tvivl igennem hende, om hvor vidt det ogsaa lønnede sig at være saa trofast og udholdende i Savn og i Arbejde; om ikke hendes eget Liv til syvende og sidst maatte være Hovedsagen, og om det ikke vilde være flogere at gøre som de andre og indrømme, ikke den frække Angriber, men sin egen Ungdom, hvad der kunde gøre hende Livet let og muntret; i Seldwyla gif Tingene maaske alligevel deres egen skæve Gang! Idet denne Tanke et Øjeblik gennemsør hende, kom hendes Hænder uvilkaarlig til at skælve imellem hans, og ikke saa snart mærkede Værkmesteren dette gunstige Omslag i Vejret, før han genoptog sine Anstrængelser, og maaske vilde han, til Trods for den tapre Frues fornyede Modstand, tilsidst være gaaet af med Sejren, hvis der ikke paa dette skæbnsvangre Tidspunkt havde vist sig en uventet Hjælp.

Der lød nemlig et halvt vredt, halvt ængstligt Raab fra Sovkammeret ved Siden af: „Moder! Der er en Tyv i Huset!“ og med dette Udraab styrtede den yngste af Drengene, den lille frits, ind i Værelset og lignede fuldstændig en lille St. Georg. Hans gyldne Krøller bølgede om det af Sønnen rødne Ansigt; de blaa Øjne lynede af en skøn Harmes, og Overlæben skød sig frem med et trodsigt Udtryk. Den snehvide, stumpede Stjorte slagrede om ham som en Korsfarers Tunika, og i de smaa, bare Arme spingede den lille Ridder en lang Gardinstang med en tyk, forgyldt Knop i Enden, som han med al Kraft førte imod Værkmesterens Hoved, saa at denne forlegen maatte gnide sig paa den ved Slaget frembragte Bule, og det klare

Vand kom ham i Øjnene. Hurtig løftede Fru Amrain Drengen i Vejret og spurgte ham, idet hun rødmede: „Men hvad gaar der dog af Dig, lille Fritz! Kender Du ikke Florian? Han gør os jo ingen fortræd!“ Drengen begyndte nu at græde bitterlig og flammrede sig ganske forlegen til Moderens Knæ. Hun tog ham da op paa Armen og trykkede ham til sit moderlige Bryst, idet hun med en næppe undertrykt Latter affædigede den forbløffede Florian, der, skønt han gerne havde givet den lille en paa Øret, maatte gøre gode Miner til slet Spil og nu forlegen trak sig tilbage. Hun laasede skyndsomt Døren af efter ham, saa stansede hun dybtaandende og tankesuld midt i Stuen med det tapre Barn paa sin Arm. Han slyngede sin lille venstre Arm om hendes Hals, og med den højre stemmede han den lange Gardinstang med den forgylde Knop imod Gulvet. Hun stirrede nu opmærksom ind i Barnets Ansigt, der var hendes eget saa nær, og bedækkede det med Kys; omsider greb hun om Lampen for at gaa ind i Sovkammeret og se til de to ældste Drenge. De sov som Murmeldyr og havde ikke hørt en Smule af det hele. De syntes saaledes at være nogle Nathuer, endskønt de i Udseendet lignede hende selv, hvorimod den yngste, der lignede sin Fader saa paafaldende, havde vist sig som en aarvaagen, fintfølende og modig lille Knekt og syntes at ville udvifle sig til det, som den gamle egentlig skulde have været, og som hun ogsaa i sin Tid havde troet at finde hos ham. Medens hun grublede over dette besynderlige Spil af Naturen og ikke ret vidste, om hun skulde glæde sig over, at dette udtrykte Billede af den en Gang elskede Mand syntes at

være bedre end de Billeder af hende selv, der laa der og snuede saa roligt, lagde hun atter Barnet ned i dets lille Seng, dækkede det til og besluttede fra nu af at sætte alt sit Haab og sin Lid til den lille St. Georg og at gøre alt for at gengælde ham hans unge Ridder-tjeneste. Naar de andre to Sønetryner, tænkte hun, der jo dog alligevel ere mine Børn, da ogsaa ville følge med paa den gode Vej, nu vel, saa meget desto bedre.

Næste Morgen syntes lille Fritz allerede at have glemt det natlige Optrin, og selv da Drengen efterhaanden udviklede sig til Mand, blev denne Begivenhed dog aldrig med en Stavelse omtalt imellem dem. Ikke desto mindre beholdt Sønnen en tydelig Erindring derom, selv da han havde glemt mange vigtigere Oplevelser i hans senere Liv. Han huskede ganske nøje, at han var vaagnet straks ved at Værkmesteren traadte ind i Værelset, da han, til Trods for et godt Sovehjærte, hørte alt og var en vagtsom lille fyr. Han havde lyttet til ethvert Ord af Samtalen, indtil Moderen begyndte at blive vaklende, og da var han uden egenlig at have forstaaet, hvad det gjaldt, men ledet af en Anelse om noget farligt og fremmed, bleven grebet af en saa hæftig Angst paa hendes Vegne, at han, da han mere følte end egenlig hørte den tavse Brydekamp, var sprunget op for at ile hende til Hjælp. Men hvem fatter, ad hvilke hemmelige Veje Tanker og Forestillinger liste sig ind i Sindene hos os Menneſkebørn? Hvem lærte den lille Gavstriſ det ubevidste Finsølelsens Hyfleri, der lynsnart opsteg i hans Tanke i det Øjeblik, da han saa' Værkføreren, hvem han meget godt kendte, og som straks indgav

ham den Tanke at anstille sig, som om han saa' en Tyv og saaledes med den største Frimodighed slaa sin Modstander paa Planeten?

Men, hans Moder holdt det Løfte, hun havde givet sig selv, og opdrog ham saaledes, at han blev en brav Mand i Seldwyla, en af de faa, der holdt Stand under alle Livets Omstiftelser. Hvorledes hun egentlig udrettede dette, lader sig vanskeligt nok forklare; ti hun opdrog virkelig saa lidt paa ham som vel muligt, og hele Hemmeligheden bestod næsten udelukkende deri, at det unge Træ, der var af samme Tommer, som hun selv, voksede op i hendes Nærhed og under Væksten rettede sig efter hende. Dygtige og velartede Folk have altid langt mindre Bespær med at opdrage deres Børn ordenligt, hvorimod det falder vanskeligt for en Tølper, der ikke selv kan læse, at lære et Barn det. Hele hendes Opdragelseskunst gik kun ud paa, at hun uden alt Føleri lod sin lille Søn mærke, hvor meget hun holdt af ham, hvorved det efterhaanden blev ham en Slags frivillig Nødvendighed altid at være hende til Behag, og deraf blev saa følgen, at han ved enhver Lejlighed tænkte paa hende. Uden i nogen Maade at indskrænke hans Frihed havde hun Drengen meget omkring sig, hvorved han tilegnede sig hendes Sædvaner og Tænkemaade og snart rent uvilkaarlig ikke foretog sig andet, end hvad der stemmede med Moderens Smag. Hun holdt ham altid tarvelig, men dog godt flædt og med en vis skønsom Smag: derved opnaaede hun, at han følte sig sikker, vel tilfreds og uhindret i sin Dragt, uden at han egentlig nogensinde fik Anledning til at tænke paa, hvad han havde paa, hvorved al Forfængelighed og Eyst

til at være anderledes eller bedre flædt, end han netop var, blev undgaaet. Paa samme Maade med Maden: hun opfyldte ethvert billigt og usfadeligt Ønske af ethvert af sine tre Børn, og ingen fik i hendes Hus noget at spise, hvoraaf ikke ogsaa de andre fik deres Del; men, trods al Regelmæssighed og Rigelighed, behandlede hun dog Maden med en vis Eigegyldighed og Hensynsløshed, saa at Frijs ogsaa i den Henseende ganske af sig selv lærte ikke at lægge nogen Vægt paa, hvad han spiste, og ikke, naar han først var mæt, at give sig til at spekulere paa uopnaaelige Rariteter. Kun det forfærdelige Digtigmageri og den Højtidelighed, hvormed de fleste af de gode Husmødre udbrede sig over Maden og alle Køkkenets Unliggender, fremkalder hos de fleste Børn den læffersultne Graadighed og det Tallerkenslufferi, der med Tiden og Alarene udvikler sig til Velleevnet og Overdaadighed. Mærkelig nok gælder hos alle germaniske Folkestammer den for den bedste og dygtigste Husmoder, der gør mest Allarm med sine Gryder og Tallerkener, og som aldrig lader sig se, uden at hun har noget spiseligt i Hænderne. Er det da saa underligt, at de Herrer Germaner udvikle sig til de graadigste Læffermunde, der grunde hele Livets Lykke paa et velordnet Køkken og fuldstændig glemme, hvilken Biting Maden egentlig er paa denne hurtige Livsvandring. Paa samme Maade tog hun det med det, der ellers af forældre behandles med en forfærdelig meningsløs Højtidelighed og Hellighed, nemlig Pengene. Saa snart, det kunde ske, indviede hun sin Søn i sine formuesomstændigheder, lod ham tælle Pengesummer for hende og gemme dem i hendes Skuffe, og saa snart han for-

maaede at kende Præget paa de forskellige Monter, overlod hun ham en lille Sparebøsse til fuldstændig fri Raadighed. Naar han begif en Dumhed eller gav efter for sine læffersyge Tilbøjeligheder, saa behandlede hun det ikke som en Kriminalforbrydelse, men viste ham med nogle faa Ord det taabelige og latterlige i hans Handlemaade. Naar han rapsede noget eller tilegnede sig noget, der ikke hørte ham til, eller gjorde sig skyldig i et af disse hemmelige Smaaandkøb, der pleje at ryste forældre saa dybt, saa gjorde hun ikke nogen Begivenhed deraf, men skammede ham simpelthen ud som en taabelig og tankeløs Dreng. Men desto strængere var hun imod ham, naar han, hvad der dog kun sjældnen gif paa, viste sig lav og smaalig i Ord eller Udfærd; da læste hun ham strængt og skaanseløst Teksten og gav ham saa forsvarelige Ørefiggen, at han sent glemte en saadan Begivenhed. Alt dette plejer i Almindelighed at blive taget paa stift modsat Maade. Naar et Barn forsér sig i Pengesager eller tillister sig et eller andet med Urette, saa blive forældre og Lærere grebne af en ganske mærkværdig Frygt for en forbrydersk Fremtid, ret som om de vidste fra sig selv, hvor stor Fristelsen er til at blive en Tyv eller Bedrager! Hvad der i nioghalvfems af hundrede Tilfælde ikke er andet end et øjeblikkeligt, uforflarligt Indfald eller Tilbøjelighed i det gærende Barnesind, det bliver gjort til Genstand for en frygtelig Strafferet og der tales om intet uden Galge og Tugthus. Som om ikke alle disse kære, smaa Memmespirer nok af sig selv med den vaagnende Fornuft, ved den menneskelige Egenkærlighed eller blot ved deres forfængelighed vilde være beskyttede mod at blive Tyve og Kæltringer.

Hvor mildt og venfskabeligt bliver der derimod ikke taget paa de tusinde mindre Træf og Ntringer af Misundelse, Hædefuldhed, forfængelighed, Anmasfelse, Selvgodhed og egenkærlig Opgaaen i fig selv. Hvor bliver der ikke smigret og kælet for alle disse vakre fmaa Anlæg, og hvor lidt give de brave Opdragelsesfunftnere Algt paa et løjet og forblommet Væfen hos et Barn, medens de med hæstemte Formaningstaler fafte fig over et andet, der af Kaadhed eller Forlegenhed ganfke naivt har gjort fig fkyldigt i en enkelt, driftig Afvigelfe fra Sandheden. Ti her have de en haandgribelig og bekvem Anledning til at tordne det lille Opfinder geni deres: „Du maa ikke lyve“ ind i Øret. Naar nu lille Fritz gjorde fig fkyldig i en faadan uforsagt Løgn, faa fagde fru Regel gerne, idet hun betragtede ham med store Øjne: „Hvad fkal det betyde, Du Ubefat? Hvorfor kommer Du med faadanne dumme Opdigtelfer? Tror Du, at Du fan holde voksne Menneffer for Nar? Vær Du glad ved, at der ikke er nogen, der lyver for Dig, og lad den Slags dumme Narrestreger fare!“ Naar han vilde hjælpe fig med en Nødløgn for at dække over en eller anden Forfeelfe, han havde begaaet, faa vifte hun ham med alvorlige og kærlige Ord, at Sagen ikke derved blev en anden og forftod at gøre ham det flart, at han vilde befinde fig bedre ved aabent og ærligt at tilftaa en begaaet Fejl; men hun byggede ikke nogen ny Straffepoces paa en faadan Begivenhed, men behandlede Sagen, ganfke bortfet fra, om han havde løjet eller ikke løjet, faaledes at han fnart følte det meningsløfe og foragtelige i flige opdigtede Paafund og følte fig for ftolt til at gøre fig fkyldig deri.

Naar han derimod røbede den mindste Tilbøjelighed til at pynte sig med en eller anden Egeniskab, som han ikke besad, eller at overdrive noget, som han mente kunde tale til hans Ros, eller prale af noget, som han i Virkeligheden ikke duede til, saa irettesatte hun ham med haarde og skarpe Ord, ja gav ham undertiden nogle Knubs, naar hun fandt det altfor stygt. Egeledes, naar hun bemærkede, at han løj for andre Børn under deres Lege for at skaffe sig en eller anden lille fordel over dem, straffede hun ham haardere, end om han havde nægtet en betydeligere forseelse.

Hele denne Opdragelse kostede imidlertid næppe saa mange Ord, som der har behøvedes for at skildre den her, og den beroede ganske vist mere paa fru Amrains Karakter end paa noget forud lagt eller til- lært System. Derfor vil en Del af hendes fremgangs- maade ikke kunne anvendes af folk, der ikke have hendes Karakter, medens en anden Del, f. Eks. hendes forhold til Børnenes Paafældning og deres Spise, dog med Hensyn til Pengene ikke kan anvendes af ganske fattige folk. Ti, hvor man f. Eks. slet ikke har noget at spise, dér bliver Maden med Nødvendighed hvert Øjeblik Hovedsagen, og Børn, der ere opdragne under saadanne forhold, vil man vanskelig kunne vænne af med Begærligheden, da al Tanke og Tragten i et saadant Hus med Nødvendighed drejer sig om at faa noget at spise.

I Særdeleshed saa længe Drengen var mindre, havde Moderen ikke megen Besvær med hans Opdragelse, da hun som sagt ikke saa meget opdrog ham med Munden som med sin hele Personlighed, som hun nu en Gang gif og stod, hvad der altsaa faldt sammen med hendes

hele øvrige Tilværelse. Vilde man nu spørge, hvori hun da viste sin særegne Styrke og Troskab ved en saa simpel og tilsyneladende saa overordentlig let Opdragelsesmethode, saa maatte man svare: ene og alene i den Kærlighed, hvormed hun forstod at vinde Drengen og meddele ham sin egen Personligheds Præg, og hvorved hun, som ved et hemmeligt Medium, formaaede at indgyde ham sine egne Følelser.

Dog udeblev den Tid ikke, da der maatte anvendes en mere bevidst og kraftig Opdragelseskunst, da nemlig den gode Frijs voksede til og begyndte at anse sig for en fuldfærdig Mand. Da stod Moderen først ret paa Vagt; ti først nu skulde det vise sig, om han vilde styre ind i et godt eller et daarligt Farvand. Det var kun saa Gange, at hun paa afgørende og energisk Maade frydsede hans ungdommelige Selvstændighedsfølelse, men hver Gang til rette Tid og dertil saa pludseligt, overbevisende og afgørende, at hendes Indgriben ikke kunde forsejle sin Virkning.

Da Frijs nu nærmede sig de atten Aar, var han en smuk, ung Fyr, han saa' godt ud med sit blonde Haar og de blaa Øjne, og han viste en udpræget Sikkerhed og Selvstændighed i alt, hvad han foretog sig. Han havde allerede overtaget Bedriften, hvad angik Arbejdet i det fri, efter at han fra sit fjortende Aar af havde arbejdet med i Stenbruddet. Han havde allerede et alvorligt og flegt Ansigt og var dog munter og livlig, og, hvad der behagede hans Moder mest, var hans Evne til at omgaas alle, uden dog at lade sig paavirke af de Menneskers Væsen, hvem han omgikkes. Hun søgte ikke at afholde ham fra at gaa ud og søge Samkvem med andre unge Mennesker, naar Tiden

faldt ham for lang derhjemme; men hun bemærkede med Glæde, at han i Grunden ikke følte sig videre tiltalt af disse unge Seldwyleres Væsen, med hvem han afvekslende plejede Omgang, at han egenlig oversaa dem og kun forsløg Tiden i deres Selskab, saa længe han fandt det for godt. Hun saa' ogsaa med Fornøjelse, at han ikke lod sig lumpe, og at han ved Driffelag gav mængden en Flaske til bedste uden nogensinde selv at lade sig drikke paa Pelsen, at han aldrig var med til en slet Streg eller lod sig indvifle i et taabeligt Klammeri, endstønt han kom meget ud omfring og vidste Bæstet med alt, hvad der foregik, uden dog at være en Nyhedsfræmmer eller et Hængehoved. Uden at være hovmodig overfor andre, forstod han ret godt at gøre sig gældende og kunde godt bide fra sig, naar det kom derpaa an. Fru Regula var derfor ved godt Mod og tænkte, at det var netop, som det skulde være, og at hendes yngste Søn ikke var tabt bag af en Vogn.

Paa samme Tid lagde hun Mærke til, at han begyndte at blive rød i Hovedet, naar der kom kønne Piger i hans Nærhed, ja at han betragtede endog de grimme opmærksomt og kritisk, og at han blev forlegen, naar der var en smuk og livlig Dame i samme Stue som han, stønt han hemmelig slugte hende med Øjnene. Af disse Tegn drog Amrain to Slutninger: den første, at han endnu var fuldstændig ufordærvet, men dernæst den, at hvis han truedes af nogen Fare for at blive draget med paa Seldwylernes brede Vej, saa var det fra Damerne, at Faren kom, og hun sagde straks i sit stille Sind: Naa, det er dér, Du vil smutte ud, Du Gavtyv.

Denne Bys Skønheder vare ikke værre end deres Mænd, og naar de først kom en Smule til Mars, holdt de endogsaa mangen Gang sammen paa Stumperne, naar deres Mænd vare mest tilbøjelige til at lade dem gaa med i Løbet. Men, da Mændene nok holdt af at slaa en Smule til Skaglerne, saa vilde Damerne, saa længe de var i Velten, heller ikke staa tilbage, og hos det smukke Køn dreje sig som bekendt alle Forvildelser og Udskejelser om ét og det samme, hin gamle Historie, der paa saa mangfoldige Maader virker tilbage paa de Hrr. Medskyldiges Ve og Vel. Man kan derfor let tænke sig, at det ogsaa i saa Henseende gik noget lystigere til i Seldwyla end de fleste andre Steder.

Idet Fru Amrain nu holdt skarpt Udfig og halv bister, halv hange ventede paa, naar og hvordan man vilde tage fat paa at fordærve hendes Barn, indfandt der sig snart en Lejlighed for hendes moderlige Indsriden. Der blev givet et stort Bryllup paa Raadhuset, og de nygifte hørte begge til Byens toneangivende Kredse, i hvilke det gik saa muntert og ubundet til som muligt. Som paa andre Steder i Schweiz, møder der ogsaa ved Bryllupperne i Seldwyla — for saa vidt de da fejres med Banket og Bal om Aftenen — to Slags Gæster: de egentlige, indbudte Gæster og dernæst disses Venner og bekendte, der overbringe de første allehaande skæmtsomme Bryllupspræsenter med Vittigheder, Digte og snurrige Deviser. De møde i den Anledning iførte allehaande komiske Kostumer, svarende til Beskaffenheden af de af dem medbragte Foræringer, og ere desuden maskerede; enhver af dem op søger nu sin Ven eller Slægtning,

stiller sig hen bagved hans Stol, overrækker ham sin
 foræring og holder sin Tale. Frijs Amrain havde
 besluttet ved denne Lejlighed at overbringe en lille
 Kusine en foræring, og hans Moder havde intet der-
 imod, da Pigen endnu var meget ung og velartet.
 Dog var det egentlig mindre Kusinen, der loffede ham,
 end en hemmelig Længsel efter en Gang at tumle sig
 rigtig blandt Seldwylas lystige Damer, der stod i stort
 Ry for Munterhed, især ved slige festlige Sammen-
 komster. Han kunde ikke blive enig med sig selv om,
 hvilken forklædning han skulde vælge, og først om
 Aftenen paa selve Bryllupsdagen besluttede han sig
 efter nogle bekendtes Raad til at tage Dameklæder
 paa. Hans Moder var netop gaaet ud, da han op-
 taget af dette lystige Indfald kom løbende hjem for
 straks at sætte det i Værk. Uden at tænke noget ondt
 derved fastede han sig over sin Moders Klædestab og
 gennemrodede det, med Hjælp af en leende Tjeneste-
 pige, saa længe til han havde faaet pillet alle de
 bedste og mest brogede Klædningsstykker ud til dette
 Brug. Han tog Moderens smukkeste og fineste Kjole
 paa, som hun selv kun brugte ved højtidelige Lejlig-
 heder, og desuden forsynede han sig af forskellige
 Wesker med en rigelig Mængde Strimler, Baand og
 hvad andet, der hørte med til et fuldstændigt Dame-
 toilet. For at der intet skulde mangle, hængte han
 sluttelig Moderens Kæde om Halsen og drog saaledes
 udstafferet ud for at mødes med sine Kammerater, der
 imidlertid havde fuldendt deres Omklædning. Der
 lagde to muntre Søstre den sidste Haand paa hans
 Toilette, idet de friserede hans blonde Hoved paa det
 skønneste og udstoppede hans Bryst til en saa naturotro

Kvindebarm som muligt. Idet han nu sad paa en Stol og lod de lidet undselige Piger foretage disse forfønmelser af hans Person, rødmede han den ene Gang efter den anden, og hans Hjerte bankede af glad forventning, medens den onde Samvittighed paa samme Tid begyndte at røre sig hos ham og tilhvijsede ham, at alt dog maaske ikke var saa ganske, som det burde være. Da han nu i Selskab med de andre begav sig op paa Raadhuset medførende sine foræringer i en Kurv, saa' han saa naturlig forvirret og undselig ud som en virkelig ung Pige; han slog Øjnene ned, og da han saaledes traadte ind i Bryllupssalen, vakte han almindelig Beundring, især hos Damerne.

Imidlertid var hans Moder kommet hjem, og da hun saa' det aabentstaaende Klædeskab og den forstyrrelse, han havde anrettet i Bæsker og Skuffer, og da hun hørte, hvad Meningen var med alt dette, og at hendes Alderdoms Haab havde iført sig Kvindeflæder, oven i Købet hendes bedste, og var draget afsted i dem, da blev hun først grebet af en heftig Drede og dernæst af en endnu heftigere Uro; ti intet syntes hende mere egnet til at bringe et ungt Menneske paa Afveje, end naar han i Kvindeflæder begav sig til et Seldwylabryllup. Hun lod derfor sin Aftensmad staa urørt og gik en Tidlang omkring i den største Uro uden at vide, hvordan hun skulde udryde sin Søn af den overhængende Fare. Hun syntes ikke om ligesom at lade ham hente hjem, da hun frygtede for derved at tilføje ham en Beskæmmelse; hun ængstedes heller ikke uden Grund for, at man skulde holde ham tilbage eller at hans Stolthedfølelse skulde være ham til Hinder for at efterkomme en saadan Opfordring.

Og dog følte hun levende, hvor let han i en eneste saadan Nat kunde komme paa gale Veje og blive ført ind paa en forkert Kurs. Da hun ikke kunde finde Ro for sine ængstende Tanker, besluttede hun sig til sidst fort og godt til selv at hente sin Søn hjem, og da hun let kunde finde et Paaskud i sit Bekendtskab med flere af Gæsterne, tænkte hun, at hun selv kunde blive der en Timestid. Hun flædte sig hurtig om og valgte en Dragt, der var lidt bedre end den, hun gik med til daglig Brug, og dog ikke festlig nok til at røbe en altfor stor Ærbødighed for den lystige forsamling. Hun begav sig da paa Vej til Raadhuset, kun ledsaget af Tjenestepigen, der bar en Lygte foran hende. Hun betraadte først Spisesalen; men Spisningen og Munterheden med Gaverne var allerede forbi, og Overbringerne af disse havde taget deres Masket af og blandet sig mellem de andre Gæster. I Salen var der intet at se uden nogle spredte Grupper af Herrer, hvoraf nogle spillede, andre drak, og hun steg derfor op ad en Trappe til et gammelt Galleri, hvorfra hun kunde overse Salen, hvor man dansede. Dette Galleri var fyldt med alle Slags Mennesker, der ikke hørte med til Selskabet, men som herfra turde betragte Dansen, omtrent som Indvaanerne i en Residensstad kunne overvære en fyrstelig forsamling. Fru Regula kunde saaledes ubemærket iagttage Ballet, der gik temmelig højtideligt til og med sit latterligt stive Cereemoniel nogenlunde dækkede over den almindelige Lystenhed og Begærlighed. Ti Seldwylerne holdt strengt over for men, de hylde Sætningen: Enhver Ting til sin Tid, og naar de med ringe Anstrengelse kunde give et efter

deres Begreber nobelt Val, hvorfor skulde de saa ikke gøre det?

Frijs Umrain var imidlertid ikke at se blandt de dansende; hans Moder mønstrede dem længe for-gæves uden at kunne opdage et Glimt af ham; men jo længere hun spejdede, desto mere opsat blev hun paa at finde ham, og nu, ikke længere alene af Betyrning, men ogsaa for at se, hvorledes han egenlig tog sig ud, og om han ikke gjorde sig latterlig i sin nye Positur ved at slentre om som en sjuftet paaflædt Dame. Hensunken i disse Overvejelser kom hun ind paa en Sidegang til det omtalte Galleri, som endte med et Vindue, der var forsynet med et Forhæng, og som havde den Bestemmelse, at forsyne denne Gang med en Smule Lys. Dette Vindue vendte ind til en mindre Sal, et Gemak i gammel gothisk Stil, og var anbragt højt oppe paa Væggen i dette. Da hun nu løftede dette forhæng en Smule og saa' ned i det dybtliggende Værelse, der var svagt oplyst af et gammeldags Dingeldangel af Lysekrone, fik hun Øje paa en mindre Kreds, der havde placeret sig der, og som i al Stilhed syntes at more sig paa det bedste. Da fru Regel saa' nøjere til, genkendte hun en syv otte gifte Koner, hvis Mænd hun nylig havde set ved Spillebordene, hvor de blærede sig med at spille et vanvittig højt Spil. Disse Damer havde anbragt sig i en tæt Halvkreds og foran dem sad et tilsvarende Antal unge Mænd, stærkt optaget af at gøre Kur til dem. Blandt disse var Frijs imidlertid ikke at opdage, og hans Moder blev meget glad deraf, da Sammen-sætningen af dette Selskab havde en alt andet end beroligende Karakter. Ti da hun mønstrede disse

Damer enkeltvis, fandt hun, at det var lutter unge fruer, der alle regnedes til Kategorien „farlige“, og som, selv om deres Rygte ikke var spoleret, dog idelig vare paa Tale, hvad der allerede ved den store Tolerance, hvormed man behandlede slige Sager, kunde være misligt nok. Der sad for det første Adels Anderau, der ingenlunde var styg; over hendes hele Person var der noget yppigt og tillokkende, uden at man ret kunde gøre sig Rede for, hvori det laa. Hun forstod at drage alle unge Mennesker ind i sin magiske Tryllefreds ved et velberegnet Blik af de halvtlukkede Øjne, hvorved der tændtes en Gnist af forhaabningsfuld Attraa i deres ubefæstede Hjerter. Men hun af-færdigede ti af dem paa en skaansellos og opsigtvækkende Maade for desto regelmæssigere at lyfsaliggøre den elfte i en sikker og ubevogtet Time. Der sad ogsaa den lidenskabelige Julie Haider, der altid offenklaart, og i saa mange Vidners Nærværelse som mulig, overøste sin Mand med de sømteste og heftigste Kærtegn og var saa skinsyg paa ham og uafbrudt bebrejdede ham hans Utroskab, altsammen saa længe til en eller anden blev greben af heftig Misundelse mod den følesløse Egtemand og af en ikke mindre heftig Eyst til at blive delagtig i en saadan skøn Lidenskabelighed. Der sad ogsaa den sørgende, blide Emmeline Ackerstein, et ulykkeligt Væsen, der blev mishandlet af sin Mand, fordi hun intet havde lært og forsømt sit Hus; hun saa' bleg og smægtende ud og var beredt til med Taarer i Øjnene at synke om i Armene paa enhver, der vilde trøste hende. Ogsaa den flemme Lieschen Aufdermaur var iblandt dem, en Dame, der drev det med Sladder og smaa Skærmydsler, saa længe til en

af dem, hun havde bagtalt, fik bragt hende i Klemme under fire Øjne og hævnede sig paa hende. Saa fulgte efter en to tre ganske opvakte, smaa Damer, der uden videre Motivering gjorde, hvad de fandt for godt, den lille Theresa Gut, der syntes yderst flegmatisk, hverken saa' til Højre eller Venstre, aldrig kom nogen i Møde og neppe svarede, naar nogen tiltalte hende; men naar hun tilfældigvis var bleven indviklet i et Eventyr, slog hun sig til Gavnns løs, lo som forrykt og veg ikke tilbage for noget som helst. Og endelig sad der ogsaa den letfjindige Käthchen Amhag, som altid tyngedes af en Masse hemmelige Gældsposter.

Da Fru Amrain havde gjort sig bekendt med Beskaffenheden af dette Dameselskab, vilde hun just med lettet Hjerte og med Tak til Gud, fordi hendes Søn dog heller ikke fandtes der, vende om, da hun fik Øje paa endnu én kvindelig Fremtoning, som hun i første Øjeblik ikke kendte, endskønt det vilde forekomme hende, at hun havde set denne Dame før. Det var en stor, skøntformet Skikkelse med Holdning som en Amazone og et kæft, blondt Krushoved, der halv undseelig, halv lykkelig sad midt i Kredsen af de lystige Fruer og blev behandlet med megen Opmærksomhed af dem. Men ved næste Blik opdagede hun, at det var hendes Søn, hun saa' ogsaa, at det var hendes egen violette Silkekjole, han havde paa, og at den sad godt paa ham, og hun maatte tilstaa, at han var pyntet meget nydeligt og smagfuldt. Men i samme Øjeblik saa' hun ogsaa, hvordan hans ene Naboerske kysede ham i Medfør af én eller anden Læg, der netop sysselsatte det animerede Selskab, hvordan han straks efter i Medfør af den samme Læg kysede sin

næste Naboerske, og nu tænkte hun, at det Øjeblik var kommet, da hun kunde gengælde sin Søn den Tjeneste, han som femaarig Pøge havde ydet hende.

Hun steg ufortøvet ned ad Trappen og traadte ind i Værelset med en beskeden og venlig Hilsen til det overraskede Selskab. Alle rejste sig forlegne; ti hvorvel hun tidnok bag sin Ryg blev alvorlig gennemheglet af sine Bysbørn, saa indgød hun dog uvilkaarlig Agtelse, naar og hvor hun viste sig. De unge Mænd hilsede hende med en Ærbødighed, hvori der var ikke saa lidt forlegenhed, som blev dobbelt oprigtig ved Erindringen om deres forudgaaende Vildskab. Af Fruerne var der heller ingen, der vilde have Udseende af ikke at staa paa en god Fod med Byens agtværdigste frue eller af ikke at sætte Pris paa hendes Omgang; de trængte sig derfor med højroftet Larm sammen om hende, saa snart de først var kommet sig en Smule efter Overraskelsen. Mest forbløffet var dog Fritz, der ikke mere vidste, hvordan han skulde te sig i sin Moders Dragt; ti hans første Betynning gjaldt denne, og han tænkte, at det alvorlige Blik, hun havde tilkastet ham, idet hun traadte ind i Salen, gjaldt hendes gode Silkefjole. Anden Betænkelighed havde han endnu ikke følt; ti midt under den almindelige Overgivenhed, der omgav ham, var det ikke faldet ham ind, at Moderen kunde misbillige en Spøg, der var almindelig tilladt. Da de alle havde sat sig paany, og Fru Amrain havde underholdt sig et Kvarterstid med Selskabet, kaldte hun sin Søn hen til sig og anmodede ham om at følge sig hjem, da hun nu vilde gaa. Og da han straks erklærede sig beredt dertil, hviskede hun i en stræng Tone til ham: Hvis jeg havde ønsket en kvindelig

Ædsager, kunde jeg have ladet Grethe blive her, som har fulgt mig herhen; Du er først saa god at løbe hjem og tage en Dragt paa, der anstaar Dig bedre end denne!

Han mærkede nu, at det ikke var rigtigt fat, og skyndte sig rødmende bort; men da han ilede henad Gaden, og den uvante Dragt slog ham om Fødderne, medens Vægteren mistænksom kiggede efter ham, da mærkede han først rigtig, at det var en ubekvem Dragt for en ung Republikaner, i hvilken man ikke turde se folk i Øjnene. Da han var kommet hjem og hurtig havde flædt sig om, faldt det ham ind, at hans Moder nu befandt sig ganske alene blandt alle disse Mennesker oppe paa Raadhuset, og han blev nu, mærkelig nok, lige paa én Gang saa vred og saa bekymret for hendes Ære, at han skyndte sig alt, hvad han kunde, for at komme derop og hente hende derfra. Han troede ogsaa at vise hende en Slags Riddertjeneste ved at komme saa hurtig tilbage og tænkte, at han derved paa bedste Maade kunde gøre Afbiagt for, hvad han muligen havde forset sig. Fru Amrain anbefalede sig nu til Selskabet og fulgte alvorlig og tavs hjem med sin Søn. Ankommen til Hjemmet satte hun sig med et Suk paa sin sædvanlige Plads og sad en Stund uden at sige et Ord; derpaa rejste hun sig, greb den Kjole, som hendes Søn havde haft paa, der endnu laa paa en Stol, og rev den i Stumper og Stykker, idet hun sagde: Den kan jeg nu kaste bort; ti jeg vil dog aldrig mere tage den paa!

Hvorfor dog ikke? spurgte frits forundret og spagfærdig. Hvor skulde jeg, svarede hun, nogensinde kunne gaa med en Kjole, hvori min Søn har siddet

blandt løse Kvinder, selv udstatteret som saadan? Og hun brast i Taarer og bød ham at gaa i Seng. Hoho, sagde han, idet han gik, den Sag er dog vist ikke saa farlig. Men han kunde ikke falde i Søvn, da hans Hjerne var ophidset saavel af den nylig afbrudte Lystighed som af Moderens Ord; han havde altfaa god Lejlighed til at overveje Sagen, og ved nærmere Eftertanke fandt han ogsaa, at hans Moder til en vis Grad havde Ret, dog kun for saa vidt, som han selv foragtede de Menneſker, i hvis Selskab han havde søgt sin Morſkab. Denne forklaring var ganske smigrende for hans Stolthed, og først da Moderen den næſte Morgen og de følgende Dage vedblev at være alvorlig og ſorgmodig, kom han paa det rette Spor. Der blev ikke talt et Ord mere om Tingen; men Friſk var reddet en Gang for alle; ti han ſkammede ſig mere for ſin Moder end for hele den øvrige Verden.

Der gik nu nogle Maaneder uden at Fru Regel fandt ny Anledning til Betyrning. Men, da en Dag en ung, blomſtrende Pige fra Landet indfandt ſig for at ſøge Tjeneste der i Huſet, betragtede Friſk hende først længe og ufravendt, og gik derpaa i et Anfald af fuldstændig Selvforglemmelse hen til den unge Pige og klappede hende paa Kinden. Han forfærdedes ſtrafs ſelv derover og gik ud; Moderen blev ogsaa forfærdet, og Pigen vendte ſig med Vredesrødme paa Kinderne uden videre Omſtændigheder for at gaa. Da Fru Amrain ſaa' dette, holdt hun hende tilbage og formaaede hende ved nogen Overtalelſe til at træde i ſin Tjeneste. Nu maa det briſte eller bære, tænkte hun, og havde derhos en følelſe af, at det

unge Blod ikke længere lod sig beherske alene ved de forebyggelsesmidler, der hidtil havde vist sig tilstrækkelige. Hun opsogte derfor sin Søn endnu samme Dag, da han havde sat sig med sin Vesperkost i et skyggefult Lysthus bagved Huset, hvorfra man havde en vid Udsigt over Dalen til fjerne Højdedrag, hvor der boede andre Folk. Hun lagde sin Arm om hans Skulder, saa' ham venlig ind i Øjnene og sagde: Kære Fritz, vær nu blot flink og lydig endnu en to-tre Aar, saa skal jeg skaffe Dig den bedste og smukkeste Kone, Du kan ønske Dig, fra den By, hvor jeg selv er fra. Fritz slog rødmende Øjnene ned, han blev meget forlegen og svarede mut: Men hvem siger, at jeg vil have en Kone? — Men Du skal have en! svarede hun, og som jeg siger Dig en god og smuk; men kun hvis Du gør Dig fortjent dertil; ti jeg skal nok vogte mig for at føre en retsaffæren Pige ind i Elendighed! Med disse Ord kyskede hun sin Søn, hvad hun ikke havde gjort i umindelige Tider, og vendte tilbage til Huset.

Han blev nu grebet af en ganske besynderlig Stemning, og fra dette Øjeblik af vare alle hans Tanker rettede mod en saadan god og skøn Hustru, og disse Drømmerier smigrede ham saa meget og beskæftigede ham saa vedholdende, at han fra nu af ikke havde Øje for nogen Kvinde i Seldwyla. Den Omhed, hvormed Moderen havde ledet hans Tanker ind paa dette Spor, gav hans Ønsker en ædlere og inderligere Retning, og han hengav sig til en følelse af Tryghed ved Tanken om, at man mente ham det saa godt. Han afventede imidlertid ikke de to Mars forløb og Udfaldet af Moderens Foranstaltninger, men begyndte

allerede kort Tid efter om Søndagen, naar Vejret var smukt, at foretage smaa Udflugter omkring i Landet og navnlig at strejfe om i Moderens Hjemstavn. Han havde saa godt som aldrig før været paa den Kant, men blev meget venligt modtaget af sin Moders Slægtninge og Venner, da de fandt stort Behag i den smukke unge Mand, og han tilmed var en Slags Mærkværdighed som en velopdragen og solid Seldwyler, der oven i Købet var fri for ethvert Stænk af Pral og Stortalsenhed. Han blev mer og mer en hyppig Gæst der paa Egnen, hvor han ret følte sig hjemme. Hans Moder mærkede det godt og glædede sig i Stillehed derover; derimod anede det hende ikke, at han, uden at hun havde mærket det mindste dertil, allerede havde faaet sig en Kæreste, der syntes ham fuldstændig at svare til det Billede, Moderen havde givet ham af en saadan. Da hun fik et Nys derom, gav hun sig fuld af Betyrning for, hvem det vel kunde være, til at efterspore Hemmeligheden og fandt da til sin glade Overraskelse, at han nu var paa den bedste Vej; ti hun maatte rose sin Søns Smag og Valg, og ikke mindre den uroffelige Troskab og Glæde, hvormed han holdt fast ved den Pige, han havde valgt, saa at hun nu saa' sig befriet for sin Opdragerrolle og alle sine smaa Fif.

Næppe var dette Skær imidlertid lykkelig flaret, før der viste sig et andet, som truede med at blive endnu farligere, og som atter gav Fru Regula Anvendelse for sin Klogskab. Ti nu var den Tid kommet, da Fritz, hendes Søn, begyndte at politisere, hvorved han mere end ved noget andet blev draget ind i Samlivet med sine Medborgere. Han valgte sit Stade paa

den liberale Side paa Grund af sin Ungdom, sin Forstand, sin rene Samvittighed med Hensyn til sin personlige Pligtopfyldelse og sin fra Moderen arvede sunde Sans. Skønt man i følge en almindelig udbredt, men overladiſt Betragtningſmaaſe kunde have formodet, at Fru Amrain hylkede en aristokratisk Tænkemaaſe, fordi hun maatte foragte de fleſte af de Mennesker, hun levede iblandt, ſaa forholdt det ſig dog ikke ſaa; thi højere og ſkønnere end foragten er Agtelſen for Verden ſom Helhed. Hvo der er friſindet tiltroer baade ſig ſelv og Verden i Almindelighed noget godt og ſlaar mandig ſin Tid dertil og træder i Skranken derfor, hvorimod Ufriſindethed og Konſervatiſme grunder ſig paa Frygtagtighed og Bornethed. Men diſſe lade ſig vanſkelig bringe i Samklang med ægte Manddom. Et tuſind Aar tilbage begyndte den Tid, da kun den gjaldt for en fuldkommen Helt og Riddersmand, der tillige var en from Kristen; ti hos Kristendommen fandtes den Gang Menneſkeſeligheden og Oplyſningen. Nu om Stunder kan man ſige: Lad en Mand være ſaa tapper og reſolut, han være vil, naar han ikke formaar at være friſindet, ſaa er han ikke nogen fuldkommen Mand. Og Fru Regula havde, efter at hun var bleven ſaa bittert ſkuffet af ſin Mand, fattet et altfor højt Begreb om en virkelig og ægte Manddom, til at hun ſkulde villet ſavne et afgjort og faſt Friſind ſom Grundlag for en ſaadan. Den Gang, da hendes Mand havde bejlet til hendes Haand, havde han gansſke viſt ſtraalet med en Glorie af ungdommelig Radikalisme, ſom han dog nærmest pralede med paa ſamme Maaſe, ſom en Skoledreng ſtadſer med ſit første Commeur.

Men selv bortset fra disse Hensyn og fra hendes gennem personlig Erfaring erhvervede Meninger, stammede hun jo fra en By, hvor alle i umindelige Tider havde været frisindede, og som i Tidens Løb under alle Omkiftelser var bleven sig selv tro som en paa-
lidelig, handledygtig og frisindet By, saa at hver Gang der skulde foretages noget i Landet, sluttede den sig hurtig og resolut til Bevægelsen og ydede den en kraftig Støtte. Naar derfor Fru Amrain kom i det Tilfælde at maatte tage Parti i en Strid, saa lyttede hun ikke efter, hvad Seldwylterne sagde derom, men hun spurgte først, hvordan man stillede sig i hendes Hjemstavn, og hvad Folk dér sagde om den Ting.

Alt dette var i og for sig Grund nok for Frijs til at stille sig paa liberal Side uden at have gjort særlige, politiske forstudier. Hvad nu angaar den næste af de Farer, som Deltagelsen i det politiske Liv medfører i et Land, hvor man har Tale- og Handelfrihed, og hvor Folket er selv Herre og styrer Lodillen, faren for gennem det politiske Røre at forfalde til Dagdriveri og Pimpen, saa var denne Fare ganske vist større i Seldwyla end i andre Svejtserbyer, der endnu holde fast ved den gamle, gemytlige, østerlandske Skik at føre de vigtigste forhandlinger i magelig og drømmende Ro omkring ved Kilderne, og atter og atter at genoptage dem i forbindelse med en eller anden Nydelse. Dog burde det ikke være saa; ti at hvile ud ved et godt Glas, det er en frugt, en Løn eller en Krans paa Arbejdet, saa, naar man ser lidt dybere i Sagen, er Udøvelsen af politiske Rettigheder blot et Middel til at naa dertil. Dog var denne Fare ikke saa stor for Frijs, fordi han var vant til Arbejde og til Orden,

og fordi han ikke satte sin Værelse i at følge, hvad der var Skik og Brug i Seldwyla. Større var Faren derimod for, at han skulde blive en Skvadronnør og en Snakkebroder, der altid sagde et og det samme og var forelsket i at høre sig selv tale; ti i den tidlige Ungdom fristes man let dertil ved den levende Begejstring for Grundsætninger og Anskuelser, som man frit tør fremsætte, da de ere almennyttige og sigte til det heles Vel.

Men, da han nu virkelig begyndte at tale om Politisk Nat og Dag og i et Væf at tærste Længsel paa en og samme Sag og antog den barnagtige Maner at beruse sig selv i halstarrig Paastaalighed og at bilde sig ind, at det virkelig maatte gaa, saadan som han ønskede eller paastod, da sagde hans Moder en eneste Gang ganske uventet, netop som han var i fuld Jorighed: Hvad er det dog for et evigt Drøvl og Kandestøberi. Jeg vil ikke høre det! Naar Du ikke kan lade det være, saa gaa Du ud paa Gaden eller i Værtshuset; her i Stuen kan vi ikke have det Spektakel!

Det var et Ord i rette Tid; frit blev helt forbløffet stikkende i sin Tale og kunde ikke finde Traaden igen. Han gik ud af Stuen, og idet han nu grundede over denne mærkelige Begivenhed, begyndte han at skamme sig, saa at han en halv Time efter blev rød helt op over begge Ørerne; men fra den Dag af var han fureret for sin Snakkesalighed og vænnede sig efterhaanden til at bruge flere Tanker og færre Ord i sin Politisk. Saa godt havde denne ene Bebrejdelse af Kvindemund ramt ham, at han for Fremtiden omhyggelig undgik al vidtløftig Snak og, hvad der kunde ligne politisk Kandestøberi.

Men større var den tredie og modsatte Fare,

faren for at lade sig føre paa Vildspor af overdreven og misforstaaet Handleiver. Ti ligesaa upaalidelige Seldwylterne vare i deres politiske Meninger og Stemninger, ligesaa vedholdende vare de i deres Tilslutning til alt Friskarevæsen og allehaande smaa feltmanøvrer, og naar der et eller andet Sted i Nabolaget var et opsættigt Regiment, der med Magt skulde sprænges eller et svagt Flertal, der skulde kyses, eller det gjaldt om at yde et trodsigt og anmassende Mindretal en væbnet Haandsrækning, saa drog man — uanset, hvordan Stemningen for Resten var — i væbnet Skare ud fra Seldwyla i Retning af det Sted, hvor Tumulten fandt Sted, snart i Nattens Taage ad skjulte Sideveje, snart ved høj lys Dag og ad den slagne Landevej, alt eftersom Luften syntes dem sikker til. Ti de kendte ingen større fornøjelse end saaledes at strejfe om i Landet nogle Dages Tid ved gunstigt Vejr i en Skare paa en trefindstype = halvfjerdsfindstype Mand, vel bevæbnede med smukke fugleskydningsbøsser og udrustede med tunge, truende Blyfugler og Sølvdalere til at holde sig lystige for i de overfyldte Værtshuse, hvor de med høje Hallo og Glas i Haand stødte sammen med andre Friskareafdelinger, der ligeledes toge Sagen med større eller mindre Alvor. Da nu Lov og Eidskab, Vedtægt og Natur, det bestaaende og det revolutionære altid ere forenede her i Verden og just ved deres forbindelse bringe Fremskridt til Veje, saa var der intet andet at sige dertil end: Se jer for, hvad I gør! Men nu skulde der hvile den uheldige Skæbne over disse Seldwylernes felttog, at man altid kom enten for tidlig eller for sent, og at man lige saa regelmæssigt altid indtraf paa urette Sted, saa at det slet ikke kom

til Skud, uden for saa vidt man paa Hjemmarschen, som først tiltraadtes efter megen Snakken frem og tilbage og megen Pokuleren, kunde affyre nogle Patroner i Luften for sin private Fornøjelse. Dog var dette tilstræffeligt for de gode Seldwylere, de havde Bevidstheden om at have været med, og det hed sig i Landet, at Seldwylerne vare rykkede i Marken med god Holdning, lutter Mænd med rislede Bøsser og Guldur paa Lommen.

Da Fritz Amrain for første Gang blev Vidne til en saadan Udmarsch, efter at han havde naaet den Alder, at han selv kunde deltage deri, styrtede han, glad over den uventede Lejlighed, der saaledes tilbød sig til at tjene en god Sag, sporenstrengs hjem; ti det var paa høje Tid, da Korpsen allerede var i Færd med at rykke ud. Han skyndte sig at tage sine bedste Klæder paa, stak en rigelig Pengeforsyning i Lommen, hængte sin Patronstaske om sig og greb sit godt holdte Infanterigevær; ti, da han allerede var en vel øvet og haandfast ung fløjmand, saa tænkte han ikke paa at prale med et kostbart Skydevaaben, som han ikke forstod at haandtere, men kun paa at lade sit lille Gevær saa hurtig som mulig og brænde det af, saa snart han kom den rette Mand paa Skud, og saa stor var hans Længsel og Kampiver, at han ikke havde noget andet Billede i Tanke end den sidste Høj og det sidste Gadehjørne, hvor man ved en raff Omdrejning skulde faa Øje paa den forhadte Modstander, og hvordan det da skulde gaa løs med Puffen og Knalden.

Han tog ikke det aller mindste Tøj med sig og fik knap Tid til at tage Afsked med sin Moder, der opbidset og med bankende Hjerte iagttog ham uden at

fige et Ord. Farvel! raabte han, i Morgen eller senest i Overmorgen ere vi her tilbage, og dermed fór han af Sted uden saa meget som at give hende Haanden, som om det kun drejede sig om en Tur ud til Stenbruddet for at tilse Arbejdet. Hun lod ham da ogsaa gaa uden mindste Indvending, da det var hende imod at holde den raske Ungling tilbage, naar han troede, det gjaldt en saadan modig Bedrift, og hun stolede paa at Tiden og Erfaringen snart skulde belære ham bedre. Tværtimod saa' hun ud af Vinduet efter ham med en vis Tilfredsstillelse, da han saa let og ubekymret foer ned ad Gaden. Dog gif hun ikke helt hen til Vinduet, men blev staaende i Midten af Stuen og saa' derfra efter ham. Hun var selv en modig Karakter og nærede ikke nogen videre Bekymring for ham, saa meget mindre som hun godt vidste, hvordan disse Seldwylernes Krigstog plejede at spænde af.

Frijs kom da ogsaa ganske rigtig tilbage allerede den næste Dags Morgen og listede sig stille og slukøret ind i Huset. Han var udmattet, forvaaget, ør af det meget Vindrifkeri og i et forkræffeligt Humør, ærgerlig over, at han ikke havde oplevet eller udrettet det allermindste med Undtagelse af, at han havde faaet sin gode frakke jasket til paa Turen, og at hans Portemonnæ var tom.

Da hans Moder bemærkede dette, og da hun desuden saa', at han ikke som de andre, der imidlertid ogsaa vare komne slentrende tilbage til Byen i større eller mindre Afdelinger, foer hjem for at skifte Klæder og forsyne sig med Penge for rundt om paa Værts-husene at drøfte det mislykkede Felttog og hvile ud ovenpaa de Bedrifter, som de ikke havde udført, men

at han efter at have sovet en Timestid gik i Stilhed til sit Arbejde, da blev hun til Gavnns glad og tænkte, at han nu selv havde mærket, hvad Kloffen var slaaet.

Imidlertid var der neppe gaaet et halvt Aar, før der paany tilbød sig en Lejlighed til at drage i Felten, og denne Gang paa en anden Kant, og Seldwylerne rykkede virkelig ogsaa ud igen. Det gjaldt denne Gang om at styrte Regeringen i et Nabokanton, fordi den støttede sig paa en ganske lille Majoritet af andægtige og gode katholske Landboere. Men da denne Landbefolkning med ikke mindre Kraft, Eidskab og Haandgribelighed hævdede sit andægtige Standpunkt og sine politiske Meninger og mødte op lige saa sluttet og nævestærkt ved de foresaldende Valghandlinger, som deres „oplyste“ Modstandere, saa blev disse grebne af en bitter og utaalmelig fortrydelse, og det blev besluttet ved en rask Overrumpling at vise disse forstøffede Dumrianer, hvem der var Herre i Landet, og talrige Meningsfæller fra omliggende Kantoner havde tilsaat deres Assistance, som om en Sild kunde blive til en Laks, fordi man bider Hovedet af den og siger: Dette skal være en Laks! Men paa Tider, da der er Omslag i Luften, da en ny Aand er i Frembrud, har de ned-arvede Rettigheders møre Skal ikke længere nogen Værdi, fordi Kærnen er borte, og da maa en ny Retsbevidsthed først indøves og fæstnes, forat Retsfærdigheden atter kan ske fyldest, saa længe den nye Aand lever og virker, indtil ogsaa den ældes og det gamle Twistemaal, den gamle Fortolkningskrig om Rettens Skal paany bryder løs. Da nu efter gammel Skik nogle Dusin Seldwylere igen havde samlet sig for at rykke i Marken som en tapper, lille Skare og sætte

den forhadte Naboregering af fra Bestillingen, var fru Regel Amrain nok saa frejdig; ti nu vidste hun jo, at disse bevæbnede Kandestøbere var grundig paa Vildspor, hvis de troede, at de denne Gang skulde faa hendes Søn med paa Glatisen, da han, efter den Erfaring, hun hidtil havde haft af ham, ingenlunde var sen til at vende om, naar han opdagede, at han var kommen ind paa et galt Spor; tværtimod havde i alle de Tilfælde, hun hidtil havde iagttaget, en enkelt forløbelse været nok til at kure ham for en ulykkelig Passion. Hun var derfor uden mindste frygt for, at han denne Gang skulde drage med. Men, hvad sker! Aller bedst som hun troede, at Frijs var ved sit Arbejde, traadte han ind i Stuen, børstede sit Arbejdstøj med særdeles Grundighed, staf Børsten og adskillige andre Toiletgenstande samt noget rent Linned i en Rejsetaske, som han hængte over Skulderen over Kors med den vel fyldte Patronetaske; saa greb han igen sit Gevær, og, efter at han først med Tommelfingeren nogle Gange havde bevæget Hanen frem og tilbage for at prøve Laasens Fjederkraft, sænkede han det for at gaa.

Denne Gang, sagde han, ville vi gribe Tingene anderledes an, farvel! og dermed drog han af Sted, uhindret af Moderen, der heller ikke nu prøvede paa at holde ham tilbage fra hans forehavende, da hun godt saa, at det var hans Alvor. Men netop dette vakte pludselig hendes Betyrning, og hun blegnede endog et Øjeblik, hvorvel hun atter med Velbehag saa hans Uforsagthed. Næste Dag vendte Seldwyla-Kontingentet tilbage ganske paa den gamle Vis uden en Gang at vide, hvorledes det var gaaet til paa Kamppladsen; ti da de havde overstredet

Grænsen en Smule, fandt de det paagældende Land i en temmelig ophidsset Tilstand og Bønderne i højeste Grad forbitrede over, at man saaledes trængte sig ind paa deres Territorium ganske som i Næverettens Tid. De lagde dem dog ingen Hindringer i Vejen, men stillede sig kun op ved Vejene med haanlige Grimacer, der syntes at skulle tilkendegive, at de foreløbig vilde give de næsvise Gæster Lov til at se sig om efter for-godtbesindende for saa mulig paa Tilbageetoget at tale et Ord med dem. Dette fandt Seldwylerne ikke rigtig hyggeligt, og de besluttede sig derfor til at afvente Ankomsten af nogle flere friskarere, der havde lovet at give Møde, førend de drog videre. Men da disse udeblev, og da desuden det Rygte udbredte sig, at Oprøret allerede var forbi og var spændt heldig af, saa havde de igen vendt Næserne hjemad med Undtagelse af Frijs Amrain, der muttersalene og drevet af ubændig Trods havde skilt sig fra sine Vaabensfæller og var trængt videre frem midt igennem det fjendtlige Omraade henimod Hovedstaden i dette. Ti han havde, mens han lod sine Kammerater drikke og sværme, forespurgt sig hos Folk og faaet at vide, at en lille Flok unge Mænd fra hans Moders Hjemstavn vare ventede til en By, der laa et Par Mil derfra, og dem tænkte han at slutte sig til. Han naaede ogsaa uden Fare derhen, da han rask og ubekymret gik sin Vej, og efter at have sluttet sig til dem, trængte han nu videre fremad i det fjendtlige Land. Men Planen mislykkedes; ved et heldigt Sammenstød af Omstændigheder lykkedes det den vaklende Regering at hævde Stillingen denne Gang, og saa snart det var bleven klart, til hvad Side Vægtskaaen vilde synke, samlede Land-

befolkningen sig og strømmede i flokkevis ind til Hovedstaden om Kap med friskarerne og spærrede Dejen for dem, saa at Frits og hans Kammerater, endnu før de naaede denne, kom i Klemme mellem to store Hobe af bevæbnede Bønder, og da de nu vilde forsøge paa kæft at hugge sig igennem dem, udspandt der sig straks en fægtning. Og nu fandt Frits sig pludselig her midt mellem fremmede Landsbyer og Kirketaarne travlt beskæftiget med at lade, fyre og atter lade, medens Stormflokkerne ringede og drøned, som om de havde gjort sig til Tølse for Befolkningens Harme og raabte paa Hævn over de frække Angribere, der havde frænklet det fredelige Land. Hvor som helst den lille Skare vendte sig hen, vege Bønderne under stor Larm et Stykke tilbage; ti alt deres unge Mandskab havde iført sig Soldaterfrakken og var draget af Sted til Hovedstaden, og hvad der her mødte op mod Angriberne var hovedsagelig Gamlinger og ganske unge, halvvoxsne Knægte, der bleve opildnede af Præster og Degne, ja saagar af Kvinder. Men de drog bestandig Ringen tættere sammen fra alle Sider, og, da først nogle af dem vare blevene faarede, afgang denne Samling af gamle, forskræmte Mennesker, Fruentimmer og Præster, der med ét Ord kaldtes for Landstormen, netop et ypperligt Billede af det opbragte og fortørnede Distrikt, og Klokkernes Malmtunger tolkede dets forbitrelse ud over al denne Larm og Tummel, vidt ud over Landet. Men den truende Kreds blev bestandig snævrere og snævrere udenom de kæmpende Partigængere, nogle durkdrevne og erfarne Veteraner gik i Spidsen, og det varede nu ikke længe, før friskaremændene vare fangne. De

overgav sig uden videre, da de saa', at alle Indbyggerne her omkring vare imod dem. Naar man bliver taget til fange i en almindelig og aaben Krig mod Rigets Fjender, saa er det en Vanskaebne af samme Art som saa meget andet, og det frænker ikke en Mand dybere end ethvert andet Uheld; men at blive taget til fange af sine Medborgere som en urolig og opsætsig politisk Modstander, det er saa ydmygende og frænkende som noget paa Jorden. Næppe vare de blevene afvæbnede og omringede af Befolkningen, før det regnede ned over dem med alle mulige smukke Titler og Navne: Landevejsrøvere, Fredsforstyrre, Insurgenter og Gadedrenge var endda de mildeste af dem. Tilmed maatte de finde sig i at lade sig beglo forfra og bagfra, som de kunde været vilde Dyr, og jo solidere de saa' ud i deres Dragt og Holdning, desto mere opbragte syntes Bønderne at blive, over at slike Folk havde villet indlade sig paa den Slags Dumheder.

De havde altsaa nu ikke andet at gøre end at staa eller gaa, hvor og hvordan man befalede dem, og i et og alt at rette sig efter den lunefulde Suveræn med de mange Hoveder, hvem de havde villet fortrædige i hans Ret. Og han udøvede den nu i rigt Maal og lod det ikke mangle paa Knubs og Stød, naar de Herrer fanger viste Tegn til Trods eller ikke vilde lystre Kommando. Enhver især tilraabte dem sine velmente Raad: Var J blevet hjemme, saa havde J nu ikke behovet at lystre os! Hvem har haft Bud efter eder? Men siden J har villet regere os, saa skal vi nu ogsaa regere jer, J Væller! Hvad Løn har J for jeres gode Villie, bliver J godt betalt for

jeres Krigstjeneste? Hvor er jeres Krigskasse, og hvor er jeres General? Plejer I tidt at marschere ud saadan uden Trompeter i al Stilhed? Eller har I sendt Trompeteren hjem for at udtrompete jeres Sejr? Troede I, at Luften var daarligere hos os end i jeres eget Distrikt, siden I er kommet herhen for at rense den med jeres Blyflugler? Har I allerede spist Frokost, I Herrer? Eller har I Lyst til at bide i Græsset? I havde ærlig fortjent det. Troede I maaske, at vi ikke havde nogen ordnet Stat, at vi slet ikke betød noget her i Landet, siden I strejfer om i hele Bander uden at spørge om forlov? Vilde I fange Ræve eller Kaniner? Jo, I er nettede forbundsfæller, der med jeres Muskedonnere vil frastjæle os vor gode Ret! I kan takke dem, der har sendt Bud efter jer; ti man vil tilberede jer en smuk Anretning her! Nu kan I først prøve vor Tugthuskost; den bestaar af en ganske utvivlsom Majoritet af gule Verter og er saltet med en haandgribelig Straffelov mod Højforræderi, og naar I have siddet der i Nar og Dag, vil man ogsaa lade jer forsøge jeres Kræfter paa en lille, forsvindende Minoritet af Glæst; men se vel til, at I ikke bide jeres Tænder i Stykker ved den Lejlighed! Der er rigtignok ikke noget bedre eller mere gavnligt for Sundheden end en lille Spadseretur, især for Folk, der ikke synes at have noget regelmæssigt Arbejde og Bevægelse; men man maa dog altid se sig for, hvor man spadserer hen, og at spadserere ind i en Kirke med Hatten paa er uhøfligt, og ikke mindre, naar I med Gevær i Haanden spadserer ind i en fredssommelig Stat! Eller har I maaske bildt jer ind, at vi ikke har nogen Stat, fordi vi endnu har Religion

og endnu finde Behag i at ære vore Præster. Det er nu en Gang vor Skif, og vi har boet lige saa længe i Landet som jer, I Ubefatte, der nu staar der og ikke kan hjælpe jer selv!

Saaledes summede det dem om Ørerne fra alle Sider, og Sejrherrenes Veltalenhed var saa meget større, som de selv enten allerede havde begaaet affurat det samme, som de nu bebrejdede deres Modstandere, eller dog vare rede til at gøre det, hvad Øjeblik det skulde være, for saa vidt Omstændighederne og deres personlige Vaabenførhed maatte tillade dem det, paa samme Maade som netop en Tyv finder det mest veltalende Udtryk for sin forargelse, naar et Klenodie, som han selv har stjaalet, atter bliver fralistet ham. Ti Mennesket fører Dværgs skamløse Ugenerthed med sig ogsaa over paa det moralske Omraade og ter sig ogsaa dér i frejdig Fortrøstning til sin Vilkaarligheds gode Ret saa naivt som de smaa Hunde paa Gaden. De fangne Friksremænd maatte imidlertid finde sig i alt, og deres eneste Bestræbelse gik ud paa ikke ved noget som helst, der kunde opfattes som en Udfordring, at paadrage sig en forporlig Afstraffelse. Dette var i Virkeligheden det eneste, de havde at gøre, og de ældre og mere erfarne iblandt dem forsøgte endogsaa at bære Skæbnens Tilfiskelser med et vist Humor, da de forudsaa, at det dog neppe vilde spænde saa slemt af, som det i Øjeblikket saa' ud til. En og anden bed maaske særlig Mærke i en skældende Bondelømmel, der i sin Tid havde købt en Le eller en Skæppe Kløverfrø i hans Butik og endnu stod til Resistance for Beløbet, og tænkte da, at han nok ved Lejlighed skulde give ham hans bidende Bemærkninger tilbage

med Rente og Rentens Rente, og naar da en saadan Stryder opfangede dette Blik og kendte Uffenderen, saa hørte han ikke derfor straks op med at bruge Mund, men han rettede uformærkt sine Øjne og sine Ord et andet Steds hen i Mængden og forsvandt efterhaanden umærkelig bag Fronten; saa gemtyligt og sælsomt gribe Begivenhederne og de menneskelige Læteligheder ind i hverandre. Men Frijs Amrain var i højeste Grad trostesløs og nedslaaet. To eller tre af hans Kammerater vare faldne og laa endnu paa Valpladsen, andre vare saarede, og han saa' Jorden rundt om sig farvet med Blod; hans Gevær og hans Taske havde man berøvet ham, rundt om sig saa' han truende Ansigter, og saaledes var han pludselig vaagnet op af sin febrilske og tankeløse Ophidselsestilstand; Kampdagens opmuntrende Solskin var blegnet og forsvundet, den lystige Knalden af Skuddene og Slagbulderets animerende Musik vare hændede, og da nu omsider Øvrighedspersonerne og de stedlige Myndigheder traadte frem af Forvirringen og tørt og forretningsmæssigt begyndte paa at inddele fangerne og transportere dem bort, følte han sig til Mode som en Skoledreng, der pludselig bliver udrevet af en drømt Herlighed, som han troede tilhørte ham for evige Tider som hans retmæssige Ejendom, og det oven i Købet af en afskyelig Skolemester, der sætter ham i Skammefrogen. Han indbilder sig i sin Harme, at alt er tabt, og at Verdens sidste Time er kommet. Frijs skammede sig, uden at vide for hvem, han foragtede Fjenden, og var dog i hans Magt. Han havde følt sig begejstret over at drage ud imod disse Modstandere, og nu vare de dog i enhver Henseende i deres gode Ret; ti selv deres

Indskrænkethed eller deres Dumbhed var i enhver Henseende deres retmæssige Ejendom, og der var intet Middel til at konstatere den undtagen det lykkelige Udfald, som desværre var udeblevet. De heftig for-
 tørnede Ansigter paa alle disse bedagede og furede Bønder, der gjorde sig til af deres Sejr, traadte ham nu med en sælsom Tydelighed for Øje i den dæmrings-
 graa Trøstesløshed, der omgav ham; overalt, hvor han blev ført hen, viste der sig nye Ansigter, som han aldrig havde set før, og som han indprægede sig, ikke enkeltvis eller frivilligt, men som paa uvilkaarlig Maade indprentede sig i hans Hukommelse i et skarpt og grelt Lys som lige saa mange Bebrejdelser, For-
 haanelser og Straffedomstole. Jo mere fangetrans-
 porten nærmede sig til Staden, desto større blev for-
 virringen og Larmen. Byen selv var fyldt med Sol-
 dater og bevæbnede Bønder, der begejstret sluttede sig om den genoprettede Regering, og fangerne bleve
 førte igennem Gaderne i en Slags Triumftog eller
 højtidelig Procession. Af Oppositionen, der endnu i
 Gaar havde været saa mægtig, at den kunde kæmpe
 om Magten og optræde, som den fandt for godt, var
 der nu ikke længer det ringeste Spor at se; det viste sig
 saaledes at dette Oppositionsparti var af en ganske
 anderledes grov og snusforstandig Bestaffenhed end
 det, Fritz havde tænkt sig, et Parti, der havde pralet
 med sin utvivlsomme Udkomst til Magten og udgivet
 sig for at være bygget paa det bedste i Folket, og
 som syntes fromt forundret over at nogen vilde for-
 ulæmpe det eller bestride dets soleklare Ret. Ti enhver
 danser, naar man spiller hans Livemusik, og naar
 mange Mennesker blive enige om at bilde hverandre

et eller andet ind, saa tager en saadan Indbildning til sidst Jorden helt bort under Fødderne paa dem. Men omfider vare samtlige fanger blevne anbragte omkring i Taarne og andre Lokalteter, der alle i Forvejen havde deres Indkvartering af lignende foretagelseslystne, og saaledes befandt ogsaa Frijs Amrain sig bag Laas og Lukke, og dette var Grunden til, at han ikke vendte tilbage med de andre Seldwyler.

Disse hævnede det lidte Nederlag ved strafs og uden mindste Betænkning at tilskrive deres heldigere Modstandere den affkyeligste og hensynsløseste Hævn-gerrighed, idet enhver, der lykkelig var undsluppet fra Slaget, flufs udsprede det Rygte, at fangerne vilde blive skudt. Der var folk, som ellers ikke manglede forstand, der troede og i fuldt Alvor fortalte, at de rasende Bønder havde bundet de fangne friskaremænd hver især mellem to Brædder og savet dem itu, ja nogle af dem skulde endog være blevne korsfæstede. Saa snart Fru Regula hørte disse Overdrivelsler og disse urimelige Mistillidsytringer, følte hun sig strafs befriet for det halve af den Angst, der i første Øjeblik havde grebet hende, ti paa den Maade regulerer den menneskelige Dumhed bestandig selv sin Indflydelse hos de mere forstandige Mennesker og bliver saaledes uskadelig. Havde de hjemvendte Seldwyler derimod indskrænket sig til at udtale frygt for, at fangerne kunde blive skudte i følge en Standret, saa vilde hun fremdeles have gaaet i en dødelig Angst; men da hun hørte, at de vare blevne savede over og korsfæstede, troede hun ikke mere noget Rygte. Nu erholdt hun snart efter et kort Brev fra sin Søn, i følge hvilket han virkelig var bleven fanget og puttet i Arrest, og hvori han

bad hende om snarest mulig at sende den forlangte Kaution, mod hvis Erlæggelse han straks vilde blive sat paa fri fod. Flere af hans Kammerater vare allerede paa den Maade slupne fri. Ti den sejrende Regering var i Pengetrang og forskaffede sig paa denne Maade en velkommen, ekstraordinær Indtægt, da den blot behøvede at forvandle de pantsatte Summer til lige saa mange Pengebøder. Fru Amrain stak nok saa fornøjet Brevet i sin Lomme og begyndte nu med stor Sindsro at samle de nødvendige Pengemidler sammen, saa at der gik godt og vel otte Dage, førend hun begyndte at træffe foranstaltninger til Afreisen. Da kom der et nyt Brev fra hendes Søn, som han havde fundet Lejlighed til at affende i al Hemmelighed, og hvori han besvor hende endelig at stynde sig, da det var ganske utaaleligt saaledes at befinde sig i de forhadte Menneſkers Vold. Man havde indespærret dem som vilde Dyr, frist Luft og Bevægelse savnede de ganske, og Kosten bestod af Havrevælling og Urter, som de maatte spise af et fælles Træfad og med Træskeer. Da smilede fru Regel og udsatte sin Afreise endnu i nogle Dage, og først, da den tapre Helt havde siddet i sin Indespærring i fulde fjorten Dage, tog hun et Køretojs, passede Løsesummen ind tilligemed en Del rent Linned og pænt Toj og begav sig saaledes udrustet paa Vej. Men da hun naaede Hovedstaden i det paagældende Kanton, erfarede hun, at der med det første vilde blive skænket en almindelig Amnesti til alle, der ikke havde spillet en særlig Rolle som Førere ved Oprøret, altsaa navnlig til de fremmede Friiskare-mænd, da man ikke havde Lyst til at underholde dem for intet, og man nu ikke mente at kunne vente

flere Løsepenge for dem. Da blev hun endnu to eller tre Dage boende paa en Gæstgivergaard, beredt til hvad Øjeblik det skulde være at indløse sin Søn, hvem man for Resten paa Grund af hans Ungdom ikke havde lagt videre Mærke til. Amnestien blev virkelig ogsaa forkyndt, da det sejrende Parti denne Gang af Spar-sommelighed fulgte den gyldne Regel: at søge sin Stolthed og Tilfredsstillelse i Sejren selv og ikke i Hævnen eller Straffen. Saaledes fandt da den for-tvovlede Frih sin Moder ventende udenfor Fængsels-porten. Hun gav ham Mad og Drikke og førte der-paa bort med ham og den reddede Løsesum.

Og som han nu sad der velbeholden og genoplivet ved Siden af sin Moder, spurgte han hende, hvorfor hun havde ladet ham sidde saa længe. Hun svarede ham kort og, som det syntes ham, i en temmelig over-given Tone, at Pengene ikke havde været til at op-drive før. Men han kendte hendes Pengeforhold altfor godt til at tage dette for gode Varer. Han lod derfor ikke denne Udflugt gælde, men spurgte paany. Hun svarede da, at han ikke skulde sørge over det, da han dog ved at sidde i Taarnet havde tjent en net, lille Sum og desuden havde faaet Lejlighed til at gøre en anden gavnlig Erfaring. Han havde ganske bestemt haft Tid og Ro til at anstille forskellige, gavnlige Betragtninger. Du har vel endog ladet mig i Stikken med Villie, sagde han og saa' hende fast i Øjnene, Du har i moderlig Strengthed ligefrem godkendt den Fængselsstraf, der er overgaaet mig? Dette svarede hun ikke paa, men lo højt og overstadigt i den rullende Vogn, som han endnu aldrig havde set hende le. Da han nu ikke vidste, hvilket Ansigt han skulde sætte op

til dette, og han begyndte at ryste en Smule paa Næsen, slog hun Armene om hans Hals, mens hun lo endnu højere og gav ham et Kys. Men derefter talte han ikke et Ord mere, og det viste sig nu, at han virkelig havde lært noget i Kachotten.

Ti han blev fra nu af langt alvorligere og besindigere i sin Optræden, og han lod sig ikke oftere af ungdommelig Fremfusenhed friste til paa letfindig eller uretfærdig Maade at udæste en overlegen Magt og give sig den i Vold, sig selv til Spot og Skade og ingen til ringeste Nytte. Ikke just, at han lovede sig selv aldrig mere at drage i Felten, da Begivenhederne jo ikke lade sig beregne forud, og ingen kan kommandere sit Blod til at flyde langsommere, end det af Naturen gør; men han følte sig fuldstændig helbredet for enhver overdreven og taabelig Krigslyst. Denne Erfaring virkede i det hele taget saaledes paa den unge Mand, at han nu syntes med dobbelt Iver at arbejde paa sin Udvikling og Fremgang i alle Ting og allerede bestyrede Forretningen som en hel Mand, skønt han neppe var tyve Aar gammel. Fru Amrain gav ham derfor nu den Pige, som han ønskede, og da han efter et Aars Forløb allerede blev Fader til en søn, lille Knægt, formindskede det naturligvis ikke hans Tilfredshed, men ved sit Arbejde var han dobbelt slittig og stadig, og maaske netop fordi hans Kone var lystig, lattermild og altid i Perlehumør; ti hun befandt sig over al Maade vel i dette Hus og kom fortræffelig ud af det med Svigermoderen, skønt hun var meget forskellig fra denne.

Saaledes var altsaa Fru Regulas Opdragelsesværk kronet med det bedste Resultat, saa at hun fri-

modigt kunde se fremtiden i Møde; ti ogsaa de to ældre Sønner artede sig vel, omendskønt de vare af en mindre opvægt og dygtig Natur end Fritz, og da de vare voksede til, havde hun været saa forsigtig at sætte dem i Lære i andre Byer, hvor de da forbleve og slog sig igennem, vel som lidt magelige, men for Resten meget ordentlige Mennesker, hvem der lige saa lidt nu som tidligere var syndeligt at sige om.

Men Fritz maatte dog endnu en Gang finde sig i at blive taget i Skole af Moderen, endskønt han allerede var en værdig Familiefader, og det i en Sag, som Mødre af den sædvanlige Slags kun vilde have brudt sig saare lidt om. Sønnen havde været gift i omtrent to Aar, da der blev udfiret nye Valg i det Kanton, hvortil Seldwyla hørte, hvor efter da ogsaa Valget af nye administrative og dømmende Myndigheder skulde finde Sted. Ved de sidste almindelige Valg havde Fritz endnu ikke været stemmeberettiget, og det var altsaa nu første Gang, at han skulde overvære et saadant Valg. Der var et almindeligt Hovblis i Politikken. Modsætningerne syntes saa temmelig at have forsonet sig og Partiforskellighederne til en vis Grad at være udjævnede; man arbejdede flittigt paa alle Kanter, opgav de gamle Partimanøvrer og opfandt nye, gode saavel som daarlige, udførte store offentlige Arbejder, øvede sig i at administrere uden Ubefindighed og dog uden Pedanteri og bestræbte sig for at anvende enhver paa sin rette Plads, i en Virksomhed, som han forstod og omfattede med Interesse, og endelig beslittede man sig paa at vise Humanitet og Retfærdighed mod enhver, der paa sin Maade mente det godt og ikke var nogen Despot eller Urostifter. Alt dette fandt

Seldwylterne yderst fedfommeligt, da en saadan stilfærdig Udvikling ikke gav Anledning til den aller mindste Smule Spektakel. Ti Valg uden Rumlerier, uden støjende Valgmøder, Drifkelag, Taler og Opraab, uden siffige Manøvrer og interessante Kriser, syntes dem næppe for Valg at regne, og det var derfor denne Gang ligesom en stille Overenskomst i Seldwyla ikke med et Ord at omtale Valgene, hvorimod man var almindelig optaget af Anlæget af et nyt Aftiebryggeri med tilhørende Humleplantage, da man pludselig var kommet paa den Tanke, at en saadan storartet Glindustri med tilhørende rummelige Kældere, Drifkehaller og Terrasser vilde give Byen et nyt Opsving og gøre den vidtberømt ved at føre mange rejsende dertil. Friß Amrain tog ganske vist ikke nogen Del i disse Bestræbelser; men han brød sig heller ikke synderligt om Valgene, hvor meget han end for fire Aar siden havde længtes efter at tage Del deri. Han tænkte, at da alt gik godt i Landet, saa var der ikke nogen Grund til at bekymre sig om de offentlige Anliggender, da Maskineriet jo ikke vilde gaa i Staa, fordi han blev borte fra Valget. Det tiltalte ham heller ikke, at han paa en smuk Dag skulde lade sig lukke inde i Kirken sammen med nogle gamle folk, og det var heller ikke frit for, at der syntes ham at være et Stænk af noget filistrøst og latterligt ved disse Valg, der vare en saa stilfærdig og regelmæssig Pligtopfyldelse. Ikke at Friß skyede Pligterne; men som alle unge Mennesker hadede han de mindre Pligter, der i et ubelejligt Øjeblik tvinge os til at iføre os Stadsfrakken og den nye Hat, for at begive os hen paa et højt fedfommeligt Sted, saasom en Kirkegaard eller

en Retsfal. Men Fru Amrain fandt denne Skif, som Seldwylterne paa det sidste havde lagt sig til, højest uanstændig og uforfæmmet, og netop fordi ingen gif derhen, ønskede hun dobbelt, at hendes Søn skulde gaa. Hun tog derfor hans Kone for sig og fik sat i hende, at hun skulde overtale Frijs til paa Valgdagen at give Møde i Forsamlingen og give en dygtig Mand sin Stemme, om han saa skulde komme til at staa ganske alene med den. Men, hvad enten nu den unge Kone ikke har været i Besiddelse af den fornødne Veltalenhed i et Spørgsmaal, som ikke interesserede hende selv videre, eller hendes Mand ikke har syntes om at skaffe sig en ny Opdragerinde paa Halsen, nok er det, han gif om Morgenens paa Valgdagen ganske tidligt ud i sit Stenbrud og arbejdede der saa drabeligt og ufortrødent i den varme Majsol, som om Alverdens Arbejde skulde gøres færdig paa denne Dag, og Solen aldrig mere vilde staa op. Da blev hans Moder ærgerlig og satte sig i Hovedet, at han alligevel skulde gaa hen i Kirken; hun fæstede derfor sine endnu bestandig skinnende, sorte Fletninger op, tog en bred Straahat paa Hovedet og Frijs's Hat og klatrede over Armen og skred saaledes hurtig ud af den lille By, op ad Høiden til, hvor det vidtstrakte Stenbrud laa. Idet hun steg op ad den lange, bugtede Kørevej, ad hvilken Stenene bleve transporterede ned til Byen, lagde hun Mærke til, hvor meget Stenbruddet i de sidste tyve Aar var bleven udvidet og uddybet ind i Bjærget, og gjorde i sine stille Tanker et Overslag over den utvivlsomme smukke Arvelod, hun havde erhvervet og holdt sammen til sine Børn. Paa de forskellige Udsatser passerede hun talrige Arbejdere, der sad og hamrede,

Folk, som Fritz allerede længe havde haft under sin Ledelse uden Værkfører, og øverst oppe, hvor frist Bøgekrat fronedes den nyeste og hvideste Del af Stenbruddet, der kendte hun ham selv paa hans renere Linied, da han nemlig havde smidt Jassen og Vesten og nu stod der midt i en lille Klynge af Folk, der stak Hovederne sammen og saa' paa et enkelt, bestemt Punkt. Men samtidig fik man Øje paa hende og raabte til hende, at hun skulde tage sig i Agt. Hun søgte Ly under en fremspringende Klippe, og der fulgte nu et Øjeblik Stilhed; saa hørte hun deroppe i Høiden et stærkt Slag, der efterfulgtes af en hel Regn af Smaasten og Jord. Der gaar han nu, tænkte hun, og bilder sig ind, at han udretter et helt Storbærk, naar han sprænger Sten, saa de flyve op mod Himlen, medens han forsømmer sin Borgerpligt. Da hun var naaet helt derop og stod og pustede ud, kastede han et hurtigt Sideblik paa Frakken og Hatten, som hun bar paa Armen, og lod derpaa, som han slet ikke havde set hende, medens han med stor Iver gav sig i Færd med at undersøge de Huller, som han nylig havde sprængt og fór med sin Tommestok rundt omkring paa Stenen. Men da han ikke længere kunde undvige Fru Regel, sagde han: God Dag, Moder! Naa, Du er kommet lidt ud at spadserer. Ja, det er rigtigt Spadsererevej i Dag! Og dermed vilde han igen smutte væk. Men da greb hun ham ved Haanden og drog ham lidt til Side, idet hun sagde: Her bringer jeg Dig Frakke og Hat, gør mig nu den Tjeneste og gaa til Valget! Det er en stor Skam, naar der ingen kommer fra Byen!

Naa, det manglede bare, svarede Fritz utaalmodig,

at man skulde sidde i den fedelige Kirke, og oven i Købet i dette Vejr, og række Stemmesedler omkring. Naturligvis har Du saa ogsaa én eller anden Begravelse i Beredskab til mig i Eftermiddag, som jeg skal tridse med til, for at hele Dagen kan gaa spildt! Alt I fruentimmer altid skal sende os til Begravelse og Barnedaab, det kan man endda forstaa; men at I ogsaa tager jer saa ivrigt af Politikken, det er mig noget splinter nyt!

Saa meget mere Skam for jer, sagde hun, at Kvinderne skulle formane jer til at gøre, hvad der er Ret, og hvad der er enhver Borgers simple Pligt og Skyldighed!

Na, gør nu blot ikke saa stort et Nummer af det, svarede Friis; vil Du bilde mig ind, at Staten skulde gaa i Staa, fordi der kommer én mer eller mindre til Valget, og jeg gad ogsaa nok vidst, hvornaar det er bleven en absolut Nødvendighed, at jeg skal være med.

Det er ikke af Besfedenhed, at Du taler saaledes, svarede Moderen, men meget mere af skjult Hovmod! Ti I tror nok, at I absolut maa være med, naar der skal ske noget stort, og kun fordi I foragter Tingenes regelmæssige, stille Gang, holder I eder nu for gode til at give Møde!

Men det vilde dog virkelig ogsaa være latterligt at gaa derhen, sagde Friis. Folk skulde se mig ganske alene vandre ud til et Møde, hvor der ikke møder andre end Kirkerotter.

Fru Amrain gav imidlertid ikke tabt, men svarede: Det er ikke nok, at Du undlader at gøre, hvad Du finder latterligt hos Seldwylerne! Du skal ogsaa selv

gøre netop, hvad de finde latterligt; ti, hvad disse *Æsler* finde latterligt, det maa ganske vist være noget godt og fornuftigt! Man kender Fuglen paa dens *Sjædre*, og saaledes kender man ogsaa *Seldwylerne* paa det, de finde latterligt. I alle *Smaating*, ved alle taabelige *Historier*, alle Slags intetsigende *Fornøjelser* og *Dumheder*, ved alle Slags *Pjit-Pjatteri* og *Faddersladder* besitter man sig paa den største *Punktlighed*; men at indfinde sig en Gang hvert fjerde *År* punktlig og fuldtallig til en *Valghandling*, der afgiver *Grundlaget* for vort hele offentlige *Liv* og *Styrelse*, det skal være fedeligt, utaaleligt og latterligt! Det skal overlades til de enkeltes *Forgodtbefindende* og *Bekvemmelighed*, der stadig raabe paa deres *Ret*, men som henholde sig til deres *Ret* til at trække sig tilbage og være udenfor det hele, saa snart den udsfregne *Ret* har den aller mindste *Bismag* af en *Pligt*! Og I gør jer til af jeres frie *Stat* og er dog for domne til hvert fjerde *År* at ofre en halv *Dag* og en ringe *Ulejlighed* paa at tilkendegive eders *Tilfredshed* eller *Utilfredshed* med en *Regering*, som I selv forfatningsmæssig have indsat. Og fortæl saa ikke, at I straks vilde møde, hvis det gjaldt noget! Den, der kun møder, naar det morer ham eller fildrer hans *Lidenskaber*, han vil ogsaa udeblive i det afgørende *Øjeblik* og lade sig dreje en *Doksnæse*, naar han mindst tænker derpaa.

En *Arbejder* er sin *Løn* værd, og saaledes ogsaa den, der arbejder for *Landets Vel* og besørger dets offentlige *Anliggender*, hvilke atter gribe dybt ind i *Lovene* og *Indretningerne* i hvert enkelt *Hjem*. Allerede den simpleste *Høflighed* og *Opmærksomhed* mod *Folkets Tillidsmænd* fordrer, at man møder talrigt paa denne

Dag, for at de kunne se, at de ikke svæve i Luften. Velanstændigheden overfor Naboerne og Eksemplet overfor Børnene maa ligeledes kræve, at denne Handling bliver udført med Kraft og Værdighed; men det finder disse Helte ubekvemt og latterligt, de samme, der daglig udvise den største Punktlighed, naar det kun gælder et Spil Kegler eller andre intetfjælgende Narrestreger.

Hvad om nu samtlige Øvrigheder fornærmede over en saadan Uhosflighed satte eder Stolen for Døren og nedlagde deres Mandater? Sig ikke, at det aldrig vil ske! Det kunde dog gerne hænde, og da vilde jeres store Indbildninger svinde som Smør for Solen; ti kun ved gode Sædvaner, Orden og regelmæssig Afsløsning eller kraftig Tilslutning lader den politiske Selvfølelse sig opretholde i Fredstid. I al Fald er det den aller urigtigste Anvendelse og Alabenbarelse af samme Slet ikke at vise sig. Og hvorfor? Fordi det ikke behager jer!

Tag mig det ikke ilde op, at jeg kalder det for Barnepjank og Fruentimmerluner; og naar I tro, at en saadan Opførsel klæder jer godt, saa er I paa Vildspor. Men I finde kun Smag i allehaande Optøjer og Spektakler, og derfor holde I jer flegelig borte fra Valgene og overlade det hele til Natvægterne, for at I ved paakommende Lejlighed fra jeres Baghold kan raabe paa, at de offentlige Myndigheder intet Godefæste have i Befolkningen, og det uagtet I egentlig intet bestemt kunne indvende mod dem, men kun i al Almindelighed føle jer misfornøjede. Men dette er barnagtigt, og godt er det, at eders Magt ikke strækker sig ud over eders Bymur.

J og J og altid J! sagde Frits fortrædelig. Hvad komme disse Folk da mig ved? Hvad kan jeg gøre for, om de have slige daarlige Indbildninger og Bæggrunde?

Nuvel, udbrod Fru Regel, saa opfør Dig ogsaa anderledes end dem i denne Sag og mød ved Valget!

Forat man i andre Valgdistrikter skal kunne sige, at den eneste Seldwyler, der mødte, var sendt derhen af Fruentimmerne?

Fru Amrain lagde sin Haand paa hans Skulder og sagde: Hvis man skulde sige, at din Moder har sendt Dig derhen, saa gør det Dig ingen Skam og mig tjener det til Ære, at en saadan dygtig Fyr lader sig sende af sin Moder! Jeg vilde virkelig være stolt deraf, og Du kan dog gerne vise mig den lille Tjeneste at gaa derhen, naar Du véd, det kan fornøje mig saa meget; ikke sandt?

Derpaa vidste Frits intet at svare og gav sig derfor til at trække i Frakken og satte „Borgerhatten“ paa. Da han nu steg ned ad Bjerget med den fortræffelige Kone, sagde han: Jeg har endnu aldrig i mine Dage hørt Dig politisere saa meget, Moder! Jeg havde slet ikke tiltroet Dig at kunne holde saadan lange Taler!

Hun lo, men svarede derpaa alvorlig: Hvad jeg har sagt, er egentlig ikke saa meget sagt fra et politisk som fra et husmoderligt Synspunkt. Hvis Du ikke allerede havde Kone og Barn, saa vilde det maaske ikke være faldet mig ind at overtale Dig til noget saadant; men nu, da der er Udsigt til, at min Slægt skal fortsætte sig gennem en ny Generation, saa holder jeg det for en god Årv, at der i alle Ting holdes den

rette Kurs. Naar Sømerne i et Hus tidlig se og lære, hvordan man bør vise Respekt for de offentlige Anliggender, saa vil maaske netop dette bevare dem for allehaande urigtige og taabelige Udskejelser. Fremdeles: naar de i et Stykke lære at handle sømmeligt og forsvarligt, saa vil dette ogsaa virke tilbage paa deres Handlemaade i andre forhold, og Du vil saaledes se, at jeg kun har ladet mig lede af forsigtige, bedstemoderlige Hensyn, skønt Folk vil kalde mig for den værste, gamle politiske Kandestøberse!

I Kirken fandt Frijs i Stedet for en Forsamling af seks til syvhundrede Mænd næppe fire Dusin, og disse vare næsten udelukkende Landboere fra omliggende Smaabyer, der hørte til samme Valgfreds som Seldwyla. Landboerne kunde ganske vist ogsaa have mødt seks Gange saa mandstærke; men, da de udeblevne arbejdede paa Markerne i deres Ansigts Sved, saa var deres Udeblivelse snarest en undskyldelig Tankeløshed og en bondeagtig Karrighed med det gode Vejr, og da de fleste af dem havde et godt Stykke Vej at gaa, saa var det allerede al Værd, at der var mødt saa mange, som der var. Fra selve Købstaden var der ingen mødt uden de Herrer Autoriteter, der udgjorde Valgbestyrelsen, Protokolføreren, Natvægteren og en to, tre sølle Djægle, der ikke havde den nødvendige Mønt for at drikke sig et formiddagsbæger sammen med de muntre Seldwylere. Formanden for Valgbestyrelsen var en Restavrador, der var gaaet fallit for nogle Aar siden, men som fra den Tid af havde vedblevet at drive forretningen for sin Kones Regning. Heri blev han trolig støttet af sine Medborgere, da han rigtig var en Mand efter deres Hjerte, der forstod

at føre det store Ord og ved enhver Begivenhed var paa Benene som en erfaren Vært. Men, at han nu stod her som værdig Repræsentant for Byen og præsiderede ved Valgene, det hørte til disse Efterladenheds-Synder, som Seldwylerne fra Tid til anden vedblev at dænge paa hverandre, saa længe til Regeringen ryffede dem paa Livet med en Undersøgelse. Landbefolkningen havde nok en forestilling om, at det ikke var ganske i sin Rigtighed med denne Formand for Valgbestyrelsen; men den var alt for langsom og forsigtig af sig, til at den skulde foretaget sig noget Skridt imod ham, og saaledes havde han allerede i en Haandevending i Forening med sine tre, fire Medborgere tilegnet sig Ledelsen af Sagerne og arrangeret hele Valghandlingen, da fritz kom til Stede. Da han saa' den lille Forsamling af pligtro Landboere, glædede han sig over, at han dog ikke var mødt ganske alene, og der foer nu pludselig en Foretagelsesdjævel i ham, saa at han øjeblikkelig forlangte Ordet og protesterede imod Præsidenten som en Fallent, der var borgerlig død og magtesløs.

Dette var et Lyn fra klar Himmel. Den værdige Restavrator satte et Ansigt op, som en, der har ligget tusind Aar begravet og igen er staaet op, og alle vendte sig om og saa' efter den dristige Taler; men Sagen var saa simpel og selvindlysende, at der ikke fra nogen Side hævede sig en Røst derimod, da der i Virkeligheden ikke var nogen som helst Indvending at gøre. Men jo mere usædvanlig og uventet denne Begivenhed var, desto begribeligere og naturligere syntes den nu, og jo simplere hele Sagen syntes, desto mere ærgrede de saa tilstedeværende Seldwylere sig

over denne Sagens Simpelhed, over sig selv, over den unge Amrain og over den ondskabsfulde og drilagtige Skæbne, der tidt benytter sig af det ubetydeligste og umiddelbart for Haanden liggende til at styrte Størheder og vende op og ned paa forholdene. Den selvgjorte Hr. Formand blev alvorlig forbløffet og henseank i et helt Minuts Tavshed, hvor efter han var affurat lige saa klog som før, og ikke vidste andet at sige end: Naar — naar man har noget at udsætte paa min Person — nuvel, jeg vil ikke paatrænge mig og anmoder derfor den ærede Forsamling om at skride til et nyt Formandsvalg og i den Anledning at uddele det fornødne Antal Stemmesedler til Stemmetællerne.

J har aldeles ikke noget her hverken at foreslaa eller noget over Stemmetællerne at sige! raabte nu Frijs Amrain, og nu var der igen ikke andet at gøre for den store Magnat og Restavrator end atter at finde det uhørte saa naturligt og ligefrem, at det grænsede til det trivielle, og han forlod nu Kirken uden at sige et Ord mere, fulgt af den bestyrkede Natvægter og de andre Stoddere. Kun Skriveren blev tilbage for at føre de videre forhandlinger til Protokols, og Frijs Amrain stillede sig hen i Nærheden af ham og saa' ham paa fingrene. Men, da Bønderne omsider var kommet til sig selv efter deres Overraskelse, benyttede de Lejligheden til hurtig at føre Valghandlingen til Ende ved i Stedet for de to hidtidige Medlemmer at vælge et Par dygtige Mænd fra deres egen Egn, som de længe havde ønsket at faa ind i Raadet, naar blot Seldwylerne havde villet unde dem Plads. Dette var nu paa ingen Maade de fraværende Seldwyleres Mening; de havde aldeles ikke næret nogen Tvivl om,

at deres Præsident og Natvægteren nok uden deres Hjælp vilde sætte de to sædvanlige Per Nittengryn igennem, som det ogsaa var bleven afgjort under en flygtig Forhandling i en Ølstue. Men hvor stejlede de, da de nu, efter at være blevene opskræmmede af den hjemsendte, kasserede Præsident, kom løbende til Valgstedet i hele flokke og fandt, at Protokollen var paa lovlig Maade afsluttet og erfarede Resultatet. Bønderne skiltes med et smørret Smil fra hinanden; men da Fritz Amrain vendte hjem, mærkede han, at han blev betragtet snart med haanlige, snart med forbavtede eller forlegne Miner af de Seldwylere, han traf paa Vejen. Nogle spærrede Øjnene vidt op, andre tilkastede ham haanlige Sideblik. Den ene tilraabte ham et forbitret, afbrudt: Ha! den anden et: Ho! Fritz følte, at han nu for første Gang havde virkelige Fjender, og det Fjender af en farligere Betskaffenhed end dem, han en Gang var draget ud imod med Bly og Krudt. Han følte ogsaa, at efterdi han saa ubønhørlig havde holdt Dom over en Mand, der var tyve Aar ældre end han, saa maatte han dobbelt tage sig i Agt, at han ikke selv gav sig nogen Blottelse i sin Optræden, og saaledes antog Livet nu med ét et helt andet Udseende for ham, end det havde haft et Par Timer tidligere. Med alvorlige Tanker betraadte han sit Hus og tænkte for at opmuntre sig at prøve, hvad hans Moder vilde synes om denne Vending i Tingene, da det udelukkende var hende, der havde faaet ham til at løbe denne Fare.

Men næppe var han kommet over Tærskelen, før hans Moder kom ham i Møde, faldt ham grædende om Halsen og sagde: Din Fader er kommet hjem.

Men, da hun saa', at denne Nyhed gjorde ham endnu mere forlegen og usikker, end hun selv var, fattede hun sig hurtig, og efter først at have omfavnet Sønnen, sagde hun: Naa, han skal ikke gøre os nogen fortræd! Vær kun venlig imod ham, som det sømmer sig for en Søn! Og nu havde Tingene igen saa at sige med et Slag forandret sig; endnu for faa Øjeblikke siden, da han gif paa Gaden, syntes det ham yderst betænkeligt, at have lagt sig ud med en hel By, og nu, hvad var nu den Bagatel i Sammenligning med den vanskelige og pinlige Stilling, han var bragt i ved pludselig at se sig stillet lige overfor sin Fader, som han aldrig havde kendt, og om hvem han kun vidste, at han var en forfængelig, vild og letfærdig Mand, der tilmed i tyve Aar havde slaffet Verden rundt. Gud maatte vide, hvilken løjerlig og skræffelig Kumpan han i den Tid havde udviklet sig til. Hvor kommer han da fra? Hvad vil han? Hvordan ser han ud? Hvad vil han dog? spurgte Fritz, og Moderen svarede: Det lader til, at han har haft Held med sig og har lagt noget op, og nu kommer han tilbage med Miner, som om han vilde æde os af lutter Barmhjertighed! Fremmed og vild ser han ud; men han er dog den gamle, det mærkede jeg straks. Fritz var nu imidlertid blevet nysgerrig og steg med faste Skridt opad Trappen og henimod Dagligstuen, medens Moderen smuttede ind i Køkkenet og ad en anden Vej traadte ind i Stuen næsten samtidig; ti det syntes hende den skønneste Løn for al hendes Møje at se, hvorledes hendes egen Søn, som hun havde opdraget, nu traadte hendes Mand i Møde. Da Fritz aabnede Døren og traadte ind, saa' han hende ved Bordet en stor, før Mand, der

for den Sags Skyld gerne kunde have været ham selv, hvis han havde været en Snes Aar ældre. Den fremmede var velklædt, men Klæderne sad temmelig uordenligt paa ham, der laa en vis rolig Trods i hans Væsen og dog paa samme Tid noget usikkert i hans Blik, da han nu rejste sig og helt forfærdet saa' denne yngre Udgave af sig selv træde ind i Stuen, rank i Rejsningen og ikke en Linie kortere end han selv. Den unge Mands Hoved var ombølget af kraftige, gyldne Løkker, og, skønt hans Ansigt havde det samme Præg af rolig Trods som den gamles, saa rødmede han dog i al sin Styrke af Uskyldighed og Beskedenhed. Da den gamle nu betragtede ham med den halvforlegne Uforsømmethed, der er ejendommelig for en sønderrevet Natur, og sagde: Naa, saa Du er altsaa min Søn? slog den unge Mand Øjnene ned og sagde: Ja, og I er altsaa min Fader? Det glæder mig endelig en Gang at faa jer at se! Derpaa saa' han nysgerrig op og betragtede godmodig den gamle; men da denne nu rakte ham Haanden og trykkede den paa en brovtende Maade, der skulde tilkendegive Sønnen hans store Kraft, saa besvarede den unge Mand uopholdelig dette Haandtryk med en saadan Energi, at det vækkede helt op i Armen paa den gamle og straks gjorde ham ganske spagfærdig. Men da derpaa den unge Mand med rolig Anstand førte den gamle tilbage til hans Stol og med venlig Bestemthed nødte ham til at tage Plads, da blev den hjemvendte ganske besynderlig til Mode ved at se en saadan vellykket Gengivelse af sig selv, der paa én Gang var ham saalig og dog saa saare forskellig fra ham. Fru Regula sagde næsten ikke et Ord og valgte den floge Taktik at

hædre den hjemkomne paa husmoderlig Maade, idet hun beværtede ham rigelig og for Resten gav sig noget at bestille med at hente sin bedste Vin frem og skænke i for ham. Derved blev hans forlegenhed, medens han saaledes sad mellem sin Kone og sin Søn, noget formindsket, og idet han udtalte sin Ros over den gode Vin, fandt han deri en passende Overgang til at udtale den Formodning, at de vel altsaa ogsaa maatte staa sig godt, som han til sin Tilfredshed bemærkede, og derigennem kom de saa ind paa en nærmere Redegørelse for Forholdene. Moder og Søn søgte nu ikke at fortie eller skjule noget for ham, men betroede ham uden Omsvøb eller Forbehold alt, hvad der angik Huset og Pengesforholdene; fritz hentede Bøgerne og Papirerne frem og indviede ham i det hele med en saadan Klarhed og Forstand, at den gamle spærrede Øjnene op, forbauset over den dygtige Bestyrelse af Forretningen og hans families gode Omstændigheder. Imidlertid strammede han sig op og sagde: Naa, I sidder jo godt i det og har slaaet jer godt igennem Verden, hvad der er mig kært. Men jeg kommer heller ikke med de tomme Hænder, men har tjent mig en Køn Skilling ved Flid og Virksomhed! Og dermed traf han nogle Kreditivbreve frem og et Bælte, som var fyldt med Guldpenge, hvilket han altsammen smed paa Bordet, og som ganske vist udgjorde nogle tusind Gylden eller Thaler. Men han fortav viselig, at han ikke havde erhvervet sig denne Sum lidt efter lidt ved ihærdig Arbejden, men derimod paa én Gang ved et Lykkestræk, efter at han først længe kummerlig nok havde strejft om i alle nordamerikanske Stater. Dette, sagde han, ville vi nu straks stifte i Forretningen og

saa arbejde den fremad med forenede Kræfter, for jeg har svær Eyst til atter at tage fat her, nu da det gaar, og lære de Slyngler, som den Gang drev mig herfra, noget andet.

Men hans Søn skænkede rolig et nyt Glas Vin for ham og sagde: Fader, jeg vil nu raade jer til, at I for det første udhviler jer og nyder jert Liv i Ro-lighed. Eders Gæld er for længst betalt, og I kan altsaa bruge eders Sparepenge, som I selv har Eyst, og for Resten skal det ikke mangle eder paa nogen Ting her hos os! Men, hvad Forretningen angaar, saa har jeg nu arbejdet i den, fra jeg var Barn, og jeg véd nu, hvori det laa, at det den Gang mis-lykkedes for jer. Men jeg maa have frie Hænder, naar det ikke igen skal gaa tilbage. Hvis I skulde saa Eyst til at hjælpe en Smule til her og dér og se, hvorledes det hele gaar, saa vil det allerede være tilstræffeligt til at fordrive eder Tiden. Men var I ikke alene min Fader, men dertil en Engel fra Himlen, saa vilde jeg ikke have eder til egentlig Kompagnon, fordi I ikke har lært Arbejdet, og — tilgiv mig min Uhosslighed — ikke forstaar det!

Over denne Tale blev den gamle meget nedslaaet og forlegen, men kunde intet svare dertil, da den blev holdt med stor Bestemthed, og han saa, at hans Søn nok vidste, hvad han vilde. Han samlede da sine Skatte sammen og gik ud at se sig om i Byen. Han gik ind i forskellige Værtshuse; men han fandt der en ny Slægt paa Dagsordenen, og hans gamle Kammerater vare alle for længst forsvundne i Mørket. Tilmed havde han dog faaet et noget andet Væsen i den Tid, han havde været borte. Han havde maattet

vænne sig til at drikke sit Glas staaende for uopholdelig paany at kunne skynde sig ud i Trængslen og den ordknappe, raske Kamp for Tilværelsen. Han havde i det mindste haft Lejlighed til at se et dygtigt og rastløst Liv og var i det hele taget blevet saa vidt amerikaniseret, at han ikke længer fandt Behag i den langsommelige Sidden og Vrovlens paa Værtshusene. Han følte, at han dog egenlig havde det bedre hjemme i sit velordnede og velforsynede Hus end paa disse Værtshuse, og han vendte derfor uvilkaarlig tilbage til sit Hjem uden at vide, om han skulde slaa sig til Ro der eller gaa sin Vej igen. Han traadte ind i Stuen, som man havde overladt ham; der fastede den aldrende Mand mismodig sin Kontantbeholdning hen i en Krog, satte sig paa skræms over en Stol, sænkede det store, bedrøvede Hoved ned paa Rygstødet af Stolen og brast i bitter Graad. Da traadte hans Kone ind, saa, at han følte sig modfalden og elendig og maatte agte disse følelser hos ham. Og nu, da hun igen kunde agte noget hos ham, vendte hendes Kærlighed øjeblikkelig tilbage. Hun talte ikke med ham, men blev den øvrige Del af Dagen i Værelset, ordnede først et og andet til hans Befvemmelighed og satte sig derpaa i Tavshed med sit Strikketøj hen ved Vinduet, hvorved der da lidt efter lidt kom en Samtale i Gang mellem de længe adskilte Ægtefolk. Hvad der blev talt, vilde det være vanskeligt at gengive; men de blev begge lettere om Hjertet, og den gamle Herre fandt sig uden Modsigelse i at gaa lidt i Skole hos sin velopdragne Søn, og denne ledede ham og viste ham til Rette uden nogensinde at gøre sig skyldig i en Tilfidesættelse af den sønlige Ærbødighed. Men dette

sælsomme Kursus blev ikke en Gang videre langt, og dog naaede den gamle endnu at blive en ret sindig og brugbar Deltager i Arbejdet, og tog han sig end mange smaa Pausser og Udslugter, saa tilføjede han dog ikke derved sin Familie Skam eller Tab. De levede nu alle samdrægtig sammen i Tilfredshed og Velstand, og Fru Amrains Blod rørte sig saa kraftig i dette Hus, at ogsaa Frih' talrige Børn bleve sikrede mod Undergang. Og da hun døde, udstrakte hun sig stolt endnu i Døden, og aldrig havde man ved en kvindelig Eigbegængelse set saa lang en Kiste eller én, der gemte saa ædelt et Lig blive baaret ind i Selwyla Kirke.

The first thing I noticed when I stepped out of the car was the cold. It was a sharp contrast to the warm blanket of the car. I looked around, trying to get my bearings. The street was empty, the only sound being the distant hum of traffic. I felt a sense of isolation, a feeling that I was alone in a vast, unfamiliar world. The air was crisp, almost biting, and it seemed to penetrate every fiber of my clothing. I shivered slightly, my hands instinctively reaching for my pockets. The silence was oppressive, a heavy weight that seemed to press down on my shoulders. I took a deep breath, the cold air filling my lungs. It was a strange sensation, both refreshing and terrifying. I knew I was in a new place, a place where I didn't belong. The uncertainty was a constant companion, a shadow that followed me wherever I went. I tried to tell myself that I was brave, that I was capable of facing whatever came my way. But deep down, I knew the truth. I was just a small, fragile human being, vulnerable to the elements of nature. The cold was a reminder of my mortality, a stark reminder that I was not invincible. I looked down at my feet, the soles of my shoes feeling strange against the pavement. I had no idea where I was going, no idea what I was doing. The only thing I knew for sure was that I was lost. The cold was a constant reminder of my isolation, a reminder that I was alone in a vast, unfamiliar world. I shivered slightly, my hands instinctively reaching for my pockets. The silence was oppressive, a heavy weight that seemed to press down on my shoulders. I took a deep breath, the cold air filling my lungs. It was a strange sensation, both refreshing and terrifying. I knew I was in a new place, a place where I didn't belong. The uncertainty was a constant companion, a shadow that followed me wherever I went. I tried to tell myself that I was brave, that I was capable of facing whatever came my way. But deep down, I knew the truth. I was just a small, fragile human being, vulnerable to the elements of nature. The cold was a reminder of my mortality, a stark reminder that I was not invincible. I looked down at my feet, the soles of my shoes feeling strange against the pavement. I had no idea where I was going, no idea what I was doing. The only thing I knew for sure was that I was lost.

The cold was a constant reminder of my isolation, a reminder that I was alone in a vast, unfamiliar world. I shivered slightly, my hands instinctively reaching for my pockets. The silence was oppressive, a heavy weight that seemed to press down on my shoulders. I took a deep breath, the cold air filling my lungs. It was a strange sensation, both refreshing and terrifying. I knew I was in a new place, a place where I didn't belong. The uncertainty was a constant companion, a shadow that followed me wherever I went. I tried to tell myself that I was brave, that I was capable of facing whatever came my way. But deep down, I knew the truth. I was just a small, fragile human being, vulnerable to the elements of nature. The cold was a reminder of my mortality, a stark reminder that I was not invincible. I looked down at my feet, the soles of my shoes feeling strange against the pavement. I had no idea where I was going, no idea what I was doing. The only thing I knew for sure was that I was lost. The cold was a constant reminder of my isolation, a reminder that I was alone in a vast, unfamiliar world. I shivered slightly, my hands instinctively reaching for my pockets. The silence was oppressive, a heavy weight that seemed to press down on my shoulders. I took a deep breath, the cold air filling my lungs. It was a strange sensation, both refreshing and terrifying. I knew I was in a new place, a place where I didn't belong. The uncertainty was a constant companion, a shadow that followed me wherever I went. I tried to tell myself that I was brave, that I was capable of facing whatever came my way. But deep down, I knew the truth. I was just a small, fragile human being, vulnerable to the elements of nature. The cold was a reminder of my mortality, a stark reminder that I was not invincible. I looked down at my feet, the soles of my shoes feeling strange against the pavement. I had no idea where I was going, no idea what I was doing. The only thing I knew for sure was that I was lost.

Klæder gøre folk.

Handwritten text, possibly a title or page number, centered on the page.

Paa en raa Novemberdag vandrede en sølle Skrædder ad Landevejen henimod Goldach, en lille, velhavende By, der ligger nogle faa Mil fra Seldwyla. I Lommen havde han intet uden et fingerbøl, som han i Mangel af en eller anden Mønt uophøilig drejede mellem fingrene, naar han paa Grund af Kulden maatte stifte Hænderne i Lommen, og han havde formelig ondt i disse af denne Drejen og Gniden; han havde ved en Skræddermesters Fallit i Seldwyla paa én Gang mistet sin tilgodehavende Arbejds løn og sit Arbejde og var bleven nødt til at gaa paa Vandring. Han havde ingen Frokost faaet den Dag uden nogle Snestoffer, der vare sløjne ind i Munden paa ham, og han saa' endnu mindre, hvor Middagsmaden skulde komme fra. Alt fægte vilde falde ham yderst haardt, ja syntes ham en fuldstændig Umulighed, fordi han over sine sorte Søndagsklæder — de eneste han ejede — bar en vid, mørkegraa Slængkappe, foret med sort fløjel, der gav ham et ædelt og romantisk Udseende, der yderligere forøgedes ved hans lange, sorte Haar og Knebelbart, der vare omhyggelig plejede og ved hans blege, men regelmæssige Ansigtstræk.

Denne Habitus var bleven ham til en Fornødenhed, uden at han dog derunder skjulte nogen slet eller be-
dragerisk Hensigt; tværtimod var han fornøjet, naar
man lod ham støtte sig selv og forrette sit Arbejd i
Stilhed; men han vilde hellere være døet af Sult end
have skilt sig ved sin Slængskappe og sin polske Pels-
hue, som han ligeledes forstod at bære med stor An-
stand.

Han kunde derfor kun arbejde i større Byer, hvor
saadant ikke var altfor paafaldende; naar han van-
drede og ikke havde nogle Sparepenge hos sig, kom
han i den største Nød. Nærmede han sig til et Hus,
saa betragtede folkene ham med forundring og Nys-
gerrighed og ventede mindst af alt, at han skulde bede
om en Almisse, og da han desuden ikke af Naturen
var synderlig veltalende, saa døde Ordene bort i
Munden paa ham, saa at han var Martyr for sin
Kappe, og hans Udsigter paa hans Vandringer altid
vare lige saa sorte som foeret paa denne.

Just som han bekymret og udmattet arbejdede sig
opad en lille Basse, stødte han paa en ny og bekvem
Rejsevogn, som en herskabelig Kust havde afhentet i
Basel og nu skulde bringe sin Herre, en udenlandsk
Greve, der havde taget Ophold et eller andet Sted
i Østschweiz paa et gammelt Slot, som han havde
købt eller lejet. Vognen var forsynet med alle Slags
Indretninger til Befordring af Rejsegodset og syntes
derfor at være svært bepaffet, endskønt alt var tomt.
Da Vejen paa dette Stykke hævede sig meget stejlt,
var Kuffen steget af og gik ved Siden af Hestene, og
da han, efter at have naaet det øverste af Bassen,
igen satte sig op paa Buxen, spurgte han Skrædderen,

om han ikke vilde sætte sig ind i den tomme Vogn. Ti det begyndte netop at regne, og han havde med et halvt Øje set, at fodgængereren var en sølle fyr, der slog sig mat og kummerlig igennem Verden.

Skrædderen modtog taknemlig og beskeden det gode Tilbud, hvorpaa Vognen rullede raske afsted med ham, og inden en Times forløb førte de ind gennem Porten i Goldach. Pludselig stansede det fornemme Karetøj udenfor den første Gæstgivergaard: Den røde Ørn, og i samme Øjeblik traf Gaardskarlen, saa heftig i Klokkestrengen, at Staaltraaden nær var gaaet itu. Da kom Værten og Tjenerpersonalet styrte ud og rev Vogn døren op; Børn og Naboer omringede allerede den stadselige Vogn, nysgerrige efter at erfare, hvilken Kærne der vel gemtes bag den ualmindelig pragtfulde Skal, og da den fortunlede Skrædder omjæder sprang ud i sin Slængkappe, bleg og skøn og med Blikket tungsindig sænket mod Jorden, syntes han dem i det aller ringeste at maatte være en hemmelighedsfuld Prins eller Grevesøn. Afstanden mellem Rejse vognen og Gæstgivergaardens Dør var kun ringe og Pladsen rundt om saa temmelig spærret af Tilskuernes Mængde. Og, hvad enten det nu laa i Mangel paa Landsnærværelse, eller han savnede Mod til at bryde gennem Mængden og uden videre forføje sig bort — nok er det, han gjorde ingen af Delene, men lod sig mekanisk føre ind i Huset og op ad Trappen, og bemærkede først rigtig den nye og besynderlige Stilling, han var kommet i, da han saa sig henslyttet til en hyggelig Spisosal, hvor tjenstfærdige Hænder hurtigst muligt skilte ham af med hans ærværdige Kappe.

Ønfter Herren at spise? hed det nu. Der bliver straks rettet an, Maden er lige i Øjeblikket færdig!

Og uden at afvente Svaret løb Værten i Ørnen ned i Køkkenet og raabte: Saa i Djævelens Skind og Ben! Nu har vi ikke andet end Offesteg og Bedefølle! Algerhønspestejen tør jeg ikke skære Hul paa, da den bestemt er lovet til Selskabet i Aften. Saadan gaar det! Den eneste Dag, da vi ikke vente nogen Gæst og ingenting har, skal der netop komme saadan en Herre! Og Kuffen har et adeligt Vaaben paa Knapperne, og Vognen ser ud til at være en hertugelig Befordring! og den unge Mand gider knap aabne Munden af lutter Fornemhed!

Men den rolige Overkøffepige sagde: Naa, hvad er det værd at tage paa Vej for, Herre? Sæt De kun Postejen frem, han kan dog ikke spise den op! Herrerne kan da faa den skaaret i Portioner; seks Portioner faa vi nok ud af det!

Seks Portioner? I glemmer vist, at Herrerne er vant til at spise sig mætte! sagde Værten; men Køffepigen svarede nok saa usforfærdet: Det skal de ogsaa nok blive! Vi sende hurtig Bud i Byen efter et halvt Dussin Koteletter, dem kan vi saa servere for den fremmede, og hvad han levner, skærer jeg i Smaaestykker og blander det i Postejerne; lad De kun mig raade!

Men den vakre Vært svarede alvorlig: Jeg har allerede en Gang sagt jer, Jomfru, at den Slags ikke gaar an her i Byen og i dette Hus! Vi leve her solidt og respektabelt og har Raad til det!

Ja vist, ja vist! raabte Køffepigen, der nu begyndte at blive noget hidsig; men naar man ikke véd at hjælpe sig, saa skulde man lade sig raade! Her er

to Snepper, som jeg i dette Øjeblik har købt af Jægeren, dem kan man jo ogsaa, om det skal være, sætte til Postejerne! En Agerhønssepostej, forfalsket med Snepper, vil de Herrer Læffermunde næppe gøre Indvendinger imod! Saa er der ogsaa Forellerne der, den største af dem skyndte jeg mig at kaste i det kogende Vand, den Gang der mærkværdige Dogn kom, og der bobler Suppen allerede i Gryden, saa har vi altsaa en Fisk, Øksestegen, Gemysen og Koteletterne, Bedeskøllen og Postejen; nu mangler vi altsaa kun Nøglen, at vi kan tage Syltetøjet og Desserten frem! Og den maatte Herren hellere være saa dristig at betroe til mig, for at man ikke hele Tiden skal løbe i Hælene paa Herren og hvert Øjeblik komme i den største Forlegenhed!

Kære Jomfru! Det skal I ikke tage mig ilde op; jeg maatte love min salig Kone paa hendes Dødsleje aldrig at slippe den Nøgle af mine Hænder, saa I ser, det sker af Princip og ikke af Mistillid. Her er Agurkerne, og her Kirsebærrerne, her de syltede Pærer og her Apriskoserne; men den gamle Konfekt tør vi ikke mere sætte paa Bordet; lad Eise hurtig løbe til Konditoren og hente frisk Bagværk, tre Tallerkener fulde, og hvis han har en god Tærte, lad hende saa tage den med med det samme!

Ja men, Herre! De kan dog ikke føre den ene Gæst alt det paa Regning, det lader sig med den bedste Villie ikke gøre!

Eige meget, det er kun Væren det drejer sig om! Det kan ikke ruinere mig, og til Gengæld skal en højtstaaende Herre, naar han passerer vor By, kunne sige, at han har fundet et ordenligt Bord, naagtet han kom

uventet og midt om Vinteren! De skal dog ikke sige om os, som det hedder sig om Gæstgiverne i Seld-wyla, at de spiser selv det, der duer, og sætter Benene paa Bordet for Gæsterne! Allsaa muntert, afsted med jer, lad det gaa i en Ruf!

Medens disse vidtløftige Forberedelser fandt Sted, befandt Skrædderen sig i den pinligste Angst, da man begyndte at dække Bordet med det stadselige Service, og saa inderligt den forhungrede Stymper kort Tid i Forvejen havde sukket efter en Ret Mad, lige saa ængstelig ønskede han nu at undsly det truende Maaltid. Endelig skød han Hjertet op i Livet, fastede sin Slængscape om sig, satte Huen paa og satte sig i Bevægelse for at finde Udgangen. Men, da han i sin forvirring gik fejl i det vidtløftige Hus og ikke straks kunde finde Trappen, saa troede Opvarteren, hvem Fanden selv hele Tiden drev til at snuse om i Korridorerne, at den anden søgte efter en vis Bekvemmelighed og udbrød: Tillader De, min Herre, saa skal jeg vise Dem Vejen! og førte ham igennem en lang Gang, der endte foran en smukt laferet Dør, hvorpaa der var anbragt en sirlig Indskrift.

Allsaa gik Manden med Pelshuen uden Modsigelse og blid som et Lam derind og luffede forsvarligt efter sig. Der lænede han sig med et dybt Suk til Væggen og ønskede sig af sit ganske Hjærte Landevejens gyldne Frihed igen, der nu, saa daarligt Vejret end var, stod for ham som den højeste Lykke.

Dog indvirkede han sig nu i den første selvforskyldte Løgn, idet han dvælede lidt i det aflaaede Rum og saaledes gjorde det første Skridt paa det farlige Skraaplan.

Imidlertid raabte Værten, der havde set ham begive sig derhen med Slængkappe paa: Herren fryser! Fyr bedre i i Salen! Hvor er Lise, hvor er Ane? Kom hurtig en Kurvfuld Brænde i Kaffelovnen og nogle Haandfuld Spaaner, at det kan brænde lystigt. Det var fandens, om Folk i den røde Ørn skulde sidde til Bords med Overtøjet paa!

Og da Skrædderen igen kom vandrede ned ad den lange Gang, melankolsk som en afdød Stamherre, der spøger paa sin families gamle Slot, fulgte han ham med hundrede Komplimenter og Haandgnidninger atter ind i den fordømte Sal. Der blev han nu uden videre Omstændigheder budt til Bords, og Stolen blev sat til Rette for ham, og da Duften af den kraftige Suppe, som han i lang Tid ikke havde lugtet Magen til, fuldstændig berøvede ham den sidste Rest af Villie, saa nedlod han sig i Guds Navn og stak straks den tunge Ske ned i den gulbrune Suppe. Under dyb Tavshed opfriskede han nu de matte Livsaander og blev betjent i ærbødig Ro og Stilhed.

Da han havde tømt sin Tallerken, og Værten saa', at det smagte ham godt, opmuntrede han ham høflig til at tage endnu en Skesuld; det var godt i det barske Vejr. Nu blev forellen serveret, franset med grønt, og Værten skar et smukt Stykke for. Men Skrædderen, der var forpint af Bekymring, vovede i sin forsagthed ikke at bruge den blanke Kniv, men sad ængstelig og forsigtig og stak i fisken med sin Sølvgaffel. Dette bemærkede Overkøkketpigen, der havde listet sig til at kigge ind ad Døren for at se et Glimt af den fornemme Herre, og hun sagde til de omstaaende: Gud være evig lovet! Han forstaar endnu, hvordan man

skal spise en fin Fisk, som det sig hør og bør. Han sidder ikke og saver i det sarte Væsen med sin Kniv, som om han skulde slagte en Kalv. Det er en Herre af fornem Familie, det turde jeg gjøre min Saligheds Ed paa, hvis det ikke var forbudt! Og hvor smuk og tungsindig han ser ud! Han er ganske sikkert forelsket i en eller anden fattig Frøken, som han ikke maa faa! Jaja, de fornemme Folk have ogsaa deres Sorger!

Imidlertid opdagede Værten, at Gæsten ikke drak og sagde ærbødigt: Herren synes maaske ikke om den Vin, der er paa Bordet; ønsker Herren maaske hellere et godt Glas Bordeaux, som jeg kan anbefale paa det bedste?

Da begik Skrædderen den anden selvforskyldte fejl, idet han af lydig Høflighed sagde ja i Stedet for nej, og straks forføjede Værten sig personlig ned i Kælderen for at hente en udsøgt Flaske; ti det kom fremfor alt an paa, at Folk skulde sige, at man blev godt betjent hos ham. Og da Gæsten nu igen paa Grund af sin onde Samvittighed nippede ganske smaat til den opskænkede Vin, da løb Værten i et Anfald af Henrykkelse ned i Køkkenet, smækkede med Tungen og raabte: Det er Fanden tage mig en Mand, der forstaar det! Sidder han ikke og vejer min gode Vin paa Tungen, som man prøver Dufater paa en Guldvægt!

Og Overkøkketigen istemmede: Vorherre være evig lovet! Sagde jeg det ikke nok, at det var en Mand med Levemaade!

Saaledes forløb da Maaltidet, og dertil langsomt, fordi den stakkels Skrædder hele Tiden spiste og drak paa en forlegen, halv modstræbende Maade, og Værten for at unde ham god Tid ikke altfor hurtig ombyttede

Retterne. Og dog var det for intet at regne, hvad Gæsten hidtil havde taget til sig; men nu begyndte hans Sult, der hele Tiden var Genstand for saa svære fristelser, at faa Bugt med Skrækken, og da Algerhønspestejen blev baaret frem, slog Skrædderens Stemning samtidig om, og hans Tanker begyndte at antage en bestemtere form. Da Sagen nu engang er, som den er, tænkte han ved sig selv, efter først at have opstrammet sig ved en ny Slurk af Glasset, saa maatte jeg jo være en ren Æsel, om jeg vilde lide den Skam og forfølgelse, der venter mig, uden en Gang at have spist mig rigtig mæt først! Lad os altsaa tage for os af Retterne, mens det endnu er Tid! Det Taarn, som de dér har sat frem paa Bordet, bliver maaske den sidste Ret, jeg nyder, det vil jeg derfor holde mig til, sse saa, hvad der vil! Hvad jeg en Gang har sat til Livs, det kan Kongen selv ikke tage fra mig igen!

Som sagt, saa gjort. Med fortvivlelsens Mod huggede han ind paa den lækre Postej uden at tænke paa at holde op igen, saa at den i mindre end fem Minutter svandt ind til det halve, og Sagen begyndte at se betænkelig ud for Aftenselskabet. Han slugte alt, Kød, Boller, Trøfler, hip som hap, alt, hvad der kom under hans Gaffel, kun optaget af den ene Tanke at faa sin Ransel paffet, før Ulykken brød løs over ham. Dertil drak han mangan forsværlig Slurk Vin og puttede store Bidder Brød i Munden; kort sagt det hele var en yderst forhastet Indførsel, som naar Høet ved frembrydende Torden straks paa forken bliver bragt i Lade. Og atter løb Værten ned i Køkkenet og raabte: Jomfru! han spiser Postejen op,

mens han næppe har rørt Stegen. Og af Bordeauxvinen skyller han det ene Glas ned efter det andet!

Gid det maa bekomme ham vel, svarede hun; han véd nok, hvad Algerhøns er for en Raritet! Harde han været en ringere Person, vilde han have holdt sig til Stegen!

Ja, det siger jeg med, ytrede Værten. Det ser rigtignok ikke godt ud; men i den Tid, jeg rejste for min Uddannelse, har jeg kun set Generaler og Stiftsprovster spise saadan.

Imidlertid havde Kuffen fodret sine Heste og selv indtaget et solidt Maaltid i Gæstestuen for Tjenerskabet, og da han havde Hastværk, lod han snart spænde for igen. Gæstgivergaardens Tyende kunde nu ikke længere holde deres Nysgerrighed i Tømme og spurgte saa i det sidste Øjeblik uden videre Omstændigheder Herskabskuffen, hvem Herren deroppe egentlig var, og hvad han hed. Kuffen, som var en lun Bror og en stor Spasmager, svarede: Har han endnu ikke sagt det selv?

Nej, lod Svaret. — Det maa jeg tro, for han siger ikke meget paa en Dag; det er for Resten Grev Strapinsky! Han vil nok blive her i Dag og maaske et Par Dage til, for han har givet mig Ordre til at føre forud med Vognen.

Hans Hensigt med denne frække Spøg var egentlig at hævne sig paa Skrædderen, der i Stedet for først at sige ham et Par venlige Ord til Tak for hans Tjeneste lige strax og uden saa meget som at se sig om havde begivet sig ind i Huset og nu formodentlig udgav sig for hans Herre. Og han drev nu sine Skælmsstreges til det yderste, idet han, uden at for-

lange nogen Regning paa fortæring for sig selv og sine Heste, svang sig op paa Buffen, knaldede med Piffen og rullede ud af Byen, og alt dette blev befundet i den bedste Orden og ført den vakre Skrædder paa Regning.

Men nu skulde det træffe sig saa, at denne, der var født i Schlesien, virkelig hed Strapinsky, Wenzel Strapinsky, hvad enten det nu var et rent Tilfælde, eller han maaske havde trukket sin Vandrebog frem, mens han sad i Vognen og glemt den dér, hvor Kuffen da siden havde fundet den og stukket den til sig. Nok er det, at da Værten i straalende Humør og gnidende sig i Hænderne traadte hen til sin Gæst og spurgte, om Grev Strapinsky til Desferten vilde drikke et Glas gammel Tokajer eller et Glas Champagne, og meldte ham, at hans Værelser snart vilde være i Stand, da blev den stakkels Strapinsky igen bleg og forvirret og gav intet Svar.

Højest interessant! brummede Værten i Skæget, idet han atter skyndte sig ned i Kælderen og af et særskilt Afslukke fremtog ikke blot en Flaske Tokajer, men ogsaa hentede et Krus Bocksbeutel og stak en Flaske Champagne under Armen. Snart saa' Strapinsky en lille Skov af Glas foran sig, over hvilke Champagneglasset ragede frem som en Poppel. Det straaede, flang og duftede rundt om ham; men, hvad der var endnu besynderligere: den fattige, men sirlige Mand gjorde med ikke ringe Behændighed et Greb midt ind i denne Skov, og da han saa', at Værten hældte nogle Draaber Rødvin i sin Champagne, gød han nogle Draaber Tokajer i sin. Imidlertid havde Herredsfuldmægtigen og Notaren indfundet sig for at

drifke deres Kaffe og spille deres Parti om samme; lidt efter kom ogsaa den ældste Søn af Firmaet Häberlin & Ko., den yngre Søn af Huset Püttchli-Nievergelt, og Bogholderen ved et stort Uldspinderi, Hr. Melchior Böhni; men i Stedet for at spille deres Parti som sædvanlig, fredsede samtlige Herrer i bestandig mindre Buer omkring den polske Greve med Hænderne i Frakkelommerne, blinkende til hinanden med Øjnene og med et lille behageligt Smil om Munden. De vare alle Medlemmer af anselige Huse, og havde tilbragt al deres Tid hjemme i Forretningen; men da de havde Slægtninge og Forbindelser over hele Verden, mente de ogsaa selv at kende Verden tilstræffeligt.

Det skulde altsaa være en polsk Greve? De havde ganske vist set Vognen fra deres Kontorstol; dog vidste man ikke ret, om det var Værten, der trakterede Greven eller omvendt; men Værten var kendt som en snu Patron, der endnu ikke havde begaaet nogen Dumhed, men ret vel vidste, hvad han gjorde, og saaledes blev den Kreds, som de nysgerrige Herrer havde dannet omkring den fremmede, stedse snævrere og snævrere, indtil de tilsidst i et Anfald af frejdig Tilnærmelse slog sig ned ved samme Bord, og da nu det første Skridt var gjort, bortkastede de al videre Betænkelighed og begyndte at rasle om en Flaske.

Dog drak de ikke meget, da det endnu var en Smule for tidligt paa Dagen; foreløbig gjaldt det kun en Taar god Kaffe, og her tilbød der sig nu en Lejlighed til at nærme sig en Smule til Polakken, som de allerede i deres stille Sind benævnede Skrædderen, og opvarte ham med en god Cigar, for at han kunde faa Færten af, hvor han egenlig befandt sig.

Tor jeg byde Hr. Greven en fin Cigar? spurgte en. Jeg har faaet den direkte fra min Broder paa Kuba.

De Herrer Polaffer pleje ogsaa at sætte Pris paa en god Cigaret; her er ægte Tobak fra Smyrna, min Kompagnon har sendt mig den, sagde en anden, idet han skød et lille rødt Silkeetui hen til ham.

Denne fra Damaskus er finere, faldt nu en tredje ind; vor derværende Prokurist har selv besørget Indkøbet.

Den fjerde strakte nu et flodset Uhyre af en Cigar hen under Næsen paa ham, idet han raabte: Hvis De vil prøve noget ganske ekstra, saa skulde De forsøge denne Plantercigar fra Virginien, egen Dyrkning, eget Fabrikat og aldeles ikke til at faa i Handelen!

Strapinsky smilte bittersødt, men sagde intet og var snart indhyllet i sine Røgskyer, som den frembrændende Sol straks efter forgyldte paa det skønneste. I mindre end et Kvarter klarede Himlen fuldstændig op, og Eftermiddagen meldte sig med det mest straalende Efteraarsvejr. Det gjaldt nu om at nyde det forhaandenværende Gode paa bedste Maade, da Aaret efter al Sandsynlighed ikke havde mange, slige Dage i Behold, og det blev derfor besluttet at køre ud at besøge den muntre Amtmand paa hans Landsted og smage paa hans nye Vin, der først var perset for nogle faa Dage siden. Pütschli-Nievergelt jun. sendte straks Bud efter sin Jagtvogn, og snart hørtes det lette Køretøj med de sorte Skimler for rulle over Stenbroen og køre op for Røde Ørn. Værten selv lod ligeledes spænde for, man indbød paa den mest forekommende Maade

Greven til at slutte sig til Selskabet og gøre sig nærmere bekendt med Egnen.

Imidlertid havde Vinen stimuleret ham, han overvejede hurtig, at han ved denne Lejlighed aller bedst vilde kunne liste sig ubemærket bort og fortsætte sin Vandring; de taabelige og paatrængende Herrer kunde da tage Skade for Hjemgæld. Han modtog derfor Indbydelsen med nogle høflige Ord og steg op i Jagtvognen sammen med den unge Pütschli.

Nu var det et nyt Held, at Skrædderen, efter først derhjemme i Landsbyen undertiden at have hjulpet til hos Godsejeren, siden havde aftjent sin Værnepligt ved Husarerne og altsaa var meget øvet i at omgaas med Heste. Da derfor hans Vognkammerat i en høflig Tone spurgte ham, om han ikke ønskede at køre, greb han straks Tøjlerne og Pissen og førte aldeles skoleret i rask Trav gennem Porten og hen ad Chauséen, saa at Herrerne saa' paa hverandre og hviskede: Jo den er tydelig nok; det er i al fald en Mand af Verden!

I en halv Time havde man naaet Amtmandens Gods, Strapinsky førte op for Døren i en prægtig Bue og holdt de fyrige Heste an paa den smukkeste Maade af Verden; man sprang ud af Vognen, Amtmanden kom til Stede og førte Selskabet ind i Huset, og der kom straks et halvt Dusin Karaffer med karneolfarvet, ung Vin paa Bordet. Først nippede man kun til den hede, mousserende Drif og roste den, derpaa foretog man det egentlige Hovedangreb, medens Husherren et Øjeblik traß sig tilbage for at foretage de nødvendige Dispositioner til et finere Traktament i Anledning af sin fornemme Gæst, den polske Greve.

Imens delte Selskabet sig i to Partier for at

indhente, hvad man havde forsømt i Retning af Spil, da to Mænd ikke kunne være sammen i dette Land, uden at de maa spille, sandsynligvis af en Slags medfødt Virksomhedsdrift. Strapinsky, der af forskellige Grunde maatte afslaa Indbydelsen til at deltage, blev indbudt til at være Tilskuer, hvad der altid syntes dem en Vinding, da de plejede at udfolde saa megen Klogskab og Nandsnærværelse ved Kortspil. Han maatte sætte sig midt imellem de tvende Partier, og begge lagde nu an paa at spille med den mest mulige Klogt og Finhed og samtidig at underholde Gæsten. Og nu sad han der som en skrantende Fyrste, for hvem Hoffolkene have arrangeret et underholdende Skuespil og give fremstillinger af Begivenhederne ude i Verden. De forklarede ham de betydningsfuldeste Omskiftelser, Finesser og Baghold ved Spillet, og naar det ene Parti for et Øjeblik udelukkende maatte have sin Opmærksomhed henvendt paa dette, saa sørgede det andet imidlertid for at underholde Skrædderen saa meget desto ivrigere. Det mest passende Emne for denne Underholdning syntes dem Heste, Jagt og deslige. Strapinsky vidste ogsaa bedst Besked med disse Ting; ti han behøvede kun at hente de Talemaader frem, som han havde hørt, medens han færdedes i Officerers og Godsherrers Nærhed, og som han allerede den Gang havde fundet stort Behag i. Han brugte kun disse Kunstudtryk sparsomt, med en vis Beskedenhed og udtalte dem hver Gang med et vist tungsindigt Smil; men netop derved opnaaede han en saa meget større Virkning, og hver Gang to eller tre Herrer rejste sig fra Bordene og traadte en Smule til Side, saa sagde de til hverandre: Han er en fuldendt Junker!

Kun Bogholderen, Melchior Böhni, der var en født Twivler, gned sig fornøjet i Hænderne og tænkte ved sig selv: Jeg tror nok, at det ender med en ny Goldacher-Sadæse, den er allerede godt i Gænge. Men det er ogsaa paa Tide, det er jo to Aar siden den sidste! Den Mand har mig saadan underlig forstufne Fingre, maaske det skriver sig fra Praga eller fra Østrolenka. Naa jeg skal nok vogte mig for at spolere noget!

Begge Spillepartierne var nu færdige, og Herrerne havde hedet sig tilstræffelig ved ung Vin til at de kunde ønske at afkøle sig en Smule paa Amtmandens gamle Vin, der nu blev baaret frem; dog viste denne Afkøling sig at være af noget tvivlsom Natur, idet der straks, for at man ikke skulde hensynke i en uværdig Dovenskab, blev foreslaaet et almindeligt Hasardspil. Man blandede Kortene, enhver satte en brabantisk Daler ind, og da Turen nu kom til Strapinsky, kunde han ikke ret vel sætte sit Fingerbøl paa Bordet. Jeg har ikke et saadant Pengestykke, sagde han rødmende; men da havde allerede Melchior Böhni, der havde iagttaget ham, sat ind for ham, uden at nogen havde lagt Mærke dertil; ti de vare alle meget for behagelige Mennesker til, at de skulde kommet paa den Mistanke, at nogen i Verden kunde være foruden Penge. I næste Øjeblik skød man hele Indsatsen hen til Skrædderen, der havde vundet; i sin forvirring lod han Pengene ligge og Böhni besørgede det andet Spil for ham, som blev vundet af en anden, ligesom det tredje. Men det fjerde og femte Spil vandt Polaffen igen, der nu efterhaanden vaagne op og begyndte at finde sig til Rette i forholdene. Han forholdt sig da stille og rolig og spillede med

afvekslende Lykke; en Gang var han sunket ned til en Thaler, som han maatte sætte ind, vandt, og til sidst, da man holdt op med at spille, besad han adskillige Louisdorer mer, end han nogensinde i sit Liv havde ejet, hvilkte han, da han saa', at de andre staf deres Penge til sig, ligeledes puttede i Lommen, dog ikke uden en vis Frygt for, at det hele skulde være en Drøm. Böhni, der vedvarende betragtede ham opmærksomt, var nu paa det rene med Hensyn til ham og tænkte: Han fører Pokker ikke med Firspand for sin Vogn, han!

Men da han tillige havde lagt Mærke til, at den gaadefulde fremmede ikke havde vist nogen Begærlighed efter Pengene og i det hele taget havde vist sig fra en maadeholden og besteden Side, saa var han ikke ilde findet imod ham, men besluttede at lade Sagen gaa, som den vilde.

Men da man lige før Aftensbordet foretog en Spadseretur i det fri, tog Grev Strapinsky sig sammen og fandt, at det rette Tidspunkt var kommet til i al Stilhed at absentere sig fra Selskabet. Han havde nu en køn lille Rejseffilling, og han foresatte sig fra den første By han kom til, at sende Værten i Røde Ørn Betaling for det paatvungne Middagsmaaltid. Altsaa fastede han sin Slængskappe paa en malerist Maade om Skuldrene, trykkede sin Pelskue dybere ned i Øjnene og begyndte saaledes drapperet at vandre frem og tilbage i en lang Allé af høje Afasietræer, idet han betragtede det skønne, af Aftensolen bestraalede Landskab eller rettere sagt studerede paa, hvad Vej han helst skulde vælge. Han tog sig fortræffelig ud, som han gik der med formørket Pande, med den smukke, lidt tungsindige Knebelbart, de skinnende, sorte Loffer, de

mørke Øjne og den folderige Kappe, der bølgede om ham; Aftensolens Skin og Træernes Susen over hans Hoved forhøjede dette Indtryk af noget skønt og malerisk, saa at Selskabet langt borte fra betragtede ham med Opmærksomhed og Velvillie. Efterhaanden fjernede han sig mer og mer fra Huset, skred igennem et lille Krat, bag hvilket han stødte paa en Markvej, og da han saaledes saa' sig dækket for Selskabets Blik, vilde han netop til at sætte af Sted i fuldt firspring, da han pludselig saa' Amtmanden og dennes Datter Nettchen træde sig i Møde ved en Omdrejning af Vejen. Nettchen var en smuk Frøken, yderst flot, endogsaa en Smule lapsket klædt og rigt opstadsset med allehaande Smykker.

Vi søge netop Dem, Hr. Greve, raabte Amtmanden, for det første, for at jeg kan forestille Dem min Datter, og for det andet for at bede Dem gøre os den Ære at spise en Bid Aftensmad med os; de andre Herrer ere allerede hjemme.

Vandringsmanden tog hurtig Huen af Hovedet og fortabte sig i ærbødige, næsten frygtsomme Blik, mens hans Kinder bedækkedes med livsalig Rødme. Ti der var indtraadt en ny Vending i Tingene, en Dame var traadt frem paa Begivenhedernes Skueplads. Dog skadede hans Undselighed og overordentlige Ærbødighed ham ikke hos denne Dame; tværtimod fandt hun dette beskedne, bly og næsten ydmyge Væsen meget rørende, ja ligefrem fortryllende hos en saa fornem og interessant ung Adelsmand. Ja, der ser man, tænkte hun, jo fornemmere, desto mere beskeden og ufordærvet; det skulde I mærke jer, I Herrer Grobianer

fra Goldach, der knap mere gider tage Hatten af for de unge Piger.

Hun hilste derfor denne Ridder paa det huld-
saligste, idet ogsaa hendes Kinder antog en yndig
Rødme, og samtidig begyndte hun en meget livlig og
forceret Samtale om mangt og meget, som slige Smaa-
stadsdamer have for Skif, naar de rigtig ville vise sig
for fremmede. Strapinsky derimod forandrede hurtigt
sit Væsen; medens han hidtil ikke havde gjort det
mindste for at gaa ind i den Rolle, som man paa-
byrdede ham, begyndte han nu uvilkaarlig at tale lidt
mere og søgte at blande alle Slags polske Brokker i
sin Tale, kort sagt, Skrædderblodet begyndte at gøre
sine Krumspring i denne Dames Nærhed og at løbe
løbst med sin Rytter.

Ved Bordet anviste man ham Hæderspladsen ved
Siden af Husets Datter; ti Moderen var død. Han
blev nu rigtignok snart melankolsk paany, da det faldt
ham i Tanke, at han nu maatte vende tilbage til Byen
med de andre eller ligefrem paa en opsigtvækkende
Maade gribe Flugten i Nattens Mørke, og da han
fremdeles overvejede, hvor forgængelig den Lykke var,
som han nu nød. Og dog baskede han i sin Lykkes
fortvarige Solskin og sagde til sig selv: Saa skulde
Du dog en Gang i dit Liv opnaa den Fryd at spille
en Rolle og sidde ved Siden af et saadant højere
Væsen.

Det var i Virkeligheden heller ikke Smaating at
se en Haand glimre ved Siden af sig, der raslede
med tre eller fire Armbaand og ved ethvert flygtigt
Sideblik at opdage et eventyrlig skønt friseret Hoved, en
fortryllende Rødmen og et fortroligt Blik. Ti han kunde

gøre eller lade, som han vilde, saa blev alt, hvad han foretog sig, udlagt som usædvanligt og nobelt, og selv hans Ubehændigheder blev opfattede som en elskværdig Naivitet af den unge Dame, der ellers kunde holde timelange foredrag over selskabelige forsyndelser. Da man nu var i fortræffelig Stemning, gav et Par af Herrerne nogle Sange til bedste, der havde været paa Moden i tredverne. Greven blev ogsaa anmodet om at synge en polsk Sang. Vinen fik til sidst Bugt med hans forlegenhed, skønt ikke med hans Betyrning; han havde en Gang arbejdet nogle Uger i det polske og kendte en Del polske Ord, ja kunde endog, paa Pappesøjemaner, en folkevise udenad, uden at forstaa dens Indhold. Altsaa sang han med ædel Værdighed, mere spagfærdigt end højt, og med en Stemme, der syntes at vibrere lidt som af en hemmelig Kummer, følgende Sang paa polsk:

Tusind Svinehjorder græsse
fra Smolensk til Wejhsfeldalen,
og mit søde Svin Kathinka
gaar i Snavs til sine Anfler.

Hundredtusind Øfser brøle
paa Wolhyniens grønne Sletter
og Kathinka, ja Kathinka
tænker jeg er hendes Ven!

Bravo! Bravo! raabte alle Herrerne og flappede i Hænderne og Nættchen sagde rørt: Det nationale er dog altid saa skønt! Heldigvis faldt ingen paa at forlange en Oversættelse af denne Sang.

Da Underholdningen havde naaet dette Højdepunkt, brød Selskabet igen op; Skrædderen blev atter paffet

omhyggelig ind og i Triumf ført tilbage til Goldach; han havde i forvejen maattet love ikke at rejse bort uden at gøre en Afskedsvisit først. I Røde Ørn blev der endnu druffet et Glas Punsch; men Strapinsky var nu udaset og længtes efter sin Seng. Værten selv ledsagede ham da personlig til hans Værelse, hvis stadselige Udseende han dog neppe mere gav Agt paa, endskønt han kun var vant til at sove i simple Værts-huse. Han stod midt paa et prægtigt Tæppe uden noget som helst Rejsegods, da Værten pludselig opdagede den fuldstændige Mangel paa Bagage og slog sig for Panden. Han styrtede skyndsomt ud af Værelset, ringede paa en Klokke, raabte paa Kellner og Gaardskarl og vekslede nogle Ord med dem, kom saa tilbage og forsikrede: Det er ganske rigtig, Hr. Greve, man har glemt at læse Deres Rejsegods af! Selv det aller nødvendigste mangler!

Ogsaa den lille Pafke, der laa inde i Vognen? spurgte Strapinsky ængstlig, fordi han kom til at tænke paa en lille Byldt af Størrelse som en Haand, som han havde lagt fra sig paa Sædet i Vognen, og som indeholdt et Kommetørklæde, en Haarborste, en Kam, en Krukke Pomade og en Stang Skæggevoks.

Ja, ogsaa den mangler; der er slet intet, sagde den gode Vært forfrækket, fordi han formodede, at det maatte have været noget meget vigtigt; vi maa straks sende et Ekspresbud efter Kusten, raabte han ivrig, jeg skal nok besørge det.

Men nu faldt Greven ham ikke mindre forfrækket i Armene og sagde bevæget: Nej, lad det være, det maa ikke ske! Man maa tabe ethvert Spor af mig i

nogen Tid, tilføjede han, selv overrasket over dette Paafund.

forbavset gif Værten ned til de punshedrikkende Gæster, fortalte dem det passerede og sluttede med at udtale, at Greven utvivlsomt var et Offer for politiske eller familiefølgelser; ti netop paa denne Tid bleve mange Polakker og andre Flygtninge paa Grund af voldsomme foretagender udviste af Landet; andre bleve omfredsede og udspejdede af fremmede Agenter.

Strapinsky tog sig nu en god Søvn, og da han vaagnede op ad Formiddagen, var det første, han fik Øje paa, Værtens prægtige Søndagsfløbrok, der var hængt over Ryggen paa en Stol, og endvidere et lille Bord, der var bedækket med alle mulige Toiletgenstande. Strafs efter indfandt der sig en hel Legion af Tjenere som Overbringere af diverse Kurve og Kufferter fyldte med fint Manschetlinned, med Klæder, Cigarer, Bøger, Støpler, Sko, Sporer, Ridepiske, Pelse, Huer, Hatte, Soffer, Strømper samt Piber, fløjter og fioliner fra Gaarsdagens Venner med indtrængende Anmodninger om, at Hr. Greven midlertidig vilde benytte sig af alle disse Rekviziter. Da formiddagsforretningerne nødvendig krævede deres Nærværelse paa Kontoret, lode de deres Besøg melde til Tiden straks efter Middag.

Disse Folk vare alt andet end latterlige eller enfoldige Menneſker, de vare tvertimod omsigtsfulde forretningsmænd, mere snu end godtroende; men, da deres agtværdige By var saa lille, at de tidt følte sig ynkkelig medtagne af Kedsommelighed, vare de altid paa Udkig efter en eller anden Afveksling, en eller anden Begivenhed eller Nyhed, som de da uden for-

behold hengave sig til. Den firspændige Vogn, den fremmedes Udstigen, hans Middag i Hotellet og Kuffens Udsagn vare saa simple og naturlige Ting, at Goldacherne, der ikke vare tilbøjelige til smaalig og grundløs Mistænksomhed, derpaa byggede forventningen om en virkelig Begivenhed, som paa en Klippe.

Da Strapinsky nu saa' dette Varelager udfolde sig for hans Blik, var hans første uvilkaarlige Bævægelse at gribe i Lommen for at erfare, om han drømte eller virkelig var vaagen. Hvis hans Fingerbøl endnu befandt sig der i sin sørgelige Ensomhed, maatte det hele være en Drøm. Men nej, Fingerbøllet laa der nok saa selskabeligt sammen med den foregaaende Aftens Spilleindtægt og gned sig venstfabelig op ad Dalerne, og nu hengav ogsaa dets Hersker sig tillidsfuldt i sin Skæbne og begav sig fra sit Værelse ned paa Gaden for at tage den By i Øjesyn, hvor det gik ham saa vel. Udenfor Køkkendøren stod Overkøkkepigen, der gjorde et dybt Knifs for ham og saa' efter ham med fornyet Velbehag. Paa Fliserne og i Gadedøren stode andre af Husfolkene, alle med Huen i Haanden, og Strapinsky skred med god Anstand og dog beskeden forbi dem, idet han samlede sin Kappe omhyggelig om sig. Skæbnen gjorde ham for hver Minut større.

Han besaa' nu Staden med ganske andre Miner, end hvis han skulde have været ud for at søge Arbejde. Den bestod for Størstedelen af smukke, velbyggede Huse, der alle vare prydede med malede eller i Sten huggede Allegorier og forsynede hver med sit særlige Navn. I disse Benævnelser kunde man tydelig kende de forskellige Aarhundreders vekslende Smag og Tænkemaade.

Middelalderen fremtraadte i de ældste Huse eller i de Nybygninger, som vare traadte i deres Sted, men som endnu havde beholdt det gamle Navn fra de frigerfke fogders og Eventyrenes Tid. Da førte Husene Navne som: Sværdet, Hjelmen, Harnisket, Flitsbuen, det blaa Skjold, Svejtserklingen, Ridderen, Bøssfestenen, Tyrken, Søuhvret, den gyldne Drage, Linden, Pilgrimsstaven, Havfruen, Paradisfuglen, Granattræet, Enhjørningen o. lign. Oplysningens og Philantropiens Tid gav sig tydelig til Kende i de moralske Begreber, som skinnede i smukke Guldvogstaver over Dørene paa andre Huse, som f. Eks.: Samdrægtigheden, Redeligheden, Den Gamle Uafhængighed, Den Nye Uafhængighed, Borgerdyd a, Borgerdyd b, Fortroligheden, Kærligheden, Haabet, Paa Gensyn 1 og 2, Glæden, Den indre Retfærdighed, Den ydre Retfærdighed, Landets Velfærd (et renligt lille Hus, hvori der sad en venlig gammel Kone og haspede Garn bagved et Kanariesuglebur behængt med Karse), Forfatningen (for neden boede der en Bødker, der med stor Jver og Larm lagde Ringe om smaa Spande og Kar og hamrede i et Væk), et Hus hed gyseligt nok: Til Døden! en af Regn og Slud halvt udvasket Benrad straffe sig fra Grunden helt op imellem Vinduerne; her boede Fredsdommeren. I Huset Til Taalmodigheden boede Gældscommissionæren, et forfultet Skelet, da den ene ikke blev den anden noget skyldig i denne By.

De nyeste Huse aslagde talende Vidnesbyrd om fabrikanternes, Banquier'ernes, Speditørernes og deres Efteraberes poetiske Sans i velklingende Navne som: Rosendal, Morgendal, Solbjerg, Violborg, Ungdomshave, Glædesbjerg, Henriittedal, Kamelias Lyst,

Wilhelmineborg o. s. v. De til Kvindenavnene hængtede Dale og Borge betød for den sagkyndige altid en eller anden smuk Ejendom i Medgift.

Ved hvert Gadehjørne stod et gammelt Taarn med et nysfeligt Urværk, broget Tag og skønt forgyldt Vejrsøj. Disse Taarne vare vedligeholdte med megen Omhu; ti Goldacherne glædede sig baade over Fortid og Nutid, og deri gjorde de ret. Men den hele Herlighed blev omsluttet af den gamle Ringmur, der, skønt den ikke mere var til nogen Nytte, dog blev bevaret for Stadsens Skyld, da den var fuldstændig overgroet med tæt, gammel Vedbend og saaledes omsluttede den lille By som en stedsegrøn Krans.

Alt dette gjorde et besynderligt Indtryk paa Strampinsky; han troede at befinde sig i en anden Verden. Ti da han læste Udskrifterne paa Husene, som han endnu aldrig havde set Mage til, troede han, at de indeholdt en Angivelse af hvert enkelt Hus' særlige Hemmeligheder og Levesæt, og at der virkelig saa' saaledes ud bagved enhver Husdør, som Overskriften angav, saa at han her var dumpet ned i en Slags moralsk Utopien. Han var ogsaa tilbøjelig til at tro, at den vidunderlige Modtagelse, han her havde fundet, stod i Forbindelse dermed, saa at Skæbnens Ulighed og Uretfærdigheder her bleve udjævnede og en rejsende Skrædder undertiden ophøjet til Greve.

Imidlertid var han tankeløs slentret et lille Stykke udenfor Porten, og da han nu saa' den frie Mark ligge for sig, da indfandt sig for sidste Gang den pligtstyldige Tanke ufortøvet at fortsætte sin Vandring. Solen skinnede, Landevejen var indbydende, fast, ikke for tør og heller ikke for vaad, rigtig til Pas til at

vandre paa. Rejsepenge havde han nu ogsaa, saa at han med al Anstand kunde tage ind, hvor det lystede ham, og ingen Hindring var noget Steds at se.

Der stod han nu som Unglingen paa Skillevejen, ved en virkelig Korsvej. Bag den Krans, som Lindertræernes Kroner omgav Byen med, stege indbydende Røgsøjler i Vejret, de gyldne Taarnknappe glimtede loffende frem mellem Træernes Toppe; Lykke og Nydelse, et brødefuldt forhold og en hemmelighedsfuld fremtid vinkede ham did tilbage, foran ham derimod, hinsides de straalende Horisonter, laa den store, frie Verden; Arbejde, Savn, fattigdom og Mørke ventede ham der, men ogsaa en god Samvittighed og et roligt Liv, og idet denne Betragtning paatrængte sig ham, vilde han da ogsaa rask og ufortrøden dreje ind ad Marken til. Men i samme Øjeblik blev han et letbygget Køretøj vaer, der i rask fart kom rullende hen ad Vejen, og i den smukke Befordring sad Frøkenen fra i Gaar ganske alene med vajende blaat Slør og styrede selv den stadselige Hest henad Vejen ind imod Byen til. Saa snart Strapinsky blot greb til sin Hue, som han i sin forvirring ydmyg blev ved at holde foran Bryttet, gjorde den unge Pige en hurtig Bøjning imod ham, hvorved hun rødmede stærkt, men saa' overordentlig venlig ud og før afsted i endnu stærkere fart, idet hun bragte Hesten i Gallop.

Men Strapinsky gjorde ganske uvilkaarlig helt omkring og vendte trøstig tilbage til Byen. Endnu samme Dag gallopperede han i Spidsen for et helt Rytterselskab, ridende paa Byens bedste Hest gennem den Allé, der løber rundt om den grønne Ringmur,

og de faldende Blade fra Lindetræerne dansede som en gylden Regn om hans forflarede Hoved.

Nu var Nanden faret i ham. Han forandrede sig med hver Dag ligesom en Regnbue, der kendelig antager et mere broget Udseende ved Solens Fremkomst. Han lærte i Timer, ja i Øjeblikke, hvad andre ikke lære i Aar, da det laa i ham som Farverne i Regndraaberne. Han gav nøje Agt paa sine Gæstevenners Væremaaade, som han dog, idet han iagttog den, omdannede til noget nyt og fremmed; i Særdeleshed søgte han at aflure dem, hvad de egentlig nærede for Tanker om ham, og hvilket Billede de havde gjort sig af hans Person. Dette Billede udarbejdede han saa selv videre efter sin egen Smag til en fornøjelig Underholdning for nogle, der gerne gad se noget nyt, og til Beundring for andre, i Særdeleshed blandt Damerne, der altid tørstede efter en Smule Afveksling under Livets Ensformighed. Saaledes blev han hurtig til Helten i en nyskelig Roman, som han og Goldacherne udarbejdede i fællesskab; men hvori Hemmeligheden dog var og blev Hovedsagen.

Og til Trods for alt dette, oplevede Strapinsky dog nu, hvad han i sin tidligere Armod og Uanselighed aldrig havde kendt til, den ene søvnløse Nat efter den anden, og det tjener ham ikke til Ære, at det lige saa meget var frygten for at blive opdaget og staa der som fattig Skræddersvend, som de Bebrejdelser hans Samvittighed gjorde ham, der røvede ham Sønnen. Hans medfødte Eyst til at synes noget stadseligt og overordentligt, var det saa kun i Valget af sine Klæder, havde ført ham ind i denne Konflikt og indgød ham nu ogsaa denne frygt, og hans Samvittighed var kun

for saa vidt virksom, som han bestandig nærede det forfæet, saa snart der tilbød sig en passende Lejlighed, at benytte den til at stikke af og da ved Lotterispil og lignende Midler komme i Besiddelse af den fornødne Kapital til fra et eller andet hemmelighedsfuldt Skjulested at godtgøre de gæstfrie Goldachere, hvad han havde bedrøvet dem for. Han lod sig ogsaa allerede nu fra alle Byer, hvo: der fandtes Lotterier eller Lotteri-agenter, sende Lodsedler lydende paa mer eller mindre beskedne Indsatser, og den deraf opstaaende Korrespondance med talrig indløbende Brevskaber blev da atter opfattet som et Tegn paa vigtige, hemmelige Underhandlinger og forhold.

Allerede havde han mere end én Gang vundet et Par Gylden, som han straks havde anvendt til Indkøb af nye Lodder, da han en Dag fra en fremmed Kollektor, der imidlertid betitlede sig Bankier, modtog en flæffelig Sum, der satte ham i Stand til at udføre sin Plan om at rømme. Han levede ikke længere i Forundring over sin Lykke, der nu syntes ham en Sag, der fulgte af sig selv; men han følte sig dog derved betydelig lettet og beroliget, især overfor den gode Vært, hvem han var kommet til at holde en Del af for den gode Mads Skyld. Men i Stedet for at gøre kort Proces, uden videre Omstændigheder betale sin Gæld og rejse sin Vej, blev han dog sin første Tanke tro, at foretage en lille Forretningsrejse, og da fra én eller anden stor By sende en Meddelelse om, at en ubønhørlig Skæbne forbød ham nogensinde at vende tilbage; derhos at efterkomme sine Forpligtelser, efterlade sig et godt Minde og paany ofre sig til sit Skrædderhaandværk med mere Omsigt og Held end

tidligere eller paa anden Maade søge et anstændigt Erhverv. Ganske vist havde han helst slaaet sig ned som Skræddermester i Goldach og havde nu ogsaa de nødvendige Midler til der at begrunde en anstændig Eksistens; men det var nu en Gang klart, at her kunde han kun leve som Greve.

Paa Grund af det iøjnefaldende Fortrin, som den skønne Nettchen ved enhver Lejlighed skænkede ham, var der allerede kommet megen Snaf i Omløb, og han havde endog bemærket, at Frøkenen nu og da blev kaldt for „Grevinden“. Hvorledes kunde han nu berede dette Væsen en saadan Skuffelse? Hvordan kunde han hæve sig paa den Skæbne, der saa at sige med Magt havde hævet ham til en saadan Højhed og beskæmme sig selv?

Fra den omtalte Lotteriagent, der kaldte sig for Bankier, havde han faaet en Veksler, som han indkasserede hos et Goldacher Hus; denne Omstændighed bestyrkede yderligere den gunstige Mening om hans Person og Forhold, da de solide Handelsmænd ikke i fjerneste Maade tænkte paa en Lotterigevinst. Samme Dag begav Strapinsky sig til et stadseligt Bal, hvortil han var indbudt. Han mødte i en beskeden, alvorlig, sort Selskabsdragt og meddelte straks de Venner, der kom ham i Møde for at hilse paa ham, at han var nødt til at rejse bort.

Inden ti Minutters Forløb var denne Nyhed bekendt i hele Forsamlingen, og Nettchen, hvem Strapinsky rettede Blikket mod, syntes som forstenet at undvige hans Blik, idet hun blev snart rød og snart bleg. Derpaa dansede hun flere Danse i Træk med unge Herrer, satte sig adspredt og forpustet og afflog med

en hurtig Bøjning og uden at se op Polaffens Indbydelse til en Dans, da han endelig nærmede sig for at byde hende op.

I sælsom ophidset og nedslaaet Stemning fjærnede han sig, fastede sin famøse Kappe om sig og gik nu med bølgende Loffer op og ned ad en af Havens Gange. Og nu blev det ham klart, at han egentlig kun var bleven her saa længe for dette Væsens Skyld, og at han ubevidst gennembævedes af et lønligt Haab om atter at nærme sig hende; men at den hele Affære ikke desto mindre var en Umulighed, og det af den mest fortvivlede Slags.

Som han nu saaledes vandrede der, hørte han hurtige, lette og dog urolig bevægede Trin bagved sig. Nættchen fór ham forbi og syntes, hvad der lod sig slutte af et lille Udraab, der undslap hende, at søge efter sin Vogn, endskønt denne holdt paa den anden Side af Huset, og her kun fandtes nogle Vinterfaalhoveder og nogle omviklede Rosentræer, der stod og sov de retfærdiges Søvn. Saa gjorde hun igen omkring og vendte samme Vej tilbage, og da han nu med bankende Hjerter stillede sig i Vejen for hende og bedende rakte Hænderne ud imod hende, faldt hun ham uden videre om Halsen og begyndte at græde gudsjammerligt. Han bedækkede hendes glødende Kinder med sine fint duftende mørke Loffer, og hans Kappe ombrusede Pigens slanke, stolte, snehvide Stikkelse som med sorte Ørnevinger; det var et i Sandhed skønt Billede, der syntes at have sin Berettigelse udelukkende i sig selv.

Men Strapinsky tabte under dette Eventyr sin Forstand og vandt til Gengæld Lykken, der som oftest

er de uforstandige huld. Endnu samme Nat under Hjemførslen aabenbarede Mettchen sin Fader, at ingen uden Greven skulde blive hendes Mand; denne indfandt sig selv næste Morgen ganske tidlig for paa sin sædvanlige melankolske, elskværdig-forlegne Maade at anholde Faderen om Datterens Haand, og Faderen holdt følgende Tale: Saa har da Skæbnen opfyldt dette taabelige Pigebarns Villie! Allerede som Skoletøs paastod hun haardnakket, at hun kun vilde ægte en Italiener eller en Polak, en stor Pianist eller en Røverhøvding med skønne, vildt slagrende Loffer, og nu har Lykken føjet det saa! Alle indenlandske, velmente Tilbud har hun afslaaet, endnu for ganske nylig maatte jeg sende den forstandige og dygtige Melchior Böhni bort, en Mand, der sikkert vil gøre glimrende forretninger i sine Dage, og hun har oven i Købet haanet ham umanerligt, fordi han kun har en rødlig Bakkentbart og smuser af en Sølvsnustobaksdaase. Nu har der da, Gud være lovet! meldt sig en polsk Greve langt Pøffer i Vold fra! Tag De kun Gaasen, Hr. Greve, og send mig den igen, naar den fryser i Deres polske Hjemstavn, eller naar den en Gang bliver rigtig ulykkelig og hyler! Al, hvad vilde hendes salig Moder have haft for en Glæde, hvis hun havde levet endnu og set det forkælede Barn blive gjort til Grevinde!

Nu blev der stort Røre; om faa Dage skulde forlovelsen fejres, ti Amtmanden paastod, at hans tilkommende Svigersøn ikke af Ægteskabsfager turde lade sig hindre i sine forretninger og nødvendige Rejser, men derimod ved hurtig Tilendebringelse af disse burde fremskynde Brylluppet.

Strapinsky medbragte til forlovelsen foræringer, der kostede ham Halvdelen af hans timelige Gods; den anden Halvdel anvendte han paa en Fest, som han vilde give til Væere for sin tilkommende. Det var ved Fastelavnstid, Himlen var klar, og det var endnu straalende Vintervejr. Landevejen frembød det prægtigste Slædeføre, som man kun sjelden har det, heller ikke var der Fare for hurtigt Omslag i Vejret, og Hr. Strapinsky foranstaltede derfor en Slædefart og et Bal i det for slige Festligheder meget yndede og benyttede Hotel, der laa omtrent to Mil borte paa en Højslette med den skønneste Udsigt, nøjagtig midt imellem Goldach og Seldwyla.

Paa denne Tid traf det sig saa, at Hr. Melchior Böhni havde forretninger at besørge i den sidstnævnte By og derfor, nogle Dage før den omtalte Vinterhøjtidelighed skulde finde Sted, førte derhen i en let Slæde, rygende paa sin bedste Cigar, og endvidere skete det, at Seldwylerne besluttede sig til at foretage en Kanefart paa samme Dag som Goldacherne og til samme Sted og ydermere et Maskeoptog i Kostumer.

Saa førte da henimod Middag Goldachernes Slædetog afsted gennem Byens Gader og ud ad Porten under Bjældeklang, Posthornstoner og Piffesmæld, saa at Sindbillederne paa de gamle Huse forbaavsedde stirrede ned paa al denne Marm. I den forreste Slæde sad Strapinsky med sin forlovede, iført en polsk Overfrakke af grønt fløjl, besat med Snore og kantet og foret med svært Pelsværk. Nættchen var fra Top til Taa indhyllet i hvidt Pelsværk, hun havde et blaat Slør for Ansigtet til Værn mod Kulden og den skarpe Glans af Sneen. Amtmanden var ved en

eller anden pludselig Omstændighed bleven forhindret i at tage med; dog var det hans forspand og Slæde, med hvilke de kørte, og den sidste var foran udstyret som Gallionsfigur med en forgyldt Kvindeskikkelse, der forestillede Fortuna; ti Amtmandens Hus i Byen bar dette Navn.

Bag efter fulgte en femten, seksten andre Slæder, hver med en Herre og en Dame i, alle pyntede og glade, dog intet Par saa skønt og stadseligt som de forlovede. Og alle disse Slæder havde hver især ligesom Skibe deres Gallionsfigur, altid en Gengivelse af den vedkommende families Bmærke, der prangede over Husets Port, saa at folk raabte: Se, der kommer Tapperheden! Se hvor godt Dygtigheden tager sig ud! Forbederligheden er vist bleven laferet op og Sparommeligheden har faaet ny forgyldning! Nej se, der kommer Jakobsbrønden og Bethesda Dam! I Bethesda Dam, der som beskeden Enspænder sluttede Toget, sad Melchior Böhni stille og fornøjet som Kusk. Som Gallion paa sit Fartøj havde han Billedet af hin jødiske Mandsling, der i tredive Aar ventede paa sin Sundhed ved nævnte Dam. Saa sejlede da hele Eskadren afsted i det klare Solskin og saas snart paa Højden af det snedækte, vidtskuende Bakkedrag, nærmende sig til Maalet. Da klang samtidig fra den modsatte Side lystig Musik.

Ud af en Skov, hvis Træer vare dækkede med en let Rim, kom et sandt Virvar af brogede farver og Skikkelser, der viste sig at være et Slædetog, som nu bevægede sig hen over den hvide Bækkerand og tegnede sig mod den blaa Himmel; det syntes at nærme sig hen mod det samme Maal som Goldacherne og tog sig

højt eventyrligt ud. Det syntes mest at bestaa af svære, bondeagtige Arbejdsflæder, sammenbundne parvis for at tjene til Underlag for en hel Del mærkværdige figurer eller Skuebilleder. Fra det forreste Køretøj ragede saaledes en kolossal Figur i Vejret, der forestillede Gudinden Fortuna, som syntes at svæve frit i Ætheren. Det var en kæmpemæssig Straaduffe, rigelig udsmykket med skinnende flitterguld, hvis florsflædebon slagrede i Luften. Paa det næste Køretøj saas en ikke mindre kæmpemæssig Gedebuf af et mørkt og besynderlig affstikkende Udseende, der med stangende Horn forfulgte Fru Fortuna. Derefter fulgte et løjerligt Stillads, der ved nærmere Betragtning viste sig at være et femten Fod højt Strygejern, derpaa et Uhyre af en Saks, der ved Hjælp af en Snor blev sat i en flippende Bevægelse, som om den ansaa selve firmamentet for et blaat Silkestof. Der fulgte nu flere lignende, letfattelige Illusioner til Skrædderhaandværket, og ved foden af alle disse Kæmpebilleder sad saa Selskabet fra Seldwyla iført yderst brogede Dragter i de rummelige, hver med fire Heste forspændte Slæder og kortede sig Vejen med høj Latter og Sang.

Da nu begge disse Optog samtidig førte ind paa Pladsen udenfor Gæstgiveriet, gav det Anledning til et meget larmende Optrin og en stor Trængsel af Menneſker og Heste. Herskaberne fra Goldach vare overraskede og forbausede over dette eventyrlige Møde; Seldwylerne derimod toge det fra første Færd med gemtlig, besfeden Venlighed. Deres forreste Slæde med Fortuna paa bar som Indskrift „Folk gøre Klæder“, og nu flarede det sig snart, at hele Selskabet forestillede lutter Skræddere fra alle Tidsaldere og af alle Na-

tioner. Det var saa at sige et historisk-ethnografisk festtog af Skræddere, der sluttede med den omvendte og udfyldende Indskrift: „Klæder gøre Folk!“ I den sidste Slæde, der førte denne Devise, sad nemlig, som et Værk af alle mulige hedenfarne eller nulevende, hedeniske og kristelige Skrædderes Kunst, en Samling af ærværdige Kejsere og Konger, Raadsherrer og Stabs-officerer, Prælater og Stiftsdamer i stiveste Puds.

Skrædderlaget forstod ypperlig at ordne sig midt i alt dette Virvar og holdt sig med sømmelig Beskedenhed tilbage og lod Herrerne og Damerne fra Goldach med de forlovede i Spidsen gaa foran ind i Huset, for siden efter selv at tage Værelserne nederunder i Besiddelse, medens hine i festligt Optog brusede op ad den brede Trappe til den store Festsal. Hr. Grevens Selskab følte særdeles Tilfredshed over denne Seldwylernes Optræden, og deres Overraskelse forvandlede sig snart til Munterhed og Bifaldsmil over Seldwylernes uopslidelige Humør; kun Greven selv følte sig ikke rigtig hyggelig, mørke Anelser betog ham, skønt han var for indlevet i sin nuværende Rolle, til at han skulde fattet nogen bestemt Mistanke og ikke en Gang havde lagt Mærke til, hvor disse Mennesker var fra. Melchior Böhni, der havde faaet Bethesda Dam sat til Side, og nu havde stillet sig iagttagende i Nærheden af Strapinsky, nævnede nu saa højt at denne maatte høre det, Navnet paa en anden By som Udgangspunkt for Masketoget.

Snart sad begge Selskaberne, hver i sin Etage, om de dækkede Borde og hengav sig til munter Samtale og Spøg ventende paa yderligere Lystighed.

Disse Forventninger opfyldtes ogsaa paa det skøn-

nefte for Goldacherne, da de parvis begav sig over i Dansesalen, hvor Musikanterne allerede stemmede deres Fioliner. Da nu alle stode opstillede i Kreds og netop vare i færd med at ordne sig til Dans, viste der sig et Gesandtskab af Seldwylere, der overbragte det nabovenlige forslag eller den Anmodning at turde aflægge Herrerne og Fruerne fra Goldach et Besøg og danse en Dans for dem. Dette Tilbud kunde ikke ret vel afflaas; man ventede sig ogsaa et kosteligt Optrin af de lystige Seldwylere og satte sig derfor efter Anvisning af det omtalte Gesandtskab i en stor Halvcirkel, i hvis Midte Strapinsky og Nettiichen straaledede som fyrstelige Stjerner.

Nu optraadte efterhaanden de omtalte Skræddergrupper én efter anden. Enhver af dem udførte ved firlige fagter og Mimik den Sætning: „Folk gøre Klæder“ og dens Modsætning, idet de først lod som de forfærdigede et stadseligt Klædningsstykke, en fyrste-
 7
 1
 faabe, Præstekjole el. Ign., hvorpaa de beklædte en eller anden uanselig og fattig Person dermed, som da pludselig skiftede Væsen, rettede sig med stor Anstand og spankede højtidelig om i Takt med Musikken. Ogsaa Dyrefablerne bleve paa denne Maade satte i Scene, idet der optraadte en mægtig stor Krage, der pyntede sig med Paafuglesfjær og hoppede kvækkende omkring, en Ulv, der havde travlt med at forfærdige sig en Faarekindspels og til sidst et Æsel, der bar et frygteligt Løvestind af Blaar og paa heroisk Maade drappede sig med det som med en Karbonarikappe.

Alle de, der saaledes optraadte, trak sig efter at have fuldendt deres Præstationer tilbage og forvandlede derved efterhaanden Goldachernes Halvfreds til en

sluttet Ring, inden i hvilken der endnu bestandig vedblev at være et tomt Rum. I dette Øjeblik gif Musikken over i en alvorlig, halv melankolsk Melodi, og samtidig viste det sidste af disse fænomener sig inde i Kredsen, hvis Øjne alle vare rettede derpaa. Det var en slank, ung Mand i en mørk Kappe, med smukt, mørkt Haar og med en polsk Hue; det var ingen anden end Grev Strapinsky, som han saa' ud, da han hin Novemberdag vandrede hen ad Landevejen og besteg den skæbnsvangre Vogn.

Hele Forsamlingen stirrede med lydlos forbavselse paa denne Skikkelse, der først med en vis melankolsk Højtidelighed vandrede nogle Gange rundt paa Skuepladsen i Takt til Musikkens Toner, derpaa forføjede sig ind i Midten af Ringen, bredte sin Kappe ud paa Gulvet og satte sig ned paa Skræddermaner og begyndte at løse en Byldt op. Han traf nu en næsten færdig Grevefrakke frem, ganske som den, Strapinsky i dette Øjeblik bar, syede i stor Hast og med megen Behændighed Kvaster og Snore derpaa og pressede den ud efter alle Kunstens Regler, idet han først prøvede det tilsyneladende hede Pressejern med vaade fingre. Derpaa rejste han sig langsomt op, traf sin lurvede frakke af og den nye Stadsdragt paa, tog et lille Spejl frem, kæmmede sig og fuldendte sin Paaflædning, saa at han omsider stod der som Grevens nøjagtige Genpart. Pludselig slog nu Musikken over i et hurtigt, lystigt Tempo, Manden vikled sine Paffenelliker ind i sin gamle frakke og kastede hele Stadsen højt over Hovedet paa Tilskuerne hen i Baggrunden af Salen, som vilde han stille sig af med sin fortid. Og nu begyndte han som stolt Verdensmand med stadselige Danse-

trin at vandre rundt i Kredsen, idet han hist og her gjorde et huldsligt Bue for de forsamlede, indtil han kom udfor Parret. Der stansede han uhyre overrasket og begyndte at tage Polakken i Øjesyn, idet han blev staaende ubevægelig som en Statue foran ham, medens samtidig Musikken ligesom efter Aftale hørte op og lynsnart paafulgtes af en frygtelig Stilhed.

Ej ej! Ej ej! raabte han med en Stemme, der kunde høres langt bort, idet han strakte Armen ud imod den ulykkelige; se der har vi vor Broder Schlesieren, den polske Schlesier! der løb af Arbejde hos mig, da han paa Grund af en lille forretningskrise troede, det var ude med mig. Naa, det glæder mig, at De fører saa livlig en Tilværelse, og at De her holder en glad fastelavn! De har maaske Arbejde i Goldach?

Samtidig rakte han sin Haand ud mod Grevesønnen, der sad bleg og smilende foran ham, og denne greb den villieløst, som det kunde været en glødende Jernstang, medens Dobbeltgængerens raabte: Kom Kammerater, her skal I se vor elskværdige Skræddersvend, der ser ud som en Rafael, og som havde saa høj en Stjerne hos vore Piger, ja selv hos Præstens Datter, der rigtignok er lidt forstyrret i Hovedet!

Nu kom alle Seldwylagæsterne til og trængte sig sammen om Strapinsky og hans tidligere Mester, idet de trohjertig rystede den førstes Haand, saa at han vaklede og skælvede paa sin Stol. Samtidig faldt Musikken igen ind med en livlig Marsch. Saa snart Seldwylerne vare passeret forbi de forlovede, stillede de sig op i god Orden og marscherede under Afsyngelse af et vel indstuderet, diabolisk Tatterkor ud af Salen,

medens Goldacherne, blandt hvilke Böhni hurtig havde forstaaet at udbrede forflaringen paa Miraklet, løb om mellem hverandre og tørnede sammen med Seldwylterne, saa at der blev en stor Tumult.

Da denne omsider havde sat sig, var ogsaa Salen næsten tom; kun nogle faa Mennesker stod og hvistede forlegent sammen tæt op ad Væggene; et Par unge Damer holdt sig i nogen Afstand fra Nettet, uvisse om de skulde nærme sig til hende eller ikke.

Men Parret sad ubevægeligt paa sine Stole, ligesom et i Sten udhugget ægyptisk Kongepar, ganske stille og ensomt; man troede at føle den uoverskuelige, glødende Sandørken.

Hvid som Marmor vendte Nettet Ansigtet langsomt om mod sin Fæstemand og betragtede ham med et besynderligt Blik fra Siden.

Da stod han langsomt op og gik bort med tunge Skridt, med Øjnene fæstede paa Gulvet, medens store Taarer faldt ned paa dette.

Han banede sig saa Vej gennem Goldacherne og Seldwylterne, der fyldte Trappegangene, med en Mine som en død, der paa Spøgelsesmanér stjæler sig bort fra et Mærke, og, sært nok, lode de ham ogsaa passere som en saadan, idet de stille traadte tilside for ham uden at le eller raabe haarde Ord efter ham. Han skred ogsaa hen mellem Goldachernes til Hjemfarten udrustede Slæder og Heste (Seldwylterne skulde nu først ret til at møde sig), og han vandrede halv ubevidst, blot optaget af den ene Tanke, ikke mere at vende tilbage til Goldach, henimod Seldwyla ad den samme Vej, ad hvilken han for nogle Maaneder siden var kommet gaende. Snart tabte han sig i Skyggen

af den Skov, som Landevejen løb igennem. Han var barhovedet; ti hans polske Hue var tilligemed hans Handsker blevet liggende i Vindueskarmen i Dansesalen, og saaledes vandrede han nu afsted med sænket Hoved, skjulende de kolde Hænder under de forslagte Arme, medens han efterhaanden samlede sine Tanker og kom til nogenlunde Klarhed over det passerede. Den første følelse, der ret blev ham klar, var følelsen af en uhyre Beskæmmelse, som havde han virkelig været en Mand af Rang og Anseelse, der nu ved et haardt Slag af Skæbnen var bleven styrtet i Støvet. Men lidt efter lidt antog denne følelse Karakteren af et bittert Nag over den Uret, han havde lidt; han havde indtil den Dag, da han holdt sit glimrende Indtog i den fordømte By, ført en fuldstændig pletfri Vandel; saa langt hans Erindringer naaede tilbage, kunde han ikke mindes, at han nogensinde var bleven straffet eller irettesat for en Løgn eller et Bedrageri, og nu var han blevet til en Bedrager derved, at Verdens Taabelighed havde kastet sig over ham i et ubevogtet og saa at sige værgeløst Øjeblik og havde gjort ham til sit Legetøj. Han følte sig som et Barn, hvem et andet ondskabsfuldt Barn har overtalt til at stjæle Bægeret fra et Altar; han hadede og foragtede nu sig selv; men han græd ogsaa over sig selv og sin ulykkelige Forvildelse.

Naar en fyrste røver Land og Folk, naar en Præst uden Overbevisning forkynnder sin Kirkes Lære, mens han med Værdighed fortærer Indtægterne af sit Kald, naar en indbildt Lærer nyder Vren og Fordelene af et ansvarsfuldt Lærerembede uden at have ringeste Begreb om sin Videnskabs Standpunkt

eller gøre den ringeste Nytte, naar en Kunstner uden nogen ret Agtelse for sin Kunst bringer sig i Mode ved tomt Effektjageri og Kofetteren med Publikum og saaledes bestjæler den ægte Kunst for Brød og Ære, eller naar en Svindler, der har arvet eller tilføjet sig et stort Navn i Handelsverdenen, ved sine Daarskaber og sin Samvittighedsløshed berøver tusinder og atter tusinder deres møjsommelig sammenspærede Nødskilling, saa er der ingen af alle disse Matadorer, der græde over sig selv; men de glæde sig over deres Velvære og savne ingen Aften opmuntrende Selskab og gode Venner.

Men vor Skrædder græd bitterlig over sig selv, da hans Tanker, der bestandig drejede sig i den samme haabløse Kreds, pludselig stansede ved hans forladte elskede, og det var, som om han skulde synke i Jorden af Undseelse for den fraværende skønne, fra hvem han saa brat var bleven skilt. Ulykken og Fornedrelsen viste ham nu som et pludseligt Lynglimt den Lykke, han havde tabt, og forvandlede med et Slag den uklart forelskede Eventyrer til en forstødt Elsker. Han bredte Armene ud imod de kolde Stjerner, der blinkede højt over hans Hoved og mere ravede end gif henad den ujævne Skovvej. Nu og da stansede han med en tungsindig Hovedrysten, da han pludselig bemærkede, at der lagde sig et rødt Skær over Sneen rundt om ham og samtidig opfangede Lyden af Kaneflokker og Latter. Det var Seldwylerne, der nu vendte hjem forsynede med Fagler. Allerede nærmede de forreste Heste sig ham med deres Snuder; da tog han sig hurtig sammen og satte med et vældigt Sæt over Gærdet ind i Skoven, hvor han duffede sig ned bag

de nærmeste Stammer. Det lystige Optog fór forbi, og snart tabte Larmen sig i det fjerne, uden at den flygtende var bleven bemærket. Men da han nu havde lyttet aandeløs og ubevægelig en rum Tid, strakte han sig overvældet af Kulden saa vel som af de stærke Drifke, han nylig havde nydt, og af Græmmelse over sig selv og sin Skæbne, i den kolde, knitrende Sne og faldt i Søvn, mens der begyndte at blæse en iskold Vind fra Øst.

Imidlertid havde ogsaa Nettchen rejst sig fra sit ensomme Sæde. Først havde hun stirret længe og opmærksomt efter den forsvindende Elsker, medens hun i over en Time blev siddende ubevægelig, saa rejste ogsaa hun sig, idet hun bitterlig begyndte at græde og i raadvilde Tanter gik hen imod Døren. To af hendes Veninder kom nu til og ydede hende en tvivlsom Trøst; hun bad dem saa at hente hendes Kaabe, Tørklæder, Hat og øvrige Overtøj, som hun i Tavshed iførte sig, mens hun nu og da heftig tørrede sine Øjne med Sløret. Men, da man, naar man græder, uophørlig maa pudse Næsen, blev hun nødt til at tage Lomme-tørklædet frem og pudsede sin Næse med en ordenlig Trompetlyd, hvorpaa hun saa' sig om med et stolt og bistert Blik. For dette Blik fremstillede sig Melchior Böhni, der nærmede sig ærbødigt, venligt og smilende og begyndte at forestille hende Nødvendigheden af at have en Fører og Ledsager tilbage til det fædrene Hus. Bethesda Dam vilde han efterlade her i Hotellet, sagde han, for i Sikkerhed at bringe Fortuna med den saa grusomt bedragne tilbage til Goldach.

Derpaa gav hun intet Svar, men skred med faste Skridt foran ud i Gaarden, hvor Slæden allerede

holdt forspændt med de utaalmødige, velfodrede Heste; den var omtrent den sidste, der var tilbage. Hun sprang hurtig op i den, greb Commerne og Piffen, og mens den tillidsfulde Böhni med den lyffeliges Ødselhed betænkte Stalddrengen, der havde holdt Hestene, med en rundelig Driffestilling, satte hun Hestene i Fart og før hen ad Landevejen i rask Trav, der efterhaanden forvandledes til en vedholdende, munter Galop. Dog tog hun ikke Vejen hjemad, men førte henad Landevejen til Seldwyla. Først, da det lette Køretøj var ude af Syne, opdagede Hr. Böhni det skete, og gav sig til at løbe henimod Goldach, idet han idelig raabte Halloj! og Holdt! Saa løb han igen tilbage, kastede sig i sin Slæde og satte, hvad Remmer og Tøj vilde holde, afsted efter den bortflygtede eller efter hans Mening af Hestene bortførte skønne, til han naaede den ophidsede By, hvor Skandalen allerede beskæftigede alle Tunger.

Hvorfor Nettchen slog ind paa hin Vej, om hun gjorde det i sin Forvirring eller med Forsæt, lader sig ikke med Sikkerhed afgøre. To Omstændigheder kunne maaske dog kaste noget Lys over Sagen. For det første laa Strapinskys Handsker og Pelshue, der havde ligget i Vinduesfarmen bagved Parret, nu i Fortunas Slæde ved Siden af Nettchen; naar og hvordan hun havde faaet fat paa disse Genstande, havde ingen givet Agt paa, og hun selv vidste det ikke. Det var sket som i Søvn. Endnu vidste hun ikke, at disse Genstande laa ved hendes Side. Dernæst sagde hun flere Gange højt ved sig selv: Jeg maa endnu tale to Ord med ham, blot to Ord!

Begge disse Kendsgerninger synes at godtgøre,

at det ikke var et rent Tilfælde, der styrede de fyrige Heste. Det var ogsaa sælsomt, hvordan Nettet, da Fortuna naaede ind i Skoven, som var oplyst af Guldmaanen, sagtnede Hestenes Løb og strammede Tømmen, saa at de snart slog over i en pyntelig Skridtgang, medens Vognstyrerens betragtede Vejen med et tungsindigt og dog opmærksomt Blik, der ikke oversaa den mindste paafaldende Genstand til Højre eller til Venstre.

Og dog var hendes Sjæl samtidig nedsænket i en dyb, tungsindig Selvopgiven. Hvad er Liv og Lykke? Hvad afhænge de af? Hvad ere vi selv, naar vi kunne blive lykkelige eller ul lykkelige paa Grund af en latterlig Fastelavnslovn? Hvad have vi dog forbrudt, at vi straffes for en glad og tillidsfuld Imodekommen med Haabløshed og Skam? Hvem sender os slige bedrageriske Skygebilleder, der gribe forstyrrende ind i vor Skæbne, medens de selv opløse sig til intet som svage Sæbebobler?

Medens disse og lignende Spørgsmaal beskæftigede Nettet, snarere i form af en ond Drøm end som klare Tanker, fæstede hendes Blik sig pludselig ved en langagtig, mørk Genstand, der befandt sig ved Siden af Vejen og traadte skarpt frem paa Sneens hvide, maanebeskinneede Baggrund. Det var den sovende Flygtning, hvis mørke Haar gled sammen med Skyggen af Træerne, medens hans slanke Stikkelse tydelig kunde skælnes i Maanelysen.

Nettet holdt uvilkaarlig Hestene an, hvorved der opstod en dyb Stilhed i Skoven. Hun stirrede ufravendt paa det mørke Legeme, indtil den umiskendeligste Lighed paatrængte sig hendes klartseende Øje; saa fastgjorde hun i al Stilhed Tømmen, steg

af, flappede først et Øjeblik Hestene for at berolige dem og nærmede sig derpaa forsigtig og lydøst til den gaadefulde Fremtoning.

Ja, det var ham. Hans frakkes mørkegrønne fløjl havde et skønt og ædelt Udseende, selv her blandt den natlige Sne. Det slanke Legeme og de smidige Lemmer, der vare vel snørede og beklædte, alt sagde endnu midt i forkommetheden og fornedrelsen, her paa Alfgrundens Rand: Klæder gøre folk!

Da den ensomme Skønhed bøjede sig dybere ned over ham og genkendte ham ganske tydeligt, saa' hun ogsaa straks, hvilken Fare, der var for hans Liv, og frygtede for, han allerede skulde være frosset ihjel. Hun greb derfor uden Betænkning en af hans Hænder; den var kold og følesløs. Forglemmende alt rustede hun den ulykkelige og raabte ham hans Døbenavn ind i Øret: Wenzel! Wenzel! — forgæves, han rørte sig ikke, men aandede kun svagt, næsten umærkeligt. Da kastede hun sig ned over ham, gned med Haanden over hans Ansigt og gav ham i sin Ångstelse en Næsestøver paa den blege Næsespids. Derved blev hun imidlertid bragt paa et lykkeligt Indfald og tog nu hele Haandfulde Sne, hvormed hun indgned hans Næse og Ansigt og ogsaa fingrene, saa længe hun formaaede, indtil den midt i sin Ulykke lykkelige kom til sig selv, vaagnede og langsomt rettede sig op.

Han saa' sig om og saa' sin Frelser staa foran sig. Hun havde slaaet Sløret tilbage; Wenzel kendte hvert Træk i det hvide Ansigt, som hun stod der foran ham og betragtede ham med store Øjne.

Han kastede sig ned for hende, kyskede Sønnen af hendes Dragt og udbrød: Tilgiv! Tilgiv!

Kom, fremmede Menneske! sagde hun med undertrykt, skælvende Stemme, jeg vil tale med Dig og bringe Dig bort!

Hun vinkede ad ham, at han skulde stige op i Slæden, og han fulgte lydig dette Vink; hun gav ham hans Hue og Handsker lige saa uvilkaarligt, som hun havde medtaget dem, greb saa Tømme og Pisk og førte derfra.

Paa den anden Side af Skoven, ikke langt fra Landevejen, laa der en Bondeggaard, i hvilken der boede en Bondefone, hvis Mand for nylig var død. Nettetten var Gudmoder til et af hendes Børn, og Gaarden, der var en fæstegaard, var hendes faders Ejendom. Endnu for nylig havde denne Kone besøgt dem for at ønske Datteren til Lykke og hente allehaande Raad med Hensyn til Gaardens Bedrift, men hun kunde umulig endnu have erfaret noget om de nyeste Omslag i Begivenhederne.

Til denne Ejendom førte Nettetten nu hen, idet hun drejede af fra Vejen og med et kraftigt Piskesnald førte ind i Gaarden. Der saas Lys bag de smaa Vinduer; ti Bondefonen var endnu vaagen og puslede med et og andet, medens Børn og Tyende for længst vare til Sengs. Hun aabnede Vinduet og kiggede forbauset ud. Det er kun mig — kun os! raabte Nettetten. Vi ere førte vild, da jeg ikke kendte den ny Vej, som jeg endnu aldrig har ført ad. Lav os en Taar Kaffe, Moerlille, og lad os komme i Ly hos jer et Øjeblik, før vi føre videre!

Bondefonen, der straks kendte Nettetten, skyndte sig nu det bedste, hun kunde, med at luffe op og var paa en Gang en Blanding af Henrykkelse og forlegenhed, da hun ogsaa opdagede det store Kreatur,

den fremmede Greve. Efter hendes Opfattelse havde denne Verdens Lykke og Glans i disse to Personer overskredet hendes Dørtærskel. Ubestemte Forhaabninger om derved at vinde en eller anden beskedent Fordel for sig selv eller sine Børn foresvævede vistnok ogsaa den gode Kone og gjorde hende dobbelt ivrig for at betjene det unge Herskab paa det bedste. Hurtig fik hun en af Karlene purret ud til at holde Hestene, og snart havde hun ogsaa den varme, dampende Kasse færdig, som hun nu bragte ind i Stuen, hvor Wenzel og Nettchen sad lige over for hinanden i Halvmørket med en døjsig brændende Lampe paa Bordet imellem sig.

Wenzel sad med Hovedet støttet i sine Hænder og rovede ikke at se op. Nettchen sad lænet tilbage i sin Stol og holdt Øjnene tæt lukkede og den bitterskønne Mund sammenknebet, hvoraf man kunde se, at hun ingenlunde sov.

Da Bondekonen havde sat Kaffen fra sig paa Bordet, rejste Nettchen sig hurtig og hviskede til hende: Lad os nu være et lille Kvarterstid alene, og læg jer paa Sengen saa længe, min kære Kone, vi have haft en lille Trætte og maa nu benytte den gode Lejlighed til at udtale os.

Naa, saadan! sagde Konen og skyndte sig med at lade de to alene.

Drif dette, sagde Nettchen, der igen havde sat sig, det vil give Dem Kræfter. Selv rørte hun intet. Wenzel Strapinsky, der skælvede over hele Legemet, rettede sig i Vejret, førte Koppen til Munden og tømte den, mere fordi hun havde sagt det, end fordi han selv følte nogen Drift dertil. Han saa' nu ogsaa paa hende, og da deres Øjne mødtes, og Nettchen med et

forskende Udtryk saa' ind i hans, rystede hun paa Hovedet og sagde: Hvem er De? Hvad vilde De med mig?

Jeg er ikke saa ganske den, jeg synes! svarede han tungsindig, jeg er en stakkels Nar; men jeg vil gøre alt godt og give Dem Oprejsning, og snart vil jeg ikke mere være i Live! Han sagde dette saa ukunstlet og med en saadan Overbevisning, at Nettchens Øjne umærkelig straaede derved. Og dog gentog hun: Jeg ønsker at vide, hvem De egentlig er, hvor De kommer fra, og hvor De vil hen?

Det er altsammen kommen af sig selv, saaledes som jeg nu overensstemmende med Sandheden skal fortælle Dem, svarede han og sagde hende nu, hvem han var, og hvorledes det var gaaet ham ved hans Ankomst til Goldach. Han forsikrede især, at han flere Gange havde haft til Hensigt at flygte, men tilsidst var bleven hindret deri ved hendes Mellemkomst, som om han var bleven fanget i en forhæfset Drøm.

Nettchen var flere Gange paa Vej til at bryde ud i en høj Latter; dog var Sagen af for alvorlig Natur, til at hun skulde givet efter for denne Tilbøjelighed. Tværtimod fortjatte hun meget ivrigt sin Spørgen: Og hvor tænkte De paa at føre mig hen, og hvad agtede De at begynde paa? — Jeg véd det knap, svarede han, jeg haabede fremdeles paa allehaande mærkelige Tildragelser og lyffelige Tilfælde; undertiden tænkte jeg ogsaa paa Døden, det vil sige paa den Maade, at jeg selv vilde bibringe mig den, efter at . . .

Her standsede Wenzel, og hans blege Ansigt antog en blussende rød farve.

Naa, fortsæt De kun! sagde Netti, der nu blev bleg, og hvis Hjerte begyndte at slaa paa en forunderlig Maade.

Da flammede Wenzels Øjne op med et pludseligt Syn, og han udbrød betaget:

Ja, nu staar det mig klart for Øje, hvordan alt vilde være kommet! Jeg vilde være rejst ud i den vide Verden med Dig, og naar vi havde levet nogle faa lykkelige Dage med hinanden, vilde jeg have tilstaaet Dig mit Bedrag og samtidig skilt mig selv ved Livet. Du vilde være rejst tilbage til din Fader, hvor Du vilde være bleven vel modtaget og snart vilde have glemt mig. Ingen behøvede at have faaet noget at vide derom; jeg vilde være sporløst forsvundet. — I Stedet for hele Livet igennem at smægte under Savnet af en værdig Tilværelse, af et ømt Hjerte, af Kærlighed, fortsatte han vemodig, vilde jeg have været stor og lykkelig et Øjeblik og højt hævet over alle de mange, der hverken ere lykkelige eller ul lykkelige, og som dog ikke ville vide af Døden! Na, havde De ladet mig ligge i den kolde Sne; jeg vilde da rolig være sovet hen!

Han sad igen tavs og grublende og stirrede mørk hen for sig.

Efter en kort Tavshed sagde Netti, der havde betragtet ham i Stillehed, indtil den Hjærtebankens, hans Ord havde forvoldt hende, havde sat sig en Smule:

Har De tidligere gjort Dem skyldig i saadanne eller lignende Kunster og løjet for fremmede Mennesker, der ikke have gjort Dem nogen Fortræd?

Jeg har gjort mig selv det Spørgsmaal i denne bitre Nat, og kan ikke mindes, at jeg nogensinde har

staaet som en Løgner. Et saadant Eventyr har jeg endnu aldrig oplevet eller drømt! Ja, i hine Dage, da der først opstod et halvt barnligt Ønske hos mig om at være eller synes noget ordenligt, har jeg endog overvundet mig selv og givet Afkald paa en Lykke, der syntes mig bestemt!

Hvorledes det? spurgte Nettchen.

Min Moder havde, før hun blev gift, tjent hos en Godsejerinde i Nærheden af min Hjemstavn og havde, naar hun ledsagede denne paa hendes Rejser, opholdt sig i store Byer. Derved havde hun faaet et noget finere Væsen, end de andre Kvinder i vor By. Hun var ogsaa noget forfængelig og flædte altid baade sig selv og mig, hendes eneste Barn, noget pænere og firligere, end det ellers var Skik og Brug hos os. Min fader, der var en fattig Skolelærer, døde tidlig, og da vi derved nedsank i den dybeste Armod, var der kun ringe Udsigt til lykelige Oplevelser, som min Moder holdt meget af at drømme om. Hun maatte tværtimod arbejde endnu strengere for at skaffe os Udkommet og derhos give Afkald paa, hvad der var hende det kæreste, den Pyntelighed i Klædedragt, som hun hidtil havde sat sin Stolthed i. Da jeg nu var omtrent en seksten Aar gammel, skete der pludselig den Forandring, at Godsejerinden for bestandig flyttede sin Husholdning til Hovedstaden; hun vilde, at min Moder skulde lade mig rejse med, det var Skade for mig at blive gaaende derude paa Landet og blive til en Dag-lejer eller Bondefnold, hun vilde lade mig oplære til noget fint, som jeg maatte vise Lyst til, og imidlertid skulde jeg have Ophold i hendes Hus og forrette et og andet let Arbejde. Dette syntes nu at være den

største Lykke, der kunde hændes os. Det hele blev altsaa aftalt og de nødvendige forberedelser trufne, da min Moder paa en Gang blev betænkelig og for-
knytt og en Dag med mange Taarer bad mig om ikke at rejse, men at blive hos hende og dele hendes fattig-
dom; hun vilde ikke blive gammel, sagde hun, og jeg vilde ganske sikkert nok naa at blive til noget, naar hun en Gang var død. Godsejerinden, hvem jeg ned-
slaaet meddelte dette, gif over til min Moder og gjorde hende forestillinger; men da blev hun vred og raabte den ene Gang efter den anden, at hun vilde ikke lade sig sit Barn berøve; hvem der kendte mig —

Her snublede Strapinsky igen over sine egne Ord og vidste ikke, hvordan han igen skulde blive sløt.

Nettchen spurgte: Hvad sagde Deres Moder? Hvem, der kendte Dem? Hvorfor bliver De ikke ved?

Wenzel rødmede og svarede: Hun sagde noget forunderligt, som jeg ikke siden den Tid har sporet; hun mente, at hvem der kendte mig, ikke mere kunde slippe mig og vilde vel dermed sige, at jeg havde været en godmodig Dreng eller noget lignende. Kort sagt, hun var saa heftig bevæget, at jeg trods alle hin Dames Opmuntringer afflog Tilbudet og blev hos min Moder, der nu holdt dobbelt af mig og bad mig tusind Gange om forladelse, fordi hun havde staaet min Lykke i Vejen. Men, da jeg nu maatte lære at tjene mit Brød paa en eller anden Maade, var der ikke meget at vælge imellem, og da der ikke syntes at være noget bedre, blev jeg sat i Lære hos Skrædderen der i Landsbyen. I førstningen vilde jeg ikke; men min Moder græd saa meget, at jeg til sidst gav efter. Det er hele Historien.

Paa Nettchens Spørgsmaal om, hvorfor han dog alligevel havde forladt Moderen, svarede han: Militærtjenesten kaldte mig bort. Jeg blev stuet ind i et Husarregiment og var en ganske pæn, rød Husar, skønt jeg maaske nok var den dumme ved Regimentet, i al Fald var jeg den, der talte mindst. Efter et Par Aars Tjeneste var jeg endelig saa heldig at faa et Par Ugers Orlov, og jeg skyndte mig nu hjem for at se til min gode Moder; men hun var død lige kort i forvejen. Og da min Tjenestetid kort Tid efter var udløben, rejste jeg ensom ud i Verden, indtil Ulykken her væltede sig ind paa mig.

Nettchen smilte, da han saaledes beklagede sin Skæbne højt for sig selv, og alt imens betragtede hun ham opmærksomt. Der var nu en rum Tid fuldstændig Stilhed i Stuen; men paa en Gang syntes en Tanke at fare gennem hendes Hoved.

Da De bestandig har været saadan et eksemplarisk og elskeligt Væsen, sagde hun spidst og drillende, saa har De naturligvis ogsaa til enhver Tid haft Deres Kærlighedsaffærer og den Slags Ting og har vel allerede mere end et staftels Fruentimmer paa Deres Samvittighed — ikke at tale om mig?

Al Gud, svarede Wenzel, idet han blev ganske rød, før jeg mødte Dem, har jeg aldrig berørt saa meget som en Dames fingerspidser, undtagen —

Undtagen? sagde Nettchen.

Jo, fortsatte han, det var netop den Dame, der vilde tage mig med til Byen og sørge for min Opdragelse, hun havde et Barn, en lille Pige paa syv eller otte Aar, et forunderlig heftigt Barn og dog saa god som Dagen var lang og saa smuk som en

Engel. Ved mange Lejligheder maatte jeg følge hende som hendes Tjener og Beskytter, og hun havde vænnet sig til mig. Jeg maatte hver Dag ledsage hende til Præstegaarden, der laa et godt Stykke fra os, hvor hun gik i Skole hos den gamle Præst, og hente hende igen, naar Skoletiden var forbi. Og ogsaa ellers maatte jeg tidt spadserere med hende i det fri, naar der ikke var andre, der kunde gaa med. Da jeg nu for sidste Gang i Aftensolen ledsagede hende over Markerne til hendes Hjem, begyndte hun at tale om den forestaaende Afrejse og sagde, at jeg skulde rejse med og spurgte, om jeg ikke nok vilde. Jeg svarede, at det var umuligt. Men Barnet vedblev at bede rigtig indtrængende og ynkeligt, idet hun flyngede sig til min Arm og hindrede mig i Gangen, saadan som Børn pleje at gøre, saa at jeg lidt voldsomt maatte frigøre mig for hendes Overhæng. Da sænkede hun Hovedet og søgte beskæmmet og sørgmodig at holde sine Taarer tilbage, der nu brød frem; men hun formaaede det neppe. Jeg fortrød min Udfærd og vilde gøre det godt igen; men nu vendte hun sig fornærmet bort og forlod mig i Unaade. Siden den Dag er det smukke Barn bestandig blevet i mine Tanter, og mit Hjærte har altid hængt ved hende, omendskønt jeg aldrig siden har hørt det mindste —

Pludselig stansede den talende, der var bleven helt bevæget af disse Erindringer, ligesom forfærkket og stirrede blegnende paa sin Rejsesfælle.

Nu, sagde Mettchen med en sælsom Betoning, idet hun ligeledes var bleven noget bleg, hvorfor ser De saaledes paa mig?

Da rakte Wenzel Armen ud og pegede paa

hende med fingeren, som om han saa' en Aand, idet han udbrød:

Dette har jeg ogsaa set tidligere. Naar den omtalte Pige blev vred, saa hævede det smukke Haar om hendes Pande og Tindinger sig en lille Smule ligesom nu hos Dem, saa at man tydelig saa' det bevæge sig, og det var ogsaa Tilfældet hin sidste Aften, da vi skiltes i Solskinnet derude paa Marken.

J Virkeligheden havde nogle smaa Haarloffer i Nettchens Pande og ved hendes Tindinger bevæget sig sagte som for et Luftræk.

Moder Natur, der altid er en Smule foket, havde her anvendt en af sine Hemmeligheder for at overvinde de sidste Vanskeligheder.

Efter en kort Tavshed rejste Nettchen sig, hvis Bryst nu begyndte at stige og synke voldsommere, gik rundt om Bordet hen til Manden og faldt ham om Halsen med de Ord: Jeg vil ikke forlade Dig! Du er min, og jeg vil gaa med Dig trods hele Verden!

Og saaledes fejrede hun nu først sin rette Forlovelse med fast Beslutning, idet hun med Eidskabens Styrke tog sin Skæbnes Tilstikkelse op og blev sig selv tro.

Dog var hun ikke saa dum, at hun ikke selv skulde prøvet at kommandere denne Skæbne en Smule; tværtimod havde hun hurtig sin Plan færdig. Ti hun sagde til den gode Wenzel, der endnu sad stille fortabt over dette Lyffens pludselige Lune:

Nu ville vi tage lige til Seldwyla og vise de Godtfolk der, som tænkte at skille os ad, at de først ret have forenet os og gjort os lyffelige!

Dette vilde dog ikke straks blive indlysende for den

gode Wenzel. Han havde mere Lyst til at drage langt bort til ubekendte Steder for d r at nyde sin Lykke i romantisk og hemmelighedsfuld Tilbagetrukkenhed.

Men Nettchen udbrød: Ingen Romaner mer! Som Du er, som en fattig Vandringsmand, vil jeg vedkende mig Dig og leve med Dig som din Kone i min Hjemstavn, alle disse Spottere og Skrydere til Trods. Vi ville slaa os ned i Seldwyla og d r ved Virksomhed og Klogskab gøre de Mennesker afhængige af os, der have forhaanet os!

Som sagt, saa gjort! Efter at Bondekonen var bleven kaldt ind og rigelig belønnet af Wenzel, der nu begyndte at finde sig til Rette i sin nye Stilling, førte de derfra. Wenzel tog nu Tommen, og Nettchen l nede sig saa tillidsfuld til ham, som om han kunde været en Kirkepille. Ti Menneskets Villie er dets Himmerig, og Nettchen var just for tre Dage siden bleven myndig og kunde altsaa nu følge sit eget Hoved.

I Seldwyla holdt de udenfor Gæstgivergaarden „Regnbuen“, hvor endnu nogle af Deltagerne i Kanefarten sad ved deres Glas. Da Parret nu traadte ind i Salen, gif det som en L beild fra Mund til Mund: Hoho, der har vi en Bortførelse; det er en kostelig Historie, vi d r have sat i Scene!

Dog gif Wenzel uden at se sig om igennem Stuen med sin tilkommende, og da hun var forsvundet i sine Værelser, gif han selv hen p a Vildmanden, et andet godt Gæstgiveri, og skred stolt forbi de ligeledes d r huserende Seldwylere ind i et Værelse, som man anviste ham, og overlod de gode Seldwylere, der n r havde tabt Næse og Mund, til deres Betragtninger,

som de nødvendigvis maatte fortsætte ved Glasset, indtil det endte med en dundrende Hovedpine.

Ogsaa i Goldach mumledes der samtidig om Bortførelse.

Ganske tidlig næste Morgen førte Bethesda Dam ad Seldwyla til med den ophidsede Böhni og Nettchens forfærdede Fader. Nær havde de i deres Iver og Hastværk ført lige igennem Seldwyla uden Stansning, da de endnu i rette Tid opdagede Slæden fortuna, der stod i god Behold uden for Gæstgivergaarden, hvad der indgav dem den trøstelige formodning, at i det mindste de smukke Heste heller ikke var langt borte. Da denne formodning nu bekræftede sig, og de erfarede, at Nettchen opholdt sig der, lode de straks spænde fra og gik ligeledes ind i Regnbuen.

Det varede dog en lille Stund, før Nettchen lod Faderen falde til sig paa sit Værelse for der at tale i Enrum med ham. Man vilde ogsaa vide, at hun allerede havde ladet den bedste Procurator fra Byen falde, og at han havde lovet at indfinde sig i Løbet af Formiddagen. Amtmanden gik med noget tungt Hjerte op til sin Datter, idet han overvejede, paa hvilken Maade han bedst skulde bringe det forvildede Barn til Fornuft, og var forberedt paa en fortvilet Scene.

Men Nettchen gik ham imøde med Ro og Fasthed. Hun takkede bevæget sin Fader for al den Godhed og Kærlighed, han havde bevist hende; men erklærede derpaa med stor Bestemthed: for det første vilde hun efter det, der var passeret, ikke mere leve i Goldach, i al Fald ikke i de første Aar; for det andet ønskede hun nu at overtage sin betydelige Mødrenearv, som

Faderen længe havde holdt i Beredskab for det Tilfælde, at hun skulde gifte sig; for det tredje var det hendes uroffelige Beslutning at ægte Wenzel Strapinsky; for det fjerde vilde hun bo hos ham i Seldwyla og der hjælpe ham med at grundlægge en ordenlig Forretning, og for det femte og sidste vilde alt nok blive godt; ti hun havde overbevist sig om, at han var et rart Menneske, der nok vilde gøre hende lykkelig.

Amtmanden begyndte Underhandlingerne med at erindre Nettchen om, at hun jo meget godt vidste, hvor meget han altid havde ønsket jo før jo hellere at kunne lægge hendes Formue i hendes egne Hænder, naar han kun derved kunde lægge Grunden til hendes sande Lykke. Men derpaa skildrede han med al den Bekymring, der havde fyldt ham, fra det Øjeblik, da han først fik Nys om den skrækelige Begivenhed, Umuligheden af det forhold, som hun vilde opretholde og sluttelig paaviste han det store Redningsmiddel, hvorved den vanskelige Konflikt alene kunde løses paa en værdig Maade, nemlig Hr. Melchior Böhni, der var beredt til straks at kaste sin respectable Personlighed i Breschen og saaledes stanse Sladderen og med sit ulastelige Navn beskytte og opretholde hendes Ære overfor Verden.

Men netop denne Paakaldelse af Æren bragte hans Datter i den største Ophidselse. Hun paastod, at det just var Æren, som forbød hende at ægte Melchior Böhni, da hun ikke brød sig om ham, og derimod at blive sin fattige Ven tro, da hun havde givet ham sit Ord og ogsaa holdt af ham!

Der blev nu ført megen ørkesløs Snaf frem og

tilbage, hvorved den standhaftige skønne til sidst blev bragt til Taarer.

Næsten samtidig trængte Wenzel og Böhni, der havde truffet hinanden paa Trappen, ind i Værelset, og der truede med at opstaa en stor forvirring, da Sagføreren, der var en god Bekendt af Amtmanden, kom til og aller først formanede til en besindig og fordragelig Optræden. Da han i nogle foreløbige Ord havde faaet at vide, hvad det drejede sig om, forordnede han først og fremmest, at Wenzel skulde trække sig tilbage til „Vildmanden“ og holde sig i Stilhed der, og at heller ikke Hr. Böhni maatte blande sig i Sagen, men smukt skulde gaa sin Vej, at Nettetthen for sit Vedkommende skulde iagttage alle former, der høre god Tone til, og at Faderen skulde opgive alle Tvangsforholdsregler, da Datterens Frihed utvivlsomt var sikret ved Eoven.

Saadan blev en almindelig Vaabenhvile bragt i Stand og man vedtog at skilles for nogle Timer.

I Byen, hvor Sagføreren havde ladet falde et Par Ord om en stor formue, som muligen gennem denne Historie vilde blive tilført Seldwyla, blev der nu igen et livligt Røre. Seldwylernes Stemning slog pludselig om til Gunst for Skrædderen og hans forlovede, og de besluttede at beskytte de elskende med Liv og Blod og at hævde Personlighedens Ret og Frihed i deres By. Da nu det Rygte udbredte sig, at den skønne Dame fra Goldach skulde føres tilbage med Magt, rottede de sig sammen og stillede en bevæbnet Sikkerheds- og Vresvagt udenfor Regnbuen og en do. udenfor Vildmanden og fastede sig i det hele med stor Begejstring over dette nye Eventyr, der

dannede en mærkværdig fortsættelse af deres Optræden den foregaaende Dag.

Den forfækkede og forbitrede Amtmand sendte sin tro Böhni til Goldach efter Hjælp. Han satte afsted i fuld Galop og næste Dag rykkede en ikke saa lille Hob Mennesker med et ret anseligt Politikorps i Spidsen ud fra Goldach for at yde Amtmanden Bistand, og det saa' stærkt ud til, at Seldwyla skulde blive et andet Troja. Partierne stode truende lige overfor hverandre og Trommeslageren drejede allerede paa sin Spændeskruer og prøvede nogle Slag med den højre Trommestik. Da mødte Byens højere Embedsmænd, dens geistlige og verdslige Matadorer paa Pladsen, og de almindelige forhandlinger, som nu bleve førte, fandt deres Afslutning i den Bestemmelse — hidført ved Nettetzens Standhaftighed og Wenzels Uforfærdethed, der nu fandt yderligere Opmuntring hos Seldwylterne — at Ægteskabstillysningen skulde finde Sted, saa snart de fornødne Papirer vare skaffede til Veje, og at man da skulde afvente, hvor vidt der i den Anledning maatte fremkomme retslige Indsigelser for da videre at drøfte, hvilken Betydning, der maatte tillægges dem.

Da Nettetzen som sagt havde naaet Myndighedsalderen, kunde saadanne Indsigelser kun ventes angaaende den falske Grev Wenzel Strapinskys tvivlsomme Person.

Men Procuratoren, der nu førte hans og Nettetzens Sag, godtgjorde, at den fremmede, unge Mand hverken i sin Hjemstavn eller paa sine tidligere Vandringer havde gjort sig skyldig i den aller ringeste Utilbørlighed, at han tværtimod allevegne havde nydt det bedste

Rygte, hvad der oplystes til Evidens ved de talrige glimrende Anbefalingskrivelser for Strapinsky, der indløb rundt omkring fra, fra de Byer, i hvilke han havde haft Ophold.

Med Hensyn til Begivenhederne i Goldach, saa paaviste Advokaten, at Wenzel egentlig aldrig havde udgivet sig selv for en Greve, men at denne Rang var bleven ham paatvunget ved et Magtsprog af andre, at han altid havde underskrevet sig med sit virkelige Navn Wenzel Strapinsky uden nogen som helst Tilføjelse — hvad hoslagte Aktstykker udviste — saa at der ikke forelaa nogen anden forseelse, end at han havde nydt godt af et taabeligt Gæstevenskab, der ikke vilde være blevet ham til Del, hvis han ikke var ankommet i hin Vogn, og hvis Kuffen ikke ved en slet Spøg havde foranlediget Misforstaaelsen.

Saa afsluttedes da Krigen med et Bryllup, ved hvilket Seldwylterne fyrede vældigt med deres saakaldte Bulderbasser til Ærgrelse for Goldacherne, der meget godt kunde høre Kanonaden, da det var Vestenvind. Amtmanden udbetalte Nettchen hendes hele Mødrenearv, og hun sagde, at Wenzel nu skulde have en stor Skrædder- og Ekviperingsforretning i Seldwyla.

Og saaledes skete det ogsaa, men paa helt anden Vis, end Seldwylterne havde drømt om. Han var beskedent, sparsommelig og flittig i sin forretning, som han efterhaanden arbejdede op til et betydeligt Omfang. Han leverede dem deres violblaa eller hvid- og blaa-tærnede fløjelsveste, deres Balfjoler med de forgyldte Knapper, deres med rødt forede Kapper, alt dette og meget mere skylde de ham, men aldrig ret længe ad Gangen. Ti for at erholde nye og endnu skønnere

Sager, som han forskrev til dem eller lod forarbejde paa sit eget Værksted, maatte de først afgøre deres gamle Gæld, saa at de flagede indbyrdes over, at han flemte Blodet ud under Neglene paa dem.

Og med alt det trivedes han vel og blev en fyldig og stadselig Mand, der saa' alt andet end drømmende ud. For hvert Aar, der gik, blev han mere dreven i forretningen, og han spekulerede saa godt i forening med sin Svigerfader, Amtmanden, der snart blev forsonet, at hans formue fordobledes og han efter en ti, tolv Aars forløb kunde flytte forretningen med Kone og Børn, af hvilke han havde erhvervet sig et rigeligt Antal, til Goldach, hvor han blev en anset Mand.

Men i Seldwyla efterlod han ikke en Styver, hvad enten det nu var af Utafnemlighed eller af Hævnlyst.

De tre retfærdige Kammagere.

De nye vestindiske Rættigheder

At en hel By af Uretfærdige eller Eetsindige undertiden kan holde sig oppe under Tidernes Vekslen og Omstiftelser, derfor ere Folkene i Seldwyla et Bevis, men at tre Retfærdige ikke længe kunne leve under samme Tag uden at komme i Haarene paa hverandre, det kan man se af de tre Kammagere. Talen er her ikke om den himmelske Retfærdighed eller om den menneskelige Samvittigheds naturlige Retfærdighedsfølelse, men om den blodløse Retfærdighed, der har strøget den Bøn: „forlad os vor Skyld, som og vi forlade vore Skyldnere!“ af sit Fadervor, fordi den ikke véd af nogen Skyld at sige og ikke har noget Udestaaende med nogen, som ikke tilføjer nogen Fortræd, men som heller ikke spreder nogen Glæde om sig, som nok vil arbejde og samle til Bunkke, men tager sig vel i Agt for at give noget ud, og som rigtignok ser sin Fordel i en punktlig Opfyldelse af sine Pligter, men ellers ikke finder nogen Glæde deri. Den Slags Dydsmonstre slaa ganske vist ingen Lygter itu, men de tænde heller ingen, og have i det hele taget intet lysende ved sig; de drive alle Slags Haandteringer, og den ene er dem lige saa god som den anden, naar kun ingen Fare er forbunden dermed; helst slaa de sig dog

ned paa et Sted, hvor der efter deres Mening er rigtig mange Uretfærdige; ti skulde disse Dydsmonstre leve for sig selv uden noget Fyldefalk af denne syndige Verden, vilde de snart rive hinanden op som Møllestene, der intet Korn er imellem. Naar der tilstøder en af dem et Uheld, bliver han højst forundret og jamrer, som om Alverdens Ulykker var styrtet sammen over hans Hoved, og det endskønt han aldrig har gjort nogen Uret; ti disse Folk betragte Verden som en stor, garanteret Politistat, hvor ingen har noget at frygte, naar han kun fejer slittig for sin Dør og ikke af Vanvare vælter Urtepotter ud af Vinduet eller kaster Vand ned paa Gaden.

I Seldwyla var der en Kammagerforretning, som plejede at skifte Ejer hvert femte eller sjette Aar. Og dog var det en god forretning, naar den blev ordenlig passet; ti Smaafræmmerne, der rejste rundt til Krammarkederne i de omliggende Byer, købte deres Varer der. Foruden de nødvendige Redefamme i alle mulige Størrelser forfærdigede man ogsaa de nydeligste Nakkefamme til de landlige Skønheder og Tjenestepigerne. De forarbejdedes af smukt, gennemsigtigt Køhorn, og her fik Svendene rigtig Anvendelse for deres Kunst (Mestrene arbejdede aldrig med), idet de indbejfsede Kammene med en prægtig rødbrun Skildpaddefarve i flammer og Skyer, hver efter sin Smag og saa kunstigt, at naar man holdt Kammene op mod Lyset, troede man at se de herligste Solopgange, svømmende Aftenlandskaber, de nydeligste Makrelskyer, Orkaner, Tordenvejr og andre spraglede Natursfænomener. Om Sommeren, naar Svendene gerne drog paa Vandring og ikke vare saa lette at holde paa, bleve de høflig

behandlede og fik ordenlig Kost og Lønning; men naar de maatte søge Arbejde om Vinteren, da der ikke var saa knap Tid paa dem, maatte de dukke Nassen og gøre Kamme det bedste, de havde lært, og det for en smal Løn. Den ene Dag efter den anden satte Madammen et fad med Surkaal paa Bordet, og Mester sagde: Det er fisk. Naar saa en af Svendene vovede at sige: Nej, undskyld, det er Surkaal! saa fik han paa Øjeblikket sin Afsked og maatte vandre afsted ud i Vintervejret. Men saa snart Engene bleve grønne og Vejene fremkommelige, sagde de: Det er dog Surkaal! og snørede deres Byldt. Og selv om Madammen straks smed en Skinke ovenpaa Kaalen og Mesteren sagde: Jeg troede, min Sæl, det var fisk; men nu ser jeg først, det er jo en Skinke! saa længtes de alligevel bort, da alle tre Svende maatte sove sammen i en Tospænderseng, og derfor i Vinterens Løb havde faaet nok af Ribbensstød og frosne Sider.

En Gang kom der en ordenlig og sagtfærdig Svend tilrejsende fra et af de sachsiske Lande; han var i alle Maader søjelig, sled som et lille Dyr og lod sig ikke fortrænge, saa at han til sidst blev som et fast Husgeraad og flere Gange saa' Mestrene skifte, da det i de Aar gik noget voldsommere til, end det plejede. Jobst strakte sig i Sengen, saa stivt han kunde, og hævdede Sommer og Vinter sin Plads inderst ved Væggen; han tog gerne Surkaalen for fisk, og om Foraaret lod han sig under beskeden Tak skære et Stykke af Skinken. Den lille Løn henlagde han saa vel som den større; ti han gav intet ud, men opsparede alting. Han levede ikke som andre Haandværkssvende, drak sig aldrig et Krus Øl, holdt ikke Omgang med

nogen af sine Landsmænd eller med andre unge fyre; men stillede sig om Aftenen op udenfor Gadedøren og slog en Sladder af med de gamle Koner og hjalp dem undertiden Vandspanden op paa Hovedet, naar han var i særlig behageligt Lune, og gif i Seng med Hønsene, naar der ikke var saa god Tid paa Arbejde, at han kunde tjene sig en Ekstraskilling ved at slide Natten med. Om Søndagen arbejdede han ligeledes til langt hen paa Eftermiddagen, selv i det skønneste Vejr; men man maa blot ikke tro, at han gjorde det med Liv og Lyst som Johan, den muntre Sæbesyder; nej, han var tværtimod nedslaaet under alt dette frivillige Slid og flagede i ét Væf over Tilværelsens Besværlighed.

Naar da Søndag Eftermiddag kom, saa gif han i sit snavsede Arbejdstøj og i de flaprende Tøfler over Gaden til Vaskerkonen og hentede sig sin rene Skjorte og den blankstrogne Krave, fadermorderne og det rene Lommetørklæde, og bar disse Herligheder foran sig paa sin flade Haand, idet han med pyntelige Skridt vendte tilbage til sit Logis. Ti sammen med Skodskind og Slæber anlægge mange Svende en egen sirlig Gang, som om de svævede i højere Sferer, i Særdeleshed de dannede Bogbindere, de lystige Skomagere og de priske Kammagere. Men naar Jobst saa havde luffet sin Kammerdør efter sig, overvejede han endnu en Gang nøje, om han virkelig ogsaa skulde tage den rene Skjorte eller Krave paa (ti med al sin Blidhed og Retsfæenhed var han en lille Grisemikkel), eller om ikke det gamle Linned kunde gøre det endnu en Uge og han blive hjemme og tjene endnu et Par Skilling. Naar han havde taget denne Bestemmelse,

satte han sig igen ved sit Arbejdsbord med et Suk over Verdens Besværlighed og skar nok saa tvært Tænder i Kammene eller bejtsede Hornet om til Skildpadde skal, hvorved han gif saa nøgtern og fantasilos til Værks, at han altid smurte de samme tre trostesløse Klatter paa dem; ti, naar det ikke var ham udtryffeligt paalagt, gjorde han sig aldrig den mindste Ulejlighed med nogen Ting. Beslattede han sig derimod til at gaa en Spadseretur, saa pyntede han sig først timevis med den største Pillenhed, tog derpaa sin Spadserestof i Haanden og vandrede i sirlig Pasgang en Smule udenfor Porten, hvor han da slog sig til Ro og indlod sig i en beskeden og fedtsommelig Passiar med andre Spadserende, der heller ikke havde noget bedre at gøre, i Reglen gamle Seldwylere, der ikke mere kunde komme paa Værts-husene. Sammen med dem plejede han saa at standse foran et Hus, der var under Opførelse, foran en Kornmark eller et af Blæsten beskadiget Æbletræ eller et nyt Garnspinderi og indlade sig i en dybsindig Konversation desangaaende, om deres Hensigtsmæssighed og de vedrørende Pengespørgsmaal, om Høstudsigterne og Markfrugternes Beskaffenhed, som han ikke havde en Døjt forstand paa. Det kom ham heller ikke derpaa an; men saaledes fordrev han efter sine Begreber Tiden paa den billigste og mest underholdende Maade, og de gamle Folk, som han paa den Maade gjorde Bekendtskab med, kaldte ham altid den artige og fornuftige Sachser; ti de havde lige saa lidt forstand paa disse Ting som han. Da Seldwylerne grundede et stort Aftiebryggeri, hvoraf de ventede sig et uhyre Opsving, og da man allerede havde begyndt at lægge Grunden til den vidtløftige Bygning, stolprede han

mangen Søndag Eftermiddag omkring paa Byggepladsen og undersøgte med Kenderblif og med den øjensynligste Interesse ethvert fremskridt, som Bygningen gjorde, ret som om han kunde været en Bygningskyndig eller en vældig Øldrikker. Tro kun mig, raabte han Gang paa Gang, det bliver et kolossalt Arbejde! Det bliver en storartet Anstalt! Men Penge gaar der til, naada. Naar barestens Hvælvingen havde været en lille Kende dybere her og Muren en Tomme tykkere hist! Ved al denne Pasfiar gjorde han sig ingen anden Tanke end at fordrive Tiden, til han skulde hjem til Aftensmaden, før det blev mørkt; ti dette var det eneste, hans Værtinde havde at flage over hos ham, at han aldrig udeblev fra Aftensmaden nogen Søndag Aften saaledes som de andre Svende, saa at hun tidt maatte blive hjemme alene for hans Skyld eller paa anden Maade sørge for ham. Havde han saa sat sit Stykke Steg eller Pølse tillivs, saa gif han endnu en lille Tid omkring i sit Kammer og vegeterede, før han krøb i Seng; det ansaa' han saa for en fornøjelig Søndag.

Men bag hans beskedne, ærbare og blide Væsen laa der ligesom et let Anstrøg af skjult Ironi, som om han i al Hemmelighed gottede sig over Verdens Letsindighed og Forfængelighed og i sit stille Sind nærede en betydelig Tvivl om Vigtigheden og Betydningen af alle disse Menneffers Foretagender, som en Mand, der vidste med sig selv, at han havde anderledes store Ting for. I Virkeligheden satte han undertiden — navnlig ved de omtalte sagkyndige Søndagsdrøftelser — saa superklogt et Ansigst op, at Ingen kunde tage fejl af, at han var en Alvorsmand af

første Skuffe, der rugede over mægtige Planer, mod hvilket alt det, som andre Mennesker syslede med, var rene Børnestreger. Den store Plan, som han slæbte om med Dag og Nat, og som var hans Livs stille Ledestjerne alle de Aar, han arbejdede i Seldwyla som Svend, gik ud paa at lægge saa meget op af sin Arbejdsløn, at han en smuk Dag kunde kjøbe Forretningen, naar den tilfældigvis skulde blive til fals, og saaledes selv blive Ejer og Mester. Det var denne Tanke, der laa til Grund for al hans Gøren og Loden; ti han havde ret vel indset, at en flittig og sparsommelig Mand, der gik sine egne stille Veje og forstod at føre sig de andres Sorgløshed til Nytte uden selv at blive smittet deraf, maatte ypperlig kunne trives i Seldwyla. Naar først han var blevet Mester, skulde han snart tjene sig saa mange Penge, at han kunde skaffe sig Borgerret, og da var det hans Agt at leve saa adstadigt og fornøftigt, som aldrig nogen Borger i Seldwyla havde levet, ikke at bryde sig om noget som helst andet, end hvad der kunde bidrage til at forøge hans Velstand, aldrig at give en Døjt ud, men at trække saa meget som muligt til sig af de Penge, der altid cirkulerede livlig i den letfærdige By. Denne Plan var lige saa simpel som rimelig og letfattelig, og han viste ogsaa stor Fasthed og Haardnakkethed i dens Udførelse; ti han havde allerede lagt en køn lille Skilling til Side, som han vogtede med den største Omhu og som i følge sikker Beregning med Tiden vilde sætte ham i Stand til at naa hans Maal. Det umenneskelige ved denne stille og uskadelige Plan var kun det, at det var Jobst, der havde fattet den; ti der var ingen som helst indre Bevæggrund, der

bandt ham til Seldwyla, han følte ingen forkærlighed hverken for Stedet eller for Befolkningen, endnu mindre følte han nogen Interesse for Landets politiske Forfatning eller dets Skif og Brug. Alt dette var ham lige saa ligegyldigt som hans egen Hjemstavn, hvilken han aldrig ofrede en Tanke; med sin Flid og sin Retfærdighed kunde han lige saa godt have slaaet sig igennem paa hundrede andre Steder i Verden som her; men han havde ingen Frihed i sit Valg, og blev af sin smaalige Vindesygge ledet til at gribe den første den bedste Lejlighed, der lovede nogen Profit. Hvor det gaar mig vel, er mit Fædreland! siger Ordsproget, og det skal vel faa Lov at gælde for dem, der af gode eller tvingende Aarsager blive drevne til at søge deres Lykke i et nyt Fædreland, for dem, der efter frit Valg drage ud i Verden for at slaa sig op og vende hjem som holdne Folk, eller for dem, der fordrevne af Tidens Pinagtigheder og grebne af Nutidens Vandredrift forlade den hjemlige Urne for skarevis at deltage i den nye Folkevandring over Havet; ogsaa for dem, der i fremmed Land have fundet trofaste Venner eller Samfundsforhold, der stemme bedre med deres Natur, end dem, de efterlod der hjemme, og for dem, som ved et eller andet smukt, menneskeligt Baand have knyttet sig til andre Samfund. Men alle disse føle sig ved Hengivenhedens og Samfølelsens Baand bundne til det Sted, hvor de have opslaaet deres Bolig og ville ogsaa der stræbe at føre en menneskeværdig Tilværelse. Men Jobst vidste knap, hvor han var; Schweizernes Indretninger og Skikke vare ham ganske uforstaaelige, hvorfor han undertiden sagde: „Ja vist, Schweizerne er et politisk Folkefærd. Politiken er en

herlig Ting for dem, der har rigtig Sans derfor. Jeg for mit Vedkommende har aldrig brudt mig derom; det var ikke Skif og Brug, der hvor jeg er fra." Seldwylernes Sæder vare ham meget imod og voldte ham tidt en betydelig forskrækkelse, naar de drog ud paa et eller andet Krigstog, eller der var Spektakler i Byen; han gemte sig da skælvende i den inderste Krog af sit Værksted og fantaserede om Mord og Blodsudgydelse. Og dog var det hans faste forsæt og hans store Hemmelighed at forblive i Seldwyla alle sine Dage. Man finder den Slags Mennesker strøet rundt om paa hele Jordkloden, folk, der af ingen anden Grund hage sig til den Plet af Jord, hvor de bygge og bo, end fordi Glæfket der er federe end andre Steder, og de smørse deraf uden Længsel efter deres gamle Hjem, uden Kærlighed til deres nye, uden nogensinde at kaste et Blik ud i Verden, uden at føle den mindste Interesse for det Samfund, de leve iblandt, og de ligne derfor mindre frie Mennesker end visse lavere Organismer, hine besynderlige Smaastabninger og Plantespiner, der af Luften og Vandet blive baarne et eller andet Sted hen, hvor de saa suges sig fast og formere sig.

Saaledes levede han Aar efter Aar i Seldwyla og forøgede sin hemmelige Skat, som han havde liggende under en af fliserne i sit Kammergulv. Endnu skulde ingen Skrædder rose sig af at have tjent en Hvid paa ham, ti den Søndagsfrakke, han havde paa, da han kom rejssende til Seldwyla, var endnu bestandig i samme Stand som den Gang. Ingen Skomager var bleven en Øre rigere ved hans Søgning; ti han sled endnu paa de samme Støvlesæler, der

havde prydet det ydre af hans felleisen ved hans An-
 komst til Byen; ti der er kun to og halvtredsindstyve
 Søndage i Aaret, og det var kun paa Halvdelen af
 dem, at han undte sig en lille Spadseretur. Ingen
 skulde prale af nogensinde at have sét et Pengestykke,
 stort eller lille, i hans Haand: ti, naar han foretog
 sig en af sine Vandringer uden for Porten, stak han
 aldrig en Hvid til sig, saa at det ikke var ham muligt
 at give noget ud. Naar der kom Sælgekoner i Værk-
 stedet med Kirsebær, Blommer eller Pærer, og de
 andre Svende tilfredsstillede deres Lyster, havde han
 ogsaa tusind og én Lyst, som han imidlertid vidste at
 dæmpe derved, at han med største Opmærksomhed tog
 Del i Underhandlingerne og alt imens med Haanden
 strøg hen over og befalte de smukke Blommer og
 Kirsebær, og lod saa Konerne gaa igen højlig betattede,
 da de havde ansét ham for den bedste Kunde, medens
 han i sit stille Sind glædede sig over sin Afholdenhed
 og med lun Selvtilfredshed gav sine Kammerater
 tusind smaa Anvisninger med Hensyn til, hvordan de
 skulde stege eller skrælle de købte Æbler. Men lige
 saa lidt som han nogensinde gav Mønt ud, lige saa
 lidt erholdt man nogensinde et vredt Ord fra ham,
 han kom aldrig med et ubilligt forlangende eller et
 bistert Ansigt; tværtimod, han undgik omhyggelig en-
 hver Trætte og tog det ikke ilde op, om man af og
 til drev en lille Spøg med ham, og saa nysgerrig han
 ogsaa var efter at iagttage og bedømme enhver Twist
 og alle Slags Sliddersladder, fordi det ydede ham en
 fuldstændig gratis Tidsfordriv, saa tog han sig dog
 vel i Agt for selv at blive Part i noget af den Slags
 eller for at begaa en Uforsigtighed og traf sig altid

findig tilbage, naar de andre Svende gif til deres raa Sviregilder. Kort sagt, han var den mærkværdigste Blanding af heroisk Visdom og Selvfornægtelse og blid, flam Hjerte- og Følelsesløshed.

En Gang var han i mange Uger ene Svend i Forretningen, og da nød han ret Tilværelsen i uforstyrret Ro og følte sig som en fisk i Vandet. I Særdeleshed om Natten glædede han sig ved den rigelige Plads, han havde i Sengen, og benyttede denne skønne Tid meget forsynlig til at holde sig skadesløs for de kommende Dage, idet han ligesom fordoblede sig ved uophørlig at forandre Stilling; han forestillede sig da, at der laa tre i Sengen, hvoraf de to bad den tredje om endelig ikke at lade sig genere, men tage sig det ret bekvemt. Denne tredje var ham selv, og han efterkom deres Indbydelse ved vellystig at rulle sig ind i hele Tæppet og sprede Benene vidt fra hinanden, eller lægge sig paatværs i Sengen og i uskyldig Munterhed slaa Kuldbøtter i den. Men en skøn Dag hen paa Mørkningen, som han allerede laa i sin Seng, kom uventet en fremmed Svend til huse og blev af Madamen ført ind i Sovestuen. Jobst laa just og svælgede i Sengklæder med Hovedet ved Fodenden og Benene oppe paa Hovedpuden, da den fremmede Svend traadte ind og lagde sit tunge Fødder fra sig. Han begyndte ufortøvet at klæde sig af, da han var træt af Rejsen. Jobst fik i en fart gjort omkring og strakte sig saa stiv som en Lineal paa sin gamle Plads ved Væggen, og tænkte ved sig selv: Han der drager nok snart igen bort, da det er Sommer og god Vandretid. Trøstet ved dette Haab hengav han sig med et stille Suk i sin Skæbne, belavet paa de natlige Ribbensstød og den

Kamp om Sengetæppet, som sikkert ikke vilde udeblive. Men hvor forbaufedes han, da den fremmede Svend, uagtet han var en Bajer, med en høflig Hilsen lagde sig ved Siden af ham i Sengen og teede sig lige saa fredelig og adstadig som han selv, holdt sig i sin egen Del af Sengen uden en eneste Gang at forsøge noget Overgreb. Paa Grund af denne uhorte Tildragelse formaaede Jobst ikke at lukke et Øje hele Natten igennem, hvorimod Bajreren sov fortræffelig. Den næste Morgen betragtede han sin mærkværdige Sovestue med meget opmærksomme Miner og saa' nu, at det var en Svend, som allerede var en Smule op i Alarene, som med høflige Spørgsmaal erkundigede sig om Forholdene der paa Stedet, og i det hele taget opførte sig ganske, som han selv vilde have gjort, havde han været i den fremmedes Sted. Saasnart Jobst mærkede dette, holdt han sig tilbage og iagttog en ubrødelig Tavshed, selv om de simpleste Ting, som om det kunde været store Stats-hemmeligheder, og søgte derimod at aflure Bajreren hans Planer; ti, at denne rugede over visse Hemmeligheder, havde han straks begrebet; hvorfor skulde han ellers være saadan et forstandig, fredsommeligt og arbejdsomt Menneske, naar han ikke spekulerede paa noget hemmeligt og dertil noget meget indbringende? Og nu søgte de gensidig at aflure hinanden deres Hemmeligheder, hvorved de gik tilværks med den største Forsigtighed og Venskab-lighed og søgte at overrumple hinanden ad tusinde Omveje med halve Ord og alle mulige Omsvøb. Ingen af dem fik nogensinde et tydeligt og uforbeholdent Svar af den anden, og dog vidste de hver især, da de havde tilbragt nogle Timer sammen, at den

anden var hverken mer eller mindre end hans fuldstændige Dobbeltgænger. Da Bajreren, Fridolin, flere Gange om Dagen under forskellige Paastud løb op paa deres fælles Kammer, hvor han gav sig noget at bestille, tog Jobst Lejligheden i Ngt og listede sig derop en Gang, medens Fridolin var beskæftiget med sit Arbejde. Han opdagede imidlertid ikke andet end nogle lignende Snurrepiberier, som han selv ejede, hvoriblandt heller ikke savnedes et Naalehus af udskaaet Træarbejde, der imidlertid forestillede en Fisk, hvorimod Jobst's, spøgesfuldt nok, forestillede et Svøbelsbarn; og medens Jobst besad en iturevet fransk Sproglære, som han undertiden bladede i, havde Bajreren en smukt indbundet lille Bog, betitlet: Den kolde og varme Kype, en uundværlig Haandbog for farvere. Paa den indvendige Side af Bindet stod med Blyantskrift: Haandsaaet Pant for de 3 Kreuzer, jeg laante Nassaueren. Heraf sluttede Jobst, at Bajreren var en Mand, der holdt sammen paa sine Ting, og han begyndte uvilkaarlig at lade sit Øje løbe omkring paa Gulvet. Snart opdagede han en flise, der syntes ham at se ud, som om den havde været taget op og var lagt til rette igen, og under den fandt han ganske rigtig en skjult Skat, indspøbt i en Pjalt af et gammelt Lommetørklæde ombundet med Sejlgarn, og omtrent af samme Vægt som hans egen, der til en forskel var gemt i en gammel sammenbundet Strømpesok. Rystende af Bevægelse lagde han igen den gule Sten paa sin Plads; han skælvede over hele Kroppen af Ophidselse og Beundring for den fremmede Svends forslagenhed og af Betyrning over hans Hemmelighed. Strafs løb han tilbage til Værkstedet og gav sig til at arbejde,

som om det galdt at forsyne hele Verden med Kamme, og Bajerren arbejdede, som om ogsaa Himlen skulde forsynes med Kamme. De næste otte Dage bestyrkede dem gensidig i deres Opfattelse af hinanden; var Jobst slittig og nøjsom, saa var Fridolin ikke mindre tarvelig og sled den hele udslagne Dag med de samme smaa betænkelige Suk over det møjsommelige i en saadan Dyd; var Jobst munter og fløgtig, saa viste Fridolin sig spøgefuldt og forstandig; var Jobst beskedet, saa var Fridolin ydmyg; var Jobst snu og ironisk, saa var Fridolin lun og næsten satirisk, og satte Jobst et uskyldigt og uvidende Ansigt op over en eller anden Sag, der voldte ham Uro, saa saa' Fridolin ufravigelig ud som et Æsel. Det var ikke saa meget en Væddestrid som et Kursus i fuldkommen Selvbeherkelse, de derved havde for Øje, hvorved ingen af dem forsmaaede at tage den anden til Mønster og at efterligne ham for at aflure ham de fineste Smaatræk, som høre til en fuldendt Livsvandel. Ja, de saa' endog saa samdrægtige og venskabelige ud, som om de havde gjort fælles Sag, og lignede i det hele taget to tapre Helte, der udsone sig og gøre Honor for hinanden, før de drage Stridshanskerne paa.

Men efter næppe otte Dages Forløb kom der en ny Svend tilrejsende, en Schwaber ved Navn Dietrich, og nu følte de begge en stille Glæde over at have faaet en Maalestof, som de kunde maale deres egen Størhed med, og de glædede sig til at tage den sølle Schwaber, der naturligvis var en rigtig Døgenigt, midt imellem deres egne fuldkommenheder, som to Løver, der lege med en Ube.

Men hvad kan skildre deres Forbavselse, da Schwa-

beren teede sig, ganske som han kunde været en af dem, og enhver af dem saaledes paany saa' sig stillet over for et Spejlbillede af sig selv, hvorved de ikke alene gif glip af den Maalestof, de havde glædet sig til, men ogsaa kom i en hel forandret Stilling til hinanden.

Strafs, da de toge ham i Sengen til sig, viste Schwaberen sig fuldkommen som deres Eigemand; han laa saa stiv og strunk som en Svoolstik, saa at der endog blev en lille Smule Plads tilovers imellem hver to af dem, og Tæppet laa paa dem som et Stykke Papir, der er bredt over tre Sild. Forholdet mellem dem blev nu mere alvorligt, idet de alle tre forholdt sig til hverandre som Vinklerne i en ligesidet Trekant, og ingen fortrolig Tilnærmelse mere var mulig mellem to af dem. Nu, da enhver Vaabenstilstand eller ven-skabelig Kappestrid var en Umulighed, beslittede de sig af al Kraft paa at fordrive hinanden fra Hus og Seng ved en vidtdreven Taalmodighed og Selvfor-nægtelse. Da Mesteren saa', at disse tre Svende lode sig alt byde, blot for at kunne blive i hans Tjeneste, trak han af paa Lønnen og gav dem ringere Kost; men desto flittigere arbejdede de og satte ham i Stand til at bringe store Mængder af billige Varer i Omløb og imødefomme forøgede Bestillinger, saa at han tjente stolte Penge ved de stille Svende og ejede en sand Guldgrube i dem. Han spændte sig Bæltet nogle Huller op og begyndte at spille en Rolle i Byen, medens de taabelige Svende sled i Værkstedet Dag og Nat og gensidigt vilde arbejde hinanden ud af Huset. Dietrich, Schwaberen, viste snart, at han var af samme Stof, som de andre, hvorvel han var den yngste, og

endnu ingen Sparepenge havde, da han havde rejst for lidt. Dette vilde have været ham en betænkelig Omstændighed, da Jobst og Fridolin derved vilde have vundet altfor stort Forspring for ham, hvis han ikke som en snedig lille Schwaber havde indgaaet forbund med en ny Tryllemagt for at stifte sine Kammerater ud og opveje deres fortrin. Da han nemlig var fuldstændig fri for enhver Eidskab, undtagen hans Eidskab for at slaa sig ned netop her og intet andet Sted end her og at skumme, hvor Mælken var fed, saa fik han det Indfald at forelske sig og at fri til et lille Fruentimmer, der ejede omtrent lige saa meget, som Sachseren og Bajerren havde liggende under fliserne i Gulvet. Det var en af Seldwylernes smukkere Egenskaber, at de ikke for lidt Penge giftede sig med stygge eller uelskværdige Piger; stor var Fristelsen for øvrigt heller ikke, da der ingen synderlig glimrende Partier var i deres By, hverken skønne eller uskønne, og saaledes viste de kun den Tapperhed, der udkrævedes, for ogsaa at vrage disse besejdede Solofist og hellere gifte sig med skønne og lystige smaa Pigeboern, med hvem de nogle Aar kunde gøre Stads. Det faldt derfor heller ikke den spejdende Schwaber vanskeligt at bane sig Vej til en dydig Jomfru, der boede i samme Gade som han, og om hvem han ved at udfritte nogle gamle Koner havde erfaret, at hun var Ejer af et Pantebrev paa syv hundrede Gylden. Denne Dame hed Züs Bünzlin, et Væsen paa otte og tyve Aar, der levede sammen med sin Moder, som var Vasker-kone; imidlertid havde Datteren uindskrænket Raadighed over hin fædrene Arvelod. Hun havde Pantebrevet liggende i en lille laferet Skuffe, hvor hun ogsaa op-

bevarede Renterne deraf, sin Døbeseddel, sin Konfir-
 mationsattest og et malet og prægtig forgyldt Paaskeæg;
 endvidere et halvt Dussin Solvteskeer, et Fadervor, der
 med Guldbogstaver var indtrykt paa et rødt, gennem-
 sigtigt Stykke Glas, en Kirsebærsten, hvori Kristi Lidelse
 var indgravet, og en Æske af gennemskaaret, med rødt
 Taft underlagt Elfenben, hvori fandtes et lille Spejl
 og et Solvfingerbøl. Fremdeles en anden Kirsebær-
 sten, inden i hvilken et lille bitte Spil Kegler raslede,
 en Nød, hvori man saa' en lille Jomfru Marie bag
 Glas, naar man aabnede den, fremdeles et Solvhjerte,
 hvori en Lugtesvamp, og en Bonbonæske af Citronskal,
 paa hvis Laag der var malet et Jordbær, og hvori
 laa en forgyldt Kravenaal paa et Underlag af Bom-
 uld; paa denne fandtes Billedet af en forglemmigej.
 Endvidere en Medaljon med en Haarlok i, et Bundt
 gulnede Papirer med Recepter og Hemmeligheder, en
 flaske Hofmandsdraaber, en flaske med Kollnervand, en
 Daase med Moskus og en dø., hvori en Smule Maar-
 snavs, en lille Kurv flettet af vellugtende Straa og en
 anden forfærdiget af Glasperler og Kryddernelliker,
 endelig en lille Bog indbundet i himmelblaat, sribet
 Papir, hvorpaa Titlen stod paatrykt med Solvpapirs
 Bogstaver: „Gyldne Leveregler for den unge Pige som
 Brud, Ægtefælle og Moder“; fremdeles en Drømme-
 bog og en Brevbog, fem eller seks Kærestebreve og
 en Snepert til Aareladning; en Gang havde hun
 nemlig staaet i et ommere forhold til en Barbersvend
 eller kirurgisk Medhjælper, der tænkte paa at ægte
 hende, og da hun var en dygtig og meget forstandig
 Pige, havde hun ladet sin Elsker lære sig at aarelade
 og sætte Blodigler og Kopper paa og mere i samme

Retning, ja hun kunde endog barbere ham. Men han havde vist sig som et uværdigt Menneske, der nær havde sat hendes hele Livslykke paa Spil, og saa havde hun med vemodig, men flog Bestemthed afbrudt forholdet. Foræringerne bleve fra begge Sider tilbagegivne med Undtagelse af Snepperten; denne beholdt Jüs som Underpant for en Gylden og otte og fyrretyve Kreutzer; denne Sum havde hun en Gang laant Barberen kontant; men den uværdige paastod, at han intet skyldte hende, da hun havde givet ham den omtalte Gylden ved et Bal til at afholde de fælles Omkostninger for, og hun havde ved den nævnte Lejlighed fortæret dobbelt saa meget som han. Saa beholdt han Gyldenene og de otte og fyrretyve Kreutzer, og hun beholdt Snepperten, hvormed hun underhaanden aarelod alle sine kvindelige bekendte og tjente sig mangen en føn Skilling. Men hver Gang, hun gjorde Brug af Instrumentet, mindedes hun med Smerte den lave Tænkemaade hos den, der havde staaet hende saa nær og havde været lige ved at blive hendes Mand!

Alt dette indeholdtes i den lakerede Skuffe, der altid var omhyggelig aflaaet, og denne indesluttedes atter i et gammelt Nøddetræsskab, hvortil Jüs Bünzlin altid bar Nøglen i sin Lomme. Personen selv havde tyndt, noget rødligt Haar og vandblaa Øjne, der dog ikke savnede en vis Nøds og undertiden kunde fæste sig paa en med et blidt og forstandigt Blik. Hun havde en stor Mængde Klæder, hvoraf hun kun brugte faa og stedse de ældste; men altid var hun omhyggelig og renlig paaflædt, og lige saa firlig og net var hendes Stue. Hun var meget flittig og hjalp sin Moder med hendes Vaskeeri, idet hun

strog de finere Sager og vaskede Seldwylerindernes Kapper og Manschetter, hvorved hun tjente en køn Skilling; det var formodentlig ogsaa Grunden til, at hendes Væsen altid paa de Dage, da hun vaskede, var særlig afmaalt og værdigt, noget, der gerne plejer at været Tilfældet med Kvinderne under en Vask; og denne Stemning holdt sig altid uroffelig, saa længe Vasken stod paa; først naar Strygejernet kom frem, maatte den vige Pladsen for en større Munterhed, som dog altid var passende frydret med forstand og Visdom. Den skønsonne Betragter vilde heller ikke være i Tvivl om, at Huset's fornemste Smykke var en Krans af firkantede, nøjagtig affkaarne Sæbestykker, der vare anbragte paa Fyrretræsgeimsen for at tørres, inden de toges i Brug. Det var altid Jüs selv, der med egen Haand inddelte og sønderskar de friske Sæbestykker, hvorved hun betjente sig af et Messingapparat. Dette Apparat, ikke uligt en Haffekniv, havde et Haandtag ved hver Ende for yderligere at lette Brugen deraf og skar let igennem den bløde Sæbe. Men ved Inddelingen betjente Jüs sig af en smuk Passer, som en Instrumentmagersvend havde forfærdiget og foræret hende paa et Tidspunkt, da hun havde været saa godt som forlovet med ham. Fra samme Haand hidrørte ogsaa en lille, blank Morter, der paraderede paa hendes Dragkiste, mellem den blaa Tekande og det malede Blomsterglas; allerede længe havde hun hemmelig ønsket sig en saadan sød, lille Morter, og den omtalte Instrumentmagersvend kom derfor som en Engel fra Himlen, da han paa hendes Fødselsdag viste sig med en saadan, og tillige medbragte noget at støde deri: en Æske Kanel, noget Suffer, Krydder-

nelliker og Peber. Udenfor Stuedøren standsede han og hængte Morteren ved det ene Øre paa sin lille finger og afløffede den nu med Støderen de skønneste Toner, saa at det ret blev en festdag. Men kort Tid efter flygtede det falske Menneſke bort fra Egnen og lod aldrig siden høre fra sig. Hans Meſter forlangte oven i Købet Morteren tilbage, da den bortrømte havde taget den i hans Butik uden at betale den. Jūs Bünzlin lod sig imidlertid ikke den dyrebare Erindring fravriste; men førte en tapper og hæftig lille Proces derom og forsvarede selv sin Sag for Retten paa Grundlag af en ubetalt Regning for Vaſk af Kraver, som den bortrømte havde efterladt sig hos hende. Det var de betydningsfuldeſte og ſorgeligſte Dage i Jūs Bünzlin's Liv, da hun maatte føre denne Strid om Morteren, ſaa meget mere ſom hun med ſin udviklede Forſtand følte enhver Begivenhed, og da ſærlig en Retsſag, der greb ind i ſaadanne omme Forhold, anderledes levende end almindelige Menneſker, der tage let paa Tingene. Men hun vandt Sejr og beholdt Morteren.

Vidnede den pyntede Sæbeudſtilling om hendes Sans for det Eſſakte, ſaa røbede hendes forſtandige og vel ſkolede Aand ſig i en lille Samling Bøger, ſom laa ſirlig opſtablede i Vindueſkarmen, og ſom hun ſittig læſte i om Søndagen. Hun havde i de mange Aar, der vare henrundne, ſiden hun blev udfkrevet af Skolen, holdt ſaa godt ſammen paa ſine Skolebøger, at ikke en eneste af dem var gaaet tabt, ligesom hun ogſaa havde ſin hele Skolelærdom i friſt Erindring; hun kunde Kateſiſmusſen udenad, ſamt Grammatiken, Regnebogen, ſaavel ſom Geograſtien, Bibelhiſtorien og

de verdslige Læsebøger; desuden ejede hun nogle af Christoph Schmieds skønne Historier og hans smaa fortællinger med de artige, rimede Tankeprog til Slutning, mindst et halvt Dussin aandelige Skatkamre og Rosenhaver til Underholdning i stille Timer, en Samling af Kalendere fulde af al Slags prøvet Erfaring og Visdom, nogle mærkværdige Profetier, en Anvisning til at spaa i Kort, en Opbyggelsesbog for tænksomme Jomfruer med et Stykke til hver Dag i Aaret og et gammelt Eksempel af Schillers „Die Räuber“, som hun læste om, saa tidt hun begyndte at glemme den, og hver Gang blev hun rørt paa ny og talte meget forstandigt og skønsomt derom. Alt, hvad der stod i disse Bøger, kunde hun paa sine fingre og kunde føre de skønneste Samtaler om det saavel som om meget andet. Naar hun var i det gode Hjørne og ikke var altfor optaget, strømmede der uophørlig Visdom fra hendes Mund, og hun forstod at dømme om alle Ting og bringe dem i deres rette forhold, og ung og gammel, høj og lav, lærd og ulærd maatte lade sig belære af hendes Dom, naar hun først en lille Stund, smilende eller tankefuld, havde hørt paa Samtalen og faaet fat paa, hvad Talen var om; ja undertiden talte hun saa længe og med saa megen Salvelse som en blind Vismand, der ikke har set noget af Verden, og hvis eneste Fornøjelse er at høre sig selv tale.

Den brave Jüis havde fra Borgerstolen eller Konfirmationsforberedelsen af uafbrudt fortsat den Øvelse at nedskrive Afhandlinger, geistlige Opsatser, Reminiscenser af Prædikener, og allehaande moralske og forstandige Skemata, og saaledes udfærdigede hun

undertiden paa stille Søndage de vidunderligste Udarbejdelse, idet hun knyttede de besynderligste og meningsløse Sætninger til en eller anden velklingende Titel, hun i Ugens Løb havde hørt eller læst. Paa den Maade fyldte hun hele Aft, som hendes grublende Hjerne indgav hende det, som f. Eks.: Om det nyttebringende i et Sygeleje, om Døden, om Forsagelsens Nytte, om den synlige Verdens Storhed og den usynlige Verdens Hemmelighedsfuldhed, om Landlivet og dets Glæder, om Naturen, om Drømme, om Kærligheden, Tanker om Kristi forløserværk, tre Punkter angaaende Selvbrettfærdigheden, Tanker med Hensyn til Uddødeligheden. Hun læste gerne disse Afhandlinger højt for sine Venner og Tilbedere, og hvem hun ret mente det vel, skænkede hun én eller to af disse Opsatser, og han maatte da lægge dem i sin Bibel, hvis han havde en. Disse hendes aandelige fuldkommenheder havde en Gang fremkaldt en dyb og oprigtig Tilbøjelighed for hende hos en ung Bogbindersvend, der læste alle de Bøger, han indbandt, og var et stræbsomt, dybtfølende og uerfarent Menneske. Naar han bragte sit Vasketøj til Jüß's Moder, følte han sig, som om han var i Himlen, saa vel behagede det ham at høre slige herlige Udgydelse, som han vel stundom syntes at have anet i sit stille Indre, men aldrig havde rovet at give Lyd. Beskeden og ærbødig nærmede han sig Jüß, hos hvem Strængighed afvekslede med Veltalenhed, og hun skænkede ham sin Omgang og knyttede ham til sig et helt Aar, efter at hun først med blid, men sikker Haand havde betegnet ham Grænserne for dette forhold og vist ham det haabløse i at knytte timelige forhaabninger dertil. Ti da

han var ni Aar yngre end hun, fattig som en Kirkerotte og uden særlige Forretningsanlæg, og da der desuden ikke var synderlige Chancer for en Bogbinder i Seldwyla, hvor folk kun læste lidt og lode faa Bøger indbinde, saa skjulte hun intet Øjeblik Umuligheden af en Forbindelse mellem dem, men søgte derimod at hæve hans Aand til den samme Forsagelsens Højde, som hun selv tronede paa, og at indbalsamere den i en broget Sky af de skønneste Tankesprog. Han lyttede med Andagt til hendes Foredrag og dristede sig undertiden selv til en skøn Udtalelse, som dog næppe fik Lov at slippe over hans Læber, før Züs tilintetgjorde den med en endnu skønnere; det var de skønneste og aandrigste Aar, Züs havde oplevet, uforstyrrede af alle lavere Betragtninger, og det unge Menneske indbandt i denne Tid alle hendes Bøger paany og forarbejdede desuden, idet han tog Natten til Hjælp og anvendte sin fritid dertil, et kunstrigt og kosteligt Mindesmærke om sin Kærlighed. Det var et stort finesisk Tempel bygget af Pap og forsynet med utallige Afsluffer og hemmelige Rum, indrettet til at skille ad i mangfoldige Stykker. Udvendig var det beklædt med det skønneste fulørte og mønstrede Papir, og overalt var det prydet med forgyldte Borter. Blinkende Spejlvægge afvekslede med Søjlerækker, og tog man et Stykke af Taget af eller aabnede et Rum, saa opdagede man nye Spejle og skjulte Smaabilleder, Blomsterbufetter og elskende Par, medens der rundt om paa Tagryggene var anbragt en Mængde Smaaflokker. Udvendig paa en af Søjlerne fandtes der et Urfuteral til et Dameur, og oven over var der en Knage til at hænge den gyldne Kæde paa, som da kunde hænge og dingle

foran Bygningen. Men endnu havde ingen Armager nærmet sig med et Ur og ingen Guldsmed med en Kæde til dette Alter. Der var ødslet en utrolig flid og Kunstfærdighed paa dette sindrige Tempel, og den geometriske Plan var lige saa omhyggelig udarbejdet, som Arbejdet var solidt og dygtigt gjort. Da dette Mindesmærke om et skønt henlevet Nar var fuldendt, opmuntrede Jüs Bünzlin med Overvindelse af sine egne Følelser den gode Bogbinder til at tage Vandringsstaven og rejse fra Seldwyla, da Verden stod ham aaben, og sikkert vilde han, efter at han ved hendes Omgang og i hendes Skole havde forædlet sit Hjerte saa meget, vinde de skønneste Sejre, medens hun aldrig vilde glemme ham, men henleve sit Liv i Ensomhed. Han græd af et fuldt Hjerte, da hun saaledes viste ham bort. Men hans Hænders Værk tronedes fra den Tid af paa Jüs' gammeldags Kommode, skjult af et grønt Gazeslor, der beskyttede det saavel mod Støv som mod profane Blik. Ja, hun holdt det i den Grad helligt, at hun lod det fuldstændig ubrugt og slet intet forvarede i dets Rum, og kaldte i sin Erindring Bygmesteren for Emanuel, skønt han i Virkeligheden havde hedt Veit, og hun sagde til alle og enhver, at kun Emanuel havde forstaaet hende og opfattet hendes Væsen rigtig. Ham selv havde hun sjelden gjort denne Tilstaaelse men holdt ham i stramme Tøjler, og for at anspore ham til videre Stræben havde hun ofte ladet ham høre, at han allermindst forstod hende, netop naar han mest gjorde sig til deraf. Til Gengæld spillede han hende ogsaa et Puds; han lagde nemlig dobbelt Gulv i det inderste Rum i Templet, og mellem de to Sag Pap

skjulte han det allerskønneste, af Taarer vædede Brev, hvori han udtalte sit usigelige Demod, sin Kærlighed, Tilbedelse og evige Troskab, alt i saa skønne og trofskyldige Ord, som kun den ægte Følelse, der er løbet fast i en cul-de-sac, finder dem. Saa skønt havde han aldrig før udtalt sig, fordi hun aldrig lod ham komme til Orde. Men, da hun ingen Anelse havde om det skjulte Rum, saa viste Skæbnen ogsaa her sin Retfærdighed, idet den unddrog den falske Skønheds Øjne en Hyldest, som hun ikke var værdig til, og laa der paa samme Tid deri en symbolisk Antydning af, at det var hende, som ikke havde forstaaet Bogbinderens enfoldige, men oprigtige og inderlig hengivne Natur.

Allerede længe havde Züs roft de tre Kammagere og omtalt dem som tre retskafne og forstandige Mænd; ti hun havde nøje iagtaget dem. Da derfor Schwarzen, Dietrich, begyndte at gøre længere Ophold hos hende og gøre Kur til hende, naar han hentede sin Skjorte eller bragte den til Vask, saa viste hun sig venlig imod ham og forstod at fastholde ham hele Timer med den skønneste Samtale; og Dietrich, som var opfyldt af Beundring, talte hende af yderste Erne efter Munden, og hun kunde bære en ordenlig Lovtale, ja jo mere frydret den var, des mere yndede hun den, og naar man priste hendes Forstand og Dydighed, holdt hun sig saa stille som en Mus, indtil den Vedkommende havde lettet sit Hjerte; saa tog hun med stor Salvelse Traaden op og foretog hist og her nogle Udbedringer af det Billede, man havde udkastet af hendes fuldkommenhed. Dietrich havde ikke længe gaaet ud og ind hos Züs, før hun havde vist ham Pantebrevet, og han var opfyldt af det bedste Haab

og teede sig saa hemmelighedsfuldt over for sine Kammerater, som om han kunde have opfundet Perpetuum mobile. Jobst og Fridolin kom dog snart paa Sporet, og forbauses over deres Kammerats Kløgt og Forslagenhed. Jobst slog sig for Panden; thi han havde jo allerede i flere Aar gaaet ud og ind i det samme Hus, og dog var det aldrig med en Tanke faldet ham ind, at der var andet der at hente end hans Vasketøj; han havde endogsaa halvvejs følt en vis Uvilje mod disse Folk, fordi de vare de eneste, til hvem han hver Ugedag maatte punge ud med nogle Kreuzer. Han havde desuden aldrig været vant til at beskæftige sig med Tanken om en ægteskabelig Forbindelse, fordi han ikke havde andet Begreb om en Kone, end et Væsen, der vilde have noget af ham, som han ikke skyldte hende, og at der ogsaa ad den Vej kunde være noget at vinde, naar de rette Forudsætninger vare til Stede, var saa meget mindre faldet ham ind, som han var vant til at forlade sig paa sig selv, og hans Tanker ikke plejede at forvilde sig synderlig uden for den snevre Kreds af hans egne smaa Hemmeligheder. Men nu galdt det om at gøre Schwaberen, Dietrich, Rangen stridig; ti, hvis det virkelig skulde lykkes denne at faa fat paa Jomfru Bünzlin's syv hundrede Gylden, kunde han blive dem en farlig Rival, og de syv hundrede Gylden selv fik nu paa en Gang en forklaret Glans saa vel i Sachserens som i Bajrerens Øjne. Saaledes maatte den opfindsomme Dietrich dele Skæbne med andre Opdagere og nøjes med Bevidstheden om at have opdaget et Land, der snart efter blev betragtet som fællesgods; ti de to andre fulgte snart i hans Spor og begyndte ligeledes at gøre Jüs Bünzlin deres

Opvartning, og snart saa' denne sig omgivet af en hel Stab af forstandige og ærbare Kammagere. Dette tiltalte hende i høj Grad; ti tidligere havde hun aldrig havt mere end en Tilbeder ad Gangen, hvorfor det nu var en ny forstandsøvelse at behandle disse tre med den størst mulige Betænkksomhed og Upartistighed og paa en Gang at holde dem i Tømme og opmuntre dem med skønne Talemaader og Opfordringer til Forsagelse og Uegennyttighed, saa længe indtil Himlens uforanderlige Vilje ogsaa i dette forhold var sket fyldest. Ti, da enhver af dem i Enrum havde betroet hende sin Hemmelighed og sin Plan, saa var hun øjeblikkelig bestemt paa at begunstige den, der naaede sit Maal og blev Ejer af forretningen. Schwaberen, som kun kunde blive det gennem hende, udelukkede hun paa forhaand og besluttede, at hun under ingen Omstændigheder vilde skænke ham sin Haand; men da han var den yngste, fiffigste og elskværdigste af Svendene, saa opmuntrede hun ham dog endnu ved mangt et lille Tegn og vidste ved den venlige Maade, hvorpaa hun vaagede og herskede over ham, at anspore de andre til saa meget større Iver, saa at denne fattige Columbus, der havde opdaget det skønne Land, fuldstændig blev Narren i Spillet. De fappedes nu alle tre i Hengivenhed, Betsedenhed og forstand og i den skønne Kunst at lade sig holde i Tømme af den strenge Jomfru og at beundre hende uden egenlyttige Hensigter, og naar det lille Selskab nu og da var samlet, lignede det en Konventikel, i hvilken der holdes de besynderligste Taler. Trods al deres Fromhed og Nidmyghed skete det dog hvert Øjeblik, at en eller anden smuttede bort fra Lovprisningen af deres fælles Hersker-

inde og begyndte at rose og fremhæve sig selv; men han blev da straks afbrudt ved en blid Tilrettevisning af Züs og maatte beskæmmet høre paa, hvordan hun foreholdt ham de andres fortrin, som han da skyndte sig at anerkende og bekræfte.

Men dette var et strengt Liv for de stakkels Kammagere; hvor koldblodige de end vare af Natur, saa maatte de dog nu, da der en Gang var en Kvinde med i Spillet, gøre Bekendtskab med hel uvante følelser, Skinsyge, Betymring, Frygt og Haab. De vare nær ved at gaa til Grunde i Arbejde og Sparommelighed og afmagredes kendelig, de bleve melanfolske, og mens de over for deres Omgang og i Særdeleshed over for Züs anlagde et snaksomt og venligt Væsen, talte de, naar de indbyrdes var sammen ved Arbejdet eller paa deres fælles Kammer, næppe et Ord med hverandre; men lagde sig sukkende i den fælles Seng, endnu bestandig saa fredelige og stilfærdige som tre Blyanter. Hver Nat svævede den samme Drøm over Kløverbladet, indtil den en Gang antog saa levende farver, at Jobst hurtig drejede sig om mod Væggen, hvor ved han kom til at pusse til Dietrich; Dietrich fór tilbage og meddelte derved Fridolin et Stød, og nu kom det til en frygtelig Kamp i Sengen mellem de søvndrukne Svende, idet de i tre Minutter stødte og sparkede til hverandre med Benene, til disse tilsidst bleve indviklede i hverandre og hele Knippet med et frygteligt Skrig væltede ud paa Gulvet. Da de havde samlet sig efter dette og faaet Sønnen gnedet af Øjnene, troede de, at det var den skinnbarlige Djævel, der havde villet hente dem, eller at der var brudt Røvere ind i Værelset; de fór op med høje Skrig, Jobst stillede

sig paa sin Sten, Fridolin skyndte sig ligeledes at tage Plads paa sin, og Dietrich, som i den sidste Tid ogsaa havde begyndt at lægge noget til Side, stillede sig paa en tredje Sten, der ogsaa syntes at have været løsnet. Og medens de nu alle tre stode saaledes i en Trefant, skælvende over hele Kroppen og fægtende med Armene i Luften, skreg de af fuld Hals: „Mordere! Hjælp!“ indtil den forfærdede Mester trængte ind i Kammeret og beroligede de rasende Svende. Rystende af Angst, Skam og Ophidselse krøb de igen i Seng og laa nu saa stille som Mus ved Siden af hinanden, til Dagen brød frem. Men dette natlige Spøgeri var kun forspillet til en langt større forfrækkelse, som ventede dem, idet nemlig Mesteren ved frokostbordet meddelte dem, at han ikke mere havde Brug for tre Arbejdere, og at to af dem derfor maatte gaa paa Vandring. De havde nemlig gjort for meget af det Gode, og sat flere Varer i Omløb, end der var Brug for, medens Mesteren benyttede sig af de gunstige Konjunkturer til at føre et flot Liv og sætte dygtig Penge over Styr, saa at han snart havde dobbelt saa stor Gæld, som da han overtog Forretningen. Derfor bleve nu Svendene — hvor flittige og afholdende de end vare — en oversflødig Byrde. For at trøste dem sagde han, at de alle tre vare ham lige kære, og da deres Duelighed ogsaa var lige stor, vilde han overlade til dem selv at komme overens om, hvem af dem der skulde blive, og hvem der skulde vandre. De afgjorde intet, men bleve staaende saa stive som Mumier og smilte først forvirret til hinanden; men derpaa bleve de alle betagne af en frygtelig Lidenkab, ti dette var den afgørende Time, da Mesterens Opsigelse

var et sikkert Forbud om, at han ikke længe kunde hænge ved Forretningen, men snart vilde stille denne til Auktion. Der laa nu det Maal, hvor efter de alle havde stræbt, tæt foran dem og straaede som et himmelsk Jerusalem, og to af dem skulde nu vende om lige uden for dets Porte. Uden Betænkning erklærede enhver af dem sig villig til at blive, selv om han skulde arbejde uden noget som helst Vederlag. Dog heller ikke dette Tilbud kunde Mesteren tage imod, men erklærede bestemt, at to af dem under alle Omstændigheder maatte rejse. De faldt da ned for ham, vred deres Hænder og besvor ham enhver for sig, at han dog for Guds Skyld maatte beholde ham, var det saa blot tre Maaneder, ja blot en eneste Maaned til. Men han vidste ret vel, hvad de spekulerede paa, og ærgrede sig derover. Han gjorde sig da en Spas paa deres Regning og foreslog dem en spøgefuldt Maade at afgøre Sagen paa. „Siden I slet ikke kunne blive enige om, hvem af jer der skal rejse,“ sagde han, „saa vil jeg sige jer en Maade, hvorpaa Tingen kan afgøres, og dermed Basta. I Morgen er det Søndag, saa betaler jeg jer eders tilgodehavende Løn, saa passer I alle tre jeres Ransel, tager Vanddringsstaven i Haanden og begiver jer samdrægtig ud af Byens Port, til hvilken Side I vil, og spasere en god halv Mil uden for Byen. Der tager I jer saa et Hvil og kan ogsaa drikke jer et Krus Øl, hvis I har Lyst, og naar det er gjort, begiver I jer igen ind til Byen, og den, som da først henvender sig til mig om Arbejde, ham vil jeg paany tage i min Tjeneste; de to andre kan saa rejse deres Vej, hvorefter de har Lyst.“ De kastede sig igen paa Knæ og

besvor ham endelig at afstaa fra denne grusomme Beslutning; men forgæves; han var fast og ubønhørlig. Pludselig sprang Schwaberen op og fór af Sted over til Züs Bünzlin's Hus; næppe blev Jobst og Bajrerens dette vær, før de brød af midt i deres Lamentationen og løb bag efter ham, og saaledes var den fortvivlede Scene forlagt til den forfækkede Jomfrus Hus.

Denne blev naturligvis meget overrasket og betaget over denne uforudsete Vending; dog var hun den, som først genvandt Fatningen, og efter at have kastet et roligt Blik paa forholdene, tog hun den Beslutning at knytte sin egen Skæbne til Mesterens besynderlige Indfald og deri at se en Indskydelse fra oven. Hun hentede rørt et af sine „aandelige Skatkamre“ frem og staa paa Maa og saa en Naal ind imellem Bladene, og det Sted, hun slog op paa, handlede om uforfærdet Efterstræben af et godt Maal. Derpaa lod hun ogsaa de op-
hidsede Kammagere slaa op i Bogen, og alt, hvad de slog op paa, handlede om frygtløs Vandren ad den snevre Vej, om at vandre fremad uden at se sig tilbage, om Uforsagthed paa Rendebanen, fortalt om Løben og Renden af enhver Art, saa at den næste Dags Væddeløb syntes tydelig at være forudbestemt af Himlen selv. Men da hun frygtede for, at Dietrich, som var den yngste, skulde løbe stærkest og saaledes vinde Prisen, besluttede hun selv at drage ud med de kæmpende og selv have et Øje med dem for at se, hvad der mulig lod sig gøre til hendes Fordel; ti hun ønskede, at en af de to ældre skulde blive Sejerherre, og det var hende ganske ligegyldigt, hvem af dem det blev. Hun opmuntrede derfor indtrængende de jamrende og splid-

agtige Kammagere til at vise Ro og Hengivelse i Skæbnen. „Mindes vel, mine Venner,“ sagde hun, „at alt hvad der sker, har sin Betydning, og saa ualmindeligt og mærkværdigt eders Mesters forslag kunde synes, saa maa vi dog betragte det som et højere fingerpeg og bøje os under Skæbnens Afgørelse med en forstandig Hengivelse, som det letfindige Menneske ikke fatter. Vort samdrægtige og forstandige Samliv har været for skønt til, at det kunde vare længere; ti, af! alt skønt og opbyggeligt er jo forgængeligt og forbigaaende, og der er intet, som varer i Længden uden det onde og haardnakkede og Sjælens Ensomhed, som vi siden skulde betragte og overveje med forstandig fromhed. Derfor ville vi, førend nogen Tvedragtens Dæmon indsniger sig i vor Kreds, hellere skilles ad i Mindelighed og god forstaaelse og opløse os som de fære foraarsluftninger, der følge hver sit Løb paa Himlen, før vi fare fra hinanden som Efteraarets Storme. Jeg vil selv lede eder paa den tunge Gang og være til Stede, naar I tiltræde det skæbnesvangre Løb, for at I kunne have et frejdigt Mod og en skøn Drivfjeder bag eder, medens Sejerspalmen vinker eder foran. Men saa lidt som Sejrherren bør hovmode sig af sin Lykke, saaledes skulde og de, der ligge under, ikke forsage, ikke fatte Nag eller Nid, men være forvisede om, at vi ville bevare dem i dyrebar Erindring, hvorfor de som glade Vandringsmænd skulde drage ud i den vide Verden; ti Menneskene have rejst mange Stæder, der ere lige saa skønne eller endag skønnere end Seldwyla; Rom er en stor og mærkelig By, hvor den hellige Fader bor, og Paris er en saare mægtig Stad med mangfoldige Indbyggere og præg-

fige Paladser, og i Konstantinopel hersker Sultanen, som er af den tyrkiske Tro; Eissabon, som fordum blev ødelagt af Jordskælv, er bleven opbygget endnu skønnere. Wien er Hovedstaden i Østerrig og kaldes Kejserstaden, og London er den rigeste By i Verden, beliggende i England og ved en Flod, som kaldes Temsen. To Millioner Mennesker bo og bygge dér. Petersborg derimod er Hoved- og Residensstaden i Rusland, lige som Neapel er Hovedstaden i Kongeriget af samme Navn, hvor ogsaa det ildsprudende Bjærg Vesuv findes, hvor en fordømt Sjæl en Gang skal have vist sig for en engelsk Søkaptejn, hvorom jeg har læst i en mærkværdig Rejsebeskrivelse, og denne Sjæl skal have tilhørt en vis John Smidt, der skal have levet for hundrede og halvtredsindstyve Aar siden og været en ugudelig Mand, og nu gav han den omtalte Kaptejn et Budskab med til hans Efterkommere i England, for at han kunde blive forløst; ti hele dette Flammebjærg er et Opholdssted for de fordømte, som man ogsaa kan læse i den lærde Peter Haslers Traktat over Helvedes formodenlige Beliggenhed. Der gives endnu mange andre Byer, af hvilke jeg kun skal nævne Majland og Venedig, som fuldstændig er bygget ude i Vandet, Lyon, Marsejlingen, Straßburg, Kollen og Amsterdam; Paris har jeg allerede omtalt, men derimod ikke Nürnberg, Augsburg, Frankfort, Basel, Bern og Genf, alle skønne Byer saa vel som det prægtige Zürich og en Mængde andre, som jeg aldrig vilde blive færdig med at opregne. Ti alt har sine Grænser, kun ikke den menneskelige Opfindsomhed, der stadig griber videre om sig og opfylder Jorden med sine Værker. Og for de retskafne lykkes alt, hvad de tage

fat paa; men den uretfærdige forgaar som Græsset paa Marken og som en Røg. Mange ere de kaldede, men faa ere de udvalgte. Af alle disse Grunde og af mange andre Hensyn, som Pligten og vor rene Samvittighed paalægger os, ville vi villig underkaste os Skæbnens Afgørelse. Gaar derfor hen og bereder eder til eders Vandring, men som retfærdige og sagtmødige Mænd, der bære deres Værd i sig selv, ihvor de end vandre hen, og hvis Stav overalt slaar Rod, og som derfor under alle Skæbnens Omvekslinger og Tilfælfelser kunne sige til sig selv: „Jeg har valgt den bedre Del!“

Af alt dette vilde Kammagerne intet høre, men stormede ind paa den floge Jüs, at hun skulde udvælge en af dem til at blive der paa Stedet, hvorved enhver af dem mente sig selv. Men hun vogtede sig vel for at træffe et saadant Valg og gav dem fast og myndig til Kende, at de maatte adlyde hendes Vilje, hvis de ikke for bestandig vilde miste hendes Venskab. Nu løb Jobst, den ældste af dem, igen over i Mesterens Hus, og sporenstregs løb de andre efter ham, da de frygtede for, at han der skulde foretage sig noget imod dem, og saaledes fór de omkring den hele Dag som Karudser i samme Dam eller som tre Vedderkopper i samme Næt. Den halve By blev opmærksom paa denne besynderlige Opførsel af de forstyrrede Kammagere, der hidtil havde udmærket sig ved deres stille og rolige Væsen, og gamle Folk bleve helt betænkelige derved og troede deri at se et forvarsel om svare Begivenheder. Henimod Aften vare de matte og anstrængte af al denne Løben omkring, uden at de vare komne til noget Resultat eller havde fattet nogen Afgørelse

indbyrdes, og med flaprende Tænder lagde de sig i den gamle Seng; én for én krøb de ned under Tæppet og blev liggende i en dødlignende Tilstand med forvirrede Tanke, indtil en vederkvægende Søvn forløste dem fra deres Lidelser. Jobst var den første, der vaagnede om Morgenens tidlig og saa' den livlige Foraarsmorgen kaste sit Lys ind i det Værelse, i hvilket han nu havde sovet i hele sex Aar. Saa tarveligt dette Værelse end var, saa syntes det ham dog nu et Paradis, som han skulde forlade, og det som Offer for en grusom Skæbne. Han lod sine Øjne glide rundt paa Væggene og talte alle de velkendte Mærker og Pletter, Minder om de mange Svende, som i kortere eller længere Tid havde logeret her. Her havde en plejet at læne Hovedet mod Væggen og havde derved frembragt en mørk Plet paa denne, hist havde en anden slaaet et Søm i til at hænge sin Pibe paa, og den røde Snor hang der endnu. Hvad det dog havde været for brave Fyre, at de saa skikkelig var rejst deres Vej igen, hvorimod de to, som nu laa ved Siden af ham i Sengen, paa ingen Maade havde villet lade sig bevæge til at rejse. Saa rettede han sine Øjne paa Væggen over Sengen og betragtede de smaa Ophøjninger og Fordybninger i Muren, som han allerede havde betragtet de tusinde Gange, naar han i Morgen- eller Aftenslumringen havde ligget vaagen i Sengen og glædet sig over en lykkelig og billig Eksistens. Et Steds var der en Beskædigelse i Væggen; det tog sig ud som et Landskab med Søer og Byer, og en lille Samling af grove Sandskorn forestillede en lykkelig Øgruppe; lidt derfra stak en langstrakt Svinebørste frem af Malingen, den var i sin Tid faldet af

Penselen og tørret ind i farven; ti Jobst havde forrige Efteraar fundet en lille Rest af blaa Maling, og havde, for at den ikke skulde gaa til Spilde, overmalet en Fjerdedel af den ene Kammervæg dermed og navnlig den, som han laa ind imod. Paa den anden Side af den omtalte Svineborste var der en ganske lille forhøjning i Muren, der lignede et lille blaat Bjærg, som kastede sin Slagsfygge over Borsten henimod de lyksalige Øer. Dette lille Bjærg havde hele Vinteren igennem optaget hans Opmærksomhed, da det forekom ham, at det ikke havde været der tidligere. Da han nu med sit bedrøvede, halvdrømmende Øje søgte efter det og pludselig savnede det, troede han knap sine egne Sanser, da han i Stedet for det opdagede en lille, bar Plet i Muren, og i en ringe Afstand derfra saa' det lille, blaa Bjærg, øjensynlig i Færd med at foretage en Spaseretur. Jobst fór forbauset i Vejret, som om han var bleven Vidne til et Mirakel, men opdagede da, at det var en Væggelus, som han forrige Efteraar maatte have malet over, da den allerede havde sat sig til Vinterleje der. Men nu havde Foraarsvarmen kaldt den til Live paany, og den havde givet sig paa Vandring og spaserede netop i dette Øjeblik ufortrøden op ad Væggen med sin blaa Ryg. Rørt og fuld af Forundring saa' han paa den; saa længe den vandrede i det blaa, var den næppe til at skælnes fra Væggen; men da den var kommen uden for det malede og havde det sidste Penselstrøg bag sig, saa' man tydelig det skønne, himmelblaa lille Dyr modig vandre sin Bane gennem hine mørke Regioner, og dobbelt prægtig tog det sig ud paa den tarvelige Baggrund, saa

at man maatte bemærke det selv i lang Afstand. Vemodig bevæget sank Jobst tilbage i sine Puder; saa lidt han ellers plejede at give Agt paa sligt, saa vakte dette Syn dog i Dag bange Anelser i hans Hjerte; det syntes ham et forbud om, at ogsaa han snart skulde drage paa Vandring, og det syntes ham at være en formaning til, at han skulde hengive sig i det uforanderlige og give sig paa Vandring med en god Vilje. Gennem disse roligere Betragtninger vendte hans naturlige Besindighed og Visdom tilbage, og idet han nu nøjere overvejede de forestaaende Vanskeligheder, blev det ham klart, at han snarest vilde kunne sejre over sine Medbejlere, naar han anstillede sig besæfeden og hengiven i Skæbnens Vilje, tog sig sammen og flogt og agtpaagivende gik til Udførelsen af det vanskelige Værk. Sagte listede han sig ud af Sengen og begyndte at ordne sine Sager; først og fremmest tog han sin Skat frem fra Gulvet og passede den nederst i sit Felleisen. Men ved den Støj, som han uundgaaelig voldte ved sin Indpakning, vaagnede hans Kammerater. Da de saa ham saa rolig i Færd med at pakke sin Ransel, bleve de højlig forundrede, og deres Forundring steg, da Jobst tiltalte dem med forsonlige Ord og ønskede dem en god Morgen. Videre gik hans Udladelse ikke, men han fortsatte stille og fredssommelig sit Arbejde. Endskønt de ikke begreb, hvad han vel kunde føre i sit Skjold, anede de dog en Krigslist skjult bag hans Udfærd, som de straks begyndte at efterligne, idet de yderst opmærksomt gave Agt paa, hvad han videre vilde foretage sig. Herved var det paafaldende, hvorledes de alle tre for første Gang i hinandens Nærværelse fremtog deres Skatte fra

deres respektive Gemmesteder under fliserne og uden at tælle dem efter stak dem i deres fellejzen. Ti de havde allerede længe vidst, at de kendte hinandens Hemmelighed, uden at det dog havde voldt dem nogen Uro; ti de vidste ogsaa meget godt, at i den Henseende havde de intet at frygte af hinanden, da det aldrig kunde falde nogen af dem ind at gøre Indgreb i de andres Ejendom, som det da i det hele taget er en gammel, gylden Regel, at ingen Mistro og ingen Afslaaen bør finde Sted paa fælles Sovestuer blandt Haandværksvende og Soldater.

Og nu stode de snart udrustede til Vandring. Mesteren udbetalte dem deres Tilgodehavende og gav dem deres Vandrebøger, hvori saa vel han som Byen havde meddelt dem de skønneste Vidnesbyrd for god Opførsel og allehaande Fortræffelighed, og nu stode de vemodig stemte uden for Døren til Jüß Bünzlin's Hus, iførte lange, brune Frakker med Støvslag over og Hattene, skønt de vare gamle og lusflidte nok, omgivne med Voksdugsbetræk. Ved fellejzenet, som de bare paa Ryggen, havde enhver af dem fastgjort en lille Trillevogn til at føre Bagagen paa, naar det gik ud paa længere Rejser; dog haabede de ikke at faa Brug for dens Hjul, som derfor lige som allegorisk ragede højt op over deres Skuldre. Jobst støttede sig til en ærbar Rørstok, Fridolin til en Asketræsstav, der var malet med sorte og røde flammer, og Dietrich bar i Haanden et æventyrligt Uhyre af en Stok, omslynget af et Fletværk af vildtvoksende Grene. Han skammede sig dog saa smaat over denne pralende Tingest, der skrev sig fra hans første Vandretid, da han ikke paa langt nær havde været saa fornustig og

sat som nu. Mange af Naboerne og deres Børn stode i en lille Kreds om de tre alvorlige Mænd og ønskede dem Lykke paa Rejsen. Nu viste Züs sig med festlig Mine i Døren og drog i Spidsen for de tre Svende med frejdigt Mod ud ad Byens Port. Hun havde til Ære for Dagen klædt sig ualmindelig pynteligt med en stor Hat med mægtige gule Baand, en rosafarvet Indienndragt med gammeldags Besætning, et sort fløjelskærft med et Tombaksspænde og paa Fødderne røde Saffianssko med frynser. I den ene Haand bar hun en stor, grøn Silkeridicule, som hun havde fyldt med tørrede Pærer og Blommer, og i den anden en opslaaet Parasol, paa hvis Skæft man saa' en stor Elfenbenslyra. Hun havde ogsaa hængt sin Medaljon med den blonde Haarlof om Halsen og fæstet den gyldne Forglemmigej i sin Krave; paa Hænderne havde hun hvide, striffede Handsker. Hun saa' venlig og blid ud i al denne Pragt, der var en let Rødme paa hendes Kinder, og hendes Barm syntes at hæve sig højere end sædvanlig, og de udvandrende Medbejlere formaaede slet ikke at beherske deres vemodige og befymrede Stemning; ti Tingenes fortvivlede Stilling, den truende Afgørelse, den skønne Foraarsol, der beskinne deres Udfart, og Züs' Pynt blandede i deres ophidsede følelser noget af det, som man virkelig kalder Kærlighed. Da de vare komne uden for Stadens Port, opfordrede den venlige Jomfru sine Bejlere til at lægge deres Fellejsen paa Trillevognene og trække dem efter sig, for at de ikke uden Nødvendighed skulde trætte sig paa Udvejen. De gjorde saaledes, og da de droge ud imod Bjærgene, som hævede sig jævnt bagved den lille By, saa' det næsten ud som en Artilleri-

brigade, der drog op paa Bjærget for at besætte en Skanse deroppe. Da de paa denne Maade havde bevæget sig fremad i en god halv Times Tid, gjorde de Holdt paa et smukt Højdepunkt ved en Korsvej og satte sig her i en Halvkreds under et Lindetræ, hvorfra man nød en vidtstrakt Udsigt over Skove, Søer og Smaabyer. Jüs aabnede nu sit forraadskammer og gav enhver af dem en Haandfuld Pærer og Blommer at vederkvæge sig paa, og saaledes sad de en rum Tid tavse og alvorlige, og man hørte kun en sagte Smækken med Tungerne, naar de sugede Hul paa de søde frugter.

Da begyndte Jüs at tale til dem, idet hun fastede en Blommesten bort og astørrede sine violetfarvede fingerspidser i det unge Græs. „Kære Venner!“ sagde hun, „betragter Verden, hvor skøn og vidtløftig den er, trindtom opfyldt af herlige Sager og besaaet med Menneskenes Boliger! Og dog turde jeg vædde paa, at der intet Steds i den vide Verden er i denne højtidelige Time samlet fire saa fredsommelige og retsindige Mennesker som vi, der ere samlede her, intet Steds samlede fire saa fløgtige og betænksomme af Gemyt, saa hengivne til Arbejdsomhed og alle Dyder, til Bæstedenhed, Sparsomhed, fredsommelighed og inderligt Venskab. Hvor mange Blomster se vi ikke her omkring os af alle Arter, som foraaret udflækker, i Særdeleshed de gule Kodriver, der give en velsmagende og sund Te; men ere de retskafne eller arbejdsomme? Ere de sparsommelige eller forsigtige eller i Stand til forstandige og kloge Overvejelser? Nej, det er uvidende og aandløse Naturprodukter, de tilbringe deres Tid uden Tanke eller Fornuft, og ihvor skönt de end se

ud, ende de dog tilsidst som livløst Hø, hvorimod vi ere dem langt overlegne ved vor Dyd og heller ikke staa tilbage for dem, hvad Skiffelsens ydre Skønhed angaar; thi os har Gud skabt i sit Billede og indblæst os sin Aande. O kunde vi dog altid sidde saaledes sammen her i dette Paradis i saadan Ustyld; ja, mine Venner, det synes mig, at vi alle ere i Ustyldigheds-tilstanden, kun forædlede ved en højere Erkendelse; ti vi kunne Gud sige Lov alle læse og skrive og have alle lært en nyttig Haandtering. Visstelig har jeg Anlæg og Gaver til mangt og meget, ja jeg tiltror mig at kunne udrette Ting, som den lærdeste Frøken ikke formaar, hvis jeg vilde gaa udenfor min Stand; men Beskedenhed og Nidmyghed ere en retskaffen Kvindes skønneste Smykke, og det er mig nok at vide, at min Aand ikke er blottet for en højere Indsigt. Allerede have mange begæret mig, der ikke vare mig værd, og nu ser jeg paa en Gang tre værdige Bejlere forsamlede om mig, af hvilke enhver med lige Ret kunde gøre Fordring paa min Haand. Forestiller eder, hvordan mit Hjerte maa hensmægte i denne vidunderlige Overflod, og forsøg at sætte eder i mit Sted, tænk eder, at enhver af eder var omgivet af tre lige fuldkomne Jomfruer, der alle begærede ham, saa at han af den Grund ingen af dem kunde vælge og ingen af dem kunde faa. Forestil eder ret levende, at rundt om hver af eder sad der tre Jomfruer Bünzlin, der bejlede til eder, klædte lige som jeg og af samme Udseende, saa at jeg var lige som nifoldig her til Stede og fra alle Sider saa' paa eder og smægtede for eder. Gør I det?"

De vakre Svende hørte forundret paa saa megen

Veltalenhed, de holdt pludselig op med at tygge og gav sig med meget enfoldige Ansigter til at grunde over denne besynderlige Opgave. Schwaberen blev først færdig dermed og udbød med et sødt Smil: „Ja, dyrebare Jomfru Züs, naar De godhedsfuldt tillader det, saa ser jeg Dem ikke blot trefold, men hundredfoldig omsvæve mig, tilsmile mig med Deres hulde Øjne og tilbyde mig tusinde Kys!“

„Sniksnak!“ udbød Züs barsk tilrettevisende, „ikke paa saa usømmelig og overdreven Maade! Hvad falder Dem dog ind, ubeskedne Dietrich. Jeg har jo ikke tilladt Dem at forestille Dem mig hundredfoldig og tilbydende Dem Kys, men kun trefoldig omgivende hver især og paa sømmelig og ærbar Vis uden altfor nære fortroligheder!“

„Ja,“ udbød nu Jobst og pegede med en afreven Pærestilk omkring sig, „kun trefoldig, men i største Ærbarhed ser jeg den dyrebare Jomfru Bünzlin spasere rundt om mig og venlig vinke til mig, idet hun lægger Haanden paa Hjertet. Tak, tak, ærbødigst tak!“ sagde han, idet han med et lykfsaligt Smil bukkede i tre Retninger, som om han virkelig saa' tre Jomfruer. „Det er ret,“ sagde Züs smilende; „hvis der ellers er nogen forskel paa eder, saa er I dog den mest begavede, kære Jobst, i al Fald den forstandigste!“ Fridolin, Bajreren, var endnu ikke bleven færdig med sine Anskuelsesøvelser; men da han hørte denne Lovtale over Jobst, følte han sig urolig og skyndte sig at udraabe: „Ogsaa jeg ser den dyrebareste Jomfru Bünzlin trefoldig spasere omkring mig i største Ærbarhed og vellystig vinke til mig, idet hun lægger Haanden —“

„Fy, Bajrer!“ afbrød Züs ham hæftig og vendte Ansigtet bort. „Ikke et Ord mere! Hvorfra faar De Mod til at omtale mig paa en saa letfærdig Maade og indbilde Dem slige Uanstændigheder? Fy, fy!“ Den stakkels Bajrer var som truffet af et Lyn og blev purpurrod i Ansigtet uden at vide hvorfor; ti han havde egentlig slet intet forestillet sig, men kun efter Ordlyden søgt at gentage Jobst Udtalelse, da han havde set, hvor vel den var bleven optaget. Nu vendte Züs sig atter til Dietrich. „Kan De nu ikke forestille Dem mig paa en beskednere Maade?“ — „Jo, med Deres Tilladelse,“ svarede han, glad over paany at blive tiltalt, „nu ser jeg Dem trefoldig omfærdse mig, seende venlig, men anstændig paa mig og rækkende mig tre hvide Hænder, som jeg kysser!“

„Godt!“ sagde Züs, „og De, Fridolin? Er De endnu ikke omvendt fra Deres forvildelse? Er Deres voldsomme Blod endnu ikke affølet til en anstændig Bestuelse?“ „Om Forladelse!“ sagde Fridolin spagfærdig, „det synes mig nu, at jeg ser tre Jomfruer, som byde mig tørrede Pærer og som ikke synes ugunstig stemte imod mig. Den ene er ikke skønnere end den anden, og Valget mellem dem synes mig en bitter Drif.“

„Nu vel,“ sagde Züs, „efter at eders Indbildningskraft nu har fremtryllet eder ni saadanne lige fuldkomne og attraaværdige Personer, og I midt i denne henrivende Oversflodighed have følt Valgets Bitterhed, tænker eder saa derfra til min Tilstand, og som I have set, at jeg med Forstand og Beskedenhed følger mig i Skæbnens Beslutninger, saa tager og I Eksempel af min Styrke og lover mig og hverandre

indbyrdes, at I ogsaa i Fremtiden ville vise Fordræglighed mod hinanden og skilles i Samdrægtighed og Kærlighed, lige som jeg skilles fra eder, hvordan end Skæbnens Afgørelse maatte falde ud. Saa forener da eders Hænder i min Haand og lover det!"

"Ja, i Sandhed," udbrød Jobst, "jeg i det mindste vil gøre det; fra min Side skal der ikke være noget i Vejen!" Og de to andre skyndte sig at raabe: "fra min ikke heller! fra min ikke heller!", og de lagde alle Hænderne sammen, hvorhos dog enhver i sit stille Sind besluttede at løbe det bedste han havde lært. "fra min Side skal der sandelig ingen Strid eller Bitterhed komme," gentog Jobst; "ti jeg har fra Barndommen af været en villig og fredsommelig Natur. Endnu har jeg aldrig haft nogen Trætte med nogen, og aldrig har jeg kunnet taale at se et Dyr lide ondt; hvor jeg har været, har jeg opført mig godt og høftet den bedste Ros for min sindige og fredsommelige Færd; ti endskønt ogsaa jeg forstaar mig lidt paa mange Ting og er en forstandig ung Mand, saa har dog Ingen nogensinde set mig blande mig i noget, der ikke kom mig ved, og jeg har stedse udført mine Pligter med den størst mulige Nøjagtighed. Jeg kan arbejde saa meget, det skal være, uden at det skader mig, da jeg er sund og frisk og i den bedste Alder. Alle mine Værtinder have sagt om mig, at jeg var et Mønster, et sjældent Menneske, som det ikke var nogen Sag at komme ud af det med. Af, jeg tror virkelig selv, jeg kunde leve som i Himlen med Dem, allerfæreste Jomfru Züs!"

"Ja, det tror jeg nok," sagde Bajreren ivrig, "det var ogsaa en Kunst at leve som i Himlen med

Jomfru Züs. Det skulde jeg næsten ogsaa tro, at jeg kunde; ti jeg er heller ikke tabt bag af en Vogn. Mit Haandværk forstaar jeg fra Grunden af og passer mine Ting uden at spille et unyttigt Ord. Jeg har intet Steds voldt Klammeri, endskønt jeg har arbejdet i store Stæder, og jeg har aldrig sparket til en Kat eller traadt paa en Edderkop. Jeg er tarvelig og maadeholden og tilfreds med alle Slags Kost, og jeg véd at nøjes med lidt og dog være taknemmelig og fornøjet. Jeg er raff og munter og kan holde en hel Del ud, en god Samvittighed er den bedste Livselixir, alle Dyr elske mig og løbe efter mig, fordi de veje min gode Samvittighed; ti hos et slet Menneske ville de ikke være. Da jeg rejste fra Staden Ulm, fulgte en Puddelhund mig i tre Dage, og jeg maatte til sidst indelufte den hos en Bondemand, da jeg som en besfeden Haandværkssvend ikke kunde ernære et saadant Dyr, og da jeg rejste over Böhmerwald, bleve Hjorte og Raadyr staaende i en Snes Skridts Afstand fra mig og vare slet ikke bange for mig. Det er mærkværdigt, hvordan selv de vilde Dyr forstaa at aflure Mennesket, hvad der bør i ham, og uvilkaarlig føle sig tiltrukne af dem, der have et godt Hjerte!"

"Ja, det maa virkelig forholde sig saaledes!" udbrød Schwaberen. "Se blot, hvordan denne finke hele Tiden flyver omkring mig og prøver at nærme sig til mig. Og det lille Egern der henne i Grantræet ser sig idelig om efter mig, og her kryber en lille Bille nok saa frejdig op ad mit Ben og vil slet ikke lade sig fordrive. Den maa visseelig befinde sig ret vel hos mig, det kære, gode, lille Dyr!"

Men nu blev Züs skinsyg og afbrød ham temme-

lig hæftig: „Hos mig ville alle Dyr gerne være! En Fugl har jeg haft i otte Aar, og den døde meget nødig fra mig; vor Kat stryger sig op ad mig, hvor jeg gaar og staar, og Naboens Duer trænges og fives uden for mit Vindue, naar jeg faster Brødsmler ud til dem. Alle Dyr have vidunderlige Egenskaber, hvert efter sin Art. Løven ledsager gerne Konger og Helte, Elefanten følger Fyrsten og den tapre Kriger; Kamelen bærer Købmanden igennem Ørkenen og fører hans Vandbeholdning i sin Bug, og Hunden ledsager sin Herre gennem alle Farer og styrter sig endog i Havet for ham! Delfinen elsker Musik og svømmer efter Skibene, og Ørnen flyver med Krigshærene. Aben er et menneskelignende Dyr, som efterligner alt, hvad den ser Menneskene gøre, og Papegøjen forstaar vort Sprog og sladrer med os som en gammel Mand. Selv Slangerne lade sig tæmme og danse da paa deres Halespids; Krokodillen udgyder menneskelige Taarer og bliver æret og beskærmet af Borgerne i hine Lande; Strudsen lader sig sadle og ride som en Hest. Den vilde Bøffel drager Menneskets Vogn, og det kronede Rensdyr trækker hans Slæde. Enhjørningen leverer ham det snehvide Elfenben og Skildpadderne deres gennemfigtige Knogler.“

„Med Forlov,“ sagde alle tre Kammagere i Munden paa hverandre, „heri tager De bestemt fejl; Elfenbenet indvinder man af Elefantens Tænder, og Skildpaddeskammene gør man af Skildpaddens Skal og ikke af dens Knogler.“

Züs blev brændende rød og sagde: „Ja, det er dog et Spørgsmaal; I have sikkerlig ikke set, hvor man tager det fra, men forarbejde det kun i mindre

Stykker; jeg tager ellers sjældnen fejl, dog være det dermed som det vil, og lad mig i al fald tale ud: Ikke blot Dyrene have deres særegne, af Gud indplantede Ejendommeligheder, men endog de livløse Stene, der hugges ud af Bjærgene. Krystal er gennemsigtigt som Glas, Marmoret er hårdt og aaret, snart hvidt og snart sort; Ravet har elektriske Egenskaber og tiltrækker Lynet, men forbrænder da og lugter som Røgelse. Magneten tiltrækker Jærn; paa Skifertavler kan man skrive, men ikke paa Diamant; ti den er hård som Staal, hvorfor den ogsaa benyttes af Glasmesteren til at skære Glasstet itu, da den er lille og spids. I se nu, kære Venner, at ogsaa jeg véd nogen Bested med Dyrene; men hvad mit forhold til dem angaar, saa er følgende at bemærke: Katten er et snu og listigt Dyr, og er derfor kun snu og listige Mennesker hengiven; Duen derimod er Uskyldighedens og Enfoldighedens Udtryk, og kan derfor kun føle sig tiltrukket af enfoldige og uskyldige Sjæle. Da nu baade Katte og Duer ere mig hengivne, saa følger deraf, at jeg er paa en Gang flog og enfoldig, snu og uskyldig, som det da ogsaa hedder: Værer snilde som Slinger og enfoldige som Duer! Paa denne Maade kunne vi lære mangt og meget af Dyrenes forhold til os, naar vi betragte det paa rette Maade og vide at føre os det til Nytte."

De stakkels Kammagere vovede ikke at sige et Ord mere, saaledes havde Züs overvældet dem med sin Visdom, og hun vedblev endnu at udgyde sig i en Mængde højtravende Talemaader, saa at Syn og Hørelse til sidst helt forgik for dem. Men hvor højt de end beundrede Züs' Aand og Veltalenhed, var der dog

ingen af dem, som i denne sin Beundring syntes sig selv for ringe til at besidde Klenodiet, i Særdeleshed da dette var af en saa billig Beskaffenhed og kun bestod i en rastløs Tunge. Om de ogsaa selv have gjort sig fortjent til den Skat, de stille saa højt, og forstaa at bringe noget ud deraf, er et Spørgsmaal, som slige Dumrianer enten rent glemme at gøre eller dog gøre sig aller sidst; ti de ere som Børn, der gribe efter alt, hvad der skinner dem i Øjnene, der stryge farverne af alt og helst ville stifte et Klokkespil helt i Munden i Stedet for at holde det for Ørene. Saaledes ophidsede de stadig hverandre mere og mere i deres Begærlighed og Jær efter at erhverve denne udmærkede Person, og jo mere hovmodige, hjerteløse og tomme Züs' taabelige Fraser bleve, desto mere betagne bleve Kammagerne derover og desto elendigere følte de sig. De led ogsaa af brændende Tørst ovenpaa al den tørre Frugt, de havde spist; Jobst og Bajrerren gav sig til at søge efter Vand i Krattet, og da de vare saa heldige at finde en Kilde, fyldte de sig med koldt Vand. Schwaberen derimod havde listelig forsynet sig med en lille Flaske, hvori der var Kirsebærlikør blandet med Vand og Sukker. Denne forfriskning skulde styrke ham og give ham Forspringet ved Løbet; thi han vidste godt, at de andre vare for sparsomme til at tage noget med eller til at bede i en Kro. Denne Flaske skyndte han sig nu at tage frem, medens de andre fyldte sig med Vand, og bød Jomfru Züs en Slurk med. Hun tømte den halvt; det smagte hende fortræffeligt og forfriskende, og hun smilede derved saa ømt til Dietrich, at Resten af Flasken, som han selv drak, smagte ham som den lislige Cypervin

og styrkede ham vældig. Han kunde ikke afholde sig fra at gribe Züs' Haand og sirlig kysse hendes Fingerspidser; hun lagde sin Pegefinger let paa hans Læber, og han bar sig ad, som om han vilde snappe efter den, og gjorde derved en Mund som en Karpe; Züs smilede falsk og venligt, Dietrich smikkede siffigt og sødt; de sad paa Jorden med Ansigterne vendte mod hinanden og berørte undertiden hinanden kærtegnende med Skosaaierne, som om de vilde give Haanden med Benene. Züs bøjede sig en Smule forover og lagde sin Haand paa hans Skulder, og Dietrich vilde just gengælde denne Venlighed, da Sachseren og Bajreren i samme Øjeblik vendte tilbage og blege og stønnende bleve Vidner til dette Syn. Ti de vare pludselig blevene daarlige og havde faaet hjerteondt af alt det Vand, de havde nydt oven paa de tørrede Pærer, og den Smerte, som de nu følte ved Synet af det faresserende Par, forenede sig med flovheden fra en tom Mave, saa at den kolde Sved sprang frem paa deres Pander. Züs tabte dog ingenlunde Fatningen, men vinkede overmaade venlig ad dem og raabte: „Kom hid, kære Venner, og sætter eder hos mig, at vi endnu en lille Stund og for sidste Gang kunne glæde os ved vor Samdrægtighed og vort Venskab.“ Jobst og Fridolin smed sig hurtig ned ved Siden af og strakte deres Ben ud; Züs gav Schwaberen den ene Haand, rakte Jobst den anden og berørte med fødderne Fridolins Støvlesaaler, mens hun med Ansigtet skiftevis smilede til dem alle tre. Saaledes gives der Virtuosser, der kunne traktere mange Instrumenter paa en Gang, paa Hovedet ryste de et Kloffespil, med Munden blæse de paa fløjte, med

Hænderne spille de Guitar, med Knæerne slaa de et Par Cymbler, med Fødderne traktere de en Triangel, og med Albuerne slaa de paa en Tromme, som de have hængende paa Ryggen.

Derpaa stod hun op, bragte sin Kjole i Orden, som hun omhyggelig havde hæftet op, og sagde: „Nu er det vel paa Tide, kære Venner, at vi begive os paa Vej og at I ruste eder til hin alvorsfulde Gang, som Mesteren i sin Daarskab har paalagt eder, men hvilken vi betragte som en Anordning af en højere Magt! Tiltræder nu denne Vandring opfyldte af skøn Jver, uden Bitterhed eller Nag mod hinanden, og overlader villig Sejtherren Kampens Løn.“

Som stufne af en Hvepse fór Svendene op og forberedte sig til Løbet. Der stod de nu og skulde forsøge at tage Luven fra hinanden med disse satte Ben, som i umindelige Tider aldrig havde bevæget sig uden i eftertænkksom og ærbar Gang! Ingen af dem kunde huske at han nogensinde havde sprunget eller løbet. Schwaberen havde det frejdigste Udseende, han skræbede Jorden med fødderne og syntes endog utaalmelig efter at løfte dem. De saa' til hinanden med besynderlig forslagne Miner, vare blege og svedte dog, som om de allerede vare midt i det voldsomste Kapløb.

„Giver endnu en Gang hverandre Haanden!“ sagde Züs, og de efterkom denne Opfordring saa viljeløst og mekanisk, at de tre Hænder berørte hinanden og gled fra hinanden, som om de havde været af Bly. „Skulle vi da virkelig begynde paa disse Taabeligheder?“ sagde Jobst og fór med Haanden hen over Øjnene, der begyndte at dryppe. „Ja,“ svarede Bajrerer, „skulle vi virkelig løbe og springe?“

og han begyndte at græde. „Og De, allerkæreste Jomfru Bünzlin,“ sagde Jobst hylende, „hvorledes vil De forholde Dem under alt dette?“ „Det sommer sig for mig,“ svarede hun, idet hun førte Lommetørklædet til Øjnene, „det sommer sig for mig at lide, tie og se til!“ Den underfundige Schwaber hvissede indsmigrende: „Men siden efter, Jomfru Bünzlin?“ „O, Dietrich,“ svarede hun blidt, „vêd De ikke, at det hedder: Skæbnens Lov er Hjertets Stemme?“ Og derved saa’ hun paa ham fra Siden med et besynderlig forblommet Blik, saa at han igen begyndte at lette paa Benene og havde mest Lyst til straks at sætte af Sted i Trav. Medens de to Bejlere bragte deres smaa Trillevogne til Fellejsenet i Orden, og Dietrich var beskæftiget med det samme, puffede hun ham flere Gange ret eftertryffelig med sin Albue eller traadte ham paa Foden; hun viskede ogsaa Støvet af hans Hat, men paa samme Tid smilte hun til de andre, som om hun hemmelig havde Schwaberen tilbedste, dog saaledes, at denne ikke blev det vær. Alle tre tog sig nu en ordenlig Mundfuld Luft, saa at deres Kinder struttede som paa Basunblæsere, og paa samme Tid udstødte de dybe Suk. De saa’ sig om til alle Sider, tog Hattene af, tørrede Sveden af Panden, glattede det fugtige Haar og satte atter Hattene paa. Endnu en Gang saa’ de sig om mod alle Verdenshjørner og snappede paany efter Luft. Züs blev grebet af Medynk med dem og var saa rørt, at hun endog græd. „Her er endnu tre tørrede Blommer,“ sagde hun; „tag hver af eder én af dem i Munden og behold dem dér, det vil vederkvæge eder! Saa drager da bort og forvandler Daarernes Ondskab til de retfær-

diges Visdom. Hvad de i deres Fetsind have udtænkt, skulle I forvandle til en alvorsfuld Prøve i Selvbeherskelse og Forstand, til en sindrig Afslutning paa en mangeaarig Kappestrid i Dyd og alskens Fuldkommenhed!" Dermed stak hun en Blomme i Munden paa hver af dem, som de begærlig sugede paa. Jobst lagde Haanden paa sin Mave og udbrød: „Naar det skal være, saa lad det da i Himlens Navn begynde!" Og nu begyndte han pludselig, idet han hævede sin Stof, med stærkt frummede Knæ at skride hen ad Vejen, trækkende sit Felleisen efter sig. Neppe saa Fridolin dette, før han med lange Skridt fulgte efter ham, og nu ilede de i temmelig raske Trav ned ad Vejen uden en eneste Gang at se tilbage. Schwaberen var den sidste, der rejste sig; han gik tilsyneladende ganske ligegyldig og med et lunt, inderlig fornøjet Smil ved Siden af Züs, som om han var fuldkommen sikker paa Sejren og derfor ædelmodig vilde indrømme sine Kammerater et forspring. Züs roste hans forstandige Sindighed og hængte sig fortrolig ved hans Arm. „Åh, det er dog skönt," sagde hun med et Suk, „at have en fast Støtte i Livet! Selv om man er tilstræffelig begavet med Forstand og Indsigt og vandrer ad Dydens Vej, saa gaar det dog langt behageligere ved en fortrolig Vens Arm!" „Ja vist, det skulde jeg mene!" smikkede Dietrich og puffede hende i Siden med sin Albu, mens han paa samme Tid spejdede efter sine Medbejlere, om de ikke fik altfor stort forspring. „Har De endelig faaet Øjnene op, kæreste Jomfru? Begynder De at mærke, hvor David købte Øllet?" „O, Dietrich, kære Dietrich," sagde hun med et endnu dybere Suk, „jeg føler mig ofte ret ensom!"

„Hop! saadan skal det være; tænkte jeg det ikke nok!“ raabte han, og hans Hjerte hoppede derved som en Hare i et Hvidfaalsbed. „O, Dietrich!“ suffede hun og tryffede ham fastere til sig; det begyndte at svimle for ham, og hans Hjerte var nær ved at bryde af underfundig Glæde; men paa samme Tid opdagede han, at hans Forløbere ikke mere vare at se, da Dejen gjorde en Svingning et Stykke foran. Han vilde nu frigøre sig for Jüs' Arm og løbe efter dem; men hun holdt fast paa ham og klamrede sig til ham, som om hun havde faaet et Ildebesindende, saa at det ikke lyffedes ham at slippe bort. „Dietrich!“ hviskede hun og sendte ham et smægtende Øjekast, „lad mig ikke alene, jeg forlader mig paa Dem, støt mig!“ „Nej, Poffet heller; slip mig, Jomfru!“ raabte han angst, „eller jeg kommer for sent og saa god Nat, min Øjsten!“ „Nej, nej! De maa ikke forlade mig, jeg føler mig svag, jeg faar ondt!“ jamrede hun. „Ondt eller ikke ondt!“ raabte han og rev sig løs med Magt. Han løb op paa en lille Forhøjning i Terrænet og saa sig om og opdagede da sine Medbejlere i fuldt Firspring langt nedenfor Bjærgene. Nu stak han i at løbe, men vendte dog endnu en Gang Hovedet om for at se efter Jüs. Da saa han hende sidde ved Indgangen til en snæver, skyggefuld Skovsti og vinke ham til sig med Haanden. Dette Syn kunde han ikke modstaa, men ilede tilbage til hende i Stedet for at fortsætte sin Vej ned ad Bjærgene. Da hun saa ham nærme sig, stod hun op og gik dybere ind i Skoven, idet hun idelig saa sig om efter ham; ti paa denne Maade haabede hun at holde ham helt udenfor Kap-

løbet og trække omkring med ham saa længe, at han kom for sent, og altsaa ikke kunde blive i Seldwyla.

Men den snu Schwaber forandrede i dette Øjeblik sin Slagplan og besluttede at gøre sin Lykke her oppe paa Bjærget, og saaledes gif det til, at alt tog en helt anden Vending, end den trædske Züs havde beregnet. Saa snart han havde indhentet hende paa et affides Sted, fastede han sig paa Knæ for hende og begyndte at bestorme hende med de fyrigste Kærligheds-erklæringer, en Kammager nogensinde har fremført. Først søgte hun at berolige ham og bibringe ham artige Manerer uden dog helt at skræmme ham bort, idet hun begyndte at traktere ham med sine Mandrigheder og skønne Talemaader. Men da han maledede hende Himmel og Helved, hvortil hans ophidsede og stærkspændte Fantasi udstyrede ham med de skønneste Trylleord, da han overvældede hende med Omhedsbeviser af enhver Art og snart søgte at bemægtige sig hendes Hænder, snart hendes Fodder og roste og priste hendes Sjæl og Legeme og alt, hvad der hørte hende til, saa at Himlen gerne kunde være blevet grøn derover, og da dertil Vejret var saa yndigt og Skoven saa stille, tabte Züs til sidst Egevægten, som et Væsen, hvis Tanke til syvende og sidst vare lige saa upaalidelige som hendes Sanser; hendes Hjærte sprællede saa ængsteligt og værgeløst som en Oldenborre, der ligger paa Ryggen, og Dietrich besejrede det fuldstændig. Hun havde loffet ham ind i Krattet for at forraade ham og blev nu selv i en Haandevending erobret af Schwaberen. Dette skete ikke, fordi hun var et særlig letfængeligt Gemyt, men fordi hun var et forsynet, lille fruentimmer, som med al sin indbildte Vis-

dom dog ikke saa' længere end til sin egen Næsetip. Vel en Time tilbragte de i denne skønne Ensomhed; de omfavnede hinanden et uendeligt Antal Gange og gav hinanden tusinde Kys. De tilsvor hinanden evig Troskab og det i fuld Oprigtighed, og blev snart enige om at gifte sig under alle Omstændigheder.

Imidlertid havde Rygtet om de tre Kammageres besynderlige Forehavende udbredt sig i Byen, og Mesteren havde selv gjort sig en Spas af at gøre Sagen bekendt i saa vid en Kreds som muligt. Seldwylerne glædede sig til dette usædvanlige Skuespil og vare meget opsatte paa at se de tre satte og velanstændige Kammagere løbe omkap til almindelig Moro. En stor Mennekkemængde var draget udenfor Porten og havde lejret sig ved begge Sider af Vejen, som om man ventede en virkelig Hurtigløber. Drengene vare flatrede op i Træerne, de gamle sad i Græsset og røg deres Piber, synlig oplivede ved Udsigten til en saa billig Fornøjelse. Selv de finere Herrer vare rykkede ud for at overvære denne sjældne Spas og sad i gemyttlig Passiar omkring i Værtshusenes Haver og Lysthuse og indgif en Mængde Væddemaal. I de Gader, hvorigennem Løberne skulde passere, vare alle Vinduer aabnede, og i Stadsstuerne havde Damerne lagt røde og hvide Puder i Vindueskarmene til at hvile Armene paa, og indbudt en talrig Skare Veninder, saa at der blev en Masse improviserede Kaffe-selskaber, og Pigerne fik deres Hyre med at hente Kaffe og Tobakker. De Drenge, som sad i Toppen af de højeste Træer udenfor Byen, saa' nu en lille Støvsky nærme sig og begyndte at raabe: „De kommer! De kommer!“ Og nu varede det ikke længe, før man

saa' Fridolin og Jobst komme farende som en Jævn døgnstormvind hen ad Vejen med en tæt Støvsfy bag efter sig. Med den ene Haand traf de deres fellejsener, der hoppede som vanvittigt over Stof og Sten, med den anden holdt de deres Hatte fast, der vare gledne ned i Nassen, medens deres lange Frakkeskoder slagrede bag efter dem og stode næsten vandret ud i Luften. De vare begge bedækkede med Støv og Sved, de aabnede Munden paa vid Gab og gispede efter Luft. Af hvad der foregik omkring dem, saa' eller hørte de intet, og store Draaber trillede de arme Fyre ned over Kinderne, uden at de havde Tid til at tørre dem bort. De holdt omtrent hinanden Stangen; dog var Bajreren et Hanesjød forud. Der opstod nu en forfærdelig Raaben og Latter, der bredte sig i hele Omfredsen. Alle Tilskuerne trængte sig tæt sammen om Vejen, og fra alle Kanter raabte man: „Ret saa, ret saa! Stræf kun ud! Kil paa, Sachser! Det var ret, Bajrer, hæng i! Den ene er allerede væk, der er kun to tilbage.“ De pæne Herrer omkring i Haverne vare sprungne op paa Borde og Bænke og vare nærved at dø af Latter. Deres Latter lød som en rullende Torden hen over den ustandselige Larm fra Mængden udenfor og gav Signalet til en ekstra festdag. Gadedrenge og Plebs løb bag efter Væddeløberne og fulgte dem i et hujende Optog ind til Byens Port og efterlod bag sig en uhyre rullende Støvsfy. Selv fruentimmer og unge Gadetøse løb med og blandede deres højroastede, skrigende Stemmer i den almindelige Larm. Allerede vare de ganske tæt ved Porten, hvis Taarne vare fyldte med nysgerrige, der spingede med Huerne; de to Kam-

magere fore af Sted som løbske Heste, med Hjerterne fulde af Angst og Kval. Da fandt en Gadedreng paa at sætte sig paa Jobsts Trillevogn oven paa hans fellejsen og lod sig under jublende Bifaldsraab føre med. Jobst vendte sig om og bad ham bønlig at give Slip, og, da det ikke hjalp, slog han efter ham med sin Stok; men Ungen grinte kun ad ham og duffede sig. Derved vandt Fridolin et betydeligt forspring, og da Jobst mærkede det, fastede han sin Stok imellem Benene paa ham, saa at han snublede og faldt. Men idet nu Jobst vilde fare forbi ham, greb Bajrerens fat i hans frakkeskøde og hævede sig derved i Vejret. Jobst slog ham over Hænderne og raabte: „Slip mig, slip!“ Men Fridolin gav ikke Slip. Jobst greb derfor til Gengæld fat i Fridolins frakkeskøde, og nu klamrede de sig saaledes fast til hinanden og drejede sig langsomt ind gennem Byens Port, medens nu og da en af dem ved et Ryk eller Spring forsøgte at slippe løs fra den anden. De græd, jamrede og hylede som Børn under et Slagsmaal og raabte i usigelig Jammer: „O, Gud, slip dog! Barmhjertige Frelser, saa lad mig dog løs! Slip, Jobst? Slip mig, Fridolin! Slip du, Satan!“ Og under alt dette slog de hinanden over Hænderne, men kom dog kun fremad med Snegleffjed. Hat og Stok havde de begge tabt, to Gadedrenge havde samlet dem op og løb nu bag efter dem med Hattene stukne paa Støffene. Foran, paa Siden og bagved ved dem bølgede den larmende Menneskestrøm; alle Vinduer vare fyldte med Damer, der blandede deres sølvklare Latter i den rasende Brænding neden under, og i lang Tid kunde man ikke erindre at have

oplevet saa munter en Dag der i Byen. Ja denne ualmindelige Komædie morede Seldwylerne saa kostelig, at det ikke faldt nogen af dem ind at gøre de to Kapløbere opmærksomme paa deres Maal, da de endelig kom udfor Mesterens Hus. De selv saa' det heller ikke, i deres ophidsede Tilstand saa' de overhovedet intet, og saaledes væltede den rasende folkemængde sig helt igennem Byen og ud ad den modsatte Port. Mesteren havde siddet i sit Vindue og gottet sig kostelig over dette Optog, og da han nu havde ventet en lille Timestid paa Sejerherren, vilde han just gaa ud, da Dietrich og Jüs stille og uforudset traadte ind.

Disse havde nemlig drøftet forholdene paa Vejen og vare komne paa den Tanke, at Kammageren vist neppe vilde være utilbøjelig til at afstaa forretningen mod en kontant Pengesum, da han dog ikke længe vilde kunne hænge ved den. Jüs vilde i dette Øjemed ofre sit Pantebrev og Schwaberen sine Sparepenge, og de vilde saaledes blive Herrer over Stillingen og kunde le ad de andre to. De meddelte den overraskede Mester deres forslag, og denne betænkte sig ikke længe paa at afslutte denne Handel bag sine Kreditors Ryg, før det endnu var kommet til et Brud, da han derved blev Herre over en Sum Kontanter. Det hele blev afgjort i en Snup, og før Solen gik ned, var Jomfru Bünzlin den retmæssige Ejer af Kammagerforretningen og hendes forlovede Lejer af det Hus, hvori samme blev drevet, og saaledes var Jüs uden at have anet det samme Dags Morgen endelig erobret og fortojet af den behændige Schwaber.

Halvt forgaaede af Skam, Udmattelse og Værgrelse laa Jobst og Fridolin i det Herberg, hvor man havde ført dem hen, efterat de endelig vare segnede om paa fri Mark, fuldstændig bidte fast i hinanden. Da hele Byen nu en Gang var kommet paa Benene, glemte man snart Anledningen til det hele og holdt sig en lystig Aften. I mange Huse blev der danset, og i Værtshusene blev der druffet og sunget Viser ligesom paa de store Seldwylafestdage; ti Seldwylerne behøve kun en ganske lille Anledning for at holde et stort Kalas. Da de to arme Djæвле saa', hvorledes den Tapperhed, hvormed de havde tænkt at besejre Verdens Dumhed og gøre sig den underdaning, kun havde tjent til at prostituere dem og gøre dem til Spot for hele Verden, vare de nær ved at gaa fra Sans og Samling; ti de havde ikke blot forfejlet og ødelagt mange Mars vise Plan, men med det samme forspildt det gode Navn, de havde erhvervet sig som besindige og forstandige Folk.

Jobst, som var den ældste, og som havde opholdt sig syv Aar i Seldwyla, var rent fortabt og kunde slet ikke forvinde det igen. Helt tungsindig gik han førend Daggrø udenfor Byen og hængte sig i et Træ paa det Sted, hvor de Dagen forud havde holdt Raft. Da Bajreren en Time senere kom der forbi og saa' ham hænge der, blev han greben af en saadan Fortvivlelse, at han løb derfra som vanvittig og fuldstændig forandrede sit Væsen og snart blev bekendt som en uordenlig og fordrukken Person, hvem man helst gik af Vejen for.

Kun Schwaberen Dietrich vedblev at være et

Dydsmonster og spillede en fremragende Rolle i den lille By; men fornøjelsen var ikke stor; ti Züs undte ham ingen Ro, men regerede og undertryffede ham og betragtede sig selv som den eneste Kilde til alt godt.

